ORATIONUM
NICOLAI AVANCINI
è Soc. JESV.

Pars II.

DE BEATISSIMA
VIRGINE DEIPARENTE
ET SANCTIS.

Viennæ Auſtriæ,

Typis JOANNIS JACOBI KÜRNER,
Inferioris Auſtriæ Typographi.

Anno M. DC. LVI.

Digitized by Google

ORATIO I.

DE IMMACULATA CONCEPTIONE Beatiſſimæ Virginis.

Ex ore Altiſſimi genita.

SEmel loquutus Deus Citharædi Regis teſtimonio ita ſeſe uni *Verbo* impendit, ut omnem illo circumſcriberet eloquentiã, facundiã omnem exhauriret. Tota fæcundiſſimus Orator æternitate loquitur; ſed tota uno Verbo abſolvitur eloquentia. Nihil detrahit prolixitati Orationis, unius Verbi compendium: nihil adijcit ad Verbi prolixitatem aggeſtus numerus periodorum. Sed quod attonitâ nos ſuſpendat admiratione eſt, quod ubi ſemel *unum* duntaxat *Verbum* locutum éſſe Deum Coronatus Vates profitetur, duo tamen ſe audiviſſe conteſtetur. Unum inclamant Divina oracula Patris Verbum, unum ſacroſancta Concilia ingerunt, unum Religioſiſſimus Patrum Senatus profitetur, unum Theologiæ pulpita

Digitized by Google

propugnant. Unde ſi unum loquentis ore profertur Verbum, duo quì poſſint auditu percipi, non ſatis intelligo: niſi fortè exiſtimemus jam inde ab æternitate, aut montes extitiſſe aut petras, ex quibus imago vocis Echo, pictura verbi, ſermonis umbra loquenti reſponderet. Neque verò erroneam abijſſe in ſententiam arguemur, qui novimus ſuum æternitati eſſe *montem præparatum in vertice montium*, Unigenitum Dei, *ante omnem creaturam prædeſtinatum*: nec ignoramus Moſaicæ virgæ attactu eliquatam in fluenta *Petram* illius umbram extitiſſe, quæ ſuo in ſanguine largiſſimos gratiarum fontes aperuit in tempore, ipſa *ante omnem creaturam præfundata*. Ut proinde admirationem temperare ſit neceſſe, dum prope aſſequimr, unum loquente Deo Verbum duo reſonare potuiſſe. Dicam preſſius: Echo Verbi eſt Maria, eodem concepta Patre, eodem producta de ſinu, conſimili partu genita. Ut qui *Verbum* dictione Patris eſſe genitum profitemur; *ex ore Altiſſimi prodiiſſe* Virginem nobis perſuadeamus: qui *primogenitum in multis fratribus agnoſcimus Verbum*; primogenitam quoque ante omnem creaturam agnoſcamus Mariam. Ac inde tandem perſpiciamus Auguſtiſſimam Dei filiam immacula-

culatiſſimæ Conceptionis ſibi conceſſum eſſe privilegium gratulari, quod *ex ore Altiſſimi prodierit*. Sed quid tandem hic obſecro, vel quod ad efferendam Virginis dignitatem conferat peculiater, vel quod ad ejuſdem augendam in Sodalium illi dedicatorum animis commendationem faciat, aſſeveramus, uni illi ſingulare? Fruſtra in unam contrahimus, quod ſe diffundit in omnes. Fruſtra nitimur illam cæteris eo præferre, quod commune eſt univerſis. Iſta cœlorum ſuperba moles, Sol iſte Panomphæus mundi oculus, Luna illa Siderum Imperatrix, illæ pendentes nocturno in cœlo faculæ, dicentis Dei Verbo extitere. Dicat ſanè ſtellarum Senatus, Luna, Sol, Cœlum, ſe *ex ore Altiſſimi prodiiſſe*. Ampliſſima iſta terrarum ſcena, quæ aſſurgit in montes, deſcendit in valles, tumeſcit in clivos, excurrit in planum, frondeſcit in ſilvas, floreſcit in hortos, & latè in campos evagatur, Dei imperantis Verbo è nihilo proceſſit. Immenſus ille aquarum Oceanus, cujus amplitudo eſt ſine termino, cujus undæ ſine numero, ille ex diffuſis toto orbe aquis jubente Deo in unam coivit Congregationem. Dicat ſanè Oceanus, ſe *ex ore Altiſſimi prodiiſſe*. Lux iſta, quæ ſuis aërem adimplet radijs, Numinis impe-

rantis Verbo eſt procreata. Dicat ſanè lux, ſe *ex ore Altiſſimi prodiiſſe.* Et quid demum ad ſingularem Virginis laudem faciet, *ex ore Altiſſimi prodiiſſe*; ex quo iſta per aërem circumflua lux, ille per terras inſerpens Oceanus, illa in orbem collecta terra, illud in immenſum diſcedens cœlum prodiêre? Non eſt propria unius commendatio, cujus vulgare eſt argumentum? non eſt uni beneficium ſingulare, quod munificentia fecit commune. Quem cœteris præfers, communibus exime. Hoc fortaſſis ad commendationem illuſtre, ad laudem magnificum, ad dignitatem eſt ſingulare; tanquam *halitum ex ore Altiſſimi Virginem prodiiſſe.* Ut vel hinc intelligamus, eam jam inde ab æterno in Dei pectore geſtatam eſſe, auram cordis, ſuſpirium animæ, & ardentis divino in Corde incendij reſpirationem. Sed necdum vulgò eruimus Virginem. Necdum, quod in ſingularem ejus venire poſſit commendationem, excogitavimus. Nemo ita eſt in divinis litteris peregrinus, ut non intellexerit aliquando, congeſtum è limo humani corporis ſimulachrum inhalatâ Dei animâ reſpiraſſe; quando *formavit Deus hominem è limo terræ, & inſpiravit in faciem eius ſpiraculum vitæ, & factus eſt homo in animam viven-*

viventem. Quo ſanè argumento commune iam reperimus homini, quod ſingulare Virgini proferebatur. Adijcerem argumento; Virginem eſſe ſupremum Sapientiæ Divinæ partum, non ſine conſilio parturiendum. Adderem eam non modò ſe conſiliorum inquilinam, & eruditarum Præſidem cogitationum, ſed conſiliorum quoque Filiam gloriari; ut, qui conſilia ex ore in lucem venire intelligimus; *ex ore Altiſſimi Mariam prodiiſſe* aſſentiamur. Sed audivimus jam pridem, cùm ad formandam Dei imaginem Damaſcenum lutum verſaretur, tres Divinitatis perſonas in conſilium conveniſſe. Audivimus Gregorios geminos, Romanum alterum, alterum Nazianzenum aperte evulgantes, *factum eſſe hominem conſilio Trinitatis.* Audivimus Tertullianum, quando hominem vel appellavit *curam Divini ingenii*; vel Deum nobis propoſuit *in hominis formatione non manu tantum, ſed & conſilio occupatum.* Necdum ergo ambiguis intricatam, extricavimus quæſtionem: & dum ſingularia in Virginis encomium inveſtigamus, è communibus emergere non valemus. Emergamus tamen non parci laudum; & qui audivimus aliquando *omnem gloriam* eſſe *Filiæ Regis ab intus*: intelligamus cum Inſulato Nyſ-

ſeno

ſeno MARIAM *filiam eſſe Singularium Dei Cogitationũ*. Nam ut fundaret cætera, quæ hoc Univerſi ambitu continentur, ordinaria non exceſſit cogitata. Ut formaret MARIAM, tranſcendentia ſuſcepit, & omnem, ſi dicere liceat, poteſtatem intendit. Ut illos cœlorum ambitus giraret in orbem, ſolo digitorum impendio eſt uſus. Ut ſuis libratam ponderibus terræ molem ſuſtineret, trium illi ſuffecit digitorum fulcrum ſubdidiſſe. Ut per omnem Ægypti Regionem terrores ſpargeret, excitaret prodigia, patraret miracula, digitũ movit. Ut diſperſas per orbem univerſum conſervaret animantes, *omniáq; impleret benedictione*: unicam ſatis fuit manũ aperuiſſe. At verò ut efformet MARIAM, omnes Divinitatis recolligit vires, ipſamq; intendit omnipotentiam. Ut vel inde magnificentiſſimas in MARIAM collatas eſſe cogitationes arguere debeamus. Nam qui univerſum ſuas diſtinxit in partes, digeſſit in ordines, diviſit in numeros, coëgit in ſcenas; non dubitandum eſt eum aptas ſingulorum naturæ ac ordini cogitationes impendiſſe. Quare ut naturam Gratia, Gratiam admirabilis illa Dei-Hominis unio quàm longiſſimè antecellit; ita quæ in Gratiæ ordine collocavit, ſupra naturam eminentibus; quæ verò in felicem unio-

Unionis ſortem vocavit, excellentiſſimis cogitationibus adornavit. Quod ſi ita eſt, dicamus magnificè pariter ac antonomaſticè MARIAM *Filiam Regis cogitationum*: quæ una, quidquid natura dignitatis habuit, quidquid excellentiæ Gratia, uſque ad ipſam unionis hypoſtaticæ cognationem ſingulari Dei beneficio contraxit. Certè ſi naturam ſpectes; Domina eſt, & univerſi poſt DEVM unica Imperatrix, quæ titulo *primogenituræ ante omnem creaturam* merito adit totius mundi hæreditatem. Si gratiam menſures, inenavigabilem Oceanum metieris. Quidquid DEVS diſperſit in Juſtos, digeſſit in Angelos, partitus eſt in Seraphinos, totum in ſuam veluti Pandoram contulit in MARIAM. Ut merito ante evolutæ, ac retro evolvendæ ætates omnes illud à Divo Bernardino dictatum elogium ſint probaturæ: acciſam alijs, diminutam ac *ſolum per partes* datam eſſe gratiam: MARIÆ verò totam ſeſe gratiæ plenitudinem infudiſſe. Si demum ad unionis Hypoſtaticæ regionem attollas animum, quam Dei-Hominis Matrem proniſſimo obſequio venereris, eandem Filio DEI ſanguine, Æterno verò Patri affinitate conjunctam intellige; & ſi ullo unquam titulo, hoc uno liberrimè *Filiam Regis cogitatio-*

num

num compella. Quæ omnia etſi ejuſcemodi intelligam, ut præſtantiâ ſuâ ſingulari, & excedente eminentiâ eam meritò ſuper cæterarum rerum omnium dignitatem collocare valeant: nondum tamen hærente intellectu ſatis potui penetrare, qua demum ratione Auguſtiſſima Virgo *ex ore Altiſſimi* ita *prodierit*, ut cum DEVS *unum* duntaxat *Verbum loqueretur*, duo tamen potuerint inaudiri. Aſcendamus ergo altius, & ipſum Trinitatis ordinem ingrediamur audaciùs, ut in æterni Verbi generatione conceptionem MARIæ concipiamus. Atque illud primùm ſacroſanctum Theologorum aſſertum, veritatis oraculum eſſe fateamur, unigenitum DEI Verbum, ut *ſubſtantialem imaginem Patris* ab eo profluere; atque hoc uno nomine univerſa illi communicari, quæ in Patre veneramur. Quid ſi quem generandi Filij Prototypon agnoſcimus Patrem, eundem Idæam producendæ Virginis extitiſſe aſſueveremus? Non ſunt Idææ Divinæ fingentis animi partus, aut Platonica ſomnia: ſed ipſa eſt Divina ſubſtantia, quæ imitatione quadam participari poteſt à Creaturis. Vivit Deus? vita ejus exemplar eſt vivaciſſimũ, & viventium omnium Idæa. Intelligit Deus? Ejus intellectus prototypon eſt, ad cujus imitationem intelligunt

ligunt Creaturæ. Liberâ DEUS voluntate & amat & odit? Liberæ ſcaturigo eſt voluntatis, quæ in homines Angelosq; dimanavit. Quidquid eſt in creaturis expreſſum, exemplar eſt DEUS: quidquid in univerſo delineatum, Idæa eſt Pater. Sed qui multa reliquis, omnia Filio cōmunicaverat; perſonam Patris ita ſibi reſervaverat, ut eam nec referret natura, neq; Filius repræſentaret. Nam quamvis Unigenitus Dei Filius ſuæ proceſſionis privilegio *habeat omnia, quæ habet Pater*; ſunt tamen illa ſpeciali quadam ratione in Patre, ut in fonte, in Filio ut in flumine; in Patre ut in dante, in Filio ut accipiente; in Patre ut producente, in Filio ut procedente; in Patre ut in principio Divinæ originationis, in Filio, ut in termino intellectivæ operationis. Concludam bonâ, Arpinatis Oratoris veniâ, Theologico Laconiſmo: *Omnia quæ ſunt in Patre, ſunt etiam in Filio, præter Paternitatem.* Date veniam Sapientiæ Magiſtri, Chriſtiani nominis Oracula Theologi; ſi quod Filio non valuit Pater, indulſiſſe Virgini ſingulari privilegio aſſeruero. Non nego unicam eſſe ſubſtantialem Patris imaginem, Coævum Verbum; qui ſcio cæterarum rerum imagines in externa tantum rerum ſymmetria verſari, & mixtam apparen-

parentium colorum varietatem, vel ſtaturæ ac molis magnitudinem imitari. Illud tamen non trepidus aſſevero: Auguſtam Patris Filiam plurimum de Patre participare, dum ejuſdem eſt illa Filij Mater, cujus in Divinitate Pater eſt origo. Ex quo tandem illud non obſcurè conficitis: Verbum unum proferente DEO, duo audiri potuiſſe, dum & Verbum Filium, & MARIAM Patris Filiam Matremq; Verbi imitatione quadam eſſe non dubitatis. Dicat ergo Verbum; ſed dicat & MARIA, ſe *ex ore Altiſsimi prodiviſſe*. Dicat Verbum ſe *Filium cogitationum Patris*: Dicetur & MARIA *Filia Regis cogitationum*. Et, ſi verum eſt, quod aſſeveravit Incarnata Veritas; *ex corde aſcendere cogitationes*: dicite MARIAM id quoque aſſecutam eſſe privilegij, ut quemadmodum coævus Patri Filius, ita & ipſa *Filia Divini cordis* valeat nuncupari. Illud tamen diſcriminis adnectite, ut dum MARIAM *ex ore Altiſsimi prodiiſſe* concluditis, verum illud intelligatis: ex abundantia cordis os eſſe locutum. Nam Filium ex neceſſitate amoris DEVS generavit, Filiam verò ex abundantia ſupereffluentis Charitatis. Glorietur ergo tandem Auguſtiſſima Deiparens, ſe inter omnes creaturas, poſt Chriſtum, aut cum Chriſto primogeni-

genitam, *ex ore Altiſſimi prodiiſſe ante omnẽ Creaturam:* at nos in *Primogenita* nomine cæterorũ omnium privilegiorũ compendiũ, immunitatũ epitomen agnoſcamus. Ex Sole radij, ex fonte rivi, ex arbore fructus enaſcuntur: ex una Virginis *Primogenita* gloriâ gloria omnis derivatur Mariæ. Ut ſi legitimè Gentiũ Legatus cæteras Chriſto debitas prærogativas, in eo fundat, quod æterni Patris ſit Filius: nos quoq; eas omnes deducamus in Mariam, quod ejuſdem Patris ſit Filia. Ideoq; ſi eo nomine *conſtitutũ Chriſtũ univerſorũ hæredem* pronunciamus, glorietur & Filia ſe in ſibi debita *hæreditate Domini moraturã*. Dicat Paulus, *per eum condita eſſe univerſa, per quem fecit & ſæcula:* dicet Virgo, ſe illi univerſum *condenti adſtitiſſe: cum eo omnia compoſuiſſe*. Edicat Paul⁹ Chriſtum eſſe ſplendorem gloriæ: emicabit & Virgo *Aurora conſurgens*, fulgebit *pulchra ut Luna, ut Sol electa*, radiabit. Commendet Paulus eum eſſe *figuram ſubſtantiæ Patris:* exclamabit & Virgo ſe *ſpeculũ eſſe ſine macula & imaginẽ bonitatis illius*. Dicat Paulus, *eum ſedere ad dexteram Maieſtatis in excelſis*: edicet pro Virgine coronatus Propheta, *eam adſtitiſſe à dextris Dei*. Addat & ipſe Unigena Dei, ſe hoc ſpeciali titulo, Dei eſſe, meritoq; unum ab eo poſſideri: gloria-

bitur & Virgo, ſe à Deo ſpeciali Filię nomine in initio viarum ſuarũ poſſideri. Quæ ut legitimâ manucapione tranſiret in poſſeſſionem, *lævam* ſuppoſuit *capiti* & *dexteram* extendit Deus in *amplexus*. Ne metuite jam lapſum Virgini Auditores, quæ utraque Dei manu ſuſtinetur. Gratulamur tibi animitùs Auguſtiſſima Patrona, quod ſuam utriuſque brachij omnipotentiam impendat Deus, ut te à primævo lapſu tueatur. Gratulamur, quod tui jam poſſeſſionem adierit, priuſquam peccatorum abyſſi conderentur. Gratulamur, quod in primogenitam Patris adſcita, conſimilia primogenito traxeris privilegia. Gratulamur demum, quod cum eructaret æternus Pater Verbum bonum, tu quoque ex ore Altiſſimi prodieris IMMACVLATA.

Dicta Viennæ Auſtriæ ad Sodales Marianos.

****

ORATIO II.

DE IMMACULATA CONCEPTIONE B. V.

Ramus

Ramus Olivæ.

ETiam hac hibernantis anni acerbitate, hac ad rigorem gelati Decembris ſeveritate ereptum ex obruti Mundi diluvio *Virentis Olivæ* ramum, tam Columbinâ ſimplicitate & candore, quàm tenero amantis animi affectu, & tibi Auguſta Imperatorum Mater AVSTRIA, & vobis adfero, Academici Auditores. Scio enimverò & te premente tot adverſariorum violentiâ laceſſitam, funeſto armorum uſu per tot luſtra fatigatam, Martis omnino pertæſam ad tranquillæ tandem felicitatis ocia, votis omnibus aſpirare; & vos jam pridem Sapientiæ Præſidi MARIæ dedicatos, recentiſſimo hodie Sacramento in ſigna Auguſtiſſimi Imperatoris FERDINANDI III. pro Immaculata Virginis Conceptione conjuraſſe: ut æquè pacis amantiſſimæ gratam & jucundam, ac novis Cœli Athletis amicam optatamq́; *Oleam* meritò poſſim augurari. Nam & tuarum hoc eſt gloriarum compendium feliciſſima AVSTRIA, non per inimici ſanguinis compendia ad immortalitatem eniti; ſed vincendi felicitatem pacis terminis definire: & ad Veſtri nominis conſecuturam perennitatem facit quamplurimum Academici, quod laceſſi-

tam Virginis integritatem religioſiſſimâ animorum conſpiratione defendendam colendamq́; ſuſcipiatis. Quâ unâ re, etſi poſtremi tempore, certè Religione & affectu primi, invaditis tot orbe toto illuſtrium Academiarum laudes, quæ ſuam Sapientiæ Anteſignanam; tot florentiſſimarũ urbium commendationem, quæ Auguſtam *DEI Civitatem*; tot Regum Regnorumq́; gloriam, quæ regnandi Magiſtram; tot Imperatorum ac Cæſarum immortalem famam, qui armorum ſuorum Provinciarumq́; gubernatricem MARIAM acerrimâ in pulpitis contentione, religioſâ ad aras pietate, duraturâ in obeliſcis memoriâ, humili in purpuris veneratione à primævâ humani generis maculâ vindicarunt. Agitis (quod palmare eſt gloriæ Veſtræ argumentum) *Advocatæ* Veſtræ Advocatos, *Dominæ* defenſores, *Reginæ* Patronos, *Sapientiæ Præſidis* Tutelares, *Civitatis Dei* propugnacula, *Throni Salomonis* Leones, *Paradyſi* Cherubinos, *Matris* Amatores. Neq; verò eximium hoc ſtudium tam ſingulare vobis arrogatis, quin illud occupari à quampluримis deſideretis: hocq́; unum vobis Veſtræq́; pietati ac Religioni ſingulare ſtatuatis, in paria obſequia Virginis univerſos provocare. Obſequor deſiderio veſtro, incita-

citatus exemplo: obtempero affectui meo inflammatus amore, & quam vos à ſceleris conſpiratione cum Protoparente noſtro immunem pronunciatis; eandem ego à deploratiſſimâ illa ſubmerſi & nunquam ſatis eluti diluvio Mundi fortuna præſervatam, in Virentis *Olivæ ramo* venerabundus adoro. Erit hæc vobis vel pacis cum adverſarijs veſtris in doctrinæ unitatem ſtabiliendæ prænuncius, vel ſi porrò conſerendum fuerit, victorioſum Ceroma ad perungendos Athletas ſuppeditabit.

Approbatis argumentum Academici: aſſentiris in Magnæ Matris clientelam juratiſſima ſemper AVSTRIA; dum ad ſecundam adoleſcentis Orbis ætatem converſa profiteris, nihil eſſe, ſeu ad Virginis laudes uberius, ſeu ad ejuſdem Immaculatam Conceptionem repræſentandam accomodatius, *Olivâ* illâ, cujus ramum Noëmitica quondam Columba ſervatrici illi humani generis Onerariæ intulerat, quæ ſuperſtites à funerato Mundo reliquias in novum Orbem trajecit. *Corruperat* (ſi meminiſtis) *omnis caro* viam ſuam ſuper terram, & inter corruptos mores nullus integritati locus concedebatur. In adoleſcentibus annis adulta vitia, in ſeneſcente vita vegeta & florens audacia, in omni ætate annoſum ſce-

ſus, in omni ſexu indiſtincta iniquitas, in omni ordine & conditione inordinatus animorum tumultus imperabat rationi. Nulla divinarum legum reverentia, nullus ordo juris, nulla Sacrorum æſtimatio, nullus Juſtitiæ metus furta & rapinas, odia & cœdes, mutua turbatorum animorum funera, proſtitutiones integritatis, pudicitiæ violentias, conjugalis thori violationes, fraterni thalami probra impediebat. Irritata Juſtiſſimi vindicis ira nec debebat, nec poterat fulminatricem manum coërcere, quin quos longâ adeò indulgentiâ per complura ſæcula toleraverat impios, tandem effuſo in univerſos ſupplicio funeraret. Carcere igitur ſuo laxantur Venti, coguntur nubes, fugatur dies, turbatur Cœlum, coruſcat fulgur, libratur fulmen, rumpuntur abyſſi, erumpunt maria, univerſæ cœli catarractæ recluduntur. Intumeſcunt undiq; fatales aquæ: affluunt impetu, defluunt rapiditate, ſuperfluunt tumore, circumfluunt vaſtitate: implentur valles, operiuntur tecta, exceduntur turres, obruuntur colles, ſepeliuntur montes: rapiuntur cum populis urbes, ſorbentur cum urbibus regna, interit orbis, quaqua patuit natura, unico pelago tumulatur, & Divinæ vindictæ flamma medias inter undas violentius exardeſcit.

ſcit. Unica naufragantis mundi onuſta reliquijs, compendiati totius humani generis habitatio, unica in ſalo ſalus Noëmi oneraria indomitum hunc Oceanum felix inambulat: donec enubilato tandem furore Nemeſis, exhauſtis abyſſi fontibus, extinctis per diluvium ultionis Divinæ flammis, paſſa eſt demerſis omnibus terram emergere, & ſuffocatis flagitiis emundatũ orbem reſpirare. Itaque in alium jam orbem deſcenſurus omnium hominum novus Portitor Noë, exploratricem Columbam, primam pacis interpretem dimittit ex Arcâ; quæ cum benè ominatum virentibus folijs *Olivæ* ramum attuliſſet; planè intellexit eum fauſtiſſimum extinctæ per aquarum inundationes iræ Divinæ, indeptæq; tandem pacis argumentum.

Hîc enimvero curioſum animum quærendi ſubit ambitio, quâ tandem regione, qua ſede, quo naturæ vel artis ingenio, unus in communi rerum omnium interitu ramus innocente virore triumpharit? Dicetis involutum quidem nuper, jactatumq; funeſtiſſimis aquarum procellis; aſpirante tamen iterum amœniore Cœli temperie evolutum, ſuos ad vernam jucunditatem virores explicuiſſe? Non aſſentiar; qui ex ſacris Oraculis intelligo, voraci aquarum inglu-

ingluvie *deletam omnem ſubſtantiam*, & quidquid ab ijs contactum contagio perijſſe. Dicetis poſt diviſum pelagus, terramq; ex undarum ſepulchro evocatam, eam fuiſſe ſoli Soliſq; benignitatem, ut penè momento educarent oleam, indeptæ hominibus à DEO pacis argumentum? Niſi prodigium ſanctiore Oraculo comprobetis, non credam; qui ex Plinio non ignoro, lentis omnino annis *Oleam* concipere & germinare. Dicam, tuá Dive Hieronyme fultus authoritate, dicam liberè, dicam pro Auguſtiſſima Partheno Matre æquè magnificè ac religiosè; cùm naufragaretur orbis, unum procellis ac totâ pelagi vaſtitate ſuperiorem ramum Divinâ manu fuiſſe conſervatum. Neque id negabitis Religioſi in Virginem Auditores: qui ſi vnquam aliàs, tunc ſanè *Spiritum Domini ſuper aquas* volitaſſe non dubitatis; qui olim ſuperventurus erat in MARIAM. Quare ſi creditis aliquando Diviniſſimum *Spiritum Columbæ* ſpeciem induiſſe; credite pariter *Olivam* ore ſupra inundationes ſuſtinuiſſe, ne fluctibus raperetur. Si creditis *Spiritum* ignis acrimoniam efficaciamq; induiſſe; credite cum aquis inijſſe prælium, ut ab earum contagio MARIAM conſervaret. Si creditis *Spiritum* eſſe mutuum Patris Filijq; reci-

proco

proco ſe amore diligentium halitum; credite blandiſſimo afflatu *Olivam* confoviſſe, ut nocuo diluvij fœtore non contaminaretur. Si creditis *Spiritum* eſſe ventum; credite procellarum inſultui obluctatum eſſe, ne ſuos in *Olivam* furores exonerarent. Si creditis *Spiritum* dexteræ DEI digitum eſſe; credite in *Olivam* ſeſe porrexiſſe, ut eam certâ manucapione poſſideret. Ut non immeritò gloriantem aliquando Virginem audiverimus, ſe *initio Viarum Domini* primam in ejuſdem *poſſeſſionem* deveniſſe. Sed quid demum ſingulare ad immortalem tui nominis gloriam, quid eminens ad commendationis dignitatem hinc emendicamus MARIA, quod vel ſtellata Cœli palatia, vel circumfluus aër iſte, vel natantes fontium liquores, vel latè diffuſum Oceani regnum, vel iſta ipſa, quam premimus, terræ moles, non mereatur? Fidem veſtram hic appello Juris Conſulti, ſanctiſſimi Juſtitiæ Sacerdotes. *Poſſidere* etiam Fur, etiam Latro poteſt: ſed dominium non ſequitur poſſeſſionem. Re ſuâ carere etiam Dominus poteſt, cùm ea per iniquitatem ad alium eſt devoluta; ſed dominium non amittit ereptâ poſſeſſione. Illud demum numeris omnibus abſolutiſſimum eſt dominium, quod certâ rei poſſeſ-

ſione

ſione coronatur. Quod ſi benigno quoque veſtro annuentis animi ſuffragio comprobatis, in noſtro communi omnium damno agnoſcite Virginis felicitatem. Dominum agnoſcimus & veneramur eundem, quem Virgo ſuum profitetur: ſed (ô acerba calamitoſiſſimi temporis recordatio) non habuimus eum aliquando poſſeſſoré. Per terrarũ pelagiq; devia in Latrones ac Piratas delati, poſſeſſionem noſtri per ſum̃um nefas Deo ſubtraxim⁹. Una, una es inviolata æterni Regis poſſeſſio Maria, quã Latro nunquã invaſit, nunquã Pirata occupavit, nunquã alienus, ſemper *Domin⁹ poſſedit ab initio viarũ ſuarum*. Quare ſero nimis in Sacrorum tabulas retulerunt Quirites, ut ſi quam delapſa cœlo fulmina vel increpuiſſent, vel afflaſſent *Olivam*, ea nunquam ad ſacras Deorum ædes adhiberetur. Jam ante prima naſcentis mundi exordia ſanctiſſimę Triados Senatuſconſulto ſancitum eſt, *Filii DEI habitaculum Spiritu Sancto præparandum, Olivâ* quidem ex *campis ſpecioſâ*, purâ tamen & nullo fulminis afflatu violatâ conſtituendum. Serò nimis ſolliciti Deorum Myſtæ ſacro imperio edixêre; ut ſi quæ cadavere contacta fuiſſet *Oliva*, ea procul Deorum ædibus arceretur. *Necdum* enim *fontes aquarum eruperant, necdum*

mon-

montes gravi mole conſtiterant; necdum, qui morerentur, in vitam intraverant; & jam quæ una DEO ſolium in Virginali erat utero conceſſura, *ab æterno, antequam terra fieret, erat ordinata* MARIA. Fuerit ſanè, fuerit, atteſtante Plinio, Romanorum religioſa ſuperſtitio, nefas eſſe Oleam profanis uſibus contaminare; Veſtra modò Auguſtiſſimi Imperatores Auſtriaci eſt Religio; Veſtra Academici Viennenſes eſt pietas; ubi *Domum DEI* intelligitis MARIAM, inviolabili Sacramento ad aras confiteri: *Domum DEI decet ſanctitudo.* Fuerit ex fœcundo ad fabulas Poëtarum ingenio commentum, plantatam primùm in Africa ab ipſo Jove *Olivam*, ab ipſis Coloni manibus viroris æternitatem contraxiſſe: Amatorum MARIæ voluntarius eſt ad credendum articulus: *Dominus poſſedit eam:* vel ſi mavultis cum Interpretibus loqui; *Dominus plantavit eam, nec dedit Sanctam ſuam videre corruptionem.* Sit Naturalium rerum Inveſtigatorum judicium, *Oliva* umbra necari Serpentes: Divinum de MARIA eſt oraculum, unam infeſtiſſimi mortalium generi *Serpentis caput contrituram.* Sit Phyſicorum obſervatio, *Oliva* folia mederi morbis; eſt & Plinij aſſertum, & Auguſtiſſimæ Virginis commendatio, *Olivas* non

con-

Digitized by Google

contrahere putredinem. Sit è fabularum nundinis coëmptum illud, grandiorem *Oliva* termitem fuiſſe clavam illam, quâ Hercules Leones & Hydras, ac ſerpentinam Nemeææ Sylvæ propaginem confecit: nam Nemeææ Sylvæ propaginem confecit: ex veritatis aphoriſmis eſt; innocentem Virginis pedem *ſuper aſpidem & baſiliſcum ambulaſſe, & conculcaſſe Leonem & Draconem*, & in uno Serpente omnium malorum Iliadêm contriviſſe. Sit demum ex figmentorum officina depromptum; Minervam Argonavis Architectã, cùm ea primum per nunquam domitos inſanientis Oceani furores inambularet, virentis *Olivæ* ramum dexterâ prætuliſſe: è Veritatis tripode pronunciatum eſt, cùm univerſus Mundus unus eſſet Oceanus, & in unam Arcam, contractum velut in compendium humanum genus fluctibus innataret, Columbam (dicere malim *Spiritum Domini*) *ſuper aquas* ex alis pendulum, innocentis Olivæ ramum univerſi naufragio exemiſſe. Offendunt iterum memoriam infortunata illa naufragantis mundi tempora; ſed recreat ſimul animum felicitatis Marianæ recordatio. Obtrudunt oculis ferale ſpectaculum toto diluvio non ſatis diluti mundi; ſed ingerunt menti temperatiſſimi Veris auſpicia in *Oliva*. Obtundunt aures incondita

dita pereuntis Adæ lamenta: *Veni in altitudinem maris, & tempeſtas demerſit me: Infixus ſum in limo profundi, & non eſt ſubſtantia*: ſed delicias infundunt animo advolantes ſupernè Genij, qui *Spiritu Sancto cooperante* præſervatam Virginem admirati, *pulchros Filiæ Principis greſſus in calceamentis ſuis* ex ſacro Epithalamio ſuaviſſimâ accinunt ſymphoniâ. Enimverò jam tunc *amicta Sole* in calceamenta Lunam induxerat, quam pedibus proculcabat. Hoc verò non tam antiquæ Romanæ, quàm Marianæ nobilitatis eſt argumentum; non tantum ſupra Oceanum ferri, ſed etiam Oceani moderatricem Lunam proculcare. Sit Luna Cœli Protheus, nunc humanam, nunc belluinam monſtroſamq́; faciem indutus: Deiformis Auguſtino, Deificata Hieronimo Maria, nihil admittit monſtroſæ deformitatis. Dicatur Jamblicho Luna cœlorum Fortuna, continuâ rotata viciſſitudine: Innixa ſuper Dilectum ſuum Maria, non habet quam formidet ſui everſionem. Fingatur Poëtis eadem, quæ in cœlo eſt Luna, in inferno eſſe Proſerpina: ſed proculcet Maria Lunam, quæ Leonem, qui *circuit quærens quem devoret*, & *Draconem* infernalem conculcavit. Credant ſuperſtitiosè Orientales populi, cùm

ſolito deliquio elangueſcit Luna, eam à monſtro devorari: ſed ſuâ radiet in ſanctitate MARIA nunquam eclipſata. Perſuadeamus nobis, *Luminare minus* creatum eſſe, *ut præſit nocti*, vel ut loquamur cum alijs, *Lunam eſſe in poteſtatibus noctis*: ſed juremus ſimul, in *Mulierem amictam Sole* nihil virium eſſe poteſtatibus tenebrarum. Non negemus Lunam eſſe ſpeculum, quo natantium in ipſo diluvio rerum imagines referantur: ſed aſſeramus cum Andreâ Cretenſi, *imaginem divini Archetypi* eſſe MARIAM, eoq; titulo *Immaculatam* Non negemus Pythagoræ in Luna montes & ſylvas, & quod his cognatum eſt, umbras hoſpitari; ſed profiteamur, eum ipſum Spiritum eſſe *Lumen cordium*, qui MARIÆ *obumbravit*. Concedamus Mathematicis, ſuas eſſe Lunæ maculas: ſed aſſentiamur accinenti Epithalamion Sponſo, *unam eſſe Immaculatam*, MARIAM. Cantemus cum Vate coronato; *Factam eſſe Lunam in tempora*: ſed ante tempora *ab æterno, antequam quidquam faceret DEUS, ordinatam eſſe* MARIAM, profiteamur.

Ex quibus illud non minus Theologicè conficio, quàm Laconicè, ſupra inundantium aquarum congeriem & Lunæ orbem ſublatam *Olivam*, nihil vel de labis originalis

nalis alluvio, vel de Lunæ maculis funeſto contagio attraxiſſe. Dicam preſſiùs: eo quo DEVS locutus eſt ſigno Filium Incarnatum, decreviſſe & MARIAM. At verò tunc *necdum erant abyſſi, & illa iam concepta erat.* ut non immeritò glorietur, cùm exundâſſet ab uno fonte malorum Oceanus, Oliva ore Altiſſimi geſtata jam prodieram *Primogenita ante omnem creaturam.* Quare ſi non credidimus hactenus Rabbinorum fabulæ, Noëmiticum illum Olivæ ramum nullâ ignis violentiâ comburi potuiſſe; credamus hodie ignis expertem Olivam, quæ *Oleum effuſum* erat paritura. Si non credidimus Xerxis illuſioni, qui ſe per ſomnium vidit Olivâ coronari, eamq; demùm Coronam in arborem toto latè orbe diffuſam excreviſſe: credamus Immaculatum Olivæ MARIANæ termitem Imperatoribus, Archiducibus Auſtriæ, & Academicis Coronas daturum, orbi univerſo pacis umbram diſpenſaturum. Sub quibus dum hodie conquieſcimus, legamus oleum, quo quotquot Archiduces producit Auſtria, ungantur in Reges & Imperatores: quotquot Academicos habet Vienna, ad ſervituras poſteritati lucubrationes, ſuas inſtruant lucernas: quotquot habet orbis animas, tot habeat Athletas, qui hoc Oleo delibuti, Immacu-

latam Virginis Conceptionem propugnent.

Dicta Viennæ Auſtriæ in Baſilica S. Stephani ad Academicos.

*********:*********

ORATIO III.

DE IMMACULATA CONCEPTIONE B. VIRGINIS.

Quia Mater Dei, ſine labe Concepta.

SI quæ favit olim fabuloſis Dianæ Sacerdotibus in Idâ monte ſpectandi Solis prærogativa; ut ſingulari Virginis illius beneficio, quam illi *dulcem*, *clementem* ac *piam* nuncupabant, exorientem primi illi, non ſubobſcurâ ambiguum in luce, & tenui veluti ſplendoris veſtitum rudimento, ſed ſuâ adornatum Majeſtate, acribus oculis ad plenum haurirent; eadem nunc omnibus ijs concederetur, qui in tuos Mulier *amicta Sole* intenti radios exorientem ſpeculantur; ceſſiſſent pridem ex univerſo-

verſorum oculis caliginoſæ noctis dubitantes inter lucem, & tenebras reliquiæ, ortuſque tuus, communi hominum conditione ſuperior, diceretur *Immaculatus*. Sed ut neſcio quis nuper infirmiori pupillâ Solem ſpeculatus, cùm flagrantiſſimæ lucis acerrimus turbo aciem perſtringeret vehementiùs, in Sole maculas ſe vidiſſe turpiſſimo deceptus errore aſſeveravit: ita tui conceptus radij, *Electa ut Sol* MARIA, cum fulgore ſuo obtuſiorem præſtringuerent intellectum, viſi ſunt labem contraxiſſe. Quod quidem Sapientum nemo ſtupebit, cùm intellexerit, ſi quo fuerit cryſtallinus oculorum humor imbutus colore, rerum perverti formas, degenereſq; obiectorum ſpectari colores. Humani fortè, quia vitiati maculâ fuerunt oculi, pari temeratum vitio, quem cernebant, Virginis conceptum arbitrabantur. Qui pro pulpito fallò imputatæ labis ream Virginem facis, vix abeſt, quin ipſe in verum crimen delabaris. Tuam ego dum propugno Innocentiam, ut audeam, da robur *Turris fortitudinis*; ut ſtringam, teneram meam, & adhuc latentem in Tyrocinio Eloquentiam, Concepta Verbi Parens, verbis inſtrue, & conceptu: ut expugnem, animum & arma ſuffice *Caſtrorum acies Ordinata*. Inferorum ergò Tributa-

Digitized by Google

ria, Cacodæmonum mancipium extitiſſe aliquando arguitur MARIA. Et quæ? *Aula* nempe *Regia*, in qua humanæ cum DEO pacis & reconciliationis articuli ſunt dictati: illa funeſtum latibulum fuit, in quo prius ſceleratiſſimo auſu contra Divinam Majeſtatem eſt conſpiratum. Quæ? *Ærarium* illud *opulentiſſimum*, ex quo infinitum Redemptionis humanæ precium eſt depromptum:illa contractorum prius debitorum rea, ad incitas redacta, cùm ſolvendo non eſſet, in turpiſſimam Dœmonis captivitatem eſt tracta. Quæ? *Mater Salutis* humanæ, Anſelmo credite: illa prius lapſa eſt in perditionem. Quæ? *Vitæ parens*, Irenæo credite; illa fœdiſſimo ancillatu prius ſervivit morti,quam *Vitam* generaret. Illa fidiſſima *Stella Maris*, illa navigantibus propitia Cynoſura immundâ pelagi ſpumâ eſt aſperſa. Peream, ſi credam aliquando Imperatorem ſiderum extitiſſe Solem, ſed non luminoſum; lucem, ſed tenebroſam; Oceanum,ſed ſine aquis; nives,ſed atratas. Peream, ſi credam, *Radicem Jeſſe*. de qua *Flos Vitæ* proditurus erat, prius veneno Mortis corruptam, quàm Salutis florem progerminaret: *Paradiſum* illum *Voluptatis*, prius belluarum pedibus protritum, quam à Rege gloriæ inambularetur: illum

Hor-

Hortum concluſum prius afflatum maligni ſpiritus halitu, quam Spiritus Sanctus ſupervenirete. Peream, ſi credam, Matrem DEI, per quem renati ſumus in libertatem, mancipium aliquando Dœmonis extitiſſe. Dabo ſane, dabo univerſam Adæ poſteritatem impijſſimâ in DEVM conjuratione cum Protoparente ligatam, unâ nullis ſæculis ſatis deplorandâ ruinâ præcipitatam. Sed negabo inter Adæ poſteros annumerari eam poſſe, quæ in prima ac ſuprema rerum omnium Idæâ, prius depicta & amata eſt, quàm Adam cogitaretur; quæ à decretoria Patris voluntate prius Filij ſui Mater electa & conſtituta eſt, quàm Adami veſtigium compareret. Tenerioris hic animi Theologos, eoſdemq; calidioris affectûs Amatores compello; quorum ut juratus eſt amor in Virginem, ita conſtantiſſimum eſt aſſertum: in arcanâ illa Divinitatis mente, cùm hoc, quà latè patet Univerſum digereret in partes, diſtingueret in ordines, ſeduceret in limites, concluderet in fines, componeret in Rempublicã, unum omniũ caput & Principem, *Primogenitum omnis creaturæ* Incarnatum Verbum ex Virgine naſciturũ prius aſpexiſſe & amaſſe; quàm ſecundum, ac Vicarium veluti poſterorũ caput Adam conſtitueretur. Ex quo cùm ego concludo,

ſolum

ſolum ante Virginem ſtetiſſe Deum-Hominem, cæteros poſt illam univerſos: vos pariter conficite, Auguſtiſſimâ Deiparentem, *Primogenitam ante omnem Creaturam*, inter Adæ poſteros non poſſe numerari. Sed demus tamen (ne adverſantis Theologiæ principia convellamus) demus ſanè Intemeratam Virginem ſuum ab Adamo Sanguinem derivare: negabo tamen eádem culpâ contaminari. Demus ingenti ſtrage corruiſſe humanum genus: negabo inter concidentis mundi ruinas potuiſſe Mariam reperiri. Etenim jam tunc *lævam ſuam* ſuppoſuit Deus *capiti*, & *dexterâ amplexatus eſt* eam, ne ſimul traheretur in ruinam. Exigebat hoc Auguſtiſſimæ Matris dignitas, ad quam Virgo præparabatur: exigebat Dei ſibi tabernaculum inſtruentis majeſtas: exigebat Filij in Matrem obſervantia ſingularis. Quare cum Dei Matrem intelligis, *Sancta Sanctorum* concipe; ut neges execrandis Furiarum abominationibus patuiſſe. Cum Matrem audis, *Altare Domini* intellige; ut neges in illo ullo unquam Dæmonibus ſacrificio eſſe litatum. Cùm Matrem Dei nomino, *Turrim David* tibi animo repræſenta; ut neges ab hoſtibus expilatam, iniquitati Aſylum præbuiſſe. Cùm Mater Dei appel-

Digitized by Google

appellatur, inexhauſtum mare gratiarum tibi depinge, in quo Devs *capita Draconum contribulaVit.* Uno illo nomine Arcam Numinis, Propitiatorium, Altare Thimiamatis, Cœlum ipſum tibi imaginare. Et credes aliquando Arcam ſub impuriſſimi Dagonis pede gemuiſſe? Credes excluſis à Propitiatorio Cherubinis Harpyjas & Furias ac pudenda inferorum monſtra illi præfuiſſe? Credes ab altari Thimiamatis, non odoris ſuavitatem, ſed ſulphureas Inferni nubes vaporaſſe? Credes Cœlum in quo Verbum, Caro, & Anima Dei-Hominis, hoc eſt, ſanctiſſima quædam Trinitas habitavit, priùs funeſtiſſimum Averni antrum Eumenidum concilium occuluiſſe? Fingite quæſo animo, adſtitiſſe vos eo ipſo temporis momento, quo Devs futuræ Matris animam Omnipotentiæ ſuæ manibus tenellis artubus adaptabat; & jam tunc coram audiviſſe Legati Cœleſtis compendioſam illam Orationem: *AVE gratiâ plena; Concipies & paries Filium DEI:* quis ſenſus animum, quæ religio mentem, quæ reverentia oculos, quæ ſubmiſſio poplites, quis ſacer horror univerſum corpus invaſiſſet? Hæc (ſi veſtræ aſſequor religionis officia) hæc ſingulorum animos ratiocinatio tenuiſſet: Iſta, ſterileſcentis Mundi fortuna-

tunatiſſimus partus, puella *concipiet & pariet Filium DEI.* O prodigium! Adorabitur Numinis Mater. O Majeſtas! Ab hac ipſa carne caro Dei aſſumetur. Ex hoc ipſo corpore corpus Verbo adaptabitur. Quo uno nomine evadet & Affinis Patris, & Conſanguinea Verbi, & Sponſa Spiritus Sancti: & quod conſectarium eſt, univerſi orbis Regina, ac Regum Reginarumq; omnium Imperatrix. Et cuinam obſecro ſine horrore ac trepidatione vel cogitare ſubveniſſet, hanc DEI Affinem turpiſſimâ Dœmonibus ſervitute obligatam teneri? hanc Conſanguineam Verbi Amicam eſſe Inferorum? Hanc Sponſam Diviniſſimi Spiritus, ſe prius barathro deſponſaſſe? Hanc Regum Reginarumq; Imperatricem ſervile jugum ſuſtinuiſſe? Nam quantum, DEVS immortalis! quàm inauditum illud DEO dedecus, ſi quando, ſive per labores & cruciatus ſaluti noſtræ ſtudenti, ſive jam majeſtate gloriæ trabeato Numinis corpori obgannire poſſit Infernus; hoc ſui juris quondam fuiſſe portionem, quod de Materno utero eſt aſſumptum: hac prius in Aula ſe jactaſſe *Principem tenebrarum*, quàm eam *Sol Juſtitiæ* obtineret. Quæ verò Filij obſervantia, quæ in Matrem ſingularis dilectio? Certè ſi prima animorum Magiſtra natu-

natura, ſi ſapientiſſimæ Rerumpublicarum leges, ſi æterni Numinis tabulæ filiorum in adverſa nutantium Parentum fortunâ damnant ſocordiam: quo tu demum terræ calculo, quo Cœli patrocinantis ſuffragio DEUM ipſum abſolves, quem non ſocordiæ tantùm reum facis; ſed etiam inauditæ impietatis arguis in Parentem? Quid enim? potuítne Deus, inſidiantis venena ſerpentis extinguere? ſed potuítne, quas habiturus erat ædes, abominando Dœmonum tributo eximias reddere? Potuit ſanè, qui jam primis naſcentis mundi incunabulis morientium Protoparentem Evam immunem labis formavit, etiam viventium Matrem criminis eximiam labe procreare. Potuit ſanè, qui Angelicos Spiritus ſuâ gratiâ adornatos evocavit ex nihilo, Angelorum Reginam gratia plenam in vitæ Orientis limine collocare. Quo fit, ut aut neſciiſſe oporteat, aut noluiſſe arguatur. Quorum alterum eſt ignorantiæ, alterum impietatis. At *omnes*, inquit, *in Adam peccaverunt*. Ita ſcilicet, ita profectò eſt: credamus hoc, ſapientiſſimum illum mundi Arbitrum Deum, pari cum ſervis pœna Reginam quoque voluiſſe condemnare. Reclamant humana jura, repugnant decreta, contra dicunt tabulæ, ſancitæ leges refragantur. Vos

ego

ego publicæ Juſtitiæ religioſiſſima auguſtalia compello, cauſam graviſſimam æquitatis ſuffragijs ſtabilite. Corneliâ lege, popularibus undis Reginam Cœli eximetis, qui terreni conſortem Regis oneroſarum ſubjectione legum eximiam pronunciatis. Veſtra hæc ſunt decreta. *Non debet eodem modo gubernari Servus, & Regina:* Codices teſtor. Veſtra ſunt hæc ſtatuta: *Melior debet eſſe conditio Reginæ, quàm ſervi:* Inſtitutiones appello. Veſtra denique lex illa eſt: *Auguſta ad vectigalia non teneatur*, Ad Pandectas, & Digeſta Auditores provocabo. Una ergò terrarum æquè ac Cœlorum Domina, una Reginarum ſempiterna Imperatrix MARIA, non poterit (pudet dicere) non poterit turpiſſimo, quod nos inferno pendimus, tributo liberari? Una illa Regiæ Majeſtatis probrum, dedecus Reginarum, maligno nata ſub ſidere, ferreâ ſervitutis conditione vincietur? Sed quid tuam cauſam agimus ô MARIA! Tua immortalis Deus fama periclitatur. Túne ingratus ille, qui inauditâ à ſæculorum memoriâ animi duritie Genitricem, cùm vel nutu liberare poſſes, turpiſſimo iniquitatis jugo premi ſuſtinueris? ſcilicet nos jam ſanctioris naturæ Poſteri præcipientis voces obſequentibus auribus excipiemus: ſcilicet ad ſingu-

larem

larem fixæ legis venerationem, inſigni, quo nos præis exemplo, provocabis: dicemus, quæ Parentibus debeatur obſervantia, cum miſeris involui calamitatibus Matrem à te ſuſtineri conſpexerimus. Damnabimus quotquot proſtituto ſanguine, venaliq; capite Parentum vitas redemerunt. Vigebit deniq; exul ab humano pectore in belluis poſthâc pietas, dum tuo eruditi exemplo, preſſis iniquâ ſorte Genitoribus ſubvenire didicerimus. Vidésne tandem Deo maculam non pio appingi auſu, Immaculatum quiſquis Virginis Conceptum immaturo conſilio impetebas! vides quantum uno argumento voluaris in barathrum, ut Deus ipſe ſuâ deturbatus Majeſtate pœnis deſtinetur, cujus ſit ingrati animi ſingulare ſpecimen, impietatis exemplum, legum, quas ratio, quas natura, quas divinitas ipſa ſtatuerat contemptus flagitioſiſſimus. Quid, quod & ſingulari ignorantiæ ſpecimine caliginoſi intellectus exemplo, obſuſcatæ mentis documento Deus honoris ſui oblitus arguitur? Hoc demum erit, illum cum Theologis, ac ſcripturarum Tripode acerrimum gloriæ ſuæ vindicem prædicare. Nos, ſi illa fuiſſet Indulgentis benignitas cœli, ut priuſquam maternis conciperemur viſceribus, ſeligere Parentem licuiſſet,

quam demum obſecro imi, æquè ac ſupremi ſubſellij homines ſelegiſſemus? An illam quam in ferreæ ſervitutis cenſum turpiſſima traxiſſet conditio? an illam cujus in vultu ceruſſata deformitas, rugalis macies, turpe cadaver ſpiraret? An illam, quæ conſpectu horrida, ſqualore confecta, totius corporis habitu ſub monſtroſâ larvâ hominem mentiretur? An verò illam, quā eburnea explicatæ frontis ſerenitas, morum ſuavitas, venuſtas oris, coloris amœnitas, virtutum concentus, conditionis libertas commendaret? Nemo mihi credite calloſas ab aratro manus oſtentaret, nemo ſervile jugum pateretur: in eam convolaremus univerſi, cujus in formam gratiæ, in dignitatem coronę, in Majeſtatem imperia, in conditionem libertas conſpirâſſet. At verò Deus nihil penſi habuit, hoſtili ſubjectam Tyrannidi, infamem criminis, inuſtam labe, capitaliſſimi ſervam inimici, turpe Inferorum mancipium ſibi in Matrem ſegregare? Enimverò non prævidebat inſolentiſſimi Tartari opprobria, inſultantis Erebi calumnias, improperia inferorum. Nos parentum dedecus etiam venali ſanguine redimimus, Deus id prævenire cùm poſſet, ſponte neglexit? Nos ad vindicandas majorum calumnias, in obvias mortes provolamus:

Digitized by Google

mus: Deus potuit conſtanti fronte Parentis probra audire? Nos ab hominum conſortio humanis diviniſque legibus exigendum contendimus eum, quem tantum ingrati animi vitium condemnârit: Deus ſuâ deſciſcit à naturâ, quæque hominibus ſummo erant vituperio, in ſemetipſum admiſiſſe non æſtimabit? O brigeſcat hæc lingua, obmuteſcat hæc vox, ſuffocetur hic Spiritus meus, priuſquam per Virginis dedecus in hæc Numinis opprobria erumpat. Quantò igitur ſatius erat, dum nos omnes in Adam peccâſſe confitemur, eximiam tamen Reginam prædicare. Neſcíſne etiam per ſalſiſſimos Oceani fluctus dulces aquarum venas permeare? Neſcíſne cùm hydrargyro cætera lædantur vaſa, vitrum ſolum non erodi? Fons aquarum viventium eſt Maria, ſpeculum eſt ſine maculâ lucidiſſimum, potuit non erodi peccati hydrargyro, potuit inter ſalſas Originalis labis procellas intemerato fluxu natare. Diſcurrunt per cœnum ſolares radij, & non fœdantur: immerguntur Oceano ſplendores Lunæ, & non madeſcunt: Salit in igne Salamandra, & non aduritur: pertranſit criſtallum radius, & non offendit: aſcendunt vapores in Cœlum, & non tangunt impreſſione: intrat in ventrem Ceti Jonas, & non cor-

Digitized by Google

rumpitur: verſatur inter Leones Daniel, & non devoratur. Una una fœdabitur communi cœno, madeſcet univerſi diluvio, aduretur peccati incendio, obfuſcabitur vapore maculæ, corrumpetur in utero Annæ, à Leone rugiente devorabitur MARIA? Si quid eſt in me Spiritus, unam, unam ſpiret IMMACULATAM MARIAM; ſi quid eſt in me vocis, unam unam loquatur IMMACULATAM MARIAM. Si quid eſt in me Sanguinis, ad ſupremam uſque guttam exhauriatur, ut unam ſcribat IMMACULATAM MARIAM. Hanc vos mecum Sodales Parthenij veritatem, etiam proſtituto ſanguine propugnate. Hac purpura digniſſimè ſcribitur IMMACULATA MARIA. Quod ſi ſanguine decertare non licuerit, moribus certè non vetabimur. Diſcet ex nobis quiſquis verba noſtra ad bilancem revocârit, quiſquis acta curioſior interpres examinaverit, quiſquis in cogitata perviderit, genuinos *ſine macula Conceptæ Virginis* nos eſſe Sodales, quibus maculam omnem ex vultu detergat modeſtia, ex animo Integritas, ex moribus gravitas, quorum omnes vitæ partes ſuo Jure dici poſtulent IMMACULATÆ.

Dicta Viennæ Auſtriæ ad Sodales Marianos.

ORA-

Digitized by Google

ORATIO IV.

DE IMMACULATA CONCEPTIONE B. VIRGINIS.

Aurora.

ADſum matutinus ſalutator ſurgente *Aurorâ*, Sodales Mariani. Quam ego dum nomino, poteſtis equidem primam diei *Auream horam* cogitare; ut primum MARIæ orientis florem *Immaculatum* animis veſtris repræſentetis. Poteſtis avocatam ad altiora mentem, in Cœlos defigere; ut cùm *nihil coinquinatum* in eos ingredi animadvertitis, in Cœlo hærentem *Auroram* veſtram ſine labe mundam pronuncietis. Poteſtis revocatos è Cœlis aſpectus in Oceanum promittere; ut cùm ſuperiorem illo aſſurgere Auroram intelligitis, toto humani generis primævâ culpâ naufragantis pelago ſuperiorem Virginem intelligatis. Poteſtis formoſiſſimam vobis Dearum Camillam, fronte & labijs, digitis & lacertis, ac toto corporis habi-

habitu ſine Spinis Roſeam imaginari; ut cùm *plantationem Roſæ in Hiericho* auditis, omnem ab ea ſpinarum exercitum amoveatis. Sed conſtringamus tantiſper piam cogitationum licentiam; ne cùm plurima ad Auguſtiſſimæ Virginis commendationem *Aurora* ſuppeditat, per omnia vagi, deficiamus in ſingulis. Quare ſinamus hodie Auroram alijs diei noctisq; diribitricem nominari; quæ ducta per horizontem auri lineâ lucem à tenebris, luminoſum ab obſcuro, terras à cœlo dividit ac ſecernit. Sinamus *florem lucis* appellari, qui flores hortis, floribus colores, coloribus vitam, campis arbores, arboribus frondes, frondibus virorem, cœlo lucem, rorem aëri, terræ gratiam reponit. Sinamus eam dici primum evigilantis Solis riſum, Orientis Floram, Serenitatem Cœli, blandioris auræ parentem, Lucis bajulam, luminis puerperam, purpureum Solis paludamentum. Nos verò, non tam Poëtico figmento, quàm Philoſophico ſermone, Auroram innocentiſſimum pariter ac ſinceriſſimum ſpeculum nuncupemus, ex quo vivaciſſima Solis imago, ac tota radiorum majeſtas eluceſcat: ut cùm meminimus Deum eſſe *Juſtitiæ Solem*; agnoſcamus tandem Deiparentem Virginem Divinitatis quoddam ſpeculum, ac eo nomi-

nomine *Immaculatam.* Quod cum ego pronuncio, nolim equidem tam demiſsè de Virgine ſentiatis, ut qua ratione ex Divinis Oraculis accepiſtis *hominem ad imaginem, & ſimilitudinem Dei factum*, eâdem Conceptam Auroram Creatoris picturam, ac Divinitatis ſimulachrum nominetis. Altius animorum noſtrorum ſenſa evocavit Hipponenſis Antiſtes, quando *dignam, quæ appellaretur Dei forma, exiſtimavit.* Sublimiorem ſenſum aperuit Hieronymus, quando *ſculptam expreſſamq; Dei ſtatuam* prædicavit. Nobiliorem Andreas Hieroſolymitanus, eminentiorem Theologorum Angelus à nobis exigebant opinionem, quando ille *ſingularem Archetypi Divini,* iſte *Divinæ bonitatis imaginem iudicavit.* Neque verò dum ſupra inferiorem hunc mortalis naturæ ordinem contemplatorem oculum elevatis, vos in *ſignaculo ſimilitudinis DEI* hærere patiemur; ut, dum incitato affectu in Virginis laudes anhelatis, ad ipſa Divinitatis arcana penetretis. Dicitis abſolutiſſimo DEUM imperio in res univerſas dominari? Conſulite Bernardum, ut concipiatis MARIæ *omnem in cælo & in terrâ conceſſam eſſe poteſtatem.* Aſſeveratis DEUM immenſitate ſuâ penetrare omnia, & qui univerſa ſeipſo claudit, nullis finibus

circum-

circumſcribi? Ex Bonaventura diſcite, Mariæ *immenſitatem menſurare neminem poſſe; niſi ſolum eum, qui illius gratiæ & gloriæ ſublimitatem, pietatis ac miſericordiæ profunditatem eſt operatus.* Agnoſcitis Deum ipſam eſſe pulchritudinem ac venuſtatem? primam ad hujus pulchritudinis imitationem delineatam eſſe Mariam non dubitate. Creditis quidquid eſt perfectionis aut excellentiæ per creaturas, velut in rivos, diſperſum, in Deo, velut in Oceano eminere? Arnoldi fidem conteſtor, *quidquid Creator ſingulis diſtributor juſtus contulit, Matri adornandæ congeſſit.* Non adduco ad veritatem fabulas, non mendico ab umbra lucem; non revoco in memoriam Pandoram, cui ad miraculum inſtruendæ Deorum laboravit Univerſitas: in cujus frontem Gratiæ ſparſerunt lepores, in cujus oculis Phœbus accendit ſidera, in cujus vultum Venus afflavit venuſtatem, in cujus labia Suada diffudit mella, in cujus linguam Mercurius aſpiravit facundiam, in cujus corpus Jupiter induxit majeſtatem. Nihil eſt majeſtatis in Cœlis, lucis in Sole, ſplendoris in ſtellis, decoris in luce, ſerenitatis in aëre, venuſtatis in terra, virtutis in homine, perfectionis in Angelo, excellentiæ poſt Deum, quod non ampliſſima Divinitatis

manus

manus contulerit in MARIAM. Ex cœlo Solem detraxit in amictum, Lunam ſubjecit pedibus, ſtellas ordinavit in coronam: ex terra Cedros & Cypreſſos vocavit in ſtaturam, Roſas in ſpeciem, Balſamum in odores, aurum optimum in caput, piſcinas in oculos, ebur in collum, hyacynthos in manus, in nomen & animam univerſum *Mare gratiarum*. Dicite Deum *incomprehenſibilem* cogitatu, ineffabilem voce, indicibilem linguâ, altiſſimum majeſtate, bonorum omnium *Oceanum*, *Abyſſum perfectionum*: ſed patiamini quoq; ut primam poſt Deum MARIAM *incomprehenſibilem* teſtetur Nyſſenus, *ineffabilem* profiteatur Damianus, *indicibilem* dicat Auguſtinus, *ineffabiliter ſublimatam* nominet Hugo, *gratiarũ Mare* vocet Damaſcenus, *inexhauſtam bonorum Abyſſum* compellet Epiphanius. Ex quibus concludat ſanè ſapientiſsimus Idiota, Deiparentem Virginem, eſſe *viſibilem Juſtitiæ Solis imaginem*, Richardus, *Divinam ſimilitudinem*; Damianus, *Deificatam*, Dionyſius & Auguſtinus *Deiformem* MARIAM: ego pariter concludam Conceptam ſine primævæ labis contagione MARIAM, *Speculum* eſſe *ſine macula*, *imaginem Divinæ bonitatis*. Erravi. Non licet concludere, dum in interminabili Marianarum laudum Ocea-

Digitized by Google

Oceano verſamur. Necdum probavi *Auroram*, necdum ſingularem *Divinæ bonitatis imaginem* evici, niſi quoddam Trinitatis myſterium oſtendero in MARIA. Mater eſt, Filia eſt, Spiritus puriſsimus eſt MARIA. Si tres in Divinitate adorant Theologi Relationes; tres in Auguſtiſsima Virgine venerentur Relationes MARIophili, Matrem Filij, Filiam Patris, Spiritus Sancti Amorem. Hæc DEVM ſuum agnoſcit Patrem, quod agit & Verbum: Verbum ſuum compellat Filium; quod vocat & Pater: Spiritum Sanctum ſuum dicit Amorem; quod & Filius agit & Verbum. Totus in Filio eſt Pater, totus in Filia: totus eſt Filius in Patre, totus in Matre; totus Spiritus Sanctus in Verbo & Patre, totus eſt in MARIA. Et verò ſi ex indiviſa elogiorũ diviſione Omnipotentiam Patri attribuerunt ſupernaturalium arcanorum Magiſtri; Omnipotentiæ in MARIA teſtimonium à cœleſti Caduceatore accipite; qui *ſuperventurum Virgini Spiritum Sanctum, Virtutemq́; Altiſsimi obumbraturam* nunciavit. Sic enim vobiſcum ſtatuite; ut adorandæ ſpecioſiſsimarum rerum imagines ex amœniſsimo Lucis & Umbræ duello conſurgunt; ſic per ſupervenientem ſanctiſsimi Spiritus lucem, ac Virtutis omnipotentiæq́; Divinæ umbram

bram omnipotentię Patris lineamenta perfectiſsimè tracta eſſe in MARIA. Ut ſi in poteſtatis illius defixi conſiderationem admirati eſtis aliquando, unà Patris dictione conſtitiſſe univerſa; obſtupeſcatis pariter uno Matris verbo omnia eſſe reparata. *Dixit* Pater, *& facta ſunt*, quæ per utrumq; orbem diffuſa intuemur: *Dixit* Mater, & reſtituta ſunt, quæ mortalitatis ſcelere interierant. *Dixit* Pater, *Fiat lux*, & facta eſt prima humanorum oculorum voluptas: *Dixit* Mater, *Fiat*; & *Verbum Caro factum eſt*, *Lux Juſtitiæ, quæ illuminat omnem hominem*. *Dixit* Pater, *Fiat firmamentum, & factum eſt*: *Dixit* Mater, *Fiat* Deus Homo; & *Homo factus eſt*, labantis mundi firmamentum. *Dixit* Pater, *germinet terra herbam virentem*, & amica veris jucunditas omne latè ſolum occupavit: *Dixit* Mater, *Aperiatur terra, & germinet Salvatorem*; & prodijt *Flos Campi*, exilijt *germen ſalutis*, *fructus Vitæ* maturuit. *Dixit* Pater Verbum in ampliſsimo ſuæ fœcunditatis gremio: *Dixit* Mater Verbum in Auguſtiſsimo ſinu Virginitatis. *Dixit* Pater Inviſibile Verbum flagrantiſsimâ Divinitatis luce abſconditum: *Dixit* Mater humanis oculis aſpectabile Verbum, mortalis corporis integumento obvelatum. *Dixit*

Pater

Pater Verbum ampliſsimâ ſuimet ipſius
ſuarumq; perfectionum comprehenſione:
Dixit Mater Verbum abjectiſsimâ ſui æſti-
matione. *Dixit* Pater Verbum *veſtitum*
gloriâ & honore, per ſublimitatis ſuæ emi-
nentiæq; cognitionem: *Dixit* Mater Ver-
bum *humiliatum in formâ ſervi* per Ancil-
latus ſui profundiſsimam intellectionem.
Quærant jam in Symphoniacum coacti
globum Cœleſtes Genij; Quæ eſt iſta, quæ
aſcendit? Reſpondebo, Vivum Æterni Pa-
tris ſimulachrum, Candor acerrimæ lucis
Divinitatis, Umbra omnipotentiæ increa-
tæ: Verbo, Aurora; in qua vivaciſsimis
coloribus primi Solis plenitudo divina
manu pingitur & efformatur. Sed ut à Pa-
tre Filius, ſic noſtra à Patre in Filium pro-
cedat Oratio. Quem cum à Sanctiſsimo
Patrum Senatu, à Conſultiſsimo Theolo-
gorum conſenſu, æternam in mente Patris
rerum producendarum Idæam, vivumq;
prototypon intelligitis; decernite ſimul In-
carnati Exemplaris Matrem exactiſsimum
eſſe Filij ſimulachrum. Enimvero ut Re-
gium educturus palatium Architectus, non
mente ſolum univerſam molem ejusq; par-
tes deſignat; ſed compendioſam etiam ſui
conceptus epitomen molitur in ligno, in
qua definit muros, diſtinguit latera, ſecer-
nit

Digitized by Google

nit turres, ſecat ambulacra, aperit conclavia, erigit ſcalas, effodit puteos, digerit hortos, & in contracta ſtructuræ ſimilitudine auguſtam molem comprehendit : ſic ampliſsimum hoc univerſi theatrum fabricaturus Deus, in Verbo ſuo, hoc eſt, æternæ Divinæq; mentis Idæâ totam machinam ita diſtinxit in partes, digeſsit in ordines, concluſit in limites, compoſuit in unionem; ut tamen ejus conſtituendæ alteram quoque Idæam veluti principalis imaginem ac ſimilitudinem exiſtere voluerit Virginem IMMACULATAM. Non miror jam, cùm *ducerentur in orbem Cæli, cùm appenderentur fundamenta terræ, cùm librarentur fontes aquarum*, illam ſemper laboranti Deo adſtitiſſe, ut velut anticipata rerum ſimilitudo ſerviret in exemplar: cum ex Damiano intelligo, *in ipſa, per ipſam, & cum ipſa totum decretum eſſe faciendum.* Non miror illam *giros Cæli circumiviſſe, in omni terra ſtetiſſe, ambulaſſe in fluctibus maris, profundum abyſsi penetraſſe*; quando non hujus tantum porrectæ in immenſum ſtructuræ, ſed earum quoque Creaturarum Idæam intelligo Virginem, quas nunquam viſuras lucem manu clauſas tenet Omnipotentia Dei. Nam ſi hoc uno argumento Unigenito Patris, *quod in forma Dei eſſet*, univerſa

repræſentandi attribuimus privilegium; negare idipſum IMMACVLATæ Virgini non valemus, quod eam cum Dionyſio & Hipponenſi Præſule *Deiformem* agnoſcamus. Quare ſi in Verbi elogia, veluti torrente infuſi, dicatis Filium *ſpecioſum formâ præ filiis hominum*; Ipſe Incarnatus DEVS *totam pulchram, amicam, pulcherrimam mulierum ſalutabit* MARIAM. Si dicatis pulchritudinis admiratione ſuſpenſi, *diffuſam gratiam in labiis Filii*: ipſe Interpres Numinis Caduceator Angelus, *plenam gratiâ* venerabitur. Si dicatis eum *Gigantem accinctum gladio ſuper femur*, aut *indutum fortitudine ac virtute præcinctum*: *Turrim David* veſtra Avorumq; veſtrorum pietas adorabit; *ex qua pendent mille clypei, & omnis armatura fortium.* Si dicatis eum DEVM *exercituum*: agnoſcetis MARIAM *terribilem, ut Caſtrorum aciem ordinatam.* Si dicatis eum *pulchritudine ſuâ intendere* in ſceptra, *procedere* in regna, *regnare* in imperijs; intelligetis occupatum Reginæ ſpecie Regem, eam, ut orbi dominetur Imperatrix, ſuam *ad dexteram in veſtitu deaurato collocaſſe.* Si dicatis eum orbis Triumphatorem, qui *ponat inimicos ſuos ſcabellum pedum ſuorum*: reponam hanc paſſam quidem unius duntaxat Serpentis inimi-

inimicitias, ipſius tamen *caput contriviſſe*. Si dicatis eum eſſe DEVM inter hominesq; *Mediatorem:* adijciet Albertus rejectorum à Deo mortalium *Mediatricem* eſſe MARIAM. Si dicatis cum oraculo Gentium nos *de plenitudine illius omnes accepiſſe;* dicet pro Virginis cauſa Bernardus, *de plenitudine iſtius accipere univerſos:* in *mæſtos* exire *conſolationem;* in *agros* effundi *curationem,* in *captivos* derivari *redemptionem,* in *peccatores* effluere *veniam,* in *Juſtos* exdundare *gratiam,* in ipſam *Trinitatem* cumulari *lætitiam.* Si dicatis denique nos ab illo *emptos precio magno:* addet ad encomium Virginis Iſidorus, *ſi Verbum Incarnatum pependit Redemptonis preciū,* ab Immaculatiſſima Matre *materiam eſſe miniſtratam.* Quæ omnia ſi non in cautes, vel degeneres à pietate animos cadunt, dicetis quoque Virginem *Auroram* eſſe *Immaculatam,* & *Speculum Divinæ bonitatis.* At conijcite tandem cogitationes in Spiritum Sanctum, cujus diviniſſimam auram reſpiratis. Aſſentimini Theologis, in arcano Trinitatis myſterio Amorem Patris Filijque ſpiratione promanare? mutuo Patris in Filium, Filijque in Patrem aſpectu ſacratiſſimum Triados anhelitum reſpirari? Non negate hoc Marianæ veſtræ religioni, Tute-

larem veſtram Imperatricem, ac Orbis univerſi Amorem divino prorſus anhelitu eſſe ſpiratam. Nam audiviſtiſne aliquando, Deum *Gigantis* in morem *ad currendam viam* ſuam *exultaſſe?* Credite *ab itineribus æternitatis* fatigatum, termino tandem ſuo potitum reſpiraſſe in MARIA. Audiviſtiſne eum propè defeciſſe, quando *laborare eum fecimus in iniquitatibus noſtris?* Credite eum poſt longi temporis impendia reſpiraſſe, quando in *præſtantiſſimum peccati remedium* ſpiravit MARIAM. Audiviſtiſne eum, *cui proprium eſt miſereri*, ruptâ quietis ſuæ tranquillitate, aperiendis aquarum cataractis, jaciendis de cœlo ignibus, commovendis in noſtrorum ſcelerum ultionem creaturis non uno ſæculo fuiſſe occupatum? Credite tandem poſt diuturni laboris curas reſpiraſſe, quando in deficientis Mundi ſolatium ſpiravit *Matrem miſericordiæ* MARIAM. Quod cum ad noſtros in Virginem conteſtandos amores ſit adeò tenerum; ad ejus verò commendationem tam ſublime & ſingulare; non audio eos, qui Reginæ laudes laudibus vulgi permiſcent. Non audio eos, qui etſi Divino halitu ſpiratam non negent MARIAM: hoc tamen elogium commune volunt Protoparenti, *in cuius faciem inſpiravit* DEVS *ſpiraculum*

vitæ,

Vita. Debeo equidem hanc ſacris Oraculis reverentiam, debeo hoc atteſtanti Deo ſubmiſſi animi tributum, ut prono inclinati judicij aſſenſu confitear, quod Divinæ paginæ aſſeruerunt. Dabit tamen hoc ampliſſimus affectus veſter, dabit convicta vel à Grammaticis ratio, tantùm ſupra communem mortalium ſortem Cœleſtis Imperatricis encomium elevari, quantùm à *Spiraculo* diſtare *Spiritum*, ipsâ vocis inſtitutione intelligimus: ut cùm infuſum Mortalium Primogenitori *Spiraculum*, diminutum quaſi *Spiritum*, non negamus; ſacroſanctè cum Angelo Legato aſſeveremus totum *Spiritum Sanctum ſuperVeniſſe in* Mariam. Relegate enim cogitationes ad primam Orbis nondum in ordinem evoluti confuſionem; & ubi *Spiritum Domini ſuper aquas* totâ, quaqua patuit, terrâ exundantes volitaſſe intelligitis, mementote pariter univerſam illam *aquarum congregationem Vocatam eſſe*, Maria; ut cum Græco Regij nominis Oratore Baſilio inferatis, totum Diviniſſimum Spiritum ſeſe Sponſæ Virgini infudiſſe: ac tandem, qui Sanctiſſimam Anteſignanam veſtram *Auroram* eſſe non dubitatis, eandem Auguſtiſſimæ Trinitatis Speculum venerabundi ſalutetis. Quæ univerſa illud tandem conficiunt, ut qui

credimus nullam in Patre, in Filio nullam, nullam in Spiritu Sancto maculam ullo unquam tempore poſſe reperiri, aſſeramus quoq; pientiſſima religione etiam primum Orientis aut Conceptæ Virginis punctum omnino fuiſſe IMMACVLATVM. Hoc ego publico Sacramento ita ſemper me ſenſurum ad aras promitto, ut prius ex venis Sanguinem, ex corpore Spiritum extorqueri velim; quàm aliud niſi interveniente Eccleſiæ univerſali imperio, vel calamus ſcribat, vel animus ſentiat, vel lingua eloquatur. Quam in ſententiam ſi juratiſſimi Virginis Amatores, mecum unà conſpiratis, videte quid hæc ipſa *Immaculati Conceptus* celebritas, quid *Auroræ* majeſtas, quid Diviniſſimi *Speculi* candor & ſinceritas, quid ſingulorum affectus, quid communis omnium pietas & Religio expoſcat. Non egetis Socratis documento, qui Diſcipulis ſuis quotidianum ſpeculi uſum imperabat. Non egetis Demoſthenis exemplo, qui degeneres ſuos ab honeſta perorandi lege mores ac geſtus, ſpeculi eruditione reformavit. Nam in *Auroram* intenti, omnes in *Immaculata* Virgine rectè beateq; vivendi rationes & videtis, & addiſcitis. Quoties MARIAM *Auroram* auditis, toties maturum diem cogitatis, ad quem virtus ve-

ſtra ſequentibus annis Rerumpublicarum felicitati adoleſcit, ut cum ab hac *Aurora* fortunatiſſimo omine auſpicemini. Quoties MARIAM *Auroram* intelligitis, toties florem diei cogitatis, qui tandem in publicum Orbis fructum erumpat. Quoties *Auroram* ſpeculum eſſe meminiſtis, in quo Auguſtiſſimæ Triados æternum Concilium repræſentatur, toties concluditis mores veſtros, agendi rationes, vitamq; omnem debere eſſe IMMACULATAM.

Dicta Viennæ Auſtriæ ad Sodales Marianos.

****

ORATIO V.

IN ANNUNCIATIONE B. V.

Cum in diem Paraſceves incidiſſet.

QVid eſt, Sodales Mariani, quod in eadem tempora Incarnati Divini Verbi contrahatur memoria, quibus ejuſdem patibulati Numinis ſacra funeralia peraguntur? Ingreditur Virginis uterum

uterum Homo Devs, & egreditur Urbe ſuo ipſe oneratus ſupplicio Deus reus. Contrahitur in parva membra, & vaſtum in truncum diſtrahitur. Sepulto tenebris mundo diem infert, & ſuo meridies præcipitatus è ſolio tenebris ſepelitur. Annuntiatur *Salus*, & è vivis tollitur: concipitur *Vita*, & morte exſtinguitur: ſanguinem Devs imbibit, & quinis è fontibus eundem eructat: Sol Oriturus ſua eſt in Aurorâ, & ſimul moriturus in occaſu. Venit & fugit: oritur & moritur: ſpiritum Deus accipit & emittit. Nunc enimverò credo quod ingenioſiſſima quondam definitione aſſeruiſti Chryſologe, vitam Chriſti circulũ eſſe annularem: non quod ejus gemma ſit Divinitas, ejus palla ſit Humanitas; ejus color ſit ignis, ejus pondus ſit Amor: ſed quod proximum ſit fini principium, nulloq; ultima à primis diſcrimine ſecernantur. Agnoſco circulum, cujus nectitur initio exitus, aurora occaſui, vita morti: quorum ut alterum lætitiæ ſegete; ita alterum doloris meſſe animos noſtros ſibi rapit inundandos. Illam imperant Legatus pacis è cœlo Angelus, allata ſalus, illatus dies; concepta Vita, Dei Verbum caro factum, tremendus quondam Deus, hodie primum dictus Humanus. Ad iſtam cogunt Legatus mortis à

conci-

concilio Judas, prodita Salus, extinctus dies, occiſa Vita, Dei Verbum mutum factum, & humanus omnino Deus infra hominem deformatus. Ambigua vacillat trutina, nec in mœrorem depreſſa, nec elata in lætitiam. At vel in lætitiam tamen aſſurgere inſtantis felicitatis imperio, vel concidere in dolores ad nutum mœſtiſſimi temporis eſt neceſſe. Ego tantiſper dubitante utraque lance librabo trutinam: Vos ubi utriuſque partis notaveritis pondera, linguam conſulite: etiam muta loquetur reſponſum; & ſilentio in alterutram partem facundiſſima Oratrix animos veſtros inclinabit. Atque ut felicitatis primum veſtræ non obſcura legatis argumenta, erigite Sodales oculos, & advolantem eminus feſtiva in Iride diu deſideratæ pacis Legatum inſpicite. Prima admittendæ lætitiæ porta eſt oculus: puriſſima gaudia bibuntur aſpectu. Quid vos admirandam illam naturę pompam, & tot ridentem coloribus Iridem cœleſtis Legati bajulam eſſe exiſtimatis? ſi ſagittarium Numinis arcum nominetis: dicam ego tandem fractâ diuturni furoris ſetâ clementem, nulloq; telo metuendũ. Si ridentis cœli faſciam appelletis: dicam ego ad colligandum novo ſempiternoq; fœdere homini Deum explicatam,

tam. Si Auguſtum eam fornicem aſſeratis: dicam ego ſapientiſſimâ Dei manu ad ſuſtinendas indignantis aëris tempeſtates erectum; ne vindicibus armatæ fulminibus in ſontia mortalium capita devolvantur. Si gemina Tonantis brachia affirmetis: dicam ego ad colligendum benigniſſimos in amplexus hominem latiſſimè explicata. Si in auguſto cœlorum theatro erectum arcum compelletis: dicam ego vel ſubactis tempeſtatibus triumphalem, vel immortale trophæo pacis exſtruendo fundamentum. Dicam ſerenitatis arrham, tranquillitatis Indicem, pacis nuntium, naturæ lætitiam. Dicam riſum cœli, bonorum auſpicium, Votorum præſagium, picturam Clementiæ, amoris inſigne. Dicam deniq; ductum è cœlo in terras pontem, quo vel ipſa Divorum felicitas ad mortalium ærumnas deferatur, vel mortalium ærumnæ ad ipſam Divorum felicitatem enitantur. Hoc enimvero Paranymphus ille ſpiritus denunciat, qui dum matutinus Salutator auſpicatiſſimum AVE inſonat, Deum in propinquo, felicitatis auſpicium, inclamat. Quod dum audio non repetam toties illa decantata lætitiæ argumenta, inauditos à mundi incunabulis celebrari Hymenæos, nuptialia accendi feſta, veterem expungi noctem, novum irradiari

diem,

dicem, iras compeſci, laxari amores, furores extingui, accendi clementiam, diſſolvi vincula, ligari ſerta; ſtabiliri cum Deo fœdus, fundari pacem; ſervam è carceribus naturam in libertatem revocari. Illud ad noſtrorum cumulum gaudiorum fortaſſis vulgare minus eſt, aut in terras cœlum deſcendere, aut in cœlum terras commigrare. Sedem Dei ex ſupremis deturbatam regionibus concipite. Factus nobiſcum Deus in tabernaculo Virginis conquievit, qui ſuum in Sole poſuiſſe tabernaculum gloriabatur. Solem in cœlo non quærite, dum agentis in terra Virginis uterum ſubivit. Angelicæ illæ mentes, quas devolare ab alto conſpicitis, cœlum ſuum ſequuntur. Sed & Virgineo prolatum ab ore reſponſum, illa conſentientis animi nota, Fiat, neſcio quam pectoribus noſtris violenter infundit lætitiam: quæ dum ad aures allabitur, ſubeunt quidem animos prima naſcentis mundi exordia, ſed in oculos incurrit ad primorum ectypon initiorum fœcundiſſima inſtauratio: nec patitur, nos antiqua ſtupere miracula, dum verbo uno nova ponit admirationis theatra. Non libet jam admirari *Spiritum Domini* quondam *ſuper aquas* latum, dum hodie Spiritus in maria (in MARIA, volebam dicere) ſupervenit. Non obſtu-

obſtupeſco ad unum loquentis DEI verbum, FIAT, repente cœlos conſtitiſſe: dum ad tuum Auguſtiſſima Virgo, FIAT, nova Divinitatis ſedes eſt fabricata. Nō admiror ad illas geminas Verbi Divini ſyllabas produxiſſe terrā herbas virentes; dum ad geminas MARIæ ſyllabas de Virgine terra *Flos campi* prodivit. Non obſtupeſco ad illud congregationes aquarum factas eſſe maria; dum ad hoc meliores aquarum congregationes factæ ſunt in MARIA. Non miror ad illud effuſum in volatus aërem, dum ad hoc cœleſtes Aligeri Spiritus effunduntur. Quę omnia quantū ad hodiernæ diei celebritatē faciunt, tantum quoq; conferrent ad cōmunem mortalium lætitiam; niſi hæc inſtauratæ felicitatis dies in ipſa patientis Salutis tempora incidiſſet; quibus pro auſpicatiſſimo Aligeri AVE, ferale à Juda *Ave*, venenato oſculo Saluti noſtræ inhalatur. Pro fauſtiſſimis Hymenæis inaudito corpus ab anima divortio ſeparatur, pro nova bonorū omniū inſtauratione, nova ſuccedit ſupremi boni devaſtatio. Percurrite celeriore remo doloris mare, quorum mentes gaudiorum portus delectat. Ad primos pelagi ingreſſus in Oliveto ſcopulo pavor obviat, & fortitudinem terret; mœſtitia occurrit, & ſolo affligit terræ firmamentū. Nondum ingreſ-

ſus

ſus mare, oculus mortalium Deus, ſuo naufragus in ſanguine pernoctat. Occurrunt in deſcenſu Piratæ, & injecto fune, ſalutis onerariá trahunt captivá. Hæc ut ludibriũ Veneris exponatur, adduntur alba & rubra vela ab Herode & Pilato. Additur & malus Crucis. Incurrunt ab ômni parte venti, allidunt ad Calvariȩ ſcopulum, ubi tandem deſertus Deus nefario mortalium ſcelere emoritur. Invadit dolor cœlos, qui atrato amictu funus proſequuntur. Terra ſinus aperit ſui Tonantis miſerta, ut mortuo præbeat tumulum, qui vivus *non habuit, ubi caput ſuum reclinaret*. Petræ diſſiliunt, ut reum fortaſſis tanti criminis hominem lapident. Suis è ſepulchris excutiuntur mortui, ut in ſalutis vindictam reviviſcant. Omnia deplorant comploratũ Deum. Quid vos agatis, in trutinam revocate: fortaſſis & gaudio ſua lachrima erit, & lachrimæ gem̃a. Etiam ſereno quandoq; cœlo tenues in nimbos æther diſtillat. Medios etiam riſus lachrima occupavit. Unum lachrimis date oculum, unum gaudio: utriq; corda, ſive illa Incarnato Verbo in cunas deſtinetis, ſive emortuæ vitæ præparetis in ſepulchrum.

Dicta Viennæ Auſtriæ ad Sodales Marianos.

****

ORATIO VI.

DE BEATISSIMA VIRGINE.

Maria Mater noſtra.

DUM Parthenios Immaculatæ Virginis Sodales in hac etiamnum ardentiſſima caloris officina, ad peculiarem Tutelaris Patronæ cultum accendere aggredior, neſcio Matriſne potius ſuaviſſimum nomen, an Auguſtæ Reginæ prærogativa efficacius Oratori ad incitandos animos veſtros allatura ſit argumentum. Nam nimis arrogantis eſt, eam à te ambiri genitricem, quæ veſtitum humanitate Numen deſerto Mundo Reparatorem produxit. Nimis ingrati eſt, filiali in eam affectu non convolare, à qua plus quam materna ſemper in nos beneficia promanarunt. Nimis audacis eſt in fraternitatem Chriſti venire eos, quos ſceleſtæ plurima vitæ morumque labes contaminavit. Nimis inſolentis eſt adoptari à Regina velle eos, quos ſub mapali ruſtico viles pro cunis cannæ exce-

exceperunt. Nimis neglecti animi eſt, adoptari à Regina cum poſſis, agreſti nominis ac ſanguinis conditione contentari. Geminus me in diverſa rapit affectus: & cum debere me utrumq; intelligo, neutrum deferendi libera eſt poteſtas. Ne reverentiam exhibeam, amor prohibet: ne amorem deferam, reverentia vetat. Heu nimium veritatis habet non ignobilis illud Poëtæ:

Non bene conveniunt, nec in una ſede morantur

reverentia & Amor. Illa defixis in terram oculis umbram Virginis inſequitur; iſte liberior oculo in Virginem ſeſe convertit. Illa indignam ſe profitetur; hic etiam ſe penetrat in amplexus. Illa demiſſo ad honores vertice pene procumbit; hic etiam ſuperbior ad latus audet aſſiſtere. Illa ſilentio majeſtatem veneratur; hic facundiſſimam ſeſe in linguam induit, ſuos ut in Virginem affectus eloquatur. Illa ſemifractis præ timore verbis vix Reginam appellat; Amor dulciſſima exiliens voluptate matrem audet nuncupare. Quid agam, cuinam obſequar? Reverentiæ an Amori? Matremne dixero? an Reginam? etiam ignes fatui trabeatam flammis Solis Majeſtatem patrem agnoſcunt: etiam putreſcentes undæ genitores limpidiſſimos, imò etiam

cryſtallinos habuêre parentes. etiam degener Ales Aquilam Matrem ſalutavit Reginam? non agnoſcit eximiam poteſtatem, qui non Reginam compellat: detrectat imperia, qui non agnoſcit poteſtatem: rebellionem parat, qui detrectat imperia: Læſæ Majeſtatis reus eſt, qui parat rebellionem. Quanquam quid eſt, quod fluctuantem adhuc animum in ambiguas poſſit diſtrahere voluntates? Facile, Sodales Parthenij in ancipiti lite triumphabit Amor, qui Rex eſt affectuum; facile in vincula & amoris compedes captiva incurret reverentia, cujus proprium eſt amorem revereri. Vince ergo Rex affectuum, vince Auguſtiſſime Præliator Amor; & quam Dominam alij prono corpore, alij Reginam humili obſequio, alij orbis ſuperioris æquè ac inferioris Imperatricem ſubjecta voluntate reverentur, nos Amore Magiſtro audaciores effecti uno ſimul ore & affectu Matrem compellemus. Atque ut ad ipſam felicitatis noſtræ deveniamus originem, eò ſollicitæ animorum noſtrorũ revolvendæ ſint cogitationes, ubi primum Auguſtiſſima Virgo Materni nominis dignitatem eſt conſecuta. Nempe in funeſtiſſimo illo & ad feralem Cataſtrophen tumente Calvariæ colle, in quo patibulata mortalium Vita inaudito

ab

Digitized by Google

ab hominum memoria exemp'o emoritur, in eodem nobis cum expirante Vita prope expiraturis ad novam vitam reſervandis, MARIA univerſorum Mater pronuntiatur. Ita enim teneriores mihi perſuadent affectus; cum Joannem ſub trabali ligno in filium ſuſcipit, in nos adoptandos materna viſcera aperire. Quid? negatis hoc Juriſperiti? Obſtare tabulas, adverſari leges, ſanctiſſima Imperatorum decreta refragari oſtenditis? Scio equidem ex conſultis veſtris, *non licere Mulieri adoptare*: ſed non ignoro tamen, *per ſpecialem Principis indulgentiam in ſolatium liberorum amiſſorum fœminis quoque adoptandi* fieri poteſtatem. Date ergo, date hanc benigniores MARIÆ facultatem, ut ubi unigenitũ ſuum amittit, ibidem in amiſſi ſolatium alienos valeat adoptare. Date quod liberaliter dedit pendulus è Ligno Princeps, ut quem ipſe ſuo vacuavit exceſſu ſinum, eundem repleat adoptivorum multitudo filiorum. Nefas eſt refragari, cum Principis eſt patefacta voluntas. Illa enim verba, *Mulier ecce filius tuus*, aut illa, *Ecce Mater tua*, quos obſecro animis veſtris affectus ingeneraverunt? Erratis, erratis profecto, niſi Deum ita loquentem animo concipiatis: ſum Vita, ſed morior! ne commoriatur, quid-

quid per me vivit, Matrem ſufficio; à qua vitam trahant mortales. Audiviſtis hæc olim tot Hiſpaniarũ Galliarumq; Reges, tot Orientis Occidentisq; Imperatores, qui non jam ſupplices ad ſalutis aram, non proni ad Majeſtatis Solem, non venerabundi ad libertatis Aſylum; ſed amantiſſimi filij, ad Matris complexus advolaſtis. Audiviſtis hæc (ne retexamus vetera) Ferdinande III. Romanorum Imperator ſemper Auguſte, qui nuper concepto voto fortunas, & Liberos, Regna & Provincias, hanc Auſtriam, hanc Vrbem, temetipſum in ejuſdem ſinum conjeciſti. Audiviſtis hæc vos ipſi (quid enim ſectamur externa) audiviſtis ſexto ab hinc menſe, cum dicto ſacramento in hoc ipſo loco vos eidem conſecraſtis. Qua una re, neſcio, plus ne gloriæ in vos, Reges, ac Imperatores redundet, an plus accedat felicitatis MARIÆ. Dicerem non veſtræ tantum felicitatis argumenta, ſed triſti ſpectaculo vetuſtæ Rachelis exempla viderem innovari. Pepererat ea aliquando unicum ſuum Patrisq; delicium, Joſeph, eo animi prope colliqueſcentis guſtu, ut alterius ſuſcipiendi deſiderio inflammata oraret ad Dominum, *Addat mihi Dominus & filium alterum.* Audivit orantem Deus. Benjaminum dedit. Sed heu!

heu! quem *filium doloris* ſuo tandem acerbiſſimo cruciatu coacta eſt nuncupare. Neſcio pluſne hic ſit hiſtoriæ an figuræ. Certè Tutelaris Virgo Parens & Primogenitum ſuum Deum, inter applaudentium Angelorum concentus peperit, & nos *doloris filios* inter ſua æquè ac cruentati Dei tormenta ſuſcepit. Atque hinc fortaſſis eſt, quod innocentiſſimum JESVM MARIÆ *Primogenitum* nuncupemus. Scio quidem primogeniti nomine veneranda ſanctiſſimorum Patrum authoritate *Vnigenitum* nuncupari. Scio, ſi in hæreditatem ſempiternam animis reſpiciamus, Incarnatũ Deum *Primogeniti* nomine compellari, quem Deus conſtituit Hæredem univerſorum. Sed illud non importunè fortaſſis dixero, ad vos reſpexiſſe præſcium futuorum Spiritum, quando *Primogenitum* nominavit. Nempe ſecundum indigitat, qui primum commemorat. At enim Ebionitarum favemus erroribus, Cerinthi incurrimus impietatem. Si ſecundos MARIA ſuſcepit filios, actum eſt de ejus integritate. Non ignoraſti hunc ſcopulum ſanctiſſime Spiritus, primogenitum tamen cum ſecundo geniti indigitatione JESVM placuit compellare, ut intelligamus illud te egiſſe efficacius, ut nos tantæ Matris filij agnoſceremur, quam

ut

ut ejus fama maneret illæſa, & Virginitatis nomen illibatum. Qua una re tanta in nos cumulantur beneficia, ut attentius inſpicientes ſupra ipſos Angelicæ naturæ limites attolli videamur, dum Reginam ſcilicet adorant ipſi, quam nos Matrem veneramur. ut dum te filium agnoſcis, eos ſervos intelligas. Nullus enimvero Filius eſt Mariæ, quem in Redemptorum ſerie Deus homo non numeraverit. ad nullum ſeſe reparationis protendit amplitudo, qui vel ſub infernali jugo non ingemuerit aliquando, vel Tartareas ſubeundi catenas debitū non contraxerit, vel præveniente veluti pharmaco non fuerit præſervatus. Exulatis boni Alites Redemptoris Dei ſpacioſa Regione, exulatis à liberaliter profuſi Sanguinis tinctura: non ſuppetit, unde MARIAM Matris ſuaviſſimâ compellatione veneremini. Dominos ejus nutus obſervate; proruemus nos maternos in amplexus: ſilentio ejus Majeſtatem celebrate, nos pios in Virginem affectus eloquemur. Hos pridem animos in nobis accendit Primogenitus in Cruce frater triverbio illo: *Ecce Filium tuum*: hoc eſt, ut ego quidem interpretor, quos tibi exceſſurus vitâ poſtremum veluti legatum commendo, quorum adoptandorum poſt mea funera pleniſſimam facio pote-

poteſtatem, illos omnes eo fove benignitatis affectu, quo me reptantem olim per ſinus infantem complectebaris. Admiretur hic Orbis cum omni retro ventura poſteritate exaggeratum commendantis affectum; ego verò inauditum ſuſcipientis amorem commendabo. Enimverò vix prolato triverbio illi materna viſcera invaſerunt affectus, qui teneriorem in recens adoptatos filios amorem exprimerent, quam in Unigenitum Jesum ab amantiſſima unquam Matre extorſiſſent. Quid? nefarium dictum, ſcelus audax, inauditam impietatem, enorme ſacrilegium exclamatis? Silebo igitur intempeſtivus Orator, dum ratio ipſa nobis perſuadet efficacius, adoptivum magis amari filium, quàm naturalem. Hunc enim caſus tribuit, adoptivum electio: illum natura generat, hunc amor aſſumit: ille tuus eſt, etſi nolis; hic non niſi volueris, non niſi amaveris. Dicam ergo, quod in dubium nemo poſſit revocare, dicam, Cor tuum & amores, animum & affectus omnes ita quidem Primogenito tuo fuiſſe obligatos, ut unus ille fuerit cordis quies, amoris meta, animi centrum, affectuum omnium terminus; tuam tamen in nos ita patuiſſe charitatem, ut ſi externæ beneficentiæ ſignis metiamur affectum, noſtris non minus

nus commodis ſtuduiſſe videaris. Nam quid eſt quod eum vix natum materno ab ubere reſolutum aſperrimo reclinaveris in præſepio? Quid eſt, quod medias inter tempeſtates ad ſævientis brumæ ferociam exiguis faſcijs involutum inter animantia abjeceris? exuiſtine viſcera pietatis? an ejus ignorantiam induiſti? Sed nimirum ſinus illos maternos Filio tantiſper negare es viſa, ut nobis apertos oſtenderes: ne ſolus totos inſumeret ille, nobis reſervare voluiſti explicatos: depoſuiſti JESVM ut nos aſſumeres in amplexum. O Auguſtiſſima Parens, ô ſanctiſſima cœlorum Imperatrix! *monſtra etiamnum te eſſe Matrem.* Hoc uno titulo omnes affectus noſtros rapuiſti. Religio te noſtra etiã ringente Hæreſi ſubmiſſo corde veneratur: obſervantia ad nutus tuos ſuſpendit attentionem, eò provolatura, quo nutus indicarint. Timor hoc unum timet, ne qua fortè mundi plaga tuus honor jacturam patiatur. Gaudium hoc unum gaudet, te toto Oriente & Occidente, Meridie & Septemtrione à plebè æque ac Magiſtratibus, à Regibus & Cæſaribus, etiam conceptis publicè votis coli. Spes in te refugium & ſolatium deſignat. Amor denique in tuos nos prolicit amplexus, ut accurramus unicum filiorum; ut accurrentes

tes non deſpicias, unicum tibi Matris nomen perſuadebit.

Dicta Viennæ Auſtriæ ad Sodales Marianos.

**********:**********

ORATIO VII.

DE BEATISSIMA VIRGINE.

BIBLIOTECA NAZ. VITTORIO EMANUELE ROMA

Columna Ignis in deſerto.

D*Uctus JESUS à Spiritu in deſertum*, meam quoq; hodierna die ſecum abripit orationem, Auditores magnæ Matris Amatores: neceſſitatem vero imponitis ipſi, qui jubetis perorare. Ne mutus compaream, Verbum inquiro: niſi in deſerto, non reperio. Sterilem expectate facundiam, cui ubertas omnis ſterileſcente è ſolitudine evocatur: jejunam orationem, quæ jejunum Verbum inſequitur; dictionem aſperam & incultam, quæ horridis deciſa rupibus protrahitur in apertum. Nunquam Flora hortenſes ſuas divi-

divitias explicuit in ſolitudinem, ut floridam inde ſperare poſſitis eloquentiam. Nunquã deliciarũ theatrũ ſummis in rupibus aperuerunt Gratiæ, gratioſam ut inde produci poſſe facundiam credatis. Nunquam limpido manante argento fluvij, aut molles aquarum percuſſiones per invia teſqua ſunt auditę, ut inde mollioris Suadæ fluenta derivari poſſe vobis perſuadeatis. In hortos amœnior natura variata florum caſtra contraxit; in teſqua horrentem ſpinis exercitum diſperſit. In urbes, urbaniſſimas Dearum omnium Gratias conduxit; in deſerta & avia dumetorum ejecit inurbanitatem. In virentia voluptatis prata, molles aquarum riſus, jocoſq; convocavit; ad ſitientes ſolitudinis vaſtitates condemnavit ariditatem. Infelix Orator, cui eripiuntur flores, offeruntur ſpinæ; ſubtrahuntur gratiæ, obtruduntur dumi; denegantur fontes, ariditas propinatur. Infelix Orator, niſi feliciorem reddat *Flos campi* ad amœnitatem, uberiorem fons ſalutis ad facundiam; inter umbras illuſtriorem arbor vitæ ad eloquentiam. Quod quidem ſperare licet, dum Salvatoris in deſertum ingreſſu, inaudito miraculo, *Flos campi* ingreditur; in arentia terrarum ſpacia fons Salutis immanat; in medio ſpinarum dumorumq;

rumq; concilio Arbor vitæ effloreſcit. Infelix Orator, niſi quò meam dictionem veſtra propellunt Imperia, veſtri quoq, comitentur affectus. In arduo itinere comitem poſtulo, cujus ſocietas ſecuritatem præſtet, cujus comercij dulcedine ſopiatur amaror; cujus affatus lætior mentis ſerenet tempeſtates; cujus præſentia jactatam turbinibus mentem quieta tranquillitate componat. Nec poteſtis non comitari, dum ipſa via in deſertum diſcedit. Qui fugitis avia, à via non receditis. Deviat, quiſquis iſthac non procedit. Regia eſt: non tam quod Reges excipiat, quàm quod faciat, dum incedentes ſuo plerumq; reddit ſanguine purpuratos. Surgamus ergo, ſi quos periculoſa quiete ſomnus conſopivit. Nemo in via tutus obdormivit. Excutiamus ſervilia ab animis vincula quibus Tyranna voluptas noſtram catenavit libertatē. Regiam viam non licet ſervili gradu proculcare. Recedamus à molli deliciarum ſemita; itineris aſperitas delicatos non patitur Viatores. At neſcio, quæ ſeſe nobis avidâ ſollicitudine in itineris progreſſum intentis objectant tenebræ, & ſuperfusâ caligine viarum geminant difficultatem. nempe tenebrarū Princeps Solem veſtrum invaſit: poteſtas tenebrarum diem obduxit: Inferni tene-

brio lucem abſtulit, quæ illuminat omnem hominem. Diffiderem profecto per denſam ſolitudinis umbram infelix viator eluctari, niſi quæ Iſacidas quondam nocte circumfuſos ardentis columnæ beavit felicitas, mea quoque vota anteveniſſet. Enimvero *Columna* eſt MARIA fortunatiſſimo veſtro conamini in flammas accenſa, & Divinâ luminis opulentiâ itineris moleſtias, & ditiſſimâ caloris affluentiâ exulceratam hyemis barbariem temperatura. Quod dum obſcurus Orator palam facere allaboro, totus in lucem venio, tantò à materia mea ſplendidior, quantò auguſtior de columna promicat flamarum tempeſtas; tantò ſecurior, quantò robuſtior eſt *Columna*, quæ meam ſuſtentat orationem. Atque ego quidem dum Columnam appello MARIAM, jam vos in exurgentem illam vivo ex electro Civitatem, ſidereisq; interpunctam pyropis cœli regionem prævolas immittitis cogitationes; palmarem rati tam illuſtris operis injuriam, aliqua illud inferioris mundi parte inveſtigare. Sed revocate Sodales Mariani, revocate à ſuperba illa Cælitum ſede, à ſtellato Majeſtatis palatio, ab Auguſto Divinitatis theatro ſollicitas veritatis indagationes. Injuriam facitis MARIæ, niſi & infra cœlos Atlantæam quæritis ſuſten-

ſuſtentatricem. Dicite, (quæ condemnata pridem audaciſſima Atlantis fabula & ſuccolantis Herculis mentita ſunt prodigia,) unam ſidereorum orbium & ſupernæ illius Univerſitatis Fundatricem bajulamq́; ſpectanti in ruinam mundo ſubjectum eſſe firmamentum. Dicite hanc unam, ubi cætera pavore concuſſa contremiſcit mortalitas, ſtetiſſe ſemper inconcuſſam: dicam ego ad illam quoq; acclinata labantium hominum pericula, ſepoſitâ formidine, didiciſſe non trepidare. Dicite eam unam ſupra omnem humi ſerpentis virtutis ac nobilitatis conditionem elatam, ſupra Divinorum ſpirituum naturam evectam, proximam ſua celſitudine attigiſſe Divinitatem: dicam ego inaudito à mundi nativitate prodigio ipſam quoque portaſſe Divinitatem. Dicite ad invidiam Calpes & Abylæ, non mundi ab Hercule pridem emenſi, ſed Divinæ omnipotentiæ Terminalem Coloſſum, cui cum Deiparentis nomen dedit, ſimul, *Non plus ultra* inſcripſit: dicam ego eandem eſſe ſalutis noſtræ initialem, quam cum Dei Genitricem nominamus, ſimul edicimus originem cauſamq́; noſtræ felicitatis. Dicite æmulam illi Columnam, in qua Stylites mirandum ſeſe ſibi trophæum erexit; dicam ego ditiſſimæ Fortunæ molem, cui

debeantur uni omnia, quæ poſt atrociſſima bella de ſubactis inferis reportantur trophæa. Dicite Hetruſcæ illi perſimilem machinæ, Medicæis imperijs notæ, quam obdurato in marmor veſtigio, trunca manus oculosq; cœca Juſtitiæ ſtatua premebat; dicam ego eandem & juſtitiæ noſtræ ſedem & clementiæ pariter baſim exſtitiſſe. Dicite editiſſimam ad miraculum Arcem; in qua, quæ *in altiſſimis habitat Sapientia*, ſuam ſibi poſuerit ſtationem: dicam ego auguſtum virtutis Magiſtræ ſuggeſtum, ex quo illa ſuggerit venturis per omnem retrò poſteritatem ſæculis, quæ ſequantur documenta, quæ obſervent præcepta, quas ſuſcipiant leges, quæ admittant imperia, quos adorent nutus, quæ ad ſæculorum memoriam imitentur exempla. Dicite non abſimilem ei, quæ apud Barbaros olim & inhumanos Thraciæ populos humaniſſimi Amoris ingenium ſub Oreſtis ac Pyladis frigido emblemate inflammatum referebat: dicam ego novam inauditi Amoris columnam, quæ Dei hominumq; ſublato diſſidio ſtrictam inter utrosq; dedit amoris unionem. Dicite portentoſum inter mundi miracula apud Rhodios Solis Coloſſum: dicam ego Juſtitiæ noſtræ Solem in eo aliquando conquieviſſe. Dicite illi demum

parem

parem columnam, ſub quam Athenienſes, non ſecus quàm ſub haſtam Quirites, venales merces convocabant: dicam ego liberalitatis coloſſum, ad quem pretioſiſſimus terræ cœliq; theſaurus ſine pretio poſtulantibus edonatur. Verum cum hæc univerſa magnificè eloquentes mecum edixeritis, nec ipſi ſatis obſcuritate orationem evoluiſtis, nec omni ab umbra Illuſtriſſimam columnam eduxiſtis. Ut & vos è nocte protrahatis in diem, & eam è tenebris in illuſtriſſimas laudes educatis, dicite breviſſimo encomiorum compendio, *Columnam ignis in deſerto*. Enimverò audiviſtiſne aliquando diviniſſimum illum in ſacratiſſima Triade Spiritum Amorem dici, Amorem verò ignem eſſe, quo totus Pater in Filium, Filius in Patrem reciproco dilectionis profluvio eliquatur? Audiviſtiſne divulſis aliquando cœlorum involucris pluvium in flammis Spiritum linguarum allapſu in duodena Apoſtolorum capita deſcendiſſe? Illum credite, illum ipſum tunc accendendæ optatiſſima in incendia *Columna* Cœlo deſcendiſſe, quando ſiderei Paranymphi voce expoſita quæſiti connubij legatio ſuperventurum Spiritum Sanctum adpromiſit. Addam ego, ſacrorum Oraculorũ teſtimonio, DEUM noſtrum, *Ignem eſſe combu-*

Digitized by Google

rentem, qui cum in Virginem ſeſe Divino illapſu inſinuavit, diviniſſimum quoque adeſſe Spiritum voluit, ut aura non deeſſet, quâ inflammatus ignis confoveretur. Tunc ergo accenſam credite, quando ignem concepit, cujus ne vel mundus abſumeretur violentiâ, vel præſtingueretur acrimoniâ, debuit *ſanctiſſimus Spiritus obumbrare*. Et quid miremur calentiſſimum ab ea Verbum in media rigentis hyemis tempeſtate, ignitum eloquium glaciato Decembre prolatum, quæ linguam igneam ſuſceperat? quid miremur ab hac flam̃a natam in tenebras lucem Mundi? Mirarer ſanè potius, ſi ab hoc igne inflammatum non fuiſſet *Lumen ad revelationẽ gentium*. Mirarer ſi ab hoc auguſto lumine ſplendidiſſimæ Lucis ſemen non concepiſſent ij, de quibus aliquando edixit Veritas; *Vos eſtis lux Mundi*. Mirarer demum ſi ab hac Luce illæ ſanctitatis *ſcintillæ* non evolaſſent, quæ *diſcurrunt in arundineto*. Addet hæc ſuper omnem ſuperſtitioſæ vetuſtatis hyperbolen eminens, ſuper omnes commentorum umbras illuſtris Columna Antiquorum fabulis veritatis ſpeciem, ſi veritatem poſſint ipſæ induere: ſed omnem ſimul detrahet admirationem. Credemus ingenioſo cerebri partu excogitari potuiſſe elevatum ad

Cryſtal-

Cryſtallinos cœli globos Titana, & radioſo circum igne trabeatum: at MARIAM re ipsâ videbimus opulentiſſimo Sole cycladatam. Etenim, ſi, neſcio cui ex cano Philoſophorum concilio, Sol globus igneus dictus eſt; illam quæ *Sole micta apparuit mulierem* globo igneo dicite conveſtitam. Ad quam utinam novi Phaëthontes abripiamur! Accendemus quidquid eſt rigentis frigoris in flammas: Exuremus quidquid eſt torpentis maſſæ in cinerem: ſed eo ipſo ex cinere conſurgent illuſtres umbræ, quæ omnium retro Heroum clariſſimas virtutes adumbrabunt. Utinam novi Promethei ad eam flammati globi majeſtatem admittamur! reportabimus Diviniorem in vitam auſpicatiſſimum caloris tributum, quo deſides nimium, nimiumq; torpentes affectuum noſtrorum ſtatuas animemus. Ut, ſi erraſſe aliquando viſi ſunt, qui Heroas mortalium animas deciſam è flammeo illo cœli globo portionem appellaverunt; experientiâ nos beatiore condiſcamus, Heroas non eſſe animas, quæ ſcintillâ non ardeant Marianâ. Si errare viſi ſunt, qui Solem ſuperni Numinis picturam vocaverunt: non erremus nos, qui tum demum Numen exprimemus, cum pectoribus noſtris ſeſe imprimet MARIA. Si errare viſi ſunt, qui Solem

lem naturæ ſpeculum nominârunt; non erremus nos, qui tum demum illuſtriſſima ſpecula evademus, cum corda noſtra ad ſpeculum Juſtitiæ conformaverimus. Si errare viſi ſunt, qui Solem cœli pupillam dixerunt; non erremus nos, qui ut pupillam amaverimus MARIAM. Si errare viſi ſunt, qui Solem Cor Mundi compellarunt; non erremus nos, qui Cor Mundi MARIAM viſceribus noſtris inſeremus. Si errare viſi ſunt, qui Solem univerſale rerum omnium principium fecerunt; non erremus nos, qui alio vitam noſtram pendere non velimus à principio, quam MARIA. O fortunatæ animæ, quibus una anima eſt MARIA! Nihil ego de vobis humile conceperim, quæ & ſublimem ſectamini Coloſſum, & originem veſtram ab Igne derivatis. Nihil obſcurum, quæ vivitis in Luce: nihil frigidum, quæ flammam ſortitæ eſtis Marianam. Non crediderim quemquam ſuas ad ignes fatuos converſurum cogitationes, qui animam nactus ſit de *Columna* ardente Illuſtriorem. Nemo jactabit Avorum faculas, cui ad honores prælucet MARIA. Nemo ambiet magni nominis umbras, cui lux eſt in delicijs. Nemo fumos congregabit, qui ſe in Lumen gloriæ educere adamavit. Nemo ſub majorum Cineribus igniculos quæ-

quæret, cui vaſta per deſertum incendia ſunt amori. Nemo unde prodierit aut verecundè, aut jactabundè reſpiciet; ſi, quò anteeuntem ſequatur Columnam, intendat. Sed quiſquis volet obſcuros illuſtrare natales, hinc lucem ſumet: quiſquis à tenebris nomen, famamq; eruere ex obſcuro, hinc radios mendicabit: quiſquis demum heroo paſſu ad clariſſimam graſſari gloriam, Ambulatricem per deſerta *Columnam* inſequetur MARIAM.

Dicta Viennæ Auſtriæ ad Sodales Marianos.

ORATIO VIII.

IN ASSUMPTIONE B. VIRGINIS.

Advocata noſtra.

QVid eſt, quod eo potiſſimum tempore glorioſiſſima Mundi Imperatrix ſupremo Mortis frigore occupatur, quo per calidiſſimam Cœli regionem proſerpens dies in coronatâ ſpicis Virgine agit æſtivam? Quid eſt, quod beatiſſimæ

tiſſimæ ejus exuviæ poſt emiſſam in Cœlos animam, in vallem Joſaphat deportatæ, anguſto tumuli gremio ſepeliuntur? Quid eſt quod de ſepulchro rediviva dum triumphali plauſu à terris elevatur, militares digeſtus in ordines *gaudet exercitus Angelorum?* Non vacat myſterio, ſive ſtatio æſtivantis anni illius triumpho deſtinata; ſive aperta Vallis in ſepulchrum; ſive Militares copiæ bipatentibus Cœli valvis in occurſum effuſæ. Enimvero, ſi, quod accepimus ab aureæ linguæ Oratore, cum per æſtivas flammas excoctæ meſſes ſua gravidæ ſuſpirant in horrea, Imperatoriæ leges indulgent tribunalibus ferias, incidunt actiones, claudunt judicia, vetant pœnas & ſupplicia; in eam non invitus adducor ſententiam; ut, qui Auguſtiſſimam Virginem ab Aurea Eloquentia, *Jus dirimens lites*, nominari audivi; illam eâ ipsâ temporis ſtatíone ex hac vita in Cœlos commigraſſe credam: ut ſedentem pro tribunali univerſorum Judicem, jam toties cumulato Mortalium ſcelere in furores juſtiſſimos provocatũ componat ad ferias, extinguat in oculis flammas, ſedet in voce tonitrua, eripiat è manibus fulmina, rigoris tribunalia claudat, actiones in reos prohibeat, parata à ſceleratorũ verticibus avertat ſupplicia, & rurſus

ſus miſericordiam in pectus revocet, pietatem in vultu explicet, clementiam in manus reponat. Illa verò tumulandæ Virigini recluſa vallis peregrinantis Rachelis iter, mortemq; extra patrios fines obitam, & divulſam à Majorum ſepulchris, proculq; Avorum cineribus in eâdem valle tumulatam, reducit in memoriam: & dum à Sacroſancto Patrum Senatu intelligo, diſponentis Dei nutu id eveniſſe, ut per Tyrannorum crudelitatem eo itinere trahendus in captivitatem Hebræus populus innocentiſſimæ Rachelis conſpecto tumulo ſua eidem vincula ad libertatem excutienda calidiſſimis precibus commendaret: ſimul in eam delabor cogitationem, ſacros demortuæ Virginis cineres in eam vallem eſſe congeſtos, in quam terminandi reliquias Mundi, & defunctorum Manes in lucem reſtitutos ad ſupremum tribunal convocabit: Ut ſpem inde eruamus miſeri nimium peregrini, extituras aliquando eodem in loco ſub coactam univerſorum hominum panegyrim Mariæ voces, quæ ad formidandum illud Divinæ Juſtitiæ forum pro ſontibus interpellent, & deſtinata in reorum vertices fulmina intercipiant. Neque recedunt ab inſtituto, qui in occurſum Reginæ Cœlo effunduntur *Exercitus Angelorum.* Nam dum

dum ſubit animum Tragici illius diei acerba recordatio, quo Divina Juſtitia, ut in *ultionem* contaminati per ſuas iniquitates hominis *omnes armaret creaturas*, eas ſub minacia Vindictæ labara convocavit, ſidera malignis radijs venenavit, irâ & violentiâ ignem inſtruxit, aërem tonitribus fulminibusq́; replevit, ventos licentiâ & furore animavit, feras rabie & crudelitate exacerbavit, terram nocituris vaporibus ſepelivit; ſimul ſe memoriæ inſinuat, (dicamne Cantrix? an bellatrix?) illa *Sulamitis*, *Choris caſtrorum* præmunita: cui ut *Caſtra* ſerviunt noſtræ Saluti protegendæ; ita *Chori* in numeros veniunt, ad Divinæ vindictæ calores temperandos. Et quāvis non ignoré Muſico accentu ſerenari corda, temperari labores, ſublevari tædia, mitigari dolores, furenteſq́; animos ad benevolentiam revocari; fervente verò armorum incendio incæſtari aërem fumo, excœcari fulminibus oculos, per vulnera Mortem recipi, Victorem victo, viventes mortuis miſerabili confuſione incumbere: non ignoro tamen etiam hoc ab Ildephonſo dictatum eſſe pro *Virgine Benedicta praconium*, ut *Veluti Miles invincibilem vincat*, *& ut Muſicus iratum placet*. Quare ſi audiviſtis olim eam *in Viis Juſtitia ambulare, in medio ſemitarum*

iudicii

Iudicii verſari; non equidem vobis perſuadete, non aliquando girum Cœli Sole velociorem eſſe emenſam, in abyſſos non penetraſſe, tumentes Oceani tempeſtates non proculcaſſe, aut univerſas mundi regiones una peregrinatione non pervolaſſe: illud tamen non hærente animo credite, poſt obitos Cœlos, poſt erutas abyſſos, poſt calcata maria, poſt ſignatas veſtigijs terras, ſeſe ad proprium veluti centrum ac debitam ſibi regionem, ad Juſtitiæ tribunalia reduxiſſe. Ego enim ſic exiſtimo, poſtquam maleſanus Mortalium furor armatus audaciâ toties rebellavit in Cœlos, impatientem jam fræni Vindictam ſeveriſſima plectendis criminibus inſtruxiſſe tribunalia; admiſiſſe *Accuſatorem fratrum*, eundemq; capitalem reorum hominum inimicum; & irati DEI manibus immite fulmen ingeſſiſſe. Sedet Judex, accuſat hoſtis, reus homo deploratâ causâ inter ſera ac non profutura lamenta deſperat. Si ſemetipſum reſpicit, reatum videt: ſi hoſtem conſiderat, odium cum accuſationis conjunctum veritate animadvertit: Si Judicem intuetur, ſupplicia reformidat. Abeſt Clementia, adeſt Juſtitia; abeſt pietas, adeſt rigor: abeſt miſericordia, adeſt ſeveritas. Nullâ parte affulget auxilium, nullâ Advocatus patrocinatur.

O lachrimanda Mortalium infelicitas! Evoluta ſunt fortunatiſſima illa tempora, quibus unus in terris Moyſes mugientia inter nubes fulmina, & juſtiſſimâ ſævientem indignatione DEVM detinebat. Effugêre candidiſsimi illi dies, quibus unius hominis interpellatione Divini furoris incendia reprimebantur. O miſeri! non eſt, *non eſt, qui conſurgat, & teneat* iratum Judicem: non eſt, qui rigorem emolliat, ſententiam flectat, ſecures obtundat, vindictam placet, fulmina excutiat, ſupplicia à noſtris capitibus avertat. Proſterneret ea cogitatio deficientes formidine animos, niſi *in viis Juſtitiæ ambulantem*, adſtantem *in ſemitis Judicii* Advocatam conſpicaremur. Placuerint ei olim *florentes* ſuburbani *vineæ* ad amœnitatem: arriſerint *hortorum* deliciæ inter jucundos Zephyrorum luſus ad voluptatem: delectaverint *montes Myrrhæ, & colles thuris* ad odorum lenocinia: hodie (ô jucundum reis ſpectaculum!) ab hortis ad carceres, à plantis ad laqueos, à mollitie florum ad rigorem ſecurium, ab aquarum lenè cadentium murmure ad feralem tubarum clangorem, à ſuburbanis gaudijs ad fori mœrorem, ab arborum fructibus ad reorum patibula, ab agrorum amœnitate ad *vias, Juſtitiæ* noſtra tranſit *Advocata*.

Hîc

Hîc ſive Bellatrix invicta, ſive flexanimis Muſica invadit tribunalia, diſcurrit, allegat, impugnat, precatur, minatur, orat, evincit. Diſcurrit in favorem rei; allegat rationum momenta; reſpondet Adverſariorum argumentis; impugnat hoſtium prætenſiones; orat à Divinâ pietate miſericordiam; minatur Inferno vaſtitatem; evincit à Judice clementem animum; ut reos tandem in optatam aſſerat libertatem. Eſt jam pientiſsimi Sodales, eſt omnino *Advocata* veſtra, quæ Demoſthene ſuavius, vehementius Tullio, Cyneâ efficacius veſtram cauſam propugnet Oratrix MARIA. Eſt quæ ad deſideratam clementiam iratum Judicem flectat Patrona. Eſt *inexpugnabile Scutum,* quod fulminanti Vindictæ objiciatur. Eſt erectum *propugnaculum,* quod ab excidio animas noſtras tueatur. Eſt *murus & antemurale*, quo coronantem obſidione furorem intrepidi ſuſtineamus. Eſt denique heroicum robur, quod ultricem manum compeſcat. Quare ſi audiviſtis aliquando, DEUM *ultionum Dominum* excuſsis pietatis ac miſericordiæ retinaculis *egiſſe liberè,* quod juſtiſsimus furor ingerebat; ex vetuſtorum temporum miſeria veſtram agnoſcite felicitatem; dum Virgo proruentem in fulmina DEUM *tenebit, & non dimittet.*

mittet. Si audiviſtis retineri impatientem injectas per Moyſen moras excuſsiſſe, ut *iraſceretur furor* ſuus; Mariani roboris invictam gratulemini fortitudinem; quæ *tenebit eum, & non dimittet*. Si ingemuiſtis eum ad ſupplicia provocatum *inflammaturum in circuitu inimicos ſuos*; repreſſas hodie vindictæ flammas vobis perſuadete, dum infuſa eſt Cœlo *Advocata*, ut *eum teneat, & non dimittat*. Meminiſtisne ex Antiquitatis Romanæ faſtis armati ad excidium urbis Coriolani? mementote etiã patrios lares ab interitu vindicantis Veturiæ. Conceptâ ille in Quirites indignatione exteras in ultionem copias contrahit; cingit obſidione Romam, tectis incendia, ædibus ruinas, templis buſta, aris profanationem, mœnibus excidium, Civibus funera, Urbi vaſtitatem, ſacris & profanis miſerabilem confuſionem comminatur. Quid agat obſeſſus Civis, dum animo formidante præconcipit direpta bona, ereptas fortunas, violatas uxores, trucidatos liberos, everſas aras, extinctos focos, & liberum populum vel uno patriæ buſto tumulatum, vel in ærumnoſam ſervitutem abductum? Trepidant viri, lamentantur uxores, complorant liberi, lachrimantur Sacerdotes, omnia ſupremis ululatibus in deſperatio-

nem

nem rapiuntur. Una, una in projectâ deſperatione conſtans Veturia, Coriolani Mater, una trepidantibus omnibus intrepida, una afflictis reliquis erecta, certam ſerenitatis ſpem in horrenda illa tempeſtate pollicetur. Nec mora, gradum corripit, portas penetrat, pontem invadit, & per medias Volſcorum iras ferocientis filij vultibus ſe ſiſtit patriæ *Advocatam.* O Coriolane, inquit, ſi affuſa tuis pedibus patria, ſi ſacroſancta Sacerdotum dignitas inclinata, & à te indignabundè repulſa, ne dicam profanata, ſi Romanæ Reipubl. majeſtas humiliata, ſi proſtratorum Civium lamenta, ſi omnis conditionis, ſexus, ordinis, ac dignitatis lachrimæ, æſtuantes tui furoris flammas extinguere nondum potuerunt: ſi adamantinâ ſtat mente fixum, ſęvire per tenerioris ætatis jugulos, & crudelitati tuæ Civium peremptorũ ſanguine litare; ſi crudus eſſe decernis ſpectator patriæ ſuo tabo innatantis: en una pro omnibus aſſiſto victima feritati tuę immolanda. Si filius es, Matrem agnoſce. Utor, etiam in reluctanté, materno jure, quod natura dedit, & brachia illa, armata licet crudelitate invado; quæ tenellis olim faſcijs illigavi. *Tenebo te, & non dimittam.* Si Civis Romanus es; patriam reverêre, in cujus Senatorias purpuras, ac

honoris immortalitatem es educatus. Si Matrem agnoſcis, filium indue, lachrimas terge, mœrorem ſolare, dexteram porrige, in deſideratos pacis amplexus admitte. Si patriam aſpicis, Civem te cogita: caſſidem & ſcutum depone, ut amœna in frontem ſerenitas, in pectus candor revocetur. Si hoſtis es, & Filium, & Civem exue. Non antè tamen in hæc mœnia exſilies, quàm lamentabile Matris cadaver proculces. Non antè has portas perfringes, quàm iſtud pectus perrumpas. Non antè per Civium jugulos graſſaberis, quàm ferro mea viſcera perſcruteris. Da Matri Coriolane, quod debes naturæ. Scribaris poſteris, regenuiſſe Matrem, quàm inſanus Volſcorum furor ibat interemptum; conſervaſſe patriam, cui excidium imminebat; Deos ipſos & templa ſtabiliviſſe, quibus Martis calor buſta minabatur. Excidêre enimverò ad ea dicta Coriolani pectore furores, oculis flammæ, fronte rugæ, vultu ira, manibus ferrum: & repentè ſedato calore, non potuit, quin exclamaret: *Expugnaſti me Patria; viciſti iram meam admotis eius precibus, cuius utero ſum conceptus.* Non invideamus ſuam Quiritibus Veturiam, dum in cauſam noſtram perorat MARIA. Narretur per Hiſtoricorum faſtos una Tyrannum Patriæ

triæ detinuiſſe Veturia: ſed narretur deſperatam Mortalium ſalutem reſuſcitaſſe MARIA. Recenſeatur inter pietatis miracula una propugnaculis fortior pro Roma ſtetiſſe Veturia: ſed recenſeatur & MARIA *murus, & ubera ejus turres*, ex quibus *pendent mille clypei* in reorum protectionem; quorum objectu, ſi nos circùm ſuppliciorum obſidione incingat DEUS, muniamur: ſi machinas admoveat, reprimatur: ſi fulmen jaciat, eludatur. Quæ univerſa quoties ego tacitus mecum conſidero, eluctantes affectus continere non valeo, quin toties in pleniſſimas illas confidentiâ voces erumpant: *Eia ergo Advocata noſtra, ſub tuum præſidium confugimus.* Quod etſi non dubitem filialem quoque Veſtrum omnium fiduciam unà mecum exclamare: videor tamen mihi obſervare non neminem ſuorum criminum pondere dejectum miſerandùm lamentari: Et quæ tandem ſpes mea præcordia ſubire poterit, quem jam inde à puerilibus annis per nefandorum facinorum præcipitia infamis voluptas jactavit? audebonè jacentem animum erigere in fiduciam; qui dies & horas ita cum voluptate diviſi; ut quot vita momentis decrevit, totidem ſceleribus ſit cumulata? O miſerum me! Non audeo. Poteronè in illa fi-

duciæ

duciæ verba prorumpere: *Eia ergo?* Non, non poſſum. *Advocata!* non merui. *Sub tuum præſidium!* Indignus ſum, per tot facinora contaminatus. *Confugio!* ſerò nimis, indignabundo pede reijciendus. Audebis tamen, dum præterita vitæ momenta deteſtaris, audebis attollere oculos, tentare acceſſum, ſperare veniam, implorare præſidium. Meminiſtinè in eximiâ elogiorum ſuorum ſeriè illud potiſſimùm gloriari Virginem, quod *in omni terra ſteterit?* Memineris quoque non eo duntaxat tempore id eveniſſe, quo vel Cœlis affigebantur ſidera, vel Solis protrahebatur majeſtas, vel *paſcebat in meridie*: ſed ſub illam quoque funeſtiſſimæ diei noctem, qua *facta ſunt tenebræ ſuper univerſam terram*, ſedenti pro Crucis tribunali Filio adſtitiſſe *Advocatam*. Memineris eam, non quod Pictorum communis in errorem licentia evulgavit, ad dexteram; ſed quod veriſſimè tradidit Bernardinus, ad ſiniſtram Judicis adſtitiſſe: vel ut illo Orientem reſpiciente, ipſa Aquilonarem in plagam (à qua *panditur omne malum*) *miſericordes ſuos oculos* converteret: vel ut ad eam partem, ad quam *ſtaturus erat hædos*, ſemetipſam Vindictæ Divinæ clypeum obtenderet. Memineris demum non unum ab innocentia ſingula-

rem

rem infami ligno aſſiſtentem Joannem ſolum, ſed nos quoque ſuprema iniquitatis ludibria ſuperſtiti Matri à moriente Filio fuiſſe commendatos. Hîc (ſi non magnopere fallor) non *ſuos*, ſed *tuos ô pulcherrima mulierum hædos* appellavit; qui paulò antè *oves ſuas* paſcendas Petro commendaverat. Et certè ſi *Tui* non ſunt, cujuſnam eos eſſe definiemus? An Dei? Sed qui per iniquitatis vias abierunt, *longè facti ſunt ab eo*. An ſuos? Sed ſemetipſos turpiſſimè perdiderunt. Tui, tui ſunt Clementiſſima *Advocata*; quæ, quos *Cœli Cœlorum capere non poterant*, in quos Divinarum legum ſancita *nihil coinquinatum* admittunt, una *tuo gremio contuliſti*. Aude jam verecundos oculos in cœlos attollere, cui contaminati animi pudor eos ad terram deijciebat: & ſi fortè parentem luminis Solem intueris, ingenioſi Poëtæ epigraphen illi additam recordare: *Omnibus idem*. Unus ille Cœlos irradiat, ſed & terram fœcundat; obambulat montium cacumina, ſed in valles quoq; ſe demittit: in floribus deliciatur, ſed & vapores exſugit ſuæ lucis inimicos: aërem illuſtrat, ſed & in nubes addenſat: coquit ſub undis aurum, ſub montibus argentum, in conchis margaritas. Nihil eſt tam ſublime, quo non enitatur; nihil tam depreſ-

depreſſum, quod dedignetur: nihil tam magnificum, cui non addat magnificentiæ incrementum; nihil tam humile, quo radiorum ſuorum majeſtatem non deprimat; nihil tam probum, cujus aſpectu non delectetur; nihil tam improbum & ſceleratum, cujus obtutum averſetur. *Omnibus idem ſuper bonos & ſuper malos exoritur*; itaque ſeſe inſinuat univerſis, ut *nemo ſit, qui ſe abſcondere* poſſit *à calore eius.* Quæ cum attentiùs meditaris, illud à me tibi ſuggeri patiaris: *Electa ut Sol eſt* MARIA: cui pariter amans Poëta aureo charactere inſcripſerit: *Profum omnibus una.* Quæ ita in probos ſolatia ſpargit, ut ſuam improbis non deneget pietatem; ita propinquis ſe infundit, ut longè diſſitos non dedignetur: culta & vaſta, plana & ardua, hortos & deſerta, mare & aridam, lucem & tenebras, diem & noctem, aurum & lutum, Cœlum & coenum eodem pietatis oculo intuetur. Quare, ſi audiviſtis aliquando pugnaces illas, diſcordesq; Dei voces: *Ego occidam, & ego viuere faciam; percutiam, & ego ſanabo:* ſi non concipitis diſſidentium in uno clementis, Juſtiq; Dei pectore affectuum pugnam; certè Divinæ Vindictæ hinc ſententiam fulminantis; inde MARIæ interpellantis duellum exiſtimate. Stringat ergo

acina-

acinacem illa, & feralè intonet; *Ego occidam:* expandet MARIA brachia *fugientibus à facie ira*, & amicè blandietur: *Ego vivere faciam.* Arripiat illa implacabile fulmen, ut *percutiat:* aderit MARIA, ut ſauciatis medeatur. Inſpiciat illa toties nefario mortalium ſcelere proculcatum Redemptoris ſanguinem, & in flammas exſiliat, ut *occidat:* Oſtendet MARIA toties impenſos ſanctiſſimi lactis fontes, & fulmineas etiam flammas extinget, ut *vivamus.* Exacerbetur illa hiantibus adhuc *occiſi Agni* vulneribus, ut *percutiat:* Emollietur DEUS Matris uberibus, ut parcat. Aſſurgat illa in obſtinatos homines, ut *occidat:* proſternet ſe MARIA, ut deprecetur. Quæ cum animo conſideratis, ita demum ſtatuite, æquè fidam ac efficacem pro deſperata mortalium cauſa ac Divinæ Juſtitiæ tribunal hodie *Aſſumptam* eſſe *Advocatam;* quæ quantùm habet ad perſuadendum efficaciæ; ad flectendum vehementiæ, ad impetrandum gratiæ; tantum quoque habet ad tollendos ex animis metus, ad erigendas dejectorum ſpes, ad confirmandos erectorum amores facultatis.

Dicta Viennæ Auſtriæ ad Sodales Marianos.

ORA-

ORATIO IX.

DE S. JOANNE PAPTISTA.

Hic erit magnus.

DUm Genethliacam Joanni næniam, Amoris in eum noſtri teſſeram meditamur, tutiuſnè ſit pene erumpentem coërcere ſilentio vocem, an cupiditate arbitrâ ad dicendum fræna laxare, tam periculoſum videtur experiri, quàm difficilè judicare. Etenim exaggerata nominis & tituli magnitudo in eam extulit infantiles cunas ſublimitatem, ut par omnino ſcelus formidare debeas, ſive laudatione ad eam ſublimitatem nitaris aſcendere, ſive ſpe tuâ dejectus, cunis imparem eloquentiam taciturnitate compeſcas. Nam & ſilentio læduntur Virtutes, & commendatione ſauciantur. Eſt quippe illud turpe debiti honoris ſepulchrum, laudabilium factorum tumulus, nominis tinea, lucis injurioſa nubes, interitus famæ, occaſus gloriæ, virtutum omnium ac præclare geſto-

geſtorũ denſiſſima nox, quæ memoriæ diem eripit, hiſtoriæ nitorem funerat, commendationis pretium furatur, præconij majeſtatem velat, narrationis lucem detergit, triumphi radios premit, laudis ſplendorem tumulat, commendationis ſolem extinguit. Sed nec laciniosæ minus Eloquentiæ forma ſinceræ Virtutis frontem obnubit, quæ dum procuratis intumeſcit verbis, minoris Virtutis eſt argumentum. Eſt enim non minima infelicitatis nota precaria venuſtas, cui vel in labra roſæ, vel Aurora in genas, vel in frontem ebur, vel nives in collum, vel in oculos ſidera, vel majeſtas in ſupercilia, fuliginis lactisque pugnâ, ſtibij ceruſſæq; mendacijs revocantur. Deformis eſt Virtus, quæ inani facundiæ ornatur calamiſtro, & peregrinæ lucis fumum emendicat. Vera Virtus ipſa ſibi laudem facit, ac pretium & adſcititiam exoſa laudationis pompam, taciturnitate ſua omni facundior Eloquentiâ perorat. Non eget alieno ſplendore, qui glorioſus triumphat in ſuo. Ut proinde operoſa commendationis noſtræ veſte ornari ſe non patiatur, qui innatâ melius luce venerationi eſt omnibus & Amori. Quid agemus Auditores, ubi & loqui nefas eſt, & nefas eſt ſilere? alterutram in partem inclinare cogimur, in

 neu-

neutram licet. Affulget tamen ſingulari naſcentis pupuli beneficio ſpes non levis, qua & dictionis crimine eximamur, & orationis culpa vacemus. *Vox clamantis eſt Joannes*, fœcundiſſimæ ſterilitatis partus, cui vos excipiendæ cum animos juxta aureſq; miniſtratis, ſilentij crimen facili excuſatione delebitis, ne vocis illius ſuavitas dictionis meæ aſperitate violetur. *Vox clamantis eſt Joannes* anilis ſterilitatis ſoboles, in cujus ego admiratione defixus, dum rupeſco, ſi à vobis imago ſoni, vocis effigies reſonabilis Echo audietur, loquacitatis me crimine abſolvetis, ne præpoſtero conſilio, vocem illam condemnetis; cujus ego ad vos refero ſimulachrum. Sed fortè exoſi ſimulachrum, rem ipſam, non umbratile ſignum, totis animis anhelatis. Audio ſollicitâ quærentes indagine; *Quis putas puer iſte erit?* Quis certus augur, futurorum præſcius, Divorum interpres, petentibus certa dabit ſine ambage reſponſa? Equidem difficultatem pareret non mediocrem quæſtio ſollicito timidoq; enodanda augurio; niſi pridem Juvenili ſub imagine ſpectabilis è cœlo nuncius eam Gabriel reſolviſſet. Quo cum ego hodie ajo compendiosè, ajo liberè, ajo intrepidè: *Magnus coram Domino.* Hanc ego Pueri magnitudinem, è parvitate mea

cum

cum ſuſpicio, favete animis, favete linguis. Age ergo, quem humano ſuperiorem limite penè cœlis parem, ſine fabularum hyperbolis *Magnum* compellabis? an quem Ambitio impotens per Regum neces & funera, per indiſcretas proborum juxta ac improborum cædes ſæviſſima imperandi libido protaxit ad ſolium? Periculoſa eſt magnitudo, ad quam non niſi ferreâ ſemitâ pervenitur. Ad lapſum properat, quiſquis per caſus graditur aliorum. Violentas regni habenas nemo diu ſecurus tractavit. Parta per violentiam Fortuna ſuam ipſa impellitur in ruinam. An quos infelix Mydæ felicitas ex aſſe hæredes ſcripſit, in quos aurati prodiga tempeſtas maris aggeratis fluctibus ſeſe devolvit? At nemo eorum teſte Romano Sapiente, quos divitiæ honoresq; in altiore faſtigio collocârunt, magnus eſt. Nemo enim crevit alieno. Etiam in ipſo Olympi ſupercilio parvus eſt pumilio, ſi abſque baſi eum ſua metiaris. An cui obſequioſæ fortunæ commercia frequentant atrium, cui clientum miniſtrant officia, cui plurima ſtipatorum turba latus coronat? at nudus inſpiciendus eſt, cujus inire velis æſtimationem. Ponat ancillantis fortunæ obſequia, ponat honores & adſcititij ſplendoris mendacia; & ſi gloriari

libet, ſuo glorietur. An quos vel in tumorem felicitas, vel in ſuperbiam felicitatis uſus inflavit? Non eſt *Magnum*, quod inconſtans, quod Fortunæ ad arbitrium verſatur; quod neſcientibus advenit, & quantumcunque reluctantibus violenter elabitur. Miſerrima eſt magna felicitas, quam magna Virtus non fulcit. Quem ergo popularibus undis exemptum ad prima *Magnorum* ſubſellia ſtatuemus? Ceſſent humana conſilia, ubi ipſa Veritatis cortina reſpondet. Prohibemur curiâ, interdicitur rogatio, vetatur concilium, inciditur conſultatio, acta omnia reſcinduntur: adſunt Divinæ tabulæ, exſtant è Veritatis tripode æterna reſponſa: *Qui fecerit & docuerit, hic magnus vocabitur*. Apage inane nomen Alexandri, non eget populi ſuffragio, qui ſuo magnus eſt. Apage *Magne* olim, ſed parve nunc Philippe, quem aliena Virtus fecit ſuperbum, inepta eſt excellentiæ menſura malorum plauſus. Apage Pompei magnitudinis umbra, quem popularis inflavit aura, non vera vulgo exemit magnitudo. *Qui fecerit & docuerit, hic magnus vocabitur*. Quod ſi ita eſt, jam ad omnium retrò ſæculorum invidiam intrepidè rogare licet: *Quis putas puer iſte erit?* in cujus laudum parte ea ſtatuentur, quæ in alijs

ſola

Digitized by Google

ſola prolixè ſolent commendari; qui vel ſolo nomine apparatiſſimam dabit Orationi ſupellectilem & argumentum. *Quis putas puer iſte erit?* qui, ſi aſſerendum Divinis legibus imperium, & populos in obſequia trahet, & Reges in amorem: ſi atterenda morum licentia, ſpiritu Eliæ armatus obibit compita: ſi reſtituenda in urbes Æquitas; forum tenebit: ſi erigenda in foris Juſtitia, conſilio gravis Regum aulas penetrabit. *Quis putas puer iſte erit?* qui, ſi movenda publicæ impietati bella, ſanctiſſimarum virtutum acies diſponet; ſi extinguenda communis improbitas provolabit in vicos, excurret in oppida, penetrabit in Urbes, infeſtas Veritati Regias obſidebit? *Quis putas puer iſte erit?* qui, ſi impuriſſima etiam potentiorum caſtigandi licentia, eriget in minas ſupercilium, in frontem nubila contrahet, in oculis accendet fulgura, in vocem impellet tonitrua, in verbis ac ſententijs fulmina jaculabitur. *Quis putas puer iſte erit?* cujus doctrinâ imperium animi obtinebit ratio, famula rationi ſubijcietur cupiditas; vias & compita obſervabit modeſtia, in penetralibus reviviſcet ſanctitas; affligetur in foro perfidia, inviolata Æquitas tribunalia occupabit. *Quis putas puer iſte erit?* cujus labor, ſi impudicitia æſtuet,

faces extinguet; ſi ſuror præcipitet, fræ-num inijciet; ſi rebellet improbitas, arma obtundet; ſi labet Religio, humeros ſuppo-net; ſi exultet audacia, moderatione coër-cebit. *Quis putas puer iſte erit?* qui exem-plo ſuo Paulos & Antonios, Hilariones & Macarios in obſcura Thebaidos deſerta evocabit. *Quis putas puer iſte erit?* quem ſi Prophetam nomines, *plus quàm Prophetam* Veritas appellabit: ſi Apoſtolum dicas, *hominem à Deo miſſum* profiteris: ſi Marty-rem voces, ſuffragium habes à cruento Herodis acinace: ſi Virginem colas, intra materna adhuc viſcera ſanctitate repletum pronunciabit Archangelus: ſi Anachore-tam ſuſpicias, etiam Judæa ſylvarum ſua-rum, etiam Jordanis antrorum inquilinum atteſtabitur: ſi Doctoré venereris, *Vocem* ad tradendas ſcientiarũ diſciplinas ipſa Veri-tas nominabit. *Quis putas puer iſte erit?* in quo ita agendi docendiq; præcepta ad omnem latè Jordanis Regionem demirabi-mur, ut ignoraturi ſimus, utrum dicamus conformius, Joannem egiſſe docendo, an agendo docuiſſe? & indifficili litè dubita-turi, expediatne magis Doctorem audire, an factorum æmulatione Joannem ſequi. Quę ne ſpecioſè magis ad eloquentiæ venu-ſtatem in turbinem contorta, quam ad Vir-

tutis

tutis commendationem verè & explicatè à me dicta exiſtimetis, actorem videbitis olim, ſub frondoſa nemoris occulti ſcena ad latebroſa ferarum ſpelæa, ad algoſa Jordanis antra, & in ipſis Regum penetralibus. Etenim ſi ſuum cuiq; tribuendi prona voluntas, aut Virtus omnis, eſt Juſtitia; hæc verò in actione tota conſiſtit, peroratum eſt AA: dum *Joannes* (Ambroſio teſte) *ipſa Juſtitia eſt; qua ante DEVM ambulabit, & ponet in via greſſus ſuos* Videbitis hanc olim Juſtitiam populares undæ, cum propè Jordanis fluenta ad æquitatis regulam iniquas mortalium vias complanabit. Videbitis eam ſenatus & curiæ, cum in edita Regum palatia, dignitatis prætoria, majeſtatis Regiam penetrabit. Audiet eam Orbis dictantem Regi jura, *non licet habere tibi Vxorem fratris tui.* Nefas eſt, conſanguineos inceſtare thalamos: nefas eſt, privata conjugij jura violare. Sed ut Juſtitia neque in curiam ſine gladio, neque in forum ſine faſcibus & ſecuri procedit; ita prompta Joannis vis, & ſuum cuiq; tribuendi Voluntas, comitem habet fortitudinem; *Manus enim Domini erat cum illo.* Quod ſi portentoſi illius prodigiorum Parentis Moyſis ex *digito Dei* tanta fuit fortitudo, ut involventes ſeſe & ſuccedentibus impe-

impetu procellis fugientes aquas ſiſteret, divortio ſecerneret, cryſtallino muro ſuſpenderet, ſequentem pelago tumularet exercitum, obſtantes invaderet ac premeret, diſſiparet, funderet, fugaret, perimeret legiones; quantum demum futurum in Joanne robur eſt credendum, quo cum non unus aſſiſtentis Numinis digitus, ſed manus tota laborabit? *Manus enim Domini erit cum illo*. Scio ego ampliſſimum hunc, quaquà patet, terrarum ambitum Verbo Dei extitiſſe. Nam *ipſe dixit & facta ſunt*. Scio creaturas, univerſas ſive quæ remigibus pennis librantur in aëra, ſive quæ ſegniore paſſu agiliq; ſaltu terras metiuntur, ſive quæ famulantibus pinnis arant Orecanũ, ad annuentis juſſa Dei ex nihilo proſilijſſe; quando ipſe mandavit & creata ſunt. Non ignoro vaſtiſſima illa Corpora, quæ perenni rotata impetu diei noctiſq; vices alternant, Dei digitis eſſe enata. At verò adhunc, cujus Genethliacam celebramus memoriam condendum puerulum (ut eum ſingulare magnitudinis exemplar intelligatis) quaſi nec jubentis Dei nutus, nec mandantis ſufleciſſent imperia, ipſa manus Dei eſt protenſa. Quod quidem judicium ſi eminùs tantum & per augurium umbramque conſpectis Joannis geſtis verum eſſe arbi-

arbitramini, quo quæſo eum in loco reponetis, ubi Doctorem quoque illum, qui omnium Artium & Facultatum ſupremos teneat numeros, intellexeritis? Equidem Grammaticæ primas adhuc cancellatus viſceribus tenuit, qui necdum natus, jam Alpha novit & Omega: qui è montanis Judææ veluti è pulpito *Verbum* docuit; qui cum *Vox* eſſet, optimam cum Verbo fecit constructionem. Poëtam non diffiteberis, qui cum aliquãdo ſpectabis intentum verſibus, ſive *cum multos filiorũ Iſrael converter ad Dominum Deum illorum*; ſive cum *convertet corda Patrum in filios, & incredulos ad prudentiam.* Qui ſyllabarum numerum, menſuramq́; longas inter & breves ita deſiniet: *Illum oportet creſcere, me autem minui:* qui verſum non faciet, niſi Heroicum è vita ad mortem; quem unica in cervice honeſtabit cæſura. Nec eloquentiæ in eo deſiderabis lumen, qui & *Vox* erat, & *erat lucerna ardens & lucens;* qui adhuc intra materni uteri clauſtra repletus eſt Spiritu Sancto, hoc eſt *linguam igneam* accepit & *ſcientiam Vocis:* qui eloquentiæ ſuæ blandimentis *Hieroſolymam, omnemq́;* latè *Judæam*, ac circumſitas *Jordani* regiones trahet in concionem; qui vehementia perſuadebit *pœnitentiam*; lenocinijs *parabit*

viam

viam Domini; minis *omnem arborem, quæ non facit fructum bonum*, terrebit; pugnacitate *progenies Viperarum* expugnabit. At Philoſophico forſan eum fraudabis pallio? qui demonſtrationem faciet nulla in Schola aut Lycæo, nulla in porticu aut Athenæo auditam, cum digito in Deum intentus Agnum Dei demonſtrabit: qui *Ens entium* primamq́; docebit cauſam, qui ad Unum, Bonum, Verum cognoſcendum deducet ignorantes. Medicinæ verò peritiſſimum nemo negarit; quem ſanctiſſimos ſibi Diætæ ac temperantiæ videbimus Aphoriſmos præſcribentem; qui *vinum & siceram non bibet*; quem de radicibus atque herbis conficientem pharmaca fuerimus conſpicati; qui dubitantes in vitæ necisq́; confinio animas ad eum efficaci redimet medicina, qui ſe eſſe *Vitam* profitetur. Cenſoria juris Virga Themidisq́; donabunt eum bilance, Sybillarum ſacraria, cortinæ Delphicæ, Athenarum Areopagi, quem Juſtitiæ velut ſimulachrum clauſis oculis & ſine manibus æquitatis jura audient decernentem; qui capitulum: *Non licet*: etiam in Regum & Tetrarcharum citabit opprobrium. Sed Theologus audire mavult, cujus prima eſt de *Lumine gloriæ* tractatio, quando *venit in teſtimonium, ut teſtimonium perhiberet*

de

de lumine: cui ne exteri in volumen citarentur Angeli, ipſe à Divino Verbo pronunciatus eſt Angelus. Qui compendium gratiæ circumferet in nomine: qui Incarnationis præcurret myſterium: qui vitia & peccata dedocebit, *dabitq; ſcientiã ſalutis plebi eius in remiſsionem peccatorum:* qui de pœnitentia gentes erudiet ad *faciendos fructus dignos* æternitate: qui denique reconditiſſimum Triados myſterium ad Jordanis undas evolvet; quando *aperientur cœli, & videbit Spiritum Dei deſcendentem, & vox Patris de cœlo* inſonabit; *Hic eſt Filius meus dilectus, in quo mihi bene complacui.* O inæſtimabilem pueri magnitudinem, qui etiam ſine fabula Roſcium egit & Comædum, & ad omnium retro ſæculorum opprobrium, futurorumque eruditionem Doctorum! Quanquam quid aliud cum natalium fataliumq; ſiderum obſervatroibus Aſtrologis præſtolari poteramus? qui & novimus agente in Virgine Sole filios naſci generoſos, & Virginem Sole ſuo videmus plenam Joannis cunis aſſiſtentem. Quid aliud augurari de eo licebat, ad cujus incunabula Lucinam egit *Aurora*, cui pro Genethliaca face luxit ipſa *Lux Mundi*, *quæ illuminat omnem hominem venientem in hunc Mundum.* Quid ominari aliud par

erat

erat de Joanne, quem naſcentem ulnis excepit Luna plena; pulchra ut Luna MARIA, quo jam tum oſtendebatur pueri magnitudo, ut aut ejus Virginis brachijs, quæ Deum ſinu gereret, eum excipi oporteret; aut aptior nulla Mundo ſuppeteret ad examinandam ejus magnitudinem menſuram, quam eæ ulnæ, quæ Dei immenſitatem ſunt amplexuræ. Quis igitur eſt, qui Joannis magnitudini certamen indicat, aut cum eodem poſſit comparari? Ad Virgam auream, Apocalypticæ Civitatis menſuram (quâ Patrum conſenſu Chriſtus ſignificatur) provocemus. Hac regula, hoc menſorio calamo Joannem expende, quiſquis ejus Magnitudinis numeros voles inire. Vidiſti proximam aliquando huic menſorio calamo Magdalenam? ſed *ſtans retro vix ad pedes eius* protendebatur. Vidiſti cruoris manantem profluvio Mulierem? Sed cujus magnitudo ad ipſam veſtimenti oram terminabatur. Vidiſti primum de Salvatoris Anaſtaſi dubitantem Thomam? Sed cui celſitudinis limites in latere fuerunt ſtatuti, ultra quos ne protensâ quidem manu potuit eniti. Vidiſti demum applicatum regulæ Diſcipulum illum; quem diligebat JESVS? ſed & huic ad pectus aſcendiſſe ſuffecit. At Joannes (teſtes eſtis Jordanides undæ)

undæ) dexteram menſuræ ſuperextulit, cum ſanctiſſimo vertici laticem ſuperfudit. I nunc & quære: *Quis putas puer iſte erit?* Reſpondebit Bernardus, *Maior homine, par Angelis, cæli tuba, præco Chriſti, Arcanum Patris*. Reſpondebit Auguſtinus: *Quidquid Ioanne maius eſt, non tantum homo eſt, ſed Deus.* Reſpondebit Bernardus: *Vnus eſt, ſecundum non habet tria namq; fecit Deus ſine ſecundo; Chriſtum, Mariam & Ioannem.* Reſpondebit Auguſtinus: *Præcellit cæteris, eminet univerſis: quisquis de Muliere natus eſt, inferior illo eſt.* Reſpondebit Bernardus: *Sanctorum ſplendor: Iuſtorum lætitia, Angelorum gaudium, Conſanguineus Chriſti.* Reſpondebit Chryſoſtomus: *In humana natura Angelicam tranſgreditur ſanctitatem?* Reſpondebit Guerricus Abbas: *Ioannis tam magnificè ſanctitas effloruit ſupra modum aliorum, ut crederetur Sanctus Sanctorum.* Reſpondebit Chriſologus: *Præcurſor Verbi, Sacerdotii ſpeculum, ſanctitatis exemplar, Evangeliſtarum princeps, clauſula Prophetarum.* Reſpondebit è cœlis Aliger: *Magnus coram Domino.* Reſpondebit demum Veritas ipſa: *Inter natos Mulierum non ſurrexit maior Ioanne Baptiſta.* O magne coram Domino Ioannes! in tui defixos admirationem una

nos laudabilis urget ambitio, ut nos, quos in eandem agendi, docendiq; ſortem admittis, magnitudinis effectu & nomine ne fraudemur. Nemo labores, arduum gloriæ pretium, detrectat; ſcholaſticos nemo pulveres dedignatur. *Vniverſum Charitate complexi, cum terrarum orbe doctrinam laboresq; affectum verò ultra ipſas terræ pelagiq; oras protendemus.* Vocas ad litigioſa pulpita, ad clamoſas Peripateticorum porticus? En tumentia Pallade capita feliciſſimo partu Sapientiam enixura. Vocas ad venalem ſudore gloriam? En laborioſas frontes, ſudoribus pridem innutritas. Vocas ad remotas & propè nauſeantis naturæ vomitu Mundo ejectas nationes? Ecce Angelos veloces, quorum *vocationis eſt diverſiſſima Mundi loca peragrare, qui non contenti terrarum finibus, usq; ad Orientales & Occidentales Indias penetrabunt.* Vocas tecum ad carceres ſqualore obſitos? neſcit quidem ingenua vinciri libertas; dabunt tamen in vincula manus, quas pridem tenent vincula Charitatis: quorum Virtuti æquum eſt in gloria theatrum, & probris. Vocas tecum in exilium? non erit hoc turpe indemnatis. Vocas in vulnera & mortem? in cœdes & funera? Ecce in omnium animis honeſtiſſimam patiendi avaritiam;

ut

Digitized by Google

ut pulchrâ morte venalem illum gloriæ titulum tecum emant, ut *Magni* nominentur.

Dicta Viennæ Auſtriæ ad Eloquentiæ Auditores.

****

ORATIO X.

D. LEOPOLDUS IDÆA PRINCIPUM.

SI neque publicus Mundi oculus ſuæ ſerenitatem majeſtati ab illuſtribus mendicat terrarum Panathænæis, neque ab haſta robur, vim à galeâ, ab Umbone pectus, animos à lorica ſumunt Agamemnones, neq; adſcititijs famæ laudibus per Orbem differuntur Sapientes: non eſt, quod in auguſta Patriæ noſtræ Marchionis Leopoldi encomia ſolliciti, ejus commendationemOratoria vel pennâ ſcribere, vel voce quotannis perorare multum laboremus, Academici. Satis enimverò Heroëm animus, Atlantem labor, virtus Herculem commendavit. Quibus ſi fama acceſſerit, nihil majoris addet incrementi, quam cor-

Digitized by Google

poribus umbræ ancillantes. Geminæ nempe atque individuæ Sorores ſunt, aut ſi mavultis, geminæ ſunt eodem in Axe rotæ, Virtus & Fama: quibus triumphales Heroum curules ad gloriam provehuntur. Quo paſſu Atlantis aut Alcidæ Virtus, eodem proceſſit & fama: Altera alterius magnitudinis fuit decempeda & menſura. Ne ſupra verum fama excederet, non exceſſit Virtutem; ne fama humilior inſerperet, Virtus ipſa ſupra communes vulgi limites aſſurrexit. Unum dedit Auſtria Leopoldum, infra cujus virtutem cum ſerperet fama, vel ſilentium Oratorib⁹ imperavit, vel illud effecit, ut quantumvis dicamus plurima, vix dicentibus ſimus ſimiles, & quanta quavia porreximus elogia, ſiquidem D. Leopoldi non attingant majeſtatem, meritò debeant ſilentia nominari. Nam qui plurima jam ſæcula meritiſſimâ laude invaſit, æternitatemq; bene geſtis, & ætatis ſuæ Domeſticam, & Auguſtiſſimæ Auſtriacorum familiæ Matrem effecit, inconſulti damnabit Oratorem conaminis, qui ſemihorulæ ſpatio vel metiri ſæcula, vel totam peragrare æternitatem moliatur. Nempe quot Heroes tulerunt ſæcula, tot expreſſit Virtus in Leopoldo; in quem unum aggregavit univerſa, quæ per alios non illiberalis diſper-

diſperſit. quem cum vides unum, Auguſtiſſimum debes animo Principum Ducumq́; concilium intueri. Unum ut dicas cum veritate, ſolum te cogere poteſt paris defectus. Ut ſine mendacio dicere non poſſis unum, ampliſſimus in uno Heroum omnium Senatus efficiet. Dum enim in uno Leopoldo tota ſeſe compendio Virtus incluſit, latè ſimul Principum omnium Archiducumq́; glorias explicavit, quas viva in hiſtoria legendas producit, quando unum producit orbi Leopoldum. Cujus corpus, cum circumfuſi equitum ordines ſtemmatis ſuffragio coronarent, vicinius animum omnis honeſti familia ſepiebat Ex quo illud tandem conficitis AA; unum pro dignitate, meâ non poſſe oratione dilaudari, niſi per omnium fœcundâ graſſatione excurrat encomia; per omnium pro temporis brevitate divagari laudes non valere, niſi in ſemihorulæ anguſtias totam cogamus perennitatem. Sed ſi nullus eſt finis, eſt tamen ſuum perennitati noſtræ principium. Ut Heroës animi nunquam intereant; certè naſcuntur. Etiam vaſta flumina ſuam à tenui vena derivant opulentiam: etiam iſte quem ſuper videtis, ſubterq́; labi cœlorum ordo natalem aliquando diem celebravit. Habeat & noſtra cum immortali Leopoldi

Digitized by Google

animo commune hoc oratio, ut naſcatur ſaltem hodie nunquam interitura: habeat cum vaſto ejus elogiorum flumine ex æquo participatum, ut à tenui ſaltem hodie vena ſcaturiginem adaperiat: habeat cum auguſta cœlorum machina commune illud, ut ſui curſus hodie Natalem auſpicetur, nullo unquam fato, etiam ſi libuerit, occubitura. Ut verò immortali animo digni ſtatuantur exortus, apta exaggerato flumini reperiatur vena, auguſtus cœleſti Machinæ exoriatur natalis, in uno Leopoldo Principes, Duceſq; orbi dedero, ubi unam Idæam Principum Ducumq; formam demonſtravero Leopoldum. Quod dum aggredior, vos mihi Auditores Academici vel colores miſcete, Ideæ Principum efformandæ; vel Symmetriam proportionemq; dictate, quâ optimi Ducis formam effigiari oportere exiſtimatis. Scio equidem à Platone ſic depictum aliquando Principem, ut vertici inſideret prudentia, oculos animaret vigilantia, ſupercilia temperaret clementia, vultum inſumeret affabilitas, dexteram armaret Juſtitia, ſiniſtram impleret conſilium, cor accenderet pietas, pedes ductaret felicitas, Virtus omnis in paludamento radiaret. Non ignoro ex Plutarcho, ut imaginem Principis ſtatuas, ſtatuendam eſſe

Dei

Dei: cujus proinde domeſticas eſſe oportebit, Conſilium & ſcientiam, bonitatem & ſapientiam, juſtitiam & clementiam, providentiam & vigilantiam, & quidquid uſquam eſt, quod mortali participatione à Deo poſſit in hominem derivari. Teneo ex Romano Sapiente, ut Ducis lineamenta aſſequaris, Solem eſſe depingendum An quia oculus eſt, qui continuâ vigilantiâ Mundum luſtrat? an quia irradiatione ſuâ, mitiq; aſpectu mortalibus afflat ſerenitatem? an quia ſtellarum ſatellitium, ſiderum vulgus, aſtrorum concilia, cœleſtemq; ſeptemviratum ſua trahit in obſequia? an deniq; quia unus in cœli præſidia tot armatur ſagittis, quot radios ejaculatur. Sed & tua Romane Sapiens Principis lineamenta, & tuam Ducis formam Plutarche, & tuam Divine Plato Regis Idæam dicar aſſecutus, ſi ad eam, quam tibi Auguſtiſſimus Imperij Orbisq; Pater Ferdinandus III. fixit Pietatis ac Juſtitiæ regulā, depinxero Leopoldum. Optimum ſcilicet dixiſti Principem, quem Juſtum, Pium nominaſti. Magni nomen ſubditorum fecit humilitas: Juſti ac Pij virtus invenit. Africani aut Germanici, nationis ſunt cognomenta: Juſti ac Pij, virtutis univerſæ Qui Juſtitiam & Pietatem Regni dixit firmamenta, ſimul Regem ju-

ſtitia

ſtitia & pietate definivit. Geminæ nempe baſes ſunt, quibus tota fundatur regni fortuna, Iuſtitia & Pietas: gemini poli ſunt, quibus Imperij cœlum fauſtiſſima rotatione giratur: geminæ rotæ ſunt, quibus Principum curules ad immortalitatem gloriæ provehuntur: gemini pedes ſunt, quibus auguſtiſſimum regni corpus innititur: gemini oculi ſunt, qui pro commiſſi Principatus incolumitate è ſolio, tanquam de ſpeculâ, pervigilant: gemina brachia ſunt, quibus Patriam Patriæ Pater complectitur. Deme Juſtitiam, jam ſuis deſtituta baſibus regni labaſcit fortuna: deme pietatem, jam feliciſſimus Imperij curſus ſuo evulſus polo inciditur. Excute regno Juſtitiam, jam altera fractâ rotâ incitatæ ad immortalitatem curules ſiſtuntur: Excute pietatem, jam uni ſolum auguſtiſſimum Regni corpus innixum pedi lapſus diſcrimen quocunq; debet ab impulſu formidare. Tolle Juſtitiam, jam alterius oculi irridatione pulcherrimam regni faciem deformaſti: tolle pietatem, jam altero Majeſtas brachio, ſecuro patriam ſinu non poterit confovere. Utraq; baſi tua ſtat, D. Leopolde fortuna, utroq; rotatur polo felicitas, utrâq; rotâ cœleſtium triumphorum provehuntur culures, utriq; pedi verenda tua innititur Majeſtas, utroq;

utroq; oculo pervigilant tuæ pro Auſtria curæ, utroq; brachio Pater Patriæ delicioſiſſimum Mundi paradyſum Auſtriam amplexaris. Equidẽ Juſtitia Ducalem illi porrexit gladium, quo vel metum incuteret, vel reverentiã imperaret. Ne populorũ ſcelera ſua faceret, punivit. Sceleſtus enimverò ipſe eſt, qui cum poſſit & debeat, Imperio ſcelera non ſuccidit: fovet vitia, quiſquis parcit ſceleratis. Ne culpa culpam traheret, pœnas ſtatuit. tunc enim crimini ſuccedit crimen, quando prius eſt inultum, unum diſſimulatum plurium ſemen eſt ſecuturorum. Ne exorbitaret in licentiam populus, cancellos ſtatuit moderata ſupplicia: alijs licere putant omnes, quod impune vident patrari. Quam ego dum in Leopoldo commendo Juſtitiam, nolim ſagittas & fulmina, vulnera & cruorem, cædes & funera mente concipiatis: nolim mentitam illam animis veſtris depingatis Æquitatem, cui ſurgit in ſupercilijs tumor, frontem corrugat ſævitia, oculos accendit furor, vultum exaſperat Megæra, manum inflammat crudelitas, pectus animumq; Tyrannis exulcerat. De Auſtriaco diſſerrimus Leopoldo. Sitire ſanguinem barbaros Reges ſapit. Illo ſaturantur Auſtriaci cruore, non quem fulmineus per vulnera cœdesq; gladius

evoca-

evocavit; ſed quem pudor ingenuus per vultus & ora diffudit. Non facit Regem calcatus populus. præcipitio proximus eſt, qui per aliena capita graditur; dum lubricum nimis greſſum in aliena ponit libertate. Rebellare docet Regna, qui ſemper terret. extortus enim timor & gravia reddit imperia, & inviſa. In Ducis formam in Idæam Principum reſpicite Duces Principeſque, quibus ad Majeſtatis ſolium vel ſtemmatis ſuffragia, vel populorum vota gradus inſtraverunt. Ducale frænum gemino tractavit loro, amoris ac timoris. Ne inviſa redderet timor imperia, Amor faciebat amica. ne deſpecta blando nimium redderentur amore, moderatus timor cogebat ſuſpicere. Sic amabat populus, ut timeret; ſic timebat ut amaret Leopoldum. Sic medium eſt tenendum, ut nec æquitas Clementiæ, nec clementia quidquam derogет æquitati. Sit rigidus amor Principis, & amicus rigor. Equidem timeri decet Imperantem, ſed amari eſt neceſſe, ut invitos aut cœlo rebelles timor ſubjuget, amor flectat obſequentes. At verò ut formidandum conſpiciatis Leopoldum ad Barbaros Hunnorum inſultus mentes animoſq; convertite. Patria ſua exire debuit ipſe, ut timeretur; totâ Auſtriâ timere nemo potuit

Leopol-

Leopoldum. An quia Auſtriacorum ea eſt ad omnem virtutem Indoles & natura, ut blando Principis amori faciles obſequantur? an quia ipſa Leopoldi Imperia, imperia Amoris eſſe cenſebantur? Imminebat Auſtriæ finibus barbara Hunnorum crudelitas, ſecumq́; latè agrorum vaſtitates, oppidorum excidia, direptiones Urbium, fortunarum prædas, exilia civium, innocentum funera invehebat. Jacebat afflicta valetudine viribusq́; ademptis Leopoldus Quartus, Divi Leopoldi Genitor, & non magis febri quam metu trepidus agrorũ ac urbium, oppidorum & fortunarum, Civium ac Innocentum, vaſtitates & excidia, prædas & direptiones, exilia & funera metuebat. Unus in Patris ſolatium, in Patriæ tutelam, in oppidorum ſalutem, in Urbium incolumitatem, in fortunarum fortunam, in Civium præſidium, in innocentum felicitatem, unus ſupererat Filius Leopoldus, qui ab agris repelleret vaſtitates, ab oppidis amoveret excidia, ab Urbibus direptiones averteret, à fortunis prædas arceret, à civibus exilia prohiberet, ab innocentum capitibus funera amoliretur. Et verò detumuit Leopoldi manu veſana Hunnorum ſuperbia, repreſſa protervia, oppreſſa audacia, extinctus furor, crudelitas eſt cine-

cinerata. Quò factum eſt, ut quantò formidabilior hoſti, tantò & ſuo populo amabilior eſſet, & in Patriam Patremq́; PII Principis nomen aſſequeretur. Quod cum difficillimis poſtea Germaniæ temporibus in Henricorum Patris ac filij conſanguinea, ac prope ſacrilega bella inter Henrici Quarti cum Lothario acerrima prælia, inter rapinas & cædes, incendia & vaſtitates, ſua cum tranquillitate & pace adminiſtrata Provincia retinuiſſet; illud quoque raro inter Principes miraculo, ſtupendo in aulis exemplo, & à mancipatis ſibi populis, & à totá poſterorum ſerie glorioſus evicit, ut Pij etiam in Deum Marchionis nomine inſigniretur, Atque hic ego non aperiam privatæ pietatis ſcenam. Taceantur ſanè vigilatæ illuſtratæq́; ad animorũ incendia noctes, ſileantur diuturna cum cœli Principibus colloquia; tegantur quæ in publicis emicuêre ſupplicationibus flammæ, detergantur frequentiore templorum aditu, per aperta compita ſignata veſtigia. In vulgaris pietatis laudes ea poſſunt advocari, non in Principis comẽdationẽ. Non bene privatis clauduntur cancellis Principes, qui publico naſcuntur. quocunq́; protendunt Imperia, prorogare debent & pietaté. Illa ergo ſint encomia imperantis jacentem erigere pieta-

pietatem, emortuam animare Religionem, extinctam accendere charitatem, exulem ſacrorum cultum revocare. Illa ſit Leopoldi commendatio cum Ducali Virgâ proferre Virtutem, neque laxiorem dominatu compeſcere Regionem, quam continere populum Religione, vivis creditam ſibi Provinciam erudire documentis, hortamentis provocare, incitare legibus, amore trahere, exemplis ducere, ſanctiſſimis formare inſtitutis. Illa ſint elogia Leopoldi, proſternere in foris licentiam, erigere in ſolijs æquitatem, incitare in ſenectute ſegnitiem, continere in juventute fervorem, bella inferre vitijs, pacem ſtabilire innocentiæ, libertatem è compitis eijcere, revocare in domos probitatem, extinguere in Urbibus diſcordiam, accendere in templis Religionem, eradicare in aulis ambitionem, totâ Auſtriâ pacem concordiamq; diſſeminare. Illa denique in Divi Leopoldi laudum cenſum non poſtrema veniant, fundare templa, ſtatuere aras, ſanctiſſimorum Virorum cœnobia excitare, ac filios etiam Othonem & Conradum ad plurimorum incolumitatem aut in D. Benedicti familiam accenſere, aut ſacris initiatos Saliſburgenſes Archiepiſcopos renunciare. Ut jam mirari nemo jure poſſit, vel à Populo PII nomen aſſecutum,

tum, vel ab Innocentio II. *peculiarem ſancti Petri filium* appellatum eſſe Leopoldum. Terrarum nempè cœlorumq; conſentientia in ſui laudes ſuffragia meritus, hanc & populo & ſacræ Sedi imponit neceſſitatem, ut quoties vel noſtris animis, vel illius præconijs obverſatur, toties Juſtiſſimus, Pientiſſimusq; Princeps, Principum omnium Idæa nominetur. Quod quidem judicium, ſi tua non pridem à Majoribus noſtris Virtus emiſſet Leopolde, certè deflua hodie per Auguſtos Auſtriæ Principes in Ferdinandum uſque III. Pietas & Juſtitia ſuaviſſimâ à nobis violentiâ extorqueret. Neceſſe eſt enim ea propè ſidereæ mentis exempla, quæ tantum cœli ſapiunt, primos ortus à Divo traxiſſe. Ut ſcaturiginem ſuam vaſtiſſima etiam flumina redolent, ſic avita Virtus Majores. Neque illa, tibi cognominis Germaniæ Martis, à ſuo fonte aberrat Juſtitia & Pietas, quæ eundem amplexæ gladium, quà mucro fulgurat, hoſtilem acerrimo Spiritu improbitatem perſequuntur; quà patet capulus, patibulati Numinis crucem præferunt, auguſtiſſimum Pietatis ac Religionis noſtræ monimentũ. Quod ſi æquiſſime Principum, Marchionum pientiſſime agnoſcis, illud quoq; vel tuo in Paternam Auſtriam per-

perſuaſus affectu, vel noſtris ſibi ſupplicantium votis ſuperatus efficies, ut ad Tuæ Pietatis & Juſtitiæ exempla, tam ſontes ab Auſtria Vandalorum minas avertant quàm optatâ pace, tranquillitateq; populos moderentur ad tuos vultus animosq; efformatæ alteræ Principum Idææ Leopoldus, Ferdinandus.

Dicta Viennæ Auſtriæ in Baſilica S. Stephani nomine Auſtricæ Nationis ad Academicos.

ORATIO XI.

DE S. LEOPOLDO AUSTRIÆ Principum Idæa.

QVOD fœcundiſſima, Archiducum, Regum, ac Imperatorum Mater AVSTRIA, hæreditario ſemper jure per *Rudolphos*, & *Albertos*, *Fridericos* & *Maximilianos*, *Carolos*, & *Matthias*, *Ferdinandos*, & tot Auguſta Virtutis nomina, quot Sereniſſimos Auſtriæ Principes, inoffenſam ad hæc noſtra tempora tranſmi-

ſerit felicitatem; quamquam Auguſti ſtemmatis indoli permultum, plurimum tamen uni poſt Devm *Leopoldo*, vivo Principum archetypo, perfectæ Ducalium virtutum epitomæ, abſolutiſſimæ Archiducum Idææ, hodiernis hiſce Academicæ pietatis comitijs non ingrata poſteritas referre debemus in acceptis. Enimverò ut ad optimi Principis normam ſingulos efformaret natura, in *Leopoldum* reſpexit: ut ſingulis animum inſtrueret Virtus, *Leopoldum* propoſuit. *Leopoldus* unus Themiſtoclem ſucceſſorem Miltiades, Alcides Theſeum, Alexander Cæſarem, Liber Alexandrū, Achilles Pyrrhum accendebat æmulatione, inſtruebat virtute, animabat exemplis, armabat documentis, ſanctiſſimis vitæ inſtitutis informabat. Hinc ſi miramini quod glorioſa illa Principum Auſtriacorum ſeries adhuc in teneris annis virtutem Regiam non promittat, ſed exhibeat, ætatem facinoribus prævolet, anticipet actiones habitibus, prævertat facultatem opere, præcurrat executione præcepta, celeritate factorum naturæ tarditatem præoccupet; depictas credite ex *Leopoldo* imagines, cujus anni nunquam teneri, cujus virtus ſemper matura; cujus vita nunquam juvenis, cujus mores ſemper ſenes; cujus facta nunquam levia,

levia, cujus dicta ſemper gravia; cujus modeſtia nunquam in vere, cujus prudentia ſemper in autumno; cujus æſtimatio nunquam in aurora, cujus gloria ſemper in meridie; qui & levitatem adoleſcentiæ morum gravitate oppreſſit, & juventutis florem fructuum opulentia prævertit; & ſenectutis canitiem candidiſſimis moribus ſupplevit; ut quiſquis eum inter mortales agentem conſpiceret, inter immortales eruditum meritò poſſet ſuſpicari. Si miramini illos (quorum etiamnum beneficijs fruitur orbis) Auguſtiſſimæ familiæ Martes in ſago, Divos in toga; terrores in campo, amores in urbe, Davides in templis, Salomones in conſilijs, Conſtantinos in acie, Juſtinianos in foro: deductas credite lineas ex archetypo *Leopoldo*; qui cùm ferrum induit, amores non exuit; cum aquilas explicuit, columba eſt viſus; cum in acie ſtetit, clementiæ non oblitus: idem acer & mitis; fortis & manſuetus; victor & temperatus; triumphator & modeſtus. Si miramini demum in illis, quos oculis ſpectatis, animis ſuſpicitis, votis tenetis, deſiderijs producitis *Auſtriæ* Veſtræ, *Principibusne* dicam, an *Parentibus?* quod Patrum Hiſtorias renarrent factis, Avorum præcepta exprimant exemplis, Majorum documenta

virtute reſuſcitent; vivas *Lepoldi* picturas exiſtimate, qui Avorum glorias traxit in compendium, Anteceſſorum laudes coëgit in proprias, Majorum ſplendorem geminavit in ſuo, & tantùm unus in ſuæ vitæ contulit apparatum, quantùm generoſæ claritatis numeroſiſſima multitudo diſcerpſit in partes. Verbo quod debet pictura archetypo, ſtructura idææ, ſculptura exemplari, hoc *Sereniſsimi* noſtri *Principes*, *Patriæ Patres* debent *Leopoldo*. Hoc ſingulare Vobis ad gloriam eſt, *Sereniſsimi Principes*, hoc nobis ad gratulationem eximium, hoc orbi ad deſideria acceptiſſimum: Vos à naturâ & indole, ſanguine & virtute ad Divorum ſimilitudinem eſſe efformatos; ut ſi quidem nondum Cælites adoramus in terris, certè poſt Cælites primos veneremur *Patriæ* noſtræ *Tutelares*. Quod ne audacis eloquentiæ exiſtimetis hyperbolen, agite, amabo Vos, quam effigiem optimi Principis, quique glorioſum exemplar ſecuturis poſteris obtendi poſſit, animis Veſtris impreſſiſtis? Laudabitis cum Carolo Magno illum, qui ſit *Imperio Auguſtus*, *Judicio Pericles*, *Bello Alexander*: aut cui à ſolicitis in populos laboribus *nomen ſit Adamus*, ab accensâ in Superos pietate *cognomen Abrahamus*. Commendabitis illum, quem in mone-

monetâ deſcripſit Severus Imperator; cui caput ſit *Elephantis*, cum lemmate, *Magnanimitas*: pectus *Delphini*, cum inſcriptione, *Humanitas*: manus *Caſtoris*, cum epigraphe; *Officioſitas*: pedes *Vrſi*, cum dicto, *Modeſtia*. Deſiderabitis illum, quem voluit olim Alphonſus Aragonius, qui ſubditos ſuos vel *ferat* in *capite*, vel *gerat* in *corde*. Amabitis illum, qui Ægyptiorum more in campum evocatus, quaterna rogatus reſponſa edere poſſit: *Sum Pius: Sum Juſtus: Sum liberalis: Sum Laborioſus*. Eligetis eum, quem depinxerunt Ægyptij: *in cujus dexterâ Sol, in ſiniſtra Horologium*; ut ad illius ſplendores populus videat, ad hujus regulam dirigatur. Vovebitis illum cum Plutarcho; *qui ſic imperet ſuis, quemadmodum Pater liberis*: cui ſit pro imperio amor, pro mandato nutus, pro regula favor, pro lege gratia, pro normâ exemplum: qui emineat nec tumeat; dominetur, nec urgeat; frænet, nec coërceat; regat, nec imperet; impellat, nec cogat; flectat, nec frangat; premat, nec gravet; audiatur, nec jubeat; amet, & timeatur; terreat, & ametur; ſe populo miſceat, & colatur. Illum voletis cui ſit pro capite ſapientia, pro oculo judicium, pro lingua prudentia, pro pectore conſilium, pro manu fortitudo, pro pedi-

pedibus conſtantia, pro corpore juſtitia, pro anima pietas, pro reſpiratione amor, pro paludamento clementia; pro purpura majeſtas, pro ſceptro authoritas, pro corona Religio, pro ſolio magnificentia, pro Civib⁹ filij, pro muris cives, pro clypeo corda populorum. Ut compendio dicatis univerſa, eum ad ſolium deſtinabitis, quem collatis ſuffragijs natura, Deus & Virtus, *Pro Deo & populo* ſtare edocuerint. Quod ubi ſtatuiſtis ſtatuite ſimul unum *pro DEO*, formatum, unum *pro Populo Leopoldum*. Audio enim adhuc ſacrum Oratorem in verendo Romæ Conſiſtorio non ſine Sacramento edicentem: *Perpetuus in DEO erat Leopoldus.* Mortuumne facundiſſimè juxta ac veraciſſimè Encomiaſtes, an verò inter homines agentem, vivumq; deſcripſiſti Marchionem? Certè ſi mortuus ille eſt, Tharſenſis edicto, *cuius vita abſcondita eſt in DEO*, vivum perſuadere non potero, *qui perpetuus in DEO erat Leopoldus.* Quare ſi audiviſtis aliquando *earum rerum, quas adfert adoleſcentia, omninò experrem*; extinctum credite *Leopoldum*, in quem nihil poſſit æſtuantis naturæ impetus; nihil ardor juvenilis. Si intellexiſtis *integerrimam caſtimonia juventutem* egiſſe; jam tum defunctum ſuæq; impoſitum pyræ Vobis perſua-

ſuadete; ut non miremini natam ex aquis Deam nullum in innocentibus flammis inveniſſe hoſpitium. Si legiſtis ſeptenis illum quot diebus vicibus in genua provolutum oculos manusq; in cœlos cum repetitis ſuſpirijs extuliſſe; morientem Vos legiſſe exiſtimate. Illo nempe in genua prolapſu vel corpus jam exanime terræ debitum deponebat evolaturus in cœlos animus; vel jam cœlo receptum *Leopoldum* nunciabat inter auguſtiores animas Seniorum agere, quę depoſitis è vertice mithris ante Solium dominantis Agni procumbunt, Illa oculorum in cœlos ſublatio (ſi *oculi ſunt in amore duces*) erat abeuntis animi manuductrix; vel quia in terris viſu dignum reperiebat nihil, prima cœlos ingredientis ſalutatio, Illa manuum protenſio erat primus geſtus *extendentis ſe ipſum ad bravium ſupernæ vocationis*, vel quia violentis ſolùm illæ felicitatis ſedes conceduntur, *violenta cœli* invaſio; ut *illud raperet*: vel demum poſt exactum cum laude *Viatoris* officium exoptata Patriæ *Comprehenſio*. Illa denique imo ducta de corde ſuſpiria, ſupremi erant halitus expirantis *Leopoldi*. Quæ omnia ſi morientem Vobis, aut extinctum perſuadent, mihi vivum omninò probant *Leopoldum*. Nam quid eſt, *perpetuum eſſe in DEO Leopoldum*

Digitized by Google

poldum, niſi DEVM eſſe in *Leopoldo?* Divina teſtor oracula: *qui manet in charitate, in DEO manet, & DEVS in eo.* Quid verò eſt Deum eſſe in *Leopoldo*, niſi *Vitam* in eo hoſpitari? Ad ſacras Tripodes appello, ſupremamq́; conteſtor veritatem Deum, qui ſua inter elogia non poſtremum illud recenſuit: *Ego ſum reſurrectio & Vita.* Concludite Laconicè: DEVS una fuit vita *Leopoldo.* Hanc, ſi non erro, toties inſtauravit, quoties è quinis vulnerib⁹ Chriſti animam per oſcula capiebat. Niſi fabula eſſet Metapſychoſis, credere potuiſſes pendentis de trabe DEI animam in *Leopoldi* corpus emigraſſe: adeò *perpetuus erat in Deo Leopoldus.* At etſi fabula ſit, ſub naſcentis mundi originem elementa omnia naturali impetu ad cœlum tetendiſſe, ut in Authoris ſinu conquieſcerent: Veritas certè eſt, inquieta ſemper ſolicitudine *Leopoldum* cœlo iter intendiſſe. Amor quem corripit, deſidioſum eſſe non patitur. Rapax fluvius eſt: ad Oceanum tenuiſſimos etiam fontes devolvit. Præpes aquila eſt: ad Numinis menſas Ganymedes deportat. Fugax Pegaſus eſt, ultra ſtellas Bellerophontem deducit. Non miremur jam tam laudabiliter faſtuoſum in *Leopoldo* rerum & voluptatum caducarum contemptum. Innocentiſſimæ Alcyo-

nis nidus non patitur muſcam: uno in corde non hoſpitatur geminus amor. Unam fecêre Mathematici ſtellam *Venerem &* *Luciferum*, ut intelligas te Luciferum amare, qui hanc non odiſti. Venerem execratur, qui Deum ſapit. Atque hanc cum Deo familiaritatem è Divinis ſcripturarum eloquijs didiciſſe *Leopoldum* non vanè ſuſpicor; in quæ ille ita intendebat, *ut non facilè divinarum rerum lectione*, aut contemplatione vacuum fuerit invenire. Sunt enim illa vel ad diſcendam virtutem palæſtra, vel ad expugnanda vitia armamentaria. Nulla ibi legitur virtus, quæ non commendetur, nullum vitium, quod non vituperetur; nulla honeſtas, quæ non accendat; nulla turpitudo, quæ non avertat; nulla interior gratia, quæ non amorem ingerat, nullum animæ venenum, quod non odium pariat; nulla bonorum præmia, quæ non alliciant; nullus malorum exitus, qui non deterreat; nulla Heroum facinora, quæ non excitent æmulationem; nulla reproborum hiſtoria, quæ non ſuſcitet deteſtationem. Legebat laudum hiſtorias, ſed actus exprimebat; pervolvebat faſtos, ſed faſtis interim digna exhibebat; ſcrutabatur virtutes, ſed nullam ex integro alienam patiebatur. Ut ſuam digne ſuſtineret perſonam,

nam, omnium, quos legebat, Heroum mores induebat. Si quis ergo divina oracula abſque fabula *Solem* nuncupavit aliquando, dicat *Speculum Leopoldum*, qui totum Solem in compendio hauriebat. Si quis *Oceanum* illa dixit, *Inſtitorem* nuncupet *Leopoldum* qui ampliſſimâ per illum onerariâ decurrit. Si quis illa *fluvium aureum* vocavit, *auri piſcatorem* appellet *Leopoldum*, qui ſuam in illis animam deauravit. Si quis ea *Fontem* appellavit, *Cervum* vocet *Leopoldum*, qui ſitibundus ad illorum ſolatia provolavit. Si quis ea *Campum* nominavit, *Meſſorem* indigitet *Leopoldum*, qui non ſine laude, in *omnem alienam meſſem ſuam falcem mittebat.* Si quis *Hortum* ea exiſtimavit, aut *Pomarium*, *Depopulatorem* concipiat *Leopoldum*, qui fructus & flores decerpſit *in odorem* honeſtiſſimæ *vitæ*. Atque hoc ille tantùm ex Sole concepit, ex Oceano duxit, ex fluvio derivavit, ex fonte bibit, ex campo meſſuit, ex horto collegit divitiarum; ut ob impenſum illud ſtudium, quo divina pertractabat, merito fuerit *Leopoldus Pius* appellatus. Sed non hæret in nomine Pietas: Hoc habet commune cum arbore, in fructus abit; cum Sole, in radios divitur; cum Oceano, in fluvios excurrit. Quod nobile illud hoſpitantis in terris virtutis

tutis domicilium, in propinqua valle S. Cruci dedicatum uſq; ſtet monumentum, opus eſt *Leopoldi:* quod vel eo nomine inter ſilvas erexit, ut debitus Cruci honor exedente carie nunquam interiret, adoleſcentibus ſemper arboribus in nova ruinarum ſupplementa. Induxit eòdem ex Melliflua D. Bernardi familia Religioſos Viros, Apes dixero, ut amarori Crucis dulcorem mellis aſpergeret, & Auſtriacis ſuis, dulcori aſſuetis, redderet Crucem minus exoſam. Illa Virginis auguſta Baſilica, quæ Neoburgi altero abhinc lapide præterlabentis Danubij ripam ex clivo deſpicit, opus eſt *Leopoldi;* ubi adhuc ſaxa illius pietatem loquuntur. Ut Deum haberet Auſtriæ inquilinum, ei Domum inſtruxit, cui olim peregrino mundus negavit *diverſorium.* Sed noluiſſe viſus eſt Deus ſine *Leopoldo* habitare, cujus ad idem monumentum ſuperſtites cineres advocavit; vel quoniam ipſe eſt *ignis conſumens,* ut inter hos cineres apud nos æternum foveretur; vel ut amicus amico vicem redderet, eſſetque *perpetuus* cum *Leopoldo Deus* cum quo *perpetuus fuit Leopoldus.* Deleatur jam ex hominum memoria, eradatur è chartis vetus illud adagium; *Exeat aula, qui vult eſſe pius.* Ex quo aulam ſuſtinuit *Leopoldus,* docuit primum *Regnorum*

M *firma-*

firmamentum eſſe *Pietatem.* Sed qui *perpetuus cum Deo fuit Leopoldus*, non potuit abeſſe à populorum ſalute. Trahuntur facilè à converſantibus mores; & ſocij vita tranſit in convictoris naturam. Qui ſemper cum æterno *Patre* verſatus eſt, æque Pater eſſe didicit bonis, ac Judex malis. Qui à Filio nunquam receſſit, æquè *Agni* naturam traxit in probos, ac Leonis in *improbos.* Qui cum Spiritu Sancto pene unus fuit ſpiritus, æque ignis eſſe voluit ardentiſſimus in hoſtes, ac columba mitis in Cives. Fornax fuit *Leopoldo* in *Deum Pietas*, ad quam cæteræ *pro populo* virtutes incaluerunt. Exarſerat aliquando Stephanus II. Pannoniæ Rex, quem à ferocientis animi impotentia Fulmen dixerunt; ut ardentem ſcilicet inſaniam extingueret *Leopoldus.* congregaverat numeroſam populi multitudinem; ut parva *Leopoldi* manu diſſiparetur: armaverat univerſam aciem furore pariter ac audaciâ, ut exarmata glorioſum fieret teſtimonium virtutis *Leopoldo.* Eduxerat Cadmæas armatorum ariſtas in campum, ut feliciſſimum Meſſorem experiretur *Leopoldum.* Digeſſerat ordines in Lunas, ut à *Leopoldo* cornua infringerentur. Coitur: & dum medius inter præliaturos campus decreſcit, generoſus in Auſtriacorum animis
calor

calor accreſcit. Pugnatur; nec dubio Marte, dum cauſa eſt bona. Sudatur, ſed ad gloriam capeſſendamq́; ſub lauro quietem. Vincitur ad hoſtium dedecus Stephanus, ad Auſtriæ incolumitatem. O quantus in eo prælio *pro tuo populo* effulſiſti *Leopolde!* dum primus obſtantis aggreſſus arma, æquè tuos proprio corpore protegeres, ac formidand⁹ hoſti incumberes. Quantum illud eſt tui in Auſtriam, Patriam, Cives, aras & focos amoris documentum, quod pro eorum ſalute proprium caput *Fulmini* oppoſuiſti? Meruiſti vel hoc nomine *Coronarium* nomen eripere *Stephano*, & victoriæ corona redimiri. Meruiſti ab *Innocentio II.* illud ad tui nominis immortalitatem elogium, *ut peculiaris B. Petri filius dicereris*, qui ut inexpugnabilis *petra* contra fidei hoſtes pro re Chriſtianâ conſtitiſti. Meruiſti demum illam ad poſterorum æmulationem ab *Innocentio VIII.* commendationem, ut *robuſtiſſimus lapis è funda Eccleſiæ vibratus* appellareris, qui immanem Goliathi ſuperbiam uno ictu proſtraviſti. Imò ne brevi unius *Leopoldi* encomio (quod ille quæſivit minimum) univerſum belli fructum concludamus; meruit diuturnam patriæ ſuæ tranquillitatem, & pacem, ſecura civibus otia, & amœniſſimam urbibus felicitatem. Et

quamvis honeſtiſſimum eſſet *Leopoldo*, ad poſteritatis commendationem, viciſſe; maluit tamen dici *pro Populo* laboráſſe, cujus unius commodis ſuos metiebatur conatus. Poterat per aviti ſanguinis ſuffragia Principatum adire; maluit per labores, non tam honoris ſui ſtudioſus, quam ſuorum felicitatis. Adijt Principatum; imò non adijt, ſed in ſe devolvi paſſus eſt, ut unus Atlas omnium ferret neceſſitates. Sublatus eſt ſuorum violentiâ meritorum ad ſolium Patris, ſed illud alio nomine tenere non voluit; quàm ut in ſublimi ſpeculâ pro aliorum ſalute excubaret. Accepit jacentem Auſtriam, ut erigeret; fractam, ut ſanaret; afflictam, ut ſolaretur; circumſeſſam bellis, ut defenderet; turbatam, ut componeret, erexit, ſanavit, ſolatus eſt, defendit, compoſuit, & quadraginta omnino annis tenuit inconcuſſam, cùm circum omnia belli motibus trepidarent. Quo die *Leopoldo Pulchro* parenti *pulchrior* filius ſucceſſit, Patrem induit, cujus glorioſiſſimi nominis affectus omnes in ſubditos derivavit: turpiſſimum ratus, in edito ſedere Principem, & ad ſuorum utilitates oculos non demittere. Aurum & argentum, tenaciſſima alias metalla, in ejus manibus diffluebant, quas charitatis ardor igniverat. Unum illi erat,

videre

videre neceſſitatem, & tollere. Lenta beneficia ex beneficiorum numero eradantur. Tantum demitur gratiæ, quantum moræ adijcitur. Sol non expectat mortalium preces, ut oriatur: ultro ſe etiam non cogitantium oculis infundit. Odiſſe poteſt gratiam, qui diu expectavit. Optima beneficij anima eſt, benefaciendi promptitudo. Intellexerat ex Mænandro, Principes publicos eſſe fontes, ex quibus nemini non eſſet hauriendi poteſtas. Erravi; fluvios eſſe intellexerat; qui non rogati ad inferiora decurrunt, & ſeſe ultro ſitientibus terris propinant. quæ importunitas exprimit, à benignitate non veniunt. Divinum aliquid ſapiunt, quæ non petentibus occurrunt. Cùm auri plurimum munificentiſſimè in omnes effudiſſet, id quod volebat minimum, teſtatus eſt, ſe auream animam habere. Quid miremur igitur, ſi unus omnium in ſe animos coëgerit *Leopoldus?* facilè colliguntur amores, ubi ſparguntur beneficia. Vix ſubeunt oculos, jam pectus ſtringunt; vix manus tangunt, jam corda ligant. Magnetes ſunt, qui *Arcanis nodis* omnes accipientis affectus & cogitationes, diſcurſus & appetitus nectunt in catenam. Dicam compendio: Si amor eſt ignis, beneficium eſt flatus, quo excitatur. Si amor eſt ſagitta, benefi-

cium eſt nervus, quo impellitur: Si amor eſt volucris, beneficium eſt ala, qua incitatur. Si amor eſt lyra, beneficium eſt plectrum, quo ſonat. Si amor eſt horologium, beneficium eſt pondus, quod movet. Si amor eſt miles, beneficium eſt tuba, qua evocatur. Amores omnium & affectus cum reciperet *Leopoldus*, munus exiſtimabat; merces erant: gratiam reputabat; debitum erant. Injurij profecto Marchionis noſtri laudibus ſimus, niſi tandem conſentientibus votis edicamus, *Leopoldum Pro DEO & Populo factum Auſtriacorum Principum Ideam.* Id ſi taceamus hodie, clamabunt Auguſtiſſimæ Auſtriadum animæ cœlo illatæ, ſe cum tranſcripta per hæreditatem provincia, etiam virtutes *Leopoldi*, accepiſſe. Revocavit enimvero *pro DEO* Pietatem *Rudolphus* è Sereniſſima familia Primus Imperator, vel quando ſub integumento panis DEVM veneratus, *Sacrum Viaticum* accepit ad Imperij coronas; vel quando recens inauguratus Cæſar in ſceptri vicem Crucem arripuit pijſſimus Imperator, cum dicto: *en ſceptrum, in hoc Comes Habſpurgenſis regnabit.* Revocavit *pro Populo* benignitatem, quando neminem acceſſu ſuo prohiberi juſſit: teſtatus, *ſe non eſſe ad Imperium vocatum, ut in arculâ includatur.* Armavit *pro Deo*

Deo zelum, *pro Populo* fortitudinem *Albertus I.* quando munitus *gladio dexteram, lævam Cruce*, ſeſe Ottocari caſtris infudit, & exemplo docuit Auſtriam in *Cruce* & *gladio* ponere *Firmamenta Regnorũ*. Excitavit *pro Deo* ardorem Albertus Honorificus, quem dixerunt *è cælo delapſum ad erigendam collapſam in Regno Bohemiæ Religionem*. Excitavit *pro populo* virtutes univerſas quando à Calendis Januarij ſæculi Chriſtiani decimi quarti uſque ad quartum nonas Julij tres Cornas, Vngariæ, Bohemiæ ac Imperij non alio titulo admiſit, quàm ut plures populos earum umbrâ protegeret. Inflammavit *pro Deo Pietatem* Fridericus; vel quando per adorata Divinitatis veſtigia in *Terrâ Sanctâ* ſanctitatis viam eſt ingreſſus: vel quando Apoſtoli vice functus Romæ *cecinit Evangelium*. Provexit *pro Populo* felicitatem Reipublicæ, quando indicto armis ſilentio ſupra quinquaginta annos integrum Auſtriæ dedit tranquillitatis Jubilæum. Intendit *pro Deo* animum Maximilianus I. quando ampliſſimam *Auſtriadûm* familiam in unum contractam & Oenipontanâ in rupe nutantem unus adorato Euchariſtico Deo conſervavit. Extendit *pro Populo* manum, quando vel à tributariâ quotannis victoriâ palmam tulit; vel gentium

tium devictarum ſpolijs impleta æraria quotannis in ſuorum commoda exhauſit: indignum ratus Imperatorem gentibus dominari, & auro ſervire. Taceamus Carolum ſolo nomine Quintũ, virtute primum, cujus ſuſceptos *pro Deo* & Religione labores, relatas *pro populo*, & Auſtriaci nominis immortalitate victorias novit orbis, quem *imperiis rexit, nomine implevit, felicitate beavit, gloria illuſtravit, fama ſuſpendit, victoriis peragravit, triumphis compoſuit: Pyrrhus in Peloponeſo, in Africa Annibal, Scipio in Hiſpania, in Pannonia Traianus, Marcellus in Sicilia, in Germania Conſtantinus, in Italia Caſar*, ubique *Carolus*. Taceamus *Ferdinandum I.* cujus *pro DEO* calorem loquuntur adhuc apoſtatarum cineres, teſtantur hac ipſa in urbe non humiles ædes, quas Religioſis viris exſtruxit: cujus *pro Populo* enarrant facinora Saxonia, Bohemia, Vngaria, Dacia, Thracia, & ne longius abeamus, hæc ipſa Urbs Vienna, hæc quæ ſupra nos eminet faſtigiata turris, æternus ſtat Maximiliano obeliſcus, ſervatæ Patriæ teſtimonium. Tranſeamus Rudolphos & Matthias, hoc eſt, *pro Deo & Populo*, Turcarum terrores, Orbis delicias. Reticeamus ampliſſimam Principum Auſtriacorum gentem; eſt in recenti memo-

memoriâ vivus *Ferdinandus* glorioſi nominis *Secundus*. Supra fidem eſt hujus *pro Deo* Zelus: unius opera (parate fidem veritati) ſupra centies centena hominum millia fidei orthodoxæ lucem aſpexerunt: cujus *pro Populo* invictâ fortitudine edomita regna, fractus Dacus, dejectus Palatinus, Italia territa, pacata rebellantis plebis diſſidia, repreſſi Dani, fugati Cimbri, laſſati Haſſi, & Sueciæ *Guſtavi*, priuſquam mente conceptum anagramma *Auguſti* conſequerentur, depoſiti. Eſt in oculis *Auguſtiſſimus Cæſar FERDINANDVS III* Pius, Juſtus; Eſt *FERDINANDVS IV pro DEO & Populo*, à Deo nobis conceſſi inter ferrea ſæcula aurei Principes; quos nemo audivit, qui non deſideravit; nemo vidit, qni non amavit; nemo allocutus, qui non admiratus eſt. Hæ ſunt animatæ *Leopoldi* hiſtoriæ, hæ Sanctiſſimi Marchionis vivæ imagines; quas cùm uno deſcriptas ab exemplari intelligitis, edicite tandem, *Auſtriacorum Principum pro Deo & Populo*, cœleſti beneficio datorum *Archetypon Leopoldum*. Videte quàm vel hoc nomine ſpes noſtræ exilire poſſint in laudabilem ambitionem. Annus hic eſt ſupra quinquies centeſimum decimus quintus, ex quo de cœlo in noſtram felicitatem *Tutor* excubat *Leopoldus*. An-

nus

Digitized by Google

nus eſt ſupra trecenteſimum & ſeptuageſimum tertius, ex quo Rudolphus Habſpurgicus Auſtriam in relatæ de Bohemis victoriæ & pacis reſtitutæ præmium ſub Imperialis Aquilæ umbram accepit. Annus eſt ducenteſimus decimus tertius, ex quo nunquam interrupto curſu Archiducalis corona in certiorem Auſtriæ tutelam ſociata eſt diademati Imperiali; ut ex tam longa annorum ſerie ſpem non dubiam concipiamus nunquam terminandæ felicitatis. Accipite ominis argumentum. Cœpit hæc continuationis felicitas inauguratione Alberti Secundi ipſis Januarij Calendis. Quidquid ominentur hic cæteri, ego Auſtriam intelligo *auſpicari feliciſſimum novum annum*, nunquam terminandum, dum in cœlis *Auſtriacorum Principum* vivet Idæa LEOPOLDUS.

Dicta Viennæ Auſtriæ in Baſilica S. Stephani nomine Auſtriacæ Nationis ad Academicos.

ORA-

********:********

ORATIO XII.

De

S. LEOPOLDO.

Princeps Auſtriacus

Candidus & Rubicundus.

INter cæteros auguſtæ majeſtatis ſplendores, qui Principem potiſſimum deceat veſtimentorum color, ut publicis hodiernæ feſtivitatis comitijs, a vobis decernatur, & frequens hujus Baſilicæ exſpectatio, & ardens in D. Leopoldvm Auſtriæ Marchionem Pietas efflagitat, Auditores. Agite ergo Academici; ſapienti conſilio ſtatuite, quibus coloribus Illuſtrem Principis veſtem animis ipſi veſtris depingatis. Superborum illa eſt animorum nota, cui pretioſo murice purpurata concharum ſervit Reſpublica: Avaræ mentis illa eſt, quam vectigalis lambit Eridanus: Tumentis animi illa eſt, quam aureo tributo dives illuſtrat Orontes; cujus diſperſa in fimbrijs nitet majeſtas, & humili populorum reveren-

rentiâ afflatur paludamentum: Tyrannorum illa eſt, quæ pullato colore formidabilis ſpectantium animos terrore percellit: Vanitatis illa eſt, quæ revireſcenti ſylvæ concolor amœnâ vernantium colorum ludit varietate. Superbiant Auguſti ſuâ verendi in purpurâ, jactent ſeſe paludati in auro Macedones, atrato colore horridi Nerones Orbem concutiant, vernent inter virides colorum gratias imbelles vernæ Heliogabali: ego de ſuo, non alieno colorem Auſtriacum reverebor. Etenim tantum in hujus venuſtatem aſtra contulerunt, ut quamvis Illuſtres Auſtriacæ virtutis radij humanis ſeſe oculis eriperent, unius tamen coloris ſuffragio, non tam cœleſtem in terris Auſtriadûm formam, quam Divinam inter homines ſpectaremus venuſtatem. Verbo dicam: Auſtriacus color divino par eſt, *Candidus & Rubicundus*. Ille amores conciliat, alter fortes deſignat: ille mentes in obſequia, iſte hoſtes trahit in triumphos. Nec dum exceſſit animo nivei illa candoris toga, quam ut faceret Auſtriacam, decertans ad Ptolemaidos mœnia LEOPOLDVS Auſtriæ Marchio, adeò inimico ſanguine depurpuravit, ut eâ ſolum parte candorem ſervaret, quâ circumductus baltheus pectus tegebat, non ſine

omine

omine candidiſſimi ſemper futuri pectoris, virtutiſque bellicæ Principum Auſtriacorum. Legite utrumque in D. LEOPOLDO colorem, quicunque Auſtriaci eſtis; *Candidum & rubicundum, Amabilem, & Fortem*, verbo, Auſtriacum LEOPOLDVM. Per aculeos ſpinæ ruborem tulerunt roſis, per mucrones arma tulerunt Auſtriæ: Utriſque caro conſtitit *rubere*; Ruborem tamen virtute emit LEOPOLDVS. Exarſerat in Auſtriam *Fulmen*. Quid niſi incendia & funera ſuſpicemur? Fulmen nihil tangit, quod non perimat; nihil ferit, quod non cineret. Exarſerat Pannoniæ Rex Stephanus, ſub larva amabilis nominis ferociſſima Tigris, & quà duce odio, furore comite gradiebatur, latè cædes & funera minabatur. Sed Xerxes Pannonicus invenit ſuum in LEOPOLDO Miltiadem; Græciam in Auſtriâ agnovit. Sub Crucis labaro militem cogit LEOPOLDVS. Quis victoriam non auguretur *in hoc ſigno?* Ipſæ ad *hoc ſignum* tenebrarum poteſtates ceciderunt; quid filij lucis non ſperabunt? Proditur utrinque in aciem, fervet irâ ac furore miles; coitur, pugnatur: nunquam tamen dubiâ victoriâ, quia ſemper Auſtriæ ea ſe deberi intellexit. Quare ne penderet ambigua, in LEOPOLDVM vix cœptâ pugna inclinavit. Fugit Stephanus:

N vanum

vanum nomen ſecum abſtulit, non coronam, quæ Leopoldo debebatur. Stratæ procubuêre acies, ut per ſubjecta cadavera altior graderetur Leopoldvs. Cum faſces ſubmittere noluiſſent clementiæ, ac *Pietati*, corpora ſubijcere debuerunt *Juſtitiæ.* Vide jam cruente prædo, quâ tua tandem tempeſtas ſtrage detumuerit? nempe, quæ ſuo fragore aures, non animum percelluit. Haſtatas in medium adduxiſti ſegetes, ſed ut meſſorem experireris Leopoldvm. Lunatos in prælia coëgiſti exercitus, ſed ut Lunaticam diſceres tuæ fortunæ conſtantiam, quando furibunda Lunæ decertantis cornua infringebat Auſtriacus. Minatus es fulmina, ſed ſterile tonitru fuit. In Laureatos Auſtriadum vertices nihil potuit qui vel ipſum *Fulmen* norunt fulminare. Nubes, quam coactæ in aërem ſagittæ condenſarunt, Cœlo quidem diem potuit eripere, ſed non animis ſerenitatem. Ignis, quem laribus & templis ſacrilego furore minabaris, fumo quidem latè diffuſos involvere campos valebat; nihil tamen fumi Auſtriacæ virtuti allinere. Ferrum non obex, ſed ſtimulus fuit Leopoldo ad victorias. Actum egiſti Stephane. Ubi conclamatum fuit de ſalute, à fuga conſilium cepiſti. O miles Heros! quem Campum
tuâ

tuâ fugâ evacuaſti, ſuo nomine implevit LEOPOLDVS. Ut te *Fulmen* probares eſſe, (quod vulgò dicebaris) vix viſus evanuiſti. Tu verò Auſtriace Princeps LEOPOLDE, ſi unquam alias, hoc uno facinore æternam purpuram promeruiſti, tuæ fortitudinis perenne Symbolum. Prodijſti in apertum, quia jam virtus, naturâ ſuâ lucis avara, latere non potuit. Evaſiſti in campum, ut glorioſam victoriæ meſſem legeres; deſcendiſti in arenam, ut aſcenderes in Triumphum. Unâ victoriâ omnes, qui circùm Auſtriam tonabant, bellorum tumultus terruiſti, ut annis omnino quadraginta quibus Marchionatum tenuiſti, finibus tuis ſe inſerere formidarent. Tanti eſt vel ſemel glorioſè vincere, ut poſt nunquam impetaris. Occupata ſemel Ducis æſtimatio ingentes ſæpe exercitus exarmavit. Quanquam quid ab eo ſperare aliud poteramus, qui jam à teneris annis duriſſima poſuit ſuæ militiæ tyrocinia. Puer fuit, ſed ætate ſolum, virtute ſemper maturus. quod egit, ætatem ſuperavit; quod dixit, Catonem ſapuit. In ditione corporis ſui à mollibus annis duriſſimus Imperator; in domandis, premendisq; affectibus propè Tyrannus. Ubi cœpit in ſeipſo experiri pugnas, cœpit graſſari ad victorias. Ut nunquam vinceretur,

tur, victricem ſemper virtutum exercitum habuit præparatum. Dum daret maxima, ſemper majora virtutum facinora promittebat. Harum ubique memor, fortunæ ſuæ, ac pœnè naturæ obliviſcebatur. Ut ſuam experiretur fortitudinem, ſeipſum impugnavit: cum cæteris amantiſſimus pacis, ſibimetipſi negavit; primum ratus Principis ornamentum, viciſſe ſe ipſum; nec infeliciter in ſubditos imperare, qui ſui dominium obtinuiſſet. Stetit ergò ubi collabuntur fortiſſimi, inter aulæ pericula ad orbis cœliq; ſtuporem inconcuſſus LEOPOLDVS: ſtetit in auguſto parentis ſolio ſervo ſubmiſſior; inter medios libidinis æſtus Joſepho fortior; inter aulæ Syrenes Vlyſſe conſtantior; continentior in luxu Pythagorâ, in auro Iro pauperior. Audivit canoros applaudentium odarum ſtrepitus, ſed contempſit: cùm emineret omnibus, deſpexit neminem; cùm laudaretur, non audivit; cùm blanditijs mulceretur, non ſenſit; virtutis ſplendorem omnem indutus, latendi ſemper ſtudio agebatur; videri ab omnibus dignus, videri erubeſcebat. Acceſſit ad moderanda Auſtriæ gubernacula turbulentiſſimo tempore, ut labantem unus, ſed conſtantiſſimus Atlas, fulciret Olympum. Et ruiſſet fortaſſis concutiente totas in

cir-

circuitu regiones Martis furore, niſi in eos humeros incidiſſet, qui æquè ſcirent, ac valerent inſtantem ruinam prohibere. Sed non ſatis eſt: etiam *Candidum* vultis dilectum veſtrum Auſtriaci? Ne dubitate de LEOPOLDI *Candore*, quem virtus fecit cœli *Candidatum*, omnis vita ſemper *Amabilem*. Ubi Paternæ gloriæ ſolium conſcendit, effecit, ut Majorum fata non ſentiret Auſtria, & ſucceſſorū fortunam prægustaret. Stetit in alto, ut quaſi è ſpecula ſuorum calamitates circumſpiceret. Ubi Cruciaria crucis corona verticem cinxit, ſanctiſſimas propugnandi Chriſtiani nominis cogitationes ſibi imprimi animadvertit. A ductâ circum tempora faſcia ſenſit ſe publicis Auſtriæ commodis obligari: cœpitq; privatas Marchionatus fortunas publici Juris efficere. Purpura non alio murice, quàm in amore ſubditorum irrubuit. Secures ſi quando vibrare debuit LEOPOLDUS, amor Reipublicæ extorſit, non ira; ita enim ſcelerum pœnas animi temperabat clementia, ut quoties in reos tonaret Juſtitia, toties etiam Patronum Judici, & Sereniſſimo Patrem Principi conjungeret. Amorem nunquam exuit, etiam ubi ferrum induit; quia nec hoſtibus ſuis hoſtis eſſe poterat Princeps *Amabilis* LEOPOLDUS. Hoc elogium

ut ab hominibus impetraret, à Divis extorſit. Magnificum Auguſtiſſimæ Cœlorum Reginæ templum ſtatuit: ſibi immortale tam pietatis, quàm munificentiæ monumentum. Collapſas Eccleſias erexit complures; ut ſi homines taceant, muta loquantur ſaxa, Principem ſuperis *Amabilem* Leopoldum. Cùm Cœlitûm teneret amores, facilè occupavit humanos. Suaviſſimi mores, omnium amores invaſerunt. Aulam ſuam non ſecuritatis munimentum, ſed miſerorum aſylum effecit. Præter regias animi virtutes aulicos nullos in delicijs habuit magis, quàm eos, quos dura neceſſitas, non turpis auri libido ad aulæ limen pertraxit. Omnem felicitatis ſuæ fructum alienis ſe debere calamitatibus ſemper arbitrabatur. Nihil ſe magis poſſidere ratus, quàm quod in ſuorum manus depoſuiſſet. Prodigus videri poterat, qui ita dedit, ut ipſe egeret. Teruntium cùm quæreret alienæ egeſtati ſolatium, ingemuit non ſuppetere. Opulentiorem Fortunam hoc uno titulo adamavit, ut plures poſſet locupletare. Quam Dei Vicarius rexit Provinciam, Dei æmulator expurgavit ærumnis, ſeminavit beneficijs. Cùm neminem impunè flagitioſum toleraret, neminem patiebatur gratis innocentem; liberalitatem ſuam intra ſuorum merita

merita nunquam paſſus conſiſtere. Illud aurum non placebat, quod vel ſpendorem ab Altaribus non acciperet, vel miſerorum manibus oculiſq; non conferret. Neminem credidiſſes imperante LEOPOLDO pupillum in Auſtria: adeò enim, cùm Principis perſonam induit, omnium patrem agebat: cui idem erat beneficia conferre, & accipere; illſudq; ſolum videbatur Auſtriacum, omnes homines felices reddere. Cum paucos ſui ſanguinis filios numeraret; affectûs ſui progeniem Civium numero definivit. Impio Caligulæ voto addidit ſanctitatem. Unam omnibus cervicem optavit: non ut uno ictu jugularet, ſed ut uno amplexu confoveret. Ut proinde jam non mirer, omnium in ſe animos attraxiſſe LEOPOLDUM, ubi tam fortes undique favores diſperſit. Alijs virtutibus electrica amoris vis eſt, munificentiæ etiam magnetica; illæ leves animas attrahunt, hæc ferreas. Illud admirabile magis eſt in amabili LEOPOLDO, quod, quæ funeſta alijs erant furoris ſemina, lætam amoris ſegetem LEOPOLDO parturirent; quo cæteri in ſolio metebant odia, favores legit LEOPOLDUS: Alij livoris metam ſenſere divitias, amoris ſcopum intellexit LEOPOLDUS; alijs invidiæ laquei fuere laquearia, illi animorum; alijs ex-

preſ-

preſſum laureæ, amor odia, fortitudo interitum, lacernam purpura, faſces ſecurim, voluptas necem, aula inſidias, Regna peperunt Tyrannidem; LEOPOLDO verò Principi Auſtriaco, vitam, honores, ac nominis immortalitatem. Sed & hæc cum ſolâ populorum metiretur utilitate; nec alio nomine præeſſe vellet, quàm ut prodeſſet, omnium emit affectus, & amores. Quos cum glorioſe æquè ac utiliter captivaret; ſimul ſuos affectus ſentiebat catenari. Nullum enim habuit liberum, qui omnes Reipublicæ ſtudio ac utilitati obligaverat. Hæc Auſtriæ ars eſt, ut emat corda, & voluntates, pronâ in omnes, effuſáq; ferri voluntate. Ut immortalitatem nominis comparet; funera, ac mortes, etiam ſuo funere ab aliorum vertice amoliri. Teſtantur id hodie, etiam me tacente, Auguſtiſſimi LEOPOLDI ſucceſſores, *Fortes* Principes & *Amabiles*, Auſtriaci *Candidi* & *Rubicundi*, FERDINANDVS III. JVSTVS, PIVS, qui vel ſolâ Auſtriaci nominis virtute, expulſis ferreis, aurea in Imperio mundo recudet ſæcula, & ſacrilegos Inferni partus, Hæreſes omnes penitus ex hominum memoria extirpabit: qui cum duodecim ante ſe videat Auſtriacos Imperatores, nullum non exprimit; dum omnes omnium Virtutes ac fortunas,

quaſi

quaſi compendioſa omnium epitome complectitur; ſua *Pietate Candidus*, *Juſtitia Rubicundus*. Teſtatur FERDINANDVS, & nomine Auguſtiſſimo Parenti ſuppar, & virtute æmulator, pro DEO & POPVLO vel natus, vel cœlitus datus; in cujus verticem nuper ambitioſo obſequio Vngariæ Bohemiæq; coronæ convolarunt: in cujus frontem hoc ipſo tempore, quo Principum Ratisbonæ fervent Comitia, ipſum Imperij diadema jam ſeſe videtur inclinare. Teſtatur LEOPOLDVS GVLIELMVS, Gallicanus Hercules, à cujus aſpectu diffugit Aquilo, & ſparſæ inimicorum acies evanuêre: Cujus nomen non prius auditur, quàm animis amor ingeratur; vultus & manus non prius videtur, quàm hoſtibus terror incutiatur; cujus *fortitudinem* loquuntur hoſtes, Amabilitatem adorat Imperium. Teſtatur Sereniſſimus LEOPOLDVS IGNATIVS, ut nomine, ſic & virtute LEOPOLDVS, ex cujus *Induſtria* & *Conſilio* præſagimus Principem *Candidum & Rubicundũ, Fortem & Amabilem:* qui ubi nomen accepit, virtutes ſimul induit LEOPOLDI. Nec contentus nominis umbrâ, ad *clariſſimas animi* dotes rapitur. Ab ipſo nomine imitandi obligationem ſortitus, ubicunq; auditur, admirandam ſui ingerit expectationem, Ita ingentium faci-

norum

norum ſpem in flore ætatis præmittit; ut non prius per indicia virtutem Auſtriacam polliceatur; quàm exhibeat per experimenta. Herous in tenerâ ætate animus, inconcuſſa mens, accenſus Spiritus veluti per rimas proſpiciunt, ut *Fortem* probent. Clementia in oculis, in fronte comitas, in toto vultu ſerenitas *Amabilem* facit; conjuncta Sanguinis ac Virtutis ſuffragia AVSTRIACVM LEOPOLDVM. Tuæ hæ ſunt Laudes D. LEOPOLDE, quod tales cenſeas Succeſſores. Ut in Solem ſtellarum lumina, ſic in Te venerabunda Domus Auſtriaca ſuos libenter ſplendores refundit. Tu Dive, ſi faves, fave. Ratisbona jam tuos vel tenet, vel expectat ad felicitatis portum ſtitura, Tu advenientes excipe, Princeps *Candide* & *Rubicunde*: ac tandem, quod bonorum omnium eſt votum, quos felicitatis ac Imperij *Candidatos* fecerunt ſanguinis ac meritorum ſuffragia, fac ut recipiamus recentiore dignitatis Regiæ purpurâ *Rubicundos*.

Dicta Viennæ Auſtriæ in Baſilica S. Stephani nomine Nationis Auſtriacæ ad Academicos.

ORA-

****

ORATIO XIII.

S. LEOPOLDUS

Auſtriæ Marchio,

Principum Humaniſſimus.

H*Vmanitatem* & *Auſtriam* ſi aures metiantur à ſono, duas eſſe res; ſi animus dijudicet à reipſa, eandem omnino eſſe publicâ ſententiâ palàm enunciabo. Altera ita eſt in alterâ, ut hanc videre oculis nemo poſſit, quin illam animo contempletur: illam animo cogitare nemo valeat, quin iſta cogitanti ſeſe repræſentet. Vultus utrique idem eſt. Frons explicata, ſerenitatis area; oculus aquilinus, gratiarum theatrum; ſupercilium modeſtum, amoris arcus; os ridibundum, affabilitatis ſedes; color ſanguineus lacte permiſtus, ſinceritatis inſigne: vultui concolor habitus, & amœniſſima totius corporis compoſitio. Ut *Auſtriam* pingat Timantes, *Humanitas* ſit prototypon; ut Phidias ſculpat *Humanitatem*, *Auſtria* ſit Idæa. Quidquid eſt

Au-

Auſtria, *Humanitas* eſt: quidquid eſt *Humanitas*, *Auſtria* exprimit. In una videtur altera; in altera altera cogitatur. Clementiſſimum Auſtriæ regioni cœlum eſt: non aliud debuit habere clima *Humanitas*. Mitis adblanditur aura; eſt halitus *Humanitatis*. Explicata pandit amœnitatem planities: hæc Superûm conſilio deſtinata eſt regio *Humanitati*. Tument nonnihil interſiti clivi: theatra ſunt, erecta ad ſpectandam *Humanitatem*. Aſſurgunt ad extremos margines ſuperbi montes; mænia ſunt, quæ contra rigidioris populi aſperitatem Natura ſtatuit pro defendenda *Humanitate*. Devoluit Danubius undas ad inhumanam Turcicæ gentis confluviem; balnea ſunt, quæ ſuo è ſinu profundit *Auſtria*, ut lavet barbariem ad *Humanitatis* venuſtatem. Circumſpice hâc illâc: florent horti, virent campi, flavent agri, vivunt prata, tument colles, undant ſata, gemmant vites, frondent ſylvæ, natant aquæ, rident aſtra, ludit aura, jucundiſſima ubique cœli terræque facies vivam ſpirat *Humanitatem* Parem regioni Principem hodie ſiſto, *Humaniſſimum* LEOPOLDVM. Patiar ſuas eſſe Principibus Regibusq; Hiſpanis laudes à prudentia, Italis ab Ingenio, Gallis à facilitate, Vngaris à fide, Anglis à temperantia,

cta, Polonis à fortitudine, Germanis à conſtantia: tuarum hoc erit laudum compendium *Auſtriace* LEOPOLDE, quod ad orbis miraculum unus ſis & dicaris *Principum Humaniſſimus.* Patiar quoque, quæ nuper in te commendata ſunt, cantari elogia Juſtitiæ ac Pietatis, quarum manibus primum naſcens exceptus, quarum ſinu geſtatus, quarum lacte enutritus, quarum legibus formatus, quarum præceptis inſtructus, quarum documentis eruditus, *pro DEO & populo* natus factusq́, eſſe videbaris. Divina ea ſunt encomia: ad quæ cum humili Oratori non licet aſſurgere, non poſſum tamen ab humanis avelli, dum Te aſpicio, pariter ac ſuſpicio *Principum Humaniſſimum.* At verò *Humanitas* non una eſt virtus, Auditores. Ejus imaginem ſi fingere aliquando laboret Apelles, pingat in fronte amœnitatem, in ſuperciliijs clementiam, in oculis gratias, in genis ſuavitatem, in ore blanditias, in labiijs affabilitatem, in vultu illicia, in pectore candorem, in ſinu pietatem, in corde amorem, in manu liberalitatem, in geſtu modeſtiam, in voce lenitatem, in affectu facilitatem, in toto corpore manſuetam compoſitionem. Pingat pro amictu purpuram, pro zonâ candorem, pro paludamento præmia, pro coronâ illicia, pro

O tænijs

tænijs munera, pro Sceptro munificentiam, pro armis dona, pro clypeo corda populorum. Pingat deſuper innube Cœlum, Solemque meridiano ſplendore radiantem; circùm latera colludentes Favonios: ſub pedibus univerſam Floræ ſupellectilem. Pingat eminus extinctas Deucalionis fabulas, rudia ſaxa mendaci Poëtarum calamo ad Humanitatem animata, convolantia ad Amphionis lyram marmora in Thebarum propugnacula, feras ad Orphei modulos cicuratas, & magis ex delirante Poëtarum cerebro, quàm ex Gallijs oriundum Herculem per aureas catenas efferatis barbararum nationum affectibus dominantem. Quæ omnia ſi ductis in tabellam coloribus ad vivum expreſſerit; umbram delineaverit Humaniſſimi Principum LEOPOLDI. Nam ſi præcipuæ illæ ſunt partes Humanitatis, frontem explicare, ut cor videatur; oculos aperire, ut affectus cernantur; miſeros aſpicere, ut felices facias; è ſolio, velut è ſpeculâ deſpicere, ut multorum utilitati proſpicias; ſubditos ita regere, ut vel te illis, vel illos tibi reddas æquales; cives complecti, ut patrem agnoſcant; fores nulli opeſſulare, ut expeditus ſit ad animum acceſſus; arcas nemini obſerare, ut aurum liberè diffluat; manus habere apertas, ut nihil

nihil tenaciter poſſideas; propria denique ita commoda quærere, ut nulla omnino cenſeas, niſi quæ aliorum fœnerantur utilitati: unus unus ad retroactæ antiquitatis invidiam omnes Humanitatis partes implevit LEOPOLDVS. Non indiguit Philiſci ad Alexandrum Macedonem documento: *Ne ſis peſtis:* qui omnium ſaluti à Deo conceſſus, ſemetipſum publici juris effecit. Non indiguit Pariſatis monito, ut *imperantium verba ad ſubditos ſint byſſina*; cujus in ore felicius conſedêre Charites, quàm olim in Homeri labijs apes nidificârint. Sepelivit glorioſam Titi memoriam, qui eum diem ſe perdidiſſe ingemiſcebat, quo nullum humanitatis officium exhibuiſſet; cùm ne diem perderet beneficijs, antevolavit auroram. Renovavit Periclis Athenienſis encomia, qui ſolenni acclamatione, & populi plauſu Belli Imperator renunciatus, eam ſibi legem ſtatuit: *Attende Pericles, quod geſturus es imperium in Liberos:* quando evocato ad ſuperos LEOPOLDO patre, virtutum congenitarum ſuffragio ad gubernacula evectus univerſam Auſtriam unam conſtituit familiam, cui ipſe pater præeſſet. Extinxit Tiberij laudes, eraſit Germanici hiſtorias, tumulavit famam Severi, qui edicto publico vetuerunt ſe Dominos appellari;

quando ſupra omnium capita elevatus, ad omnium ſe neceſſitates demiſit. Excitavit ſepultam Veſpaſiani memoriam, qui faciles aditus ad ſe patere omnibus imperavit; quando ne ab indigentibus adiretur cum moleſtiâ, prior ipſe adibat indigentes cum voluptate. Tumulavit Romanorum in Tribunitijs ædibus glorioſum nomen, quarum illi valuas die noctéq; egenorum acceſſibus patere voluerunt; quando in egenorum ſolatia munificentiſſimas manus, candidiſſimumq; pectus aperuit. Obliteravit Augusti Cæſaris Humanitatem, qui cùm ſe timeri vidiſſet, illachrymatus eſt; quando ne timeretur ipſe, amorem per ſui aſpectum ſuorum animis immiſit. Dempſit admirationem Adriani elogijs, *quòd neminem viderit pauperem, quem non ditârit*: quando opulentiſſimam domum publicum fecit indigentibus & calamitoſis ærarium. Ingeſſit æmulationis ardorem Rudolpho Magno Imperatori, qui illud frequentius edicere ſolebat: *ſinite ad me accedant homines: neque enim ideò Imperator ſum, ut incluſus in arcâ deliteſcam*: quando felicem ſe exiſtimavit, ſi omnium infelicium calamitas in ſuum ſinum convolaret; eamq; libens amplectebatur inopiam, quæ de gremio pauperum evolaret. Accendit in Auguſtiſſimâ

Prin-

Principum Auſtriacorum familiâ, ac in ſe natis Archiducibus, Regibus, & Imperatoribus æmulandæ humanitatis ſtudium; qui divina cùm faciant, humanam ſortem non erubeſcunt; quando cùm emineret ſupra alios dignitate, virtute ad aliorum demiſſionem ſuam excellentiam depreſſit. Præivit Alphonſo Arragoniæ Regi, ut in ſymbolum ſibi aſſumpto lumini adijceret lemma: *Aliis ſervio, mihi conſumor:* quando: (hæret attonita & obſtupeſcit oratio!) quando: (prohibeor narratione facti, quod fidem excedit!) quando: (ſine me pro tuâ in omnes humanitate *Principum humaniſſime* LEOPOLDE, ſine me vel unum adhuc ad tua encomia ſingulare, ad ſæculi admirationem eximium enarrare!) quando ita ſe in egentium ſtipem exhauſit, ut ex ampliſſimis cenſibus, quos ancilla Fortuna quotidiano tributo pendebat Auſtriaco Principi, non fupereſſet teruntius unus, quem poſtulanti erogaret LEOPOLDUS. Tunc enimverò auream ſortitus animam, ne deeſſet egenti, animam eliquavit in affectus. Tunc fortè provocatum Humanitate Cœlum deſtinavit Imperium LEOPOLDO, ut haberet, unde piè prodigus alienæ egeſtati ſubveniret. Meminimus enim Henrico quarto per fata ſublato, unanimi Septem viro-

virorum ſententiâ & voto univerſam Imperij molem in Auſtriaci Marchionis humeros ſidere incepiſſe; ſeſſuramq; omninò, niſi quæ ſemper comes eſt *Humanitati* modeſtia, tantum gloriæ pondus in cognatorum capita avertiſſet. Excuſſiſti quidem Leopolde illud perituræ Majeſtatis pondus, ſed fugâ gloriæ gloriam aſſecutus es immortalem: cùm univerſi mundi conſenſu, & glorioſius ſit mereri magna, quàm accipere; & ad immortalitatis nomen honorificentius, honorem fugere, quàm amplecti. Laudaris per nobiles hiſtoriarum curas, quòd Imperium rejeceris; nemo quòd promptus exceperit. Honor per ſui fugam naſcitur. Obviantibus inter amplexus evaneſcit. Amat ſe averſantes, amantes odit. Non eviciſti tamen Auſtriace Princeps, ut non tandem ad tuos Sereniſſimos ſucceſſores, *Auſtria Archiduces* Imperium deferrent obſequioſæ Aquilæ; innatæ *Humanitatis* ſuffragio apud eoſdem perennaturum. Emiſti beneficentiâ tuâ Diademata; non ſubijſti: ut hæreditatem filijs reſervares. Depoſuiſti pretium Imperij per liberalem in egentes *Humanitatem*; poſſeſſionem adeundam ſucceſſoribus tranſcripſiſti. Adeò quod *Humanitas* in egenos proſeminat, *cadit in terram bonam, quæ fru-*

ctum

ctum centuplum refert. Tacebo jam modeſtiſſimam illam *Humanitatem*, quod Immortalem Baſilicam Auguſtiſſimæ Cœlorum Imperatrici Clauſtro-neoburgi altero ab hinc lapide erecturus, noluerit ipſe primum in fundamenta lapidem conijcere, quòd hoc ſacris Eccleſiaſtici Viri manibus deberi exiſtimaret. Quâ quidem re meruit, ut ſuum poſt fata corpus, ad Baſilicæ fundamenta depoſitum, univerſam molem ſuſtineret, nunquam interituri honoris Mauſolæum. Ut hinc non vanus augur præſagiam, *portas Inferi non prævalituras* in Auſtriam, cujus Eccleſiæ fundamenta poſita ſunt ſupra LEOPOLDUM. Erravi: dicere debebam, *ſupra firmam petram.* Nam ſi ex Romani Pontificis mente, D. LEOPOLDUS eſt *peculiaris filius S. Petri:* ſi filij per JurisConſultos, ſunt aliquid Patris, aliquid Petræ eſt LEOPOLDUS. Tacebo illud *Humanitatis* exemplum, quod ut ſuos tutaretur LEOPOLDUS, auream, quam habebat animam, venalem ferro expoſuit. Veniebat Fulminaſter Vngarus, Auſtriam, hoc eſt, *Humanitatis* patriam invaſurus. LEOPOLDUM aſpexit; nec ultra potuit. Leones vidimus in vexillis, Lepores in animis: efferebat in armis ferociam, clypeis metum tegebat in pectore. Impetum audivimus, non

ſenſi-

ſenſimus: ignes aſpeximus, ſed fatuos: fumum vidimus, ſed qui Leopoldo ſplendorem adderet; ferocienti verò barbaro lachrymas eliceret. Uno prælio confectus barbariem ſuam procul ab *Humanitatis* regione præcipitavit. Tacebo, quod conſanguinea *Humanitatis* pax, cùm circum undique ſonarent arma, ſub Leopoldi frænis per annos omnino quadraginta *Auſtriam* tenuerit; vel quia non audebat ferrum tentare patriam, cui *Princeps aureus* dominabatur: vel quia ferrum, ut affinitate nominis cum feritate conjungitur, ita naturam ejus ſequitur; ut unâ nequeat habitatione cum *Humanitate* copulari. Tacebo, quod parum adhuc erat in homines *humanum* eſſe, niſi de Deo ipſo bene mereretur, ac in Superos *humanus* eſſet Leopoldus. Ne venerararemur Antiquitatis errores, quæ magnifica templorum ſubſtructione ipſos è cœlo Divos in terras evocari autumabat, effecit Leopoldus; ambitioſamq; fabulam feliciore artificio correxit; quando vel obſoletum ab aris ſenium abſterſit; vel regijs impenſis cœlo propiores Divorum ædes erexit; extorſitq; piè, ut Cælites nobiſcum libenter habitarent, qui longius à terris abijſſe credebantur. Loquuntur me tacente facunda in laudes ſaxa,

quæ

quæ immortalia monumenta vel è colle novi Clauſtri, vel ex valle S. Crucis ad Cœlos protendunt. Loquuntur ipſa LEOPOLDI viſcera, Albertus paternæ pietatis hæres cognomento Devotus; Henricus II. Scotenſis Cœnobij parens, Leopoldus Quintus, Largus appellatus, Cœnobij ad Crucem Protector: Ottho V. Clauſtro-neoburgi Præpoſitus, Morimundi in Burgundia Ciſtercienſis Monachus, Friſingæ Pontifex, ubique Doctor; Conradus VI. Paſſavij & Salisburgi ſupremus Antiſtes; quos ille cum cætera omnia pro DEO effudiſſet, Monaſterijs Tutores, Aris Sacerdotes, Eccleſiijs Pontifices, Fidei Aſſertores, DEO holocauſta donavit. Illud tamen ſilere non poſſum, quòd ſuam in mortuos extenderit *Humanitatem*, quâ etiam ferreas Libitinæ leges emollivit. Decem funera ſuis è ſepulchris eduxit ad vitam: ſed ſimul Orphei fabulas damnavit ad mortem. Adeò ſi inter umbras comparet *Humanitas*, reſtituit lucem. Præluxerunt debito noſtro rediviva funera, quando *Humaniſſimo Principum* LEOPOLDO in venerationem aſſurrexerunt. Non patiamur eam nobis inuri maculam, ut legatur olim ad *Humanitatem* LEOPOLDI frigidus cinis incaluiſſe ad vitam, noſtra verò pectora in mortuale frigus obriguiſſe.

Deſi-

Deſinat *Auſtriacus* dici, qui *Humanitatem* non legit in Leopoldo. Cor eſtis Germaniæ, quicunque eſtis Auſtriaci. Friderico Imperatori credite. Non aliam ſedem ſibi depoſcit Humanitas. Hanc ſi dederitis, efficietis, ut perennaturâ memoriâ cernatur in vobis *Principum humaniſſimus* Leopoldus.

Dicta Viennæ Auſtriæ in Baſilica S. Stephani nomine Auſtriacæ Nationis ad Academicos.

ORATIO XIV.

D. LEOPOLDUS

à Conſilio & Induſtria

Feliciſſimus Princeps.

SI quæ ad propagandam optimi Principis commendationem æquè, ac Rerump. ſtabiliendam incolumitatem complurimum faciunt; ut animo ſentire liberè, ita liberè oratione proferre concedatur; *Senatus Academice*; eaſdem ego hodie tam ad ſuſtinendam Principis gloriam firmas, quàm ad portandam populorum

lorum ſalutem inconcuſſas baſes aſſignabo; quibus nuper *Sereniſſimus* juxta ac *Potentiſſimus Hungariæ Rex* LEOPOLDVS IGNATIVS ſecuturæ olim ſuæ felicitatis, ac Regnorum Provinciarumq́; fundamenta impoſuit, *Conſilium & Induſtriam.* Suſcipio equidem Auguſtiſſimi Imperatoris FERDINANDI III. *Firmamenta Regnorum, Juſtitiam & Pietatem:* ſed agnoſco ut *Auguſtiſſimi Parentis Sereniſſimum Filium* LEOPOLDVM, ſic *Juſtitiæ* genuinam prolem *Conſilium*; *Pietatis* nobiliſſimam progeniem *Induſtriam.* Probo ingenioſum Poëtæ ad Principis inſtitutionem excogitatum commentum, qui in mella diffluenti Samſonis Leoni gemini adverbij inſcripſit epigraphen: *Fortiter & Suaviter:* Sed ad *Conſilii* commendationem traho *Fortitudinem*; inter imperantium *Induſtrias* adnumero *Suavitatem.* Veneror, quam ſibi Adolphus Imperator diverbio ſancivit gubernandi rationem, *Vigiliis, & moderatione:* ſed & *Vigilias* in partem *Conſilii* voco; & *moderationem* aliquam *Induſtriæ* portionem intelligo. Revereor & illud ejuſdem Imperatoris Delphino & adjunctæ anchoræ affixum lemma: *Feſtina lentè:* ſed cùm ex Theſauri aphoriſmis lego: *Lentê conſulè, fortiter exequere:* *lentitudinem*
Conſi-

Conſilio, *feſtinationem Induſtriæ* comitem adjungo. Exoſculor univerſam Principis inſtitutionem geminâ Rudolphi Bohemiæ Regis voce expreſſam: *Cura*, *Vigila*: ſed *Vigilias* audivi olim à Xenophonte *Conſilii* oculum, *Curas Induſtriæ* animam appellari. Admiror ſanctiſſimam Ageſilai decempedam, qua magnitudinem Principis dimetitur: *ſi dicat optima*, *& agat honeſtiſſima*: ſed *ut dicat optima* informat *Conſilium*, *ut agat honeſtiſſima*, manuducit *Induſtria*. *Conſilium* Intellectûs eſt ſoboles: *Induſtria* voluntatis eſt ſerva. *Conſilium* agenda concipit; *Induſtria* ad publicam lucem parit. *Conſilium* Reipub. idæam depingit; *Induſtria* molem exſtruit ad Idæam. *Conſilium* eſt oculus, quo glorioſam ſibi Principes metam deſignant: *Induſtria* eſt pes, quo ad immortalitatem nominis incitato paſſu progrediuntur. *Conſilium* Sol eſt, qui rerum colores develat: *Induſtria* manus eſt, quæ eos deligit & ſecernit, qui ad Rerumpubl. felicitatem conducunt. *Conſilium* anima eſt, quæ Regnorum corpus flectit & temperat: *Induſtria* corpus eſt, quæ animam per intima & extima Provinciarum membra circumportat. *Conſilium & Induſtria* duo ſunt humeri, quibus Atlantes orbis Principes ponderoſam Imperij molem ſup-

por-

portant. Duo ſunt luminaria, quibus tot invidorum tenebris infeſtata Majeſtas ſuo ſplendori vendicatur. Duo ſunt brachia, quibus ampliſſima gubernandi poteſtas nationes & populos amplexatur. Duæ ſunt alæ, quibus vel populorum inertia ſuam fugit humilitatem, vel Regum gloria ſe ſuſtollit ad immortalitatem. Duo ſunt oculi, quibus non tam aſpicitur numeroſa ſubditorum multitudo; quam ſingulorum proſpicitur neceſſitati. Duæ ſunt rotæ, quibus vel Imperatores ad Honoris Capitolium triumphabundi devehuntur; vel univerſa Reſpub. in felicitatis ſinum deportatur. Duæ ſunt baſes, quibus vel Cæſarea ſuſtentatur authoritas; vel inconcuſſa Provinciarum tranquillitas ſtabilitur. Duo ſunt poli, quibus vel *Juſtitia & Pietas* ad Imperij pacem conſervandam immotæ aſſident; vel univerſa Regnorum moles ſecundo ſemper ſine offenſione motu giratur. Ut meritò tibi gratulari debeas Orthodoxæ Religionis propugnaculum, Hungaria, quæ gemino hoc humero portaris, his luminaribus illuſtraris, his brachijs ſtringeris, his alis attolleris, his oculis protegeris, his rotis procurris, his baſibus inniteris, his polis rotaris, *Sereniſſimi* LEOPOLDI REGIS *Conſilio & Induſtriâ*. Accepiſti hoc, *Sereniſſime*

REX, à Divo LEOPOLDO Marchione; cujus cùm induiſti nomen, involaſti virtutes: Heroicæ mentis inde nactus obligationem, unde traxiſti nomenclaturam. Patieris ergo, ut qui Regnorum Tuorum à *Conſilio & Induſtria* auguramur felicitatem, ijſdem Divum LEOPOLDVM Tuarum virtutum Idæam *Conſilio & Induſtria* gubernantem ſpeculemur. Quod ego cùm meditor, obverſatur adhuc animo ingenioſi Pictoris non rude commentum; qui ut aliquam humanis oculis ſpectandam *Conſilii* imaginem ſubijceret; Virum pinxit venerandâ capitis canitie maturum; cui lucerna ſerviebat ad vigilias, & mediæ noctis tenebras evincendas. Supra verticem ex candidâ ſerenaq; nube conſtantiſſimam flammam accendebat Cynoſura. Dexterum latus tenebat ingens librorum ac vetuſtorum voluminum copia, quibus Veritas aſſidebat. Siniſtrum latus occupabat Libertas, quæ aureæ virgæ ſummitate ad viri labra protensâ linguam ſolvere videbatur. Ab ore contextum in catenas aurum emicabat, quo venerandæ frontis ac proceritatis Dea Reſpub. geſtiens trahebatur captiva. A fronte geminæ maturi aſpectûs Camillæ, altera rerum præteritarum Experientia, altera futurarum Providentia ſpecula

obten-

obtendebant, in quibus quid præterlapſa ſecula tulerint, quid allatura eſſent ſequentia, veluti præſens intuebatur. Ad pedes demum hinc ingens auri argentiq; vis proculcata; inde veteris primordia mundi, confuſæ rerum ſpecies, & indigeſtum ſine lege, ſine ordine chaos ſpectabatur; cui ille in certam formam digerendo regulâ, circino, & amuſſi incumbebat. Prævolatis ingenij celeritate lentam Oratoris dictionem, & per omnem Platonis ac Stagyritæ, Xenophontis ac Taciti Rempub. eruditè pauciſſimos compendio deſcribitis aphoriſmos, ad quorum decempedam felicitatem LEOPOLDI examinatis. Ac primus quidem eſt: *Conſiliis ætate maturos admoveto.* Ignea Juvenum ingenia plerumq; fumis occupantur. Magnificis intenti negligunt ſecuriora. Commentorum ſuorum fatuis ignibus abducti ad præcipitia deferuntur. Specioſis illecti, utilia non ſecernunt. In cruſta detenti, nucleum non deguſtant. quæ circumſecus poſita ſunt, æſtimant; ad ea, quæ latent, non pervadunt. Senum circumſpecta eſt meditatio. ubi invenis deferbuit æſtus, tranquillior reſidet Sapientia. Ad duriora alliſi ſæpius ſecuriorem callem obſervarunt. Quà eundum ſit, docent; non quo eatur, attendunt. Alterum

ex rationis tripode ſic dictatis aphoriſmum: *Conſulenti Cynoſura ſit Deus.* Ad ſcopulos alliditur, Charybdi involvitur, Syrtibus dilaceratur, voragine ſorbetur Reip. navis, cujus oculi non affinguntur Cynoſuræ. In excidium populorum, Regnorumq; perniciem conſiliis admiſcentur Principum qui-bus Religio ſimulata, profligata conſcientia, mens cavernoſa, & per inextricabiles intorta Labyrintos. Ubi DEUS negligitur, poteſtas atteritur. Participatio quædam Divinitatis eſt, conſulere: non derivatur in eos, qui ſecedunt à Numine. Facilè evertitur judicium mentis, quæ à Deo exorbitat. Ut *Sapientia in conſiliis habitet*, Timore Domini eſt inducenda. Tertium ita concipitis: *Veritatem, cûm loquitur, pariat.* Difficilem hæc in aulas aditum ſortitur; quarum fores plerumq; Mendacium obſidet & Silentium. Quia nuda incedit, eò non admittitur, ubi *omnes, veſtiuntur duplicibus.* Arcetur inde ſinceritas, ubi primæ admiſſionis Principes ſunt Dolus & Fictio, Ibi amatur minimum, ubi plurimum deſideratur. Cujus revelatæ cognoſcitur fructus, ſepultæ involantur detrimenta. Pulcherrima judicij proles lucem formidat, quia detecta ſui odium parit. Habet ſuos angulos privati boni ſtudium, ſuos carceres paſ-

paſſio, ſua vincula timor, ſuas tenebras cœcus amor; quibus veritas abſconditur, vincitur, catenatur, ſepelitur. Adijcitis ex Platone quartum: *Linguam ſolutam conſiliis adfer, non tam dicendi copiâ, quàm ſententiæ libertate.* Arcanorum hic ſunt nundinæ, nuſquam aliàs venales. Ut foris loqui eſt vitium, ſic in Curia tacere eſt nefas. Ad conſilium cùm ingrederis, Oratorem indue; cùm egrederis Harpocratem. Judicia cœcum probant, oderunt mutum. Qui placituris ſtudet, interimit Veritatem; factus alienæ ſententiæ ſervus, ſuæ turpis Veſpillo. Curiam ut forum ingredere; non ut carcerem; in quo ligeris metu, ſtringaris gratiâ, cateneris voluptate. Qui velificatur cupiditati Principis, in Syrtes & brevia Reip. navim præcipitat. Quod prodeſt, loquere; non quod placet: niſi placeat, quod prodeſt, Adulatio Phalaridis Tauros fabricat, & illuſo per ſimulationem conſilio authori interitum nundinatur. Cui vel Regis gratia, vel propria utilitas eſt Numen, vel ſilentio thurificat, vel mendacio veneratur. Non ſine ſacrilegio litatur, ubi Veritas immolatur. Poſtulatis ex Romano Sapiente quintum: *Qui Conſilium accedis, experientiam præmitte.* Hæc præteritorum diſcipula, facta eſt Magiſtra futurorum. Qui

longam ætatem excurrit, vidit quæ arriderent, quæ diſplicerent. Fauſta & ſiniſtra ſidera ætas obſervavit. Cani alienæ felicitatis memores ſuam diſponunt & ordinant: alienorum caſuum inſpectores, proprios evitant. Nuſquam erratur facilius, quàm ſemitâ ignotâ. Qui ſæpius mare tranſmiſit, ſcopulos novit; & per ipſa etiam naufragia felicius didicit navigare. Itineris viæ vel per errores obſervantur, vel per impreſſa aliorum veſtigia. Et prodeſt aliquando erraſſe, ut certiùs alterum manuducas. Navim ſiderum & maris experto Typhi, exercitum experto Duci committis: *Conſiliis* Reſp. navigat; *Conſiliis* præliatur: feliciter, ſi experientiâ. Aſſequuntur cum Mithridate uſum bene ſuadendi, qui per utramq; jactati Fortunam viciſſitudine rerum ſunt fatigati. Ex Stagyrita & Xenophonte ſextum ſic definitis: *Providum in ventura oculum dirige, qui Reipublicæ gubernaculis aſſiſtis*. Res humanæ devolvuntur in orbem. Finis hic principium tangit. Cùm primum punctum intueris, non latet poſtremum. In capite viarum erratur plerumque, non in exitu: tunc tamen vel maximè, quando exitus non proſpicitur. Catenæ annulus annulum trahit: ubi primùm apprehendis, etiam ultimum moves. Sic rerum momenta digere,

gere, ut exitum teneas. Natura capiti principi corporis parti, infixit oculos: Deus Reipub. capiti, Regi, providentiam imperavit. Univerſa corporis moles oculi directione, Reſpub. Regis conſilio verſatur. Hebes eſt, qui ante ſe poſita, qui longinqua non cernit. Præmittendus eſt eò oculus, quò trahendum eſt corpus. Ne in infinitum excurrant aphoriſmi ſeptimum à communi populi ſuffragio accipitis: *Muneribus manus abſtine.* Excœcant oculos Sapientûm. Auri ſplendor acerrimus eſt. Vix incurrit oculos, jam animos corripit: ſed ubi illuxit oculis, extinguit judicium. Quia flammeum eſt, ſui amorem accendit. Hinc, quod amori proprium eſt, cœcitatem inducit. Natura extinguere incendium conata eſt, quæ illud vel damnavit ad fluvios & maria, vel ſuperingeſtis montibus ſepelivit. Cave doloſum latronem. Primo jugulum petit. Ubi in ſinum irrepſerit, venalem vocem proſtituit. Lupi naturam ſequitur: ubi apparet, vocem eripit. Cave, manus extendas: irrumpes in vincula. Iis teneberis, quæ te putas tenere. Arctiſſimæ Juſtitiæ compedes auro fabricantur. Sed ubi *Conſilii* emblema approbaſtis; ubi ex Sapientûm oraculis ejuſdem aphoriſmos collegiſtis, vivum etiamnum poſt funera ſpectate Leo-

POL-

xit, quæ etiam Cœlum ſui amore accendit, PIETATEM. Aſiatici, Africani, Germanici, aut ſunt terrarum everſarum nomina; aut vocabula Tragœdiarū: PII nomenclatura eſt occupatæ Divinitatis. Æſtimatione populi Principum authoritas ſtabilitur: illa verò PIETATIS cum Divinitate commercio comparatur. Illam ut obtineret Zoroaſter, à ficta cum Homoſi converſatione mendicavit: à Jovis commercio Minos; à Saturni affatu Carondas; ab Apollinis amicitia Lycurgus; à Minervæ ſocietate Solon; ab Ægeriæ frequentatione Numa; à Veſtæ inſpiratione Zamolxis; à Gabrielis alloquio Mahometes; omnes ab adſcititiâ larvâ mentitæ Divinitatis: Unus à frequenti per dies noctesq; cum Deo tractatione LEOPOLDVS. Explevit monitorium Cambyſis ad Cyrum aphoriſmum: *Dei amicus eſto & in eundem* PIVS: quando adveniens dies affixos cœlo LEOPOLDI affectus vidit; diſcedens necdum refixos dereliquit. Executus eſt Mecænatis ad Auguſtum documenta: *Divinum Numen omni modo, omni tempore ipſe cole*: quando in Curia PIETATIS verſavit CONSILIA: in foro DEI cauſam egit: in templis Numinis venerationem imperavit: in Aula Conſcientiæ jura ſtabilivit: In acie pro Religione pugnavit.

Revo-

Revocavit in facta, quod inter Hebræorum numerabatur præcepta: *Poſtquam autem ſederit in ſolio regni ſui, deſcribet ſibi Deuteronomium legis huius, & habebit ſecum, legetq; illud omnibus diebus vitæ ſuæ:* quando, ex Romani Oratoris teſtimonio; *Nunquam erat vacuum invenire Sacrarum Scripturarum lectione* LEOPOLDVM. Nihil exemplorum per oculos admittebat, quod altius animo non imprimeret: nihil heroicorum facinorum legebat, quod non ſibi agendorum regulam ſtatueret. Ad Divinæ legis normam regebat affectus: ad exemplorum idæam ſuos mores componebat. At cum in ſeipſo exprimeret plures, nihil mentiebatur. Qui omnium virtutes induerat, omnium perſonas ſuſtinebat in ſuâ. Hoc Protheo aut Vertumno felicior, quod cùm alienam exhiberet perſonam, ſemper unus ipſe agnoſceretur: cùm ſuam oſtenderet, ſemper alij multi viderentur. Nunquam finxit, niſi ſe DEO dignum. Ut ſincera in *Conſiliis* Veritas appareret, nudam voluit Principum præſtigias, Adulationem & Mendacium non admiſit. Secum loqui voluit Aulicos, non cum ſua Fortuna. Ut demeret Auſtriæ ſuæ crimina, ſui laudatores excluſit. Non ignarus, qui omnia in Principe laudant, ad deteſtanda pertrahere,

here. Ut auderent omnes vera loqui, audire non detrectavit à ſingulis. Faſtidiens ſinceritatem Imperator, linguam eripit Veritati. Oculum ſe intellexit LEOPOLDUS: palpari non ſuſtinuit. non ignarus, quamvis etiam tenui palpo oculos offendi. Ut libertas eſſet in Aula, Veritatis vincula diſcerpſit, Timorem & Philautiam. Ne timeretur, cùm Princeps dictus eſt, Pater eſſe voluit. Hinc nemo parentum orbitatem queri potuit, Marchione LEOPOLDO. Injuriam non patiebatur, niſi quam DEUS: non ulciſcebatur, niſi DEI. Gladium in ſuorum tutelam Marchio accepit, non in vulnera. Purpuræ ſanguinem non amavit: niſi quà monebatur, proprium cruorem ſuorum ſaluti impendere. Fabulam Plotini, *Principum animas è ſulphure creatas eſſe, facileſq; accendi*, mendacij damnavit mitiſſimus LEOPOLDUS. Sepelivit Titi memoriam, ipſe *ſuorum Amor & deliciæ* nominatas. Cùm ſe omnibus amabilem præſtitiſſet, ſuſtulit, quidquid timere veritas potuiſſet. Commodis ſuis hoc uno ſtuduit; quod conſuleret alienis: aliorum ſecundam fortunam, ſuam ratus felicitatem. Si influebat in ſinum opulentia, non tenebatur captiva: quia uſque ad Cor apertiſſimus erat. Manus gelatas ſortitum credi-

diſſes;

diſſes; adeo nihil, quod à Fortuna accipiebat, ſtringebat. Oceanum dixiſſes; in quem devolvuntur flumina, ut evolvantur. Hoc tamen Oceano liberaliorem agnoſce; quod iſte nunquam ſe totum emittat in fluvios: Leopoldvs per liberalitatis manum amplisſimos ſuos cenſus etiam ad teruncij defectum redegerit. Sic commoda ſuorum cùm promoveret, alteram Veritatis catenam confregit, Philautiam. Geminum, ut corporis, ita animi ſortitus oculum; *Experientiam & Providentiam*, Jani fabulas extinxit *Veritate*. Illum in præterita, iſtum in futura tempora immittebat. A teneris ita ſtuduit veteribus, ut nova exhiberet: ita revocavit retroacta, ut transmitteret in anteriora. Quæ documenta accepit, exempla reddidit. Aſpexit vetera, ut futuris ſæculis exhiberet Idæam. Magiſteria ſumpſit à ſacris Oraculis: Diſcipulus cum legeret, Magiſter cum ageret. Qui intellexerat *fidem ſine operibus mortuam eſſe*, factis animavit. Quæ ab Avis quoque accepit exempla, nepotibus auctiora dereliquit. *Prudentia* cùm in futura intenderet oculum, delatam ſibi Imperij dignitatem detrectavit. Graviſſima illa viſa eſt Septemvirorum conſpiratio, quæ tantam ei molem imponebat. Injuriam crediditſet, niſi propria merita

tita excuſaſſent: quibus non poterat, ut munus dari; ſed oportebat, ut debitum. Excuſſit tamen molem; fortior Atlas deijciendo orbem, quàm ſuſtentando. Pervidit fallax bonum, quod blandâ fronte illudit. Animadvertit præcipitia, quæ trahit ſublimitas. Cùm intelligeret veteres in navis ſpeciem Coronas efformaſſe, didicit periculoſum eſſe bonum Imperia & Coronas; quibus liberè Decumani fluctus inſultant. Cùm legiſſet Imperatores olim, non Coronis texiſſe, ſed faſcijs illigaſſe verticem, agnovit, quàm vinculata ſit libertas, imperare. Hoc uno æſtimandus maximi, quod minimi gloriã æſtimarit. Infra cupiditatem habuit; quidquid poteſt hominẽ ſui amore irritare. Infra æſtimationẽ depreſſit; quod ſupra æſtimationem magnorũ judicia extulerunt. Vulgus in ea, quæ apparent, ruit; hinc præſentibus mergitur: Providus ea, quæ latent, pervidet; & futura propius intuetur. MVNERA alia non novit, quàm quæ dedit. Beneficium ſe tunc accepiſſe ratus, quando contulit. Ut nullus mali ſenſus eſt, in corpore, qui non illicò pertingat ad caput, nulla in Auſtria fuit neceſſitas, quæ non laceſſeret LEOPOLDVM. Ut omnium tolleret indigentiam, ſe ſingulorum fecit ærarium; tantò minus clauſum, quantò pectoris erat

Digitized by Google

magis aperti. Exhauſtum aliquando ſtupuit orbis ærarium, cùm etiam nummo indigeret. Miſerum credidiſſes LEOPOLDUM, qui id demum curavit, ut, quod libenter fecit, diutius facere non poſſet: qui cùm viveret benefaciendo, beneficiorum alveum liberalitate exſiccâvit. Sed fœcundæ ſunt egentium manus. Quidquid acceperint, cum fœnore reponunt. Cùm egeret teruncio LEOPOLDUS, talenta accepit: non ut ſepulchrum, in quo mortua laterent; ſed ut Canalis, ex quo in communem utilitatem diffluerent. Adeò fluxa bona non amavit, niſi ut fluerent. Dempſit Omnipotentis nomen Cimoni, quod ab Athenienſibus impetrarat, quòd vineis ſuis ſepes ſuſtulerit; quando ipſe nec auro, nec animo, nec ſanguini ſepes poſuit. Aſſecutus eſt eam felicitatem, ut in ſuas fortunas neque furto, neque rapinæ quidquam liceret: qui omnes communes fecit publicæ neceſſitati. Cùm omnibus daret, omnes non reddendi neceſſitate obſtrinxit. Deum æmulatus, *qui omnibus dat affluenter*, à nemine recipit; omnes ſui fecit debitores: evicitque, ut quidquid rependere molirentur, jam non munus eſſet, ſed debitum. Ex quibus univerſim illud mecum conficite Auditores, qui dictatos à vobis *Conſilii* aphoriſmos inconcuſſos

agno-

Digitized by Google

agnoſcitis; Sanctiſſimum Marchionem ad exactam *Conſilii* normam Rempub. Auſtriæ gubernaſſe. Sed quia alterum quoque Regnorum Firmamentum *Induſtriam*, deſideratis; ita vobiſcum ſtatuite; Induſtriæ partes eſſe, ad ea ſubjectum populum pervincere, quæ ad Reip. faciunt conjunctam cum perennitate felicitatem. Ea verò, quantum animo complector, ſunt omnino duo, Sanctiſſimæ leges, & Exemplum Imperantis. Lex obſequij anima eſt, vita Majeſtatis: flagellum vitijs, nervus rationi, calcar virtuti: ex neceſſitate nata, ſeruit felicitati. Rerump. ſplendor & tranquillitas in legum baſi ſtabilitur. Exemplum Regis impulſus eſt legis. Boni Principis vita eſt populo vivendi norma, præſcriptio probibitatis. Illuc concurrit ſubditorum induſtria & conatus, quo præceſſerint imperantium facta & exempla. Hæc eſt feliciſſima Principum conditio; ut quidquid faciunt, præcipere videantur. Quod non valent imperijs, extorquent exemplis. Quæ ſi veſtro etiam judicio comprobatis, legite ex Romano Oratore, *Sanctiſſimis* LEOPOLDI *legibus univerſam Auſtriam compoſitam*, confirmatam. Nam LEOPOLDUS enervavit impietatem, ſtabilivit Religionem: erexit Juſtitiam, oppreſſit iniquitatem: repoſuit ur-

bibus humanitatem, ejecit ſævitiam: jurgia extinxit, accendit Concordiam: incendia libidinum ſopivit, caſtiſſimi amoris excitavit: licentiam accidit vitijs, virtutem donavit libertate. Miratus ipſe eſt, quadraginta annis quieviſſe in pace Auſtriam; quam concuſſam, ac pene proſtratam bellis acceperat. Sed ſanctiſſimis id legibus tribuamus: quibus Marti ferrum extorſit; Agricolis dedit: Bellonæ ſerpentes eripuit, Mercurij Caduceo affixit. Ut fundata legibus firmius ſtabiliretur tranquillitas, Foederis Arcæ in Neoburgico colle Templum & Aram extruxit; ad quam litatur uſque hodie Principi Pacis: ad quam ſanctiſſimi Marchionis oſſa *Requieſcunt in pace*. Ut Sacerdotes adeſſent Aræ, *fundavit Monaſteria, ut eſſent, qui die ac nocte Pacem noſtram implorarent*. S. Cruci in vicina valle honores cùm reſtituit, *Signum Pacis* erexit. Ab Innocentio II. *Peculiaris B. Petri Filius* dictus eſt: quia Petra fuit, vel ad quam allide rentur fluctus, quos vicina Stephani rabies concitârat: vel quâ fundaretur murus Religionis tranquillitati protegendæ; in quem eniti non poſſet Pannonica barbaries: vel quæ percuſſa exiliret in ignes, quibus crudelitatis exercitus abſumeretur. Ab Innocentio VIII. *Robuſtiſſimus*

ſimus Lapis è funda Eccleſia vibratus appellari meruit: vel quia per utramq; Fortunam giratus accepit impetum: vel quia inſultantem Auſtriæ proſperitati faſtuoſum Pannoniæ Goliam Stephanum interemit. *Vt Roſa placidus ve Sol*, ingenioſo Poëtæ anagrammate dictus eſt LEOPOLDUS AUSTRIACUS: quia ut Roſis ſpinas, ſic ſeveritatem Clementiæ; ut luci radium, ſic legibus adjunxit executionem. Hanc verò non tam armis expreſſit, quàm vita; non tam imperio, quàm exemplo. Quo impellere volebat ſuos, ipſe præivit. Ut ſuos omnes cenſeret Themiſtoclas, unus fuit omnibus Militiades. Nemo non effunditur in agrorum culturam, ubi Rex Tumquin aratro terram proſulcat. Nemo extra Tyrū foſſas otiatur, ubi Alexander Macedo ijs implendis faſces adportat. Nemo inglorium æſtimat, arenam ædificio ſuggerere; ubi Conſtantinus Imperator duodecim terræ cophinos & ſaxa ſuppeditat. Id omnes agunt non inviti, quod agendum vita Principis oſtendit. Nemo legum virginitatem violat, cùm Reges eam exemplo propugnant. Vivo LEOPOLDO vixit in Auſtria Pietas, Caſtimonia, Sanctitas: quia ipſe, ut vixit, ita dictus eſt *Pius, Caſtus, Sanctus* LEOPOLDUS. Amabilis cæteroquin omniū

PATER, exemplo omnibus intulit violentiam. Violentiſſimum enim jubendi genus eſt, exemplo imperare. Ut imperaret pluribus, ſecuturis Auſtriacis Imperatoribus præluxit: quos ut faceret hæredes Auſtriæ, fecit virtutum. *Regnavit à ligno Crucis* Rudolphus Primus? didicit à Pietate LEOPOLDI. Conflixit armatus Cruce Albertus Triumphator? Symbolum deſumpſit à labaris LEOPOLDI. *Victoriam & Pacem* duos ſtatuit Imperij pedes Fridericus Pulcher, quibus adhuc ſtat Auſtria Dominatrix? & vincere didicit, & quieſcere à LEOPOLDO. *Fide & Conſtantiâ* ſtetit Albertus II. Honorificus? ſed quâ præluxit LEOPOLDUS. *Liber & gladius* Friderici Pacifici ſunt Conſilium & Induſtria LEOPOLDI: illis per quinquaginta annos pacem ſervavit? LEOPOLDI tranquillitatem ſuâ auxit. MAXIMILIANUS *per tot diſcrimina rerum* intrepidus magnanimitatem LEOPOLDI expreſſit. Æſtus Caroli V. à LEOPOLDO eſt accenſus: Religio Ferdinandi I. Juſti à LEOPOLDO deſcripta: Prudentia Maximiliani II. per LEOPOLDUM ſignata: Conſtantiâ Rudolphi II. à LEOPOLDO firmata. Affabilitas Matthiæ ex LEOPOLDO effigiata. Clementia Ferdinandi II. JUSTITIA & PIETAS Tertij, Amabilitas Quarti, à LEO-

POLDO

POLDO accepta: LEOPOLDI I. Hungariæ Regis ut nomen, ita CONSILIUM & INDUSTRIA, à LEOPOLDO derivata. Cùm ergo unum vides LEOPOLDUM Auſtriæ Marchionem, Auſtriacos Imperatores omnes cogita: cùm omnes intueris, unum cogita D. LEOPOLDUM. *Conſilio & Induſtriâ* fundatam Auſtriæ gloriam, *Conſilio & Induſtriâ* per tot Archiduces, Reges, & Cæſares derivatam, *Conſilio & Induſtriâ* perennaturam augurare. Eâdem ſemitâ ad eundem terminum eſt iter; excipiuntur eodem portu, qui eâdem navi feruntur: non exerrant ab eodem ſcopo, qui eâdem lineâ progrediuntur. Quando memoriæ occurrit *Conſilium & Induſtria* Divi Marchionis LEOPOLDI, ſuperſtitem agnominem gratulare *Sereniſſimum* LEOPOLDUM, quem Auſtria Archiducem colit, Hungaria Regem veneratur, Bohemia expectat, Imperium inter vota: quid hæres lingua? Imperium inter vota; (Etiam mutus intelligor.) Qui hæreditate ſucceſſit in bonis fortunæ, anteoccupavit ſucceſſionem Virtutis. Cujus nomen accepit, involavit in facta. Ut, ſi felicem prædicatis Auſtriam *Conſilio & Induſtriâ* Divi LEOPOLDI; feliciſſimam ſperare Auſtriam, Ungariam, Bohemiam, Orbem univerſum debeatis *Conſilio & Induſtria* Sereniſſimi Regis LEOPOLDI.

Digitized by Google

Dicta Viennæ Auſtriæ in Baſilica S. Stephani nomine Nationis Auſtriacæ ad Academicos.

****

ORATIO XV.

De
S. LADISLAO
Vngariæ Rege,

Cujus funus currui impoſitum ſponte ſine vectore Varadinum delatum eſt.

ILlud reſtabat unum, Academici Auditores, ut poſt ſubſtratum Apoſtolici Regni moderatrici Virgini ſceptrum, poſt inclinatas ad obſequiũ galearum criſtas, poſt lunatas acies Virgineo tholo anathema defixas, poſt erecta Cælitibus æternatura trophæa, ipſe tandem etiam in Libitinæ feretro æternum ſeſe amoris monumentum figeret, qui ſeſe ad Lucinæ incunabula Reginæ Virgini dedicaverat *Ladislaus*. Enimverò impoſitum currui, dicamnè cadaver? nullum Virtus poſt ſe relinquit ſuper-

ſuperſtes cadaver; dicamnè umbra? unus Cœleſtium ornamentorum ſplendor hanc odit pediſſequam: dicamnè cineres? nullis poteſt amoris flamma tumulari cineribus; dicamnè exuviæ? Regum exuviæ regna ſunt; quæ nullis poſſunt curribus contineri. Impoſita tamen currui aliqua pars *Ladiſlai*, eo ipſo die, quo Lampadophoria veteres Athenæ præparabant, nova amoris ſancit Panathænæa, non ut ad profana Palladis delubra, ſed ad Protectricis Vngariæ Virginis aram ardentem extincti corporis facem defigat: dum ſpontaneo, adeoq; prodigioſo motu incitatæ rotæ ſacratiſſimâ onuſtæ ſarcinâ, ſine jugalium equorum adminiculo, ſine directore deferuntur. Non eguit ſcilicet Vectore Jumento Amoris Curſor, cui vel famuli Cælites alatos humeros ſubjecerunt, vel miſſi ſub juga Spiritus, nunc demum excuſſis frænis, quibus compreſſi vivo parebant *Ladiſlao*, velociſſimo impetu ad metam deportant. Quod ſi inſtructum funus oratione proſequi imperatis; ad buſtum uſque proſequamur; non quod digna buſto oratio pompam illuſtrare præſumat: ſed ut cùm meæ dictionis argumentum ſit funus, ſuæ quoque à tumulo vitæ principia hauriat, cunas ſortiatur in Sandapila, in funere adoleſcat, Regum exu-

vijs

Digitized by Google

vijs adornetur, illuſtretur Herois umbrâ, ad buſtum ſeneſcat, cineribus demum, ubi magis conclamata fuerit, quàm declamata, tumuletur. Quanquam ego cum immane plauſtrum Regio onuſtum funere conſpicio, non tam ſuperbientem Regum caſibus Libitinæ pompam, quàm poſt fulminatos hoſtes triumphantis *Ladislai* ſpeciem videor intueri, hoc uno ambitioſo Romanorum apparatu feliciorem; quod, non edomitis ad fræna leonibus, non miſſis ſub juga Elephantis, non jugalibus cervis, non equis peregrino ex Orbe advocatis ſuſpenſo paſſu protrahatur; ſed ad Varadienſe Capitolium (quod dudum ipſe Orbis Imperatrici Virgini dedicaverat) ſpontaneâ rotarum volubilitate rapiatur. Utinam mortua illa cum opimis animorum ſpolijs Epicuri diſciplina in hæc Ladislai tempora fuiſſet reſervata! didiciſſet profectò, vel in Rege emortuo, vitam beatam Virtutemq; in rotam conſcendere potuiſſe, vel ut præcipiti impetu deturbaret Fortunam; vel ut ſecundiſſimo inceſſu raperetur ad gloriam. Utinam inani fremitu fulminantes Tyranni, in hanc ætatem crudelitatis ſuæ exordia protraxiſſent! didiciſſent, minas quidem in Fortunæ rotam ſibi conceſſas; Victoriam verò ac Triumphum uni Ladislao. Etenim unus

unus ille eſt, qui è volubili rota in præcipitium egit Fortunam: ſedentemne dicam cum Apelle, quæ nullo unquam aut loco aut ætate quievit? an ſtantem, quæ Rhamnuſianâ rapacitate ſemper agitur? Unus ille eſt, qui admirabile dedit Virtutis ſpectaculum; ut, quæ levitatis olim & inconſtantiæ fuit Imago, conſtantiæ nunc eſſet & Virtutis ſimulachrum. Vocem olim audiveramus Saporis Perſæ; quod ſi cum Fortuna ipſa duello manus conferre liceret, palmam eſſet reportaturus: res ipſa, eventusq; glorioſus ſervabatur Ladislao. Ut intelligeremus unum tandem exiſtere potuiſſe Regem, quem non ut victimam ſaginaſſet ad ſupplicium, nec ut hoſtiam ad pœnam coronaſſet Fortuna. Non enim per humanæ felicitatis ſtudium decurrenti ad victorias Ladislao, vel regna moras injecêre, vel detinuerunt curæ, vel irretiverunt illecebræ, vel impedivit Dignitas, vel avertit inſolentia, vel poteſtas retardavit. Nihil magis odit obſtacula, quàm incitatus ad gloriam curſus: qui cùm in metam anhelus intendit, impedimenta vel non ſentit, vel frangit. Vidimus equidem verendam diadematis majeſtatem (quanquam natus ad libertatem Ladislaus ſuum illâ verticem nunquam voluit coronari) vidimus tamen

etiam

etiam fronte prohibitam humili obſequio ancillantem coronam; ut quæ immortali coronâ digniſſimum caput tegere non poterat, vel ejus ſaltem pedibus offenderetur: vel quem unum ad regni gubernacula divinitus datum eſſe intelligebat, in compedes tranſmutata æviterno nexu regnis adſtringeret: vel ut doceret ſplendidas eſſe Regibus umbras, qui pro Sole ipſam habeant Virtutem. Vidimus auratas Regiæ dignitatis notas; ſed quas illuſtriores reddebat Virtus, quam opulentæ peregrini maris piſcationes. Adoravimus ſanctam illam Regnorum Dominam Virgam, ſed aureo ſuffuſam rubore: an quod ea amaret ſanctiſſimi Regis manu tractari? an quod puderet non majus in terris tantæ Virtutis præmium poſſe reperiri? Suſpeximus Regalem purpuram, ſed quam Cœlitum ante amor ſeipſo imbuerat, quàm cruore muricis tingeretur. Sed tum etiam bis tinctam vidimus, quando per medios hoſtium nimbos, non ſine vulnere ſibi viam fregit, ut raptæ in prædam Virgini, in Virginitatis aſylum ſecurum reditum patefaceret. Quid quod vulnus ipſum immani oſcitans hiatu medica ſubito è cœlo manus reparavit? Crediderim, ne plus ſanctiſſimi Sanguinis effunderetur; quam ad tingendam purpuram

deſi-

deſiderabatur. Sed parum erat vel proprio ſanguine decorum vel muricè maculatum ſagum induiſſe, quod probis æquè ac improbis Fortuna ſine meritorum diſcrimine elargitur; niſi detractos etiam Othomanicæ Lunæ rubores ſuæ trabeæ adjungeret ornamentum. Etenim aſtra, quæ ſacrilegus Barbarorum furor è ſanctiſſimis delubris eripuerat; dicatæ Superis faces, quas in cruentum lumen propudioſis cornibus Othomanica ſibi Luna vendicârat; eò (Numine ſic diſponente) rapta videri poterant, ut reparanda Ladislao ſervarentur. Vos ego montana Cherelem teſtor, quæ nec petroſo aditu, nec umbroſis luſtrorum ſcenis ita Chunos tutari potuiſtis, quin in uno Ladislao diſceretis nihil tam invium eſſe, quod Virtus non calcaret ſecura; nihil tam obſcurum, quod ſuo illuſtris ſplendore non irradiaret. Vos Lami Lapiq; appello, qui decolores Chunorum ſanguine procellas tingendæ Ladislao purpuræ ſuppeditaſtis. Vos Save, Iſterq; fluviorum Principes teſtor, quoties oppoſitos riparum limites hoſtili adaucti ſanguine perrupiſtis? quoties cruenta Lunæ cornua in ferrugineum livorem degenerare conſpexiſtis, & inaudito hactenus ſpectaculo experti eſtis, etiam mediam Lunam deliquium pati potuiſſe &

quoties experientiâ didiciſtis, non magicis ſolum carminibus (quod ſuperſtitioſa credebat Antiquitas) ſed & vi, & robore, Virtuteq; *Ladislai* Lunam in fluvios potuiſſe deturbari? Vos Bulgari & Græci, vos Macedones & Beſſi, vos Thraces ego compello, quoties Lunas veſtras ad *Ladislai* pedes ſubſtraviſtis, & vel inviti nobilem eſtis teſtati *Ladislaum*, cujus calceis Lunas addebatis. Vos deniq; Orthodoxis infeſta Turcarum agmina, quæ ad Aci nutum deſolationes Urbium, oppidorum vaſtationes, regnorum incendia, templorũ everſiones, Religionis excidium, ſacrorum profanorumq; miſerendam confuſionem vomebatis: vos ego compello, qui præcipiti veſtrâ fugâ comprobaſtis: felicius ad defectum Lunæ conflixiſſe *Ladislaum*, quàm vel vos ad ejuſdem incrementum deſtinaveritis, vel ad plenilunium Spartani conſueverint præliari. Quid, ſi & *Lunâ* ipsâ Adjutrice Lunæ cornua debellarit *Ladislaus*? certè ſi indictum prælio diem memoriâ repetamus, eum ſuo decrevit & prælio & triumpho ſanctiſſimus Rex, quem Orthodoxi Veteres, Chriſtianæ *Luna* Virgini ſacrum eſſe voluerunt; ut poſthabito Bellonæ opitulantis præſidio hanc unam armorum belliq; Præſidem adoraret. Et mirabimur fuſos fugatosq;

eosq; hoſtes, erepta ſpolia, Victorias reportatas? Non potuit non feliciter Lunam debellare, qui eâ Belli Pręſide nitebatur, cujus dudum pedibus ſua cornua calcata Luna ſubjecit. Non potuit non hoſtilis exercitûs robur profligare; qui è *Turri fortitudinis* decertabat. Non potuit digeſtas in furorem acies non frangere, compoſitos in Vngariæ perniciem ordines non turbare, pro quo *Caſtrorum acies ordinata* confligebat. Quæ cùm primùm belli Præſes agnita eſt à Ladislao; illicò candidatus Angelorum exercitus ſanctiſſimo Regi viſus eſt præliari. Emerſit ex certamine glorioſa Victoria, quod tam bonis avibus fuerat inchoatum. Verum quorſum hæc à nobis diſputantur, Auditores? ut intelligamus ſcilicet debellatam Fortunam, fuſam fugatamq; inconſtantiam, quando ipſa inconſtantiæ Præſes ac Dea Luna eſt profligata. Quare Cœlites emortuo Victori triumphum decernunt, non quem jumenta (vel ex eo tarda, quod ferri pondera ad celeritatem eorum pedibus ſubijciantur) ſed quem ad omnium retro ſæculorum invidiam vel alati Pegaſi provehant, vel Angeli cervi; ut qui certiſſimum in aureis cornibus Victoriæ Nuntium Varadinum tulerunt; ijdem ſint & pompæ vectores, & triumphi ſtipatores.

Quâ enim vi, quo impulſu, ſi non famulâ eorum ope, qui jam inde à primis incunabulis Ladislao adſtiterunt, currum adeo incitari exiſtimemus, ut non modo inſequentium turmæ equitum, ſed nec mea amplius, dicendo aſſequi poſſet oratio, niſi jam ad tumulum prope perveniſſemus. Quanquam quis tumulus theſauro huic excipiendo poteſt dignus inveniri? Arca theſauris propria eſt, non ſepulchrum: ut non immeritò proinde Divorum Theſaurarius Deus voluerit Varadienſem *Fœderis* aut *teſtamenti Arcam* condendo *Ladislao* deſtinare. Crediderim, ut omnis retro ventura poſteritas habeat, unde ſibi inexhauſtam cœleſtium divitiarum copiam depromat. Quanquam quid conditum tumulatumq́; prædicamus *Ladislaum?* cujus vivam effigiem ſuperſtes cineri Virtus ita expreſſit in Auguſtiſſimo Imperatore, eodemq́; Potentiſſimo Vngariæ Rege *Ferdinando II*. ut hiſtoriam repetiviſſe *Ladislai*, ſit vitam depinxiſſe *Ferdinandi*; geſta commemoraſſe FERDINANDI, ſit ad Vitam revocaſſe *Ladislaum.* Ut vel hinc viva ſpes affulgeat exterminandi aliquando Orientalis illius Planetæ; quando attrita primum à *D. Ladislao* cornua omnino decuſſabit Ferdinandus, ortumq́; & occaſum admirationis ſuæ famâ copulabit.

quan-

quando aut deturbata è rotâ Fortuna ipſa ſui ultrix Sacratiſſimoq; Imperatori ſupplex alas incidet; aut ad eum, ad quem ſedere cœpit cum omnium gaudio Ferdinandus, defixa clavum, omnem ſibi ereptam ſentiet inconſtantiam; quando denique nullæ aliæ mundo ſupererunt rotæ, quàm geminæ illæ terreſtris, cœleſtisq; globi Pietate & Juſtitiâ copulatæ triumphum pro-vecturæ FERDINANDI.

Dicta Viennæ Auſtriæ in Baſilica S. Stephani nomine Nationis Vngaricæ.

ORATIO XVI.

DE S. CATHARINA

Sponſalia Chriſti & Catharinæ.

QVa demum id factum ratione, Senatus Academice, aut quo à vobis decretum eſt conſilio, Philoſophiæ Proceres, ut illuſtrandæ Parentis de vobis, deque Republica literaria optimæ meri-

meritæ Catharinæ laudes, uni mihi inter vos poſtremo nuper ampliſſimis benevolentiæ veſtræ brachijs in Philoſophiæ amplexus aſſumpto, in hac ſapientiſſimorum virorum panegyri decantandæ committerentur! Haſnè gratias conjunctus vigili cum ſollicitudine Maternus Amor à ſapientiſſimis filijs merebatur? Itane inflammatus ille in amantiſſimam Genitricem extinctus eſt ardor, ut eam nuperrimè inter vos adſciti, ac prope heri conſilio veſtro adauctorati Philoſophi ore ſalutari jubeatis? ſiccinè, quæ plurium per annorum evolutiones ampliſſima in vos cumulavit beneficia, aut exciderunt memoriâ, aut eam tantummodò meruerunt commendationem, quæ à poſtremo inter vos Oratore abundè poſſit impendi? Quod ſi contemptus quoddam genus eſt, ſalutando Principi indiſertum deſtinare Oratorem, impietatis eſt Tutelarem Matrem veſtram Divam *Catharinam* ultimi ſubſellij viro commiſiſſe. Sed teneo animum, conſiliumq; veſtrum Philoſophi. Animadverto, quò ſuaviſſimum illud vergat in me conſpirantium ſuffragiorum imperium. Intelligo vos Indorum æmulari inſtitutum, qui à recentiſſimè nato filio univerſorum (ut ipſi ajunt) Matrem Lunam ex arbore ſalutandam decreverunt,
dum

dum me in hanc multorum ante hâc floridam eloquentiâ, nunc meâ ſolum inopiâ ſterileſcentem arborem expoſuiſtis, Cerno vos ut ſublimitate ſcientiæ, ita & conſiljorum acrimoniâ imitari aquilas, dum natum recenter pullum, jubetis vivaciſſimum *Catharinæ* Solem contemplari. Agnoſco vos Poëtæ legem, quam pectoribus veſtris ipſi jam olim impreſſiſtis, meis etiam præcordijs inſtillare;

Matrem cognoſcere diſce.

Pareo, quia imperatis: lubens, quia etiam grata ſunt Matribus prima lallantium verba filiorum. Tu modo, dum ego te Matrem conſaluto, me filium cognoſce Catharina. Ut verò etiam Philoſophorum Parentem agnoſcat orbis Catharinam, ad primas conjugij faces revolvite cogitationem. Exarſerat enimverò *ſpecioſus præ filiis hominum* Sponſus, ut amantem redamaret Catharinam, à qua *in uno oculorum* fuerat ſauciatus. Habet ſcilicet hoc animorum ille Magnes, ut in quem ſeſe amoris pondere inclinârit, facillimâ ad ſe pertrahat Amoris reciprocatione. Eſt enim Amor fœcunda Amoris radix, quæ progerminat in Amorem. Eſt Amor Amoris ſemen; adoleſcit ubi ſeritur. Eſt Amor Amoris meſſis, qualis Satori excidit talis rurſus in falcem cadit

Meſ-

Meſſori. Eſt Amor Amoris fomes; qui ubi ſcintillam conceperit, adoleſcit in incendia. Eſt Amor Amoris pabulum, quod in mutuum tranſit nutrimentum. Eſt Amor Amoris Pharos: luſtrat, vocat, regit redamantem. Eſt Amor Amoris pretium: emitur, cum expenditur. Eſt Amor apud Orpheum ſecretiſſima clavis, quâ amanti pectus aperitur; ne miremur ad immortalis Numinis viſcera penetrâſſe *Catharinam*. Eſt Amor Amoris Echo: ne miremur ex *Petra* Chriſto reſpondiſſe amore. Quæ ne tam ad laſcivientis eloquentiæ pompam ſpecioſa, quàm ad laudatæ virtutis commendationem vera eſſe intelligatis; agite aſſerti in integerrimam Sponſam caſtiſſimi Amoris indices notas expoſtulate: non dabo frequentatas illas innocentiſſimè colludentis DEI ad *Catharinam* viſitationes: non dabo Virginis cum Chriſto ſanctiſſimâ cum voluptate colloquia: non dabo miſſas ultro citroq; Angelicarum mentium legationes: non dabo cœleſtis bellaria figmatis delicioſos in miſſus columbæ miniſterio apportata. Illam, illam precor Nuptialis ſerti connubialisq; celebritatis illuſtriſſimam noctem in memoriam revocate. Extinxerat Veſper diem: ſed nullis *Catharinæ* pectus involuit tenebris Heſperugo. Ardebant

bant flammeæ cœli faces, quarum ad invidiam exæſtuabant vota *Catharinæ.* Proſtratus ſomno jacebat orbis; erecta vigiles agitabat curas *Catharina.* Enimverò indormire neſcit Amor, quem nulli infeſtant vapores, in quo ſoporiferas humorum nubes æſtus & ardor omnes conſumunt. Silebant mortalium curæ; una calidiſſima inter ſuſpiria vocali ſilentio Numen fatigabat *Catharina.* Quid agis vocantûm facilis ad votum DEVS? Nondum amanti te ſiſtis *Catharinæ?* Deſiderati abſentia boni nimium quantum cruciat animum inquietum. Torquebis Deus, ſi præſentiam diſtuleris. Nihil moroſum magis eſt Amori, quàm mora: mori eſt morari. Torquebis ſi diſtuleris: crudelitatis quoddam genus eſt, amantem non audire. Torquebis ſi diſtuleris: dilata vota mentem dilaniant. Sed differebat credo Numen, dum calidiſſimis è *Catharinæ* ſuſpirijs deſcenſuro nubes conflaretur. Hac enimverò provectus, ſatellitio ſtipatus Angelico, caſtiſſimâ ſociatus Genitrice, bipatentibus cœli valuis emiſſus prono in terras lapſu ſeſe inſinuavit. Ingreditur jam notum *Catharinæ* penetrale; caſtiſſimo conſalutat amplexu, & conjugali ſibi Dilectam Cajam deſponſat annulo *Catharinam*; qui ſi nullam fortaſſis pallâ gemmam coërcebat, ambie-

ambiebat tamen gemmam *Catharinam*, in qua una, ad Pyrrhææ opprobrium gemmæ, non fabuloſo cum Apolline commentitium Muſarum concilium, ſed ipſa vivebat Sapientia. Ite nunc, Amoris teſtes inveſtigate notas: unum mihi contractum Dei cum *Catharina* connubium efficaciſſimum charitatis eſt documentum, argumentum dilectionis. Ratum habeo matrimonium quod annuli donatione eſt ſubarrhatum. Ratum habebunt Areopagiticæ Juſtitiæ tribunalia, quod coram Angelis teſtibus eſt contractum. Ratum pronunciabunt Eccleſiaſticæ æquitatis Conſiſtoria, quod initum vident coram *ſummo Sacerdote*. Nec Parentum quiſpiam aſſenſum requiſierit, qui ratione prævola jam tum vel legerit, vel audierit dicenda ex *Clementin. III. de puella nubili cap: Cum virum, de Regularibus; qualibet, dum habet arbitrium in electione propoſiti, Parentum ſequi non cogitur Voluntatem.* Sed quid ſi ſtipatus omni Charitum joco, lepôrum riſu, ludentiumque Venerum Panegyri Imperatorum favor doloſæ Voluptatis aſpiret irritamenta? Quid ſi armata minis violentia, inſtructa tormentis crudelitas, horrenda funeribus immanitas exaggerato ſuppliciorum examine tenerrimæ Virginis animum aggredia-

diatur expugnandum? Hic demum & intaminati Amoris, & incorruptæ fidei oſtentandæ ampliſſimum *Catharina* Theatrum aperietur. Explicentur ergo mendaces in ore riſus, in oculis Soles, in fronte ſerenitas, toto vultu deliciæ Gratiarum: miſceantur verbis Favonij, geſtibus Charites, donis Voluptas, felicitas univerſa promiſſis. Helenæ abſtrahi poterunt, allici Proſerpinæ, Cynthiæ avocari: Catharina nec moveri. Audivi ego illam, virili faſtu fœminarum illicia proculcantem. Quid, inquiebat, Tyranne? ſperas Fortunæ objectu divitiarum illicio, favorum larvá, gratiarum mendacio, Voluptatum irritamento aut abducere à Deo animum, aut refigere à voto cogitationem, aut ſeparare affectum ab amato, aut Amorem à Sponſo avocare? Neſcis ſcilicet, quod cum Poëtis pridem decantaverunt & pueri? neſcis Amorem cœcum eſſe? non videt ſplendores opum, voluptatum ſcenas, theatra deliciarum. Neſcis Amorem ſurdum eſſe? non audit bene ſonantes odas promiſſorum. Neſcis apud Agathonem, Amorem rem liquidiſſimam eſſe? non detinetur objectis opum acervis? Neſcis Amorem alatum eſſe? inſidiantis Fortunæ caſſes ſuperevolat. Pueris mella objice, mulieribus roſas, imbelibus animis

mis voluptates. Catharina ſub tuo melle fel, ſub roſis ſpinas, ſub Voluptatis larva tormentorum examen intuetur. Apage, non ſum mea. Annulum teſtor tranſlati Juris teſtimonium. Ut datam infringam fidem, doces? fœdifragum eſt. Ut ſuffurer? Sacrilegium eſt. Quid ad hæc ſimulato tecta ſub favore crudelitas? Intumeſcit animus, inhorreſcit vultus, frons aſperatur, concutitur pectus, contremiſcunt artus, diſtenditur collum, totum corpus inquietâ fluctuatione agitatur. Sed quæ demum in fulmina crudelitatis illa nubes reſolvetur? producta tabeſcentem inedia conficies? Neſcis Virtutem carere ſtomacho, ſtomachum aſſuetus ſaginare. Si neceſſarias Vitæ tuendæ epulas arcueris, aderit ſtatis per diem horis fideliſſimum columbæ miniſterium, quod Divina ſubmiſſas curâ cibariorum delicias ſuppeditabit. Siti facilius contabuiſſet, quam æſtuoſa Amoris febris corripuerat. Veſcum negabis panem? at non prohibebis, quo minus felicibus auris *Navis inſtitoris* MARIA *de longè portans panem* ad eam delabatur. Cibum vetabis? ſuo ſe Sponſo paſcet, qui ad omnis invidiâ metamorphoſeos factus *eſt panis de cælo deſcendens, quem qui manducat, vivit in æternum.* Convivari prohibebis? Juge convivium,

vinum; abeſſe non poteſt, ubi ille degit, cujus *Caro verè eſt cibus, cujus Sanguis verè eſt potus.* Ad carcerum tenebras, ſpeluncæ noctes, antrorum Umbras condemnabis? ſed incaſſum: habet ſecum *mundi lucem,* habet *Solem Juſtitiæ.* Quin ipſa ſibi lucem facit Virtus, adſcititij nihil indiga Solis: ipſa ſibi Sol eſt nullius conſcius umbræ: ut puros non habuiſſe oculos credam illum, quiſquis in Sole primus maculas conſpexit. Nihil agis immanis ferocia, nihil ferox immanitas. Ad rotas provoca, ſi earum motu moveri, earum revolutione ab Amore poſſit devolui, *Catharina.* Sed rotantur cœli, ſtant fixæ ſtellæ: volvetur rota, immota ſtabit *Catharina.* Novum dabit orbi ſpectaculum, cùm inconſtantiæ Symbolum Fortunæ rotam, Virgo in rotæ volubilitate ſtabilis, conſtantiæ efficiet ſimulachrum. Novum dabit Epicureis prodigium, qui multis retro firmatam ſæculis opinionem, non poſſe beatitatem in rotam conſcendere, eo tandem die condemnabunt, quo tanta cum alacritate per laniaturos dentes aſcendere videbunt *Catharinam.* Quæ res & fabulis demet miracula, & efficiet porro, ut ſileantur Argivæ, taceantur Phocides, non commemorentur Lacenæ, ſepeliantur Amazones; una poſt hominum memoriam

Rotarum Victrix, in Amore ſtabilis, in promiſſo immota, in connubio fidelis nominetur *Catharina*. Agnoſcitis in Amore Sponſalia, connubium in annulo, fidelitatem in tormentis? Nunc verò prolem tantæ Parenti ſupparem, indole & Virtute matriſſantem conſpicite. Illam dico Regiam Maximini Conjugem, illum militiæ Ducem Porphyrium, ducentos illos cum Duce milites, fæcundiſſimo ſuſceptos partu, maternâ formatos induſtriâ, ad dignos tanta parente mores educatos; quos ſuo formavit imperio, inſtruxit contubernio, exercuit legibus, munivit exemplo, animavit Virtute: ut nullus potuerit Cæſareus favor excogitare gratias, quibus illiceret; fraudes, quibus irretiret; machinas, quibus impeteret; dolores, quibus frangeret; tormenta, quibus expugnaret. Neque illa prætterite quinquagena Alexandriæ miracula, eruditione, famâ, ſupercilio, vultu, ſapientiâ, canâq; majeſtate verendum conſilium, quos feliciſſimo partu ad immortalitatem eſt enixa *Catharina*. quibus naſcentibus obſtetricata eſt Tyranni ſecuris, ut ſapientiæ genuinum eſſe partum intelligatis: quam eâdem obſtetricante natam eſſe pridem audijſtis. Cadunt à Matre non Lucinæ in cunas, ſed Libitinæ ad ſepulchrum. Nunc demum

demum credite Philoſophiam eſſe mortis imaginem; quæ cùm parit, ſuam etiam in prole ſimilitudinem exprimit; cui proinde cunarum vicem debet tumulus inſervire. Abluuntur recenter nati, ſed ſuo in ſanguine. An quia è Regia ſtirpe oriundi, jam à primis Natalibus aſſueſcunt purpuræ? An quia purpuratis cœli partibus adſcribuntur, ſuo malunt, quàm peregrino murice radiare? An demum quia cùm ex ea Matre progeniti eſſent, quam per intimas animi ſedes Amoris febris depaſcebatur, parem fortaſſis contraxerant calorem qui venæ ſectione fuerat perſanandus? Quidquid demum id fuerit; illud indubitatum habeo, uterinos illos noſtros, ſed majores natu fratres extitiſſe, Philoſophi Auditores: ut cum in eorum Indolem reſpicimus pari etiam Virtute ſuccreſcamus. Tota equidem ſeſe Parens primogenitis infudit olim, ſed & tenellis nobis ſuper aliquid reſervavit. Manat enimverò adhuc uber illud ſapientiæ lactis dulcore, ut nos *quaſi modo geniti Infantes, lac ſine dolo concupiſcamus.* Accedimus patulis ad terram lacte fluentem deſiderijs, & in deliciarum partem vos quoq; ſcientiarum lumina, ſapientiæ Auguſtalia advocamus. Non detrectabitis appropinquare *Catharina* Æſcu-

lapij, qui ejus oſſa reparandis hominum morbis, ſaluberrimo fluxiſſe unguento è vetuſtiſſimis tabulis accepiſtis. Non detrectabitis æquitatis Vindices, qui ad Maximini tribunalia, ſummo cum ardore Juſtitiam propugnantem audiviſtis *Catharinam*. Non detrectabitis Theologiæ Aquilæ, qui docentem audiviſtis *Catharinam*, dilucida explicatione partem illam, quæ de Deo Uno Trinoq; diſſerit, illam quæ de fide, ſpe & charitate agit, illam deniq; quæ Deum hominem docet. Accede Auſtria, accede Imperator Ferdinande, qui jam diuturno fulminantis belli incendio æſtuaſtis. Habet in Victorias ſtrictum acinacem, *Catharina*, habet rigidum ferrum ad temperandos æſtus, ad fulminei Martis flammas extinguendas.

Dicta Viennæ Auſtriæ in Baſilica S. Stephani nomine Facultatis Philoſophicæ ad Academicos.

✻✻✻✻✻✻✻✻✻✻✻✻✻✻✻✻

ORATIO XVII.

DE

S. CATHARINA.

Catha-

Catharina Univerſitatis Protectrix.

FErvet etiamnum hodie ad Alexandriæ mœnia calore Martio confuſus pulvis, & ad glorioſum ſpectaculum noſtram evocat attentionem, Academici. Agite ergo, dum primis eminus affulgentis Victoriæ radijs aſpergimur, ab umbra ad Solem, à quiete ad laborem, à carcere ad mappam, à pace ad bellum, ab urbe ad aggeres, à foro ad valla, à podio ad arenam, à porticu ad campum, à ſereno cœlo ad fulminantis Gradivi tempeſtatem glorioſiſſimam hoſtium detriumphatricem comitemini *Catharinam*. Etenim in aperto campo, in ſtadij arenâ, ſub ferreo Marte vireſcentes hoſtili dexteræ palmæ extorquentur, in patenti ad prælium æquore ex ipſis fuſorum cadaveribus Imperatorum triumphis ſolia eriguntur; erumpente ex hoſtium trucidatorum tumulis lauro victorioſis Ducibus æternum perennatura tempora inumbrantur. Stent abortivas inter delicias Sardanapali, nativas inter hortorum purpuras educentur Heliogabali; nullâ unquam cæde, niſi in roſas, delicatè barbari imbelles manus cruentent Sybaritæ: fortiſſima interim Heroina Virgo contra for-

tunæ Tyrannidem animata, furoris crudelitate incenſa, crudelitatis barbarie incitata, tantò certior de Victoria, quantò ſub pietatis auſpicijs ſecurior decertabit. Quam dum curioſâ ad laudabilem æmulationem pietate ad aras uſque coronarias amici Philoſophi proſequimur, vos quoque Vitæ Vindices Æſculapij, vos æquitatis propugnatores Juriſperiti, vos cœli Patres Theologi pari nobiſcum incitati Spiritu, quam præterlapſis temporibus ſolum Philoſopham credebatis, hodie Medicam, Juriſperitam, Theologam, Bellonam ac Protectricem veſtram adorate *Catharinam*. Ita enimverò decerno, ſi Auguſtam veſtram literarum Univerſitatem hortum quendam eſſe dixeritis, ego Floram ſalutabo *Catharinam*. Si cœlum vocaveritis, Solem appellabo: ſi Deorum immortalium munus nuncupaveritis; Pandoram admirabor: ſi Rempublicam compellaveritis; Dictatricem venerabor: ſi familiam imaginabini; Matrem exoſculabor: ſi corpus unum nominabitis, cor indigitabo; ſi Senatum concipietis; Conſulem reverebor: ſi Regnum exclamabitis; Reginâ acclamabo: ſi imperium efferetis, Imperatricem adorabo *Catharinam*. Ut quiſquis ſeſe agnoſcit in horto florem, in cœlo Stellam, in Republica

blica civem, in familia filium, in corpore membrum, in Senatu conſeſſorem, in regno Imperioq; ſubditum; hac una pariter debeat, à Flora decus, à Sole lumen, à Dictatrice leges, à Matre Amorem, à corde vitam, à Conſule prudentiam, à Regina nutum, ab Imperatrice juſſa accipere: verbo, dicam Academicam Protectricem aſſumere *Catharinam*. Et verò cum Juriſperitam auditis *Catharinam*, eam animo concipite, quæ jus facere maluerit, quàm audire; leges ſervare magis, quam citare; tabularum notas, magis factis deſcribere, quàm verbis dictare. Ne de trivio Advocatam cenſeas, pro Deo cauſam agit. Diſce quàm peritam eſſe Juris oportuerit, quæ Deum habuit Clientem. In hoc uno & vindicativæ leges, & commutativæ pandectas inſumpſit: pro quo cùm peroraret, cœlum ipſum tanquam Judicem excitavit in vindictam: quod illicò ſerenam frontem contraxit in nubes, detonuit fragore, fulmina & rogum cœli reis decrevit. Cauſas agenti equuleus & rota dederunt cathedram. in illo cum penderet, ſuſpenſos tenuit Spectatores ſuæ conſtantiæ admiratione: in hac cum peroraret, eruperunt è radijs flammæ, ut dicentis involarent orationem, ubi tota in flammis ſanctiſſima excanduit indignatione.

tione. In cinerem abijſſet, vel ut ad Numinis vindictam Tyranni in oculos involaret: vel ut ad veterum Oratorum morem pro Deo reo non tam cinere ſparſa, quam tota cinis peroraret; exoraretq́; ſuum in Imperium ac honores reponi Numen, quos ſacrilego fuerat auſu idololatrarum manus ſuffurata. Sed cùm in Regnum non valeret Chriſtum reſtituere, inſignia ſaltem Imperij exrorſit. quin ut Regem oſtenderet, ſuâ eum purpurâ conveſtivit. Imo ut Auſtriacum faceret, non minus *Candidum* quàm *Rubicundum*; effuſo ad purpuram cruori lac addidit ad candorem. Vicerat penè cauſam univerſam, cùm aurum Tyrannus in auxilium advocat, aptiſſimum juſtitiæ expugnandæ inſtrumentum: quo cùm perſtringuntur oculi, plerumq́; animi excæcantur. Sed nihil in auro lucis videt *Catharina*. Cui aurea erat anima, non ardebat aliena: egeſtatis argumentum rata, appetere. Prodigere maluiſſet, niſi Juriſçonſultorum pandectæ ſuaſiſſent commutare. Quare ut omnes cum Deo tranſigendi iniret rationes, per omnes emptionis, Cambij, promiſſionis, Emphyteuſis, nominatos æquè ac innominatos contractus ſemetipſam Deo tranſcripſit. Ut æterna lucra emeret, ſeſe vendidit. Cambium receptura

poſt

poſt mortem, vitam depoſuit. Ad ſecuritatem perennis crediti ſanguinem in pignus tradidit. Contractum ſocietatis cum Angelis fecit ad commune lucrum gloriæ ac felicitatis. In Deum denique, cùm lucrum non ambiret, liberaliſſima ſeſe donatione transfudit: ſatis id unum lucrum arbitrata, quod à Deo ſit acceptata. Jam verò ſi Juris utriusq; rationem ſuaviſſima ac pientiſſima nuper Eloquentia in hoc ipſo loco & graviſſimorum Virorum conceſſu intra Decalogi limites contineri ita probavit, ut Academicorum omnium conſenſum juxta ac applauſum extorſerit; Juris privati peritiſſimam ſola aſſertione probamus *Catharinam*. Ut non immeritò proinde Angelorum manibus in montem Sinai deferri meruerit, ut ● ipſa habitaret in loco, in quo primum Divino nutu ſancitæ leges apparuerunt. Dicam melius, eo ipſo emineret in colle ſpectabilis, in quo legum tabulas Moyſis indignatio fregerat, ſuáque ipſa præſentia tabularum defectum Juſtitiæ Magiſtra compenſaret: dum in ea, quæ digito Dei, hoc eſt, Spiritu Sancto ſculptæ cernebantur leges univerſæ; (licet in molliori ſexu) perenniùs ſaxo duraverunt. Quare date veniam Philoſophi, ſuam ut cognoſcant Jureconſulti *Catharinam*. In hoc

Digitized by Google

hoc nempe gladium geſtat, ut Juſtitiam una Propugnatrix tueatur. Sed non ita juſtam dicite *Catharinam*, ut Medicam negetis. Sororium quoddam eſt vinculum Juſtitiæ & Medicinæ. Illa publicam curat valetudinem, hæc privatam. Illa populorum morbis medetur, hæc in privato cive humorum diſcordiam temperat: utraque ſi incaleſcens vulnerum putredo exigat, ferrum admovet in ſalutem. Vultis pharmaceuticam illam artis medicæ partem, quæ morbis medicatu ſubvenit ſpectare in *Catharina*? Effuſa Idololatrica peſtis Tyrannum corripuerat, & latè per univerſam Alexandrinam urbem vagata debitas cœlo animas Orco tranſcribebat: una & præſervativis medicamentis ſeſe conſervavit, & ſanativis correptos quinquagenos Philoſophos integerrimæ reſtituit ſanitati. Vultis non ignobile Diætetices experimentum? Sybariticas exoſa menſas Deum epulabatur, Angelorum contenta pane, quot (Deum immortalem!) digeſſit faſtidia? quot crudas Tyrannorum eructationes furoresq; domuit? Expectatis ſolenne aliquod Chirurgiæ documentum, in hac verò parte Medicam adorate *Catharinam*. Cum accepiſſet ſive ex Hippocratis arcanis, ſive ex Galeni aphoriſmis, in acutis morbis, ſi floruerit ægro-

ægrotanti ætas mittendum eſſe ſanguinem, omnem non ad ſtylos & ſcalpella, ſed ad enſes, ad mucrones Tyrannorum furorem evocavit. Adſunt Carnificum cruentæ manus, & jam per revulſionem capitis ab innocente corpore, jam per cocti pariter & incocti ſanguinis evacuationem atroci deſæviunt phlebotomia. Hac una Amori medendum eſt ratione; hanc unam frequentata cordis ſyſtale, & creberrimè repetitus exigit arteriæ percuſſus. Adeſte ſi quos ſanguinem juvat excepiſſe; animorum pelues ſubijcite. Non decet hinc guttā perire, dum

Quota fuſa cadit guttula, gemma cadit.

Si vos gutta conſperſerit, de conſanguinitate licebit gloriari. Adeſte ſi quos inſpiciendi ad æmulationem ſanguinis glorioſa tenet ambitio; niſi caloris ſigna non ſpectabitis; cui ſcilicet Amoris febris animam pariter ac cruorem accendebat. Vos verò dum Archiatram ſpectatis *Catharinam*, illi quoque Dijs immortalibus pene pari vitæ neciſq; arbitro cætui præficite Protectricem. At patiemini hæc Theologorum ſidera! patiemini Juriſconſultam, Medicamq; audire *Catharinam*, & non illico Theologicos quoque titulos illi decernetis? Non vidiſtis eam ſcilicet non tam de Deo agentem quam cum Deo. Carcer illi ſchola fuit,

in qua objectum ſibi de cœlo Deum ſæpius eſt ſpeculata. Cùm detruderetur in tenebras, lumen gloriæ vidit. Cùm infra naturam premeretur, naturam eſt ſupergreſſa. Cùm arctaretur in carcerem, immenſum Divinitatis pelagus eſt pervagata. Angelos habuit & Sodales, ſimul & commenſales, qui cœleſtes illi dapes miniſtrabant. In cœlo verſatam diceres, ſi anguſto carceris ſpacio cœlum poſſet definiri. mortalis naturæ cum Divinitate connubium quoddam renovavit: quin ſeſe dato acceptoq; annulo immortali DEO deſponſavit. Hoc unum mirari poteſtis Theologi, quod cum veſtram profiteretur ſapientiam *Catharina*, humanos non dederit actus; ſolum Divinis aſſueta: quos ut perenni gratia fulciebat, ita feliciùs eiſdem ultimum hominis finem eſt aſſecuta, quàm humanis. Ut nemo mirari jam debeat, vel ejus funeri ſtellas adſtitiſſe, vel ſepulchri locum mortalibus non patere. Nam ſi Theologorum proprium eſſe credidiſtis Propheticum illud; *ſtellarum* in morem *lucere in perpetuas æternitates*, in Theologici Auguſtalis ſacraria eam admittite, quam connubio ſtellarum videtis adjectam *Catharinam.* Sepulchrum verò Theologæ fruſtraneo in terris labore inveſtigatis. Cujus tumulo

cœlum

cœlum ipſum accendiſſe faces creditis, eandem quoq; in cœlo ſepultam eſſe non dubitate. Hic ſiſto Panegyris curſum Orator, ubi ſtella fixa ſiſtit *Catharina*, ne erraticum in Planetam intempeſtivo calore declinem. Quare concludite id tandem Academici, non jam Philoſopham tantum appellari *Catharinam*, quod evolutorum hactenus annorum fuit argumentum; ſed nec ſine injuria Jureconſultam negari, Medicam cum omnium approbatione dici, Theologam cum Academici conſenſus commendatione & applauſu debere nuncupari. Date à tot prærogativis Academicam, à lacte candidam, à ſanguine purpuream, ab utroque Auſtriacam, veſtramq; nominari *Catharinam*. Tu veró ubi ubi cœlorum agis *Catharina*, ſi quam tuo nomini quotannis ad has aras devotiſſimam cernis *Univerſitatem*, hortum agnoſcis, te Floram dici: ſi Deorum munus appellas, te Pandoram nominari: ſi Remp. non negas, te Dictatricem nuncupari: ſi cœlum credis, te Solem ſuſpici: ſi corpus affirmas, te cor appellari: ſi Regnum intelligis, te Reginam coli: ſi imperium non diffiteris, te Imperatricem Academicam cernuo à nobis vultu adorari patiare. Quod dum agis, tuas quoque Philoſophis impende laureas, ut obumbres:

Tuum illud, quod è ſepulchro ſtillaſſe balſamum memoravit Antiquitas, in vulnerum morborumq; medelam concede Medicis. Tuum illum, quem etiamnum tenes, acinacem, Juſtitiæ propugnatoribus porrige Juriſperitis. Tuas illas rotas ac flammas accende Theologis, ut redivivi Eliæ cœlo inferantur: Tuum collo promanantem ſanguinem Academicæ Juvenum coronæ ad verecundiam & pudorem: Tuum deniq; largiſſimo fluvio diffuſum lac, omniũ Facultatum Tyronibus ſuffice, ut ad ſapientiæ virtutisq; maturitatem tuo lacte nutriantur.

Dicta in Schola Rhetorica.

✱✱✱✱✱✱✱✱✱✱✱✱✱✱✱✱✱

ORATIO XVIII.

De

S. CATHARINA

Nutrix.

GRatos in Nutricem animos exhibere, pronas inclinare Voluntates, obſequioſos affectus ducere, non tam defixæ Athenarum propylæis tabulæ ab

ab ijs exigebant, quos Juvenilibus annis evolutos ſecundæ cum proſperitate fortunæ evexiſſent; quam veſtris inaratæ pectoribus leges efflagitant Neo-Rhetores, quibus ab ſublimiorem educandis ſapientiam prodigioſo ubere lac miniſtrat opulenta Nutrix *Catharina*. Enimverò ſi Poëtarum edicto impium eſt corporis Nutrici non referre gratias; ſacrilegium conſentiente dicemus Ariſtide, animorum Altrici debitum honoris ac reverentis animi tributum denegare. Nam ſitientibus humorem lacteum præbere labellis etiam feris eſt commune. Quod neque Armeniæ Tigres, neque Leænæ Caſpiæ ſuis partubus inviderent, hoc ſcilicet homini impenſum ab homine rependendis immortali debito gratijs virtus vocabitur; impenſa vero ad Diviniorem virtutem alimenta, lacteæ mentium epulæ, nutrimenta gloriæ unà cum lactentium incremento turpe etiam ingrati animi vitium educabunt? Non patiemur id Auditores, non patiemur aut voluntates noſtras affectuſq; communes ingratos dici, aut intellectus iniquos rerum æſtimatores appellari. Novimus enim, non dicam, corpus eſſe umbram, animum Solem; hunc ignem, illud fumum à veteribus nuncupatum: ſed novimus, ſi corpus eſt Divina manu excultus

 hortus

hortus, animum eſſe cultorme: ſi corpus auguſtum quoddam eſt theatrum, animum eſſe Actorem: ſi corpus inimitabilis humano artificio eſt pictura; animum eſſe lucem: ſi corpus eſt ſereniſſima Majeſtatis ſedes, animum eſſe Principem: ſi corpus ampliſſima eſt aula, animum eſſe Imperatorem: deniq; ſi corpus cœlum quoddam eſt lineamentis ſuis, veluti ſideribus interſtinctum, animum ejuſdem cœli Motricem eſſe Intelligentiam. Ut proinde, ſi Cultoribus horti laudem, Theatri fabris commendationem, tabulæ pictori encomium, Sedis Phidiæ panegyrim, ſtructori aulæ honorem, Cœli molitori admirationem debemus: debeamus pariter floris parenti, Actoris Magiſtro, Lucis principio, Principis Educatori, Imperatoris nutricio, Intelligentiæ conſervatori, laudem, commendationem, encomium, panegyrim, honorem, admirationem. Quare ſuſtinebo non invitus prodigioſam aliorum Eloquentiam è tuis Heroina laudibus, vel ſeligere miracula, vel adferre prodigia, vel exaggerare Virtutem, vel exempla proponere, vel documenta recitare, quibus damnato animorum torpore noſtrûm omnium & affectus provocentur, & amores inardeſcant. Quorum omnium cum venerabundus concepti

in

in te ardoris indicem exoſculatus fuero Eloquentiam, unus demum ego, ſi facundiæ dicendiq; ubertate longè inferior, certè affectus amandiq; calore nulli ſecundus, palam te meam, Rhetorumque omnium, quorum Interpres ſum hodie conſtitutus, *Nutricem* compellabo. Quo uno nomine non auribus duntaxat mellea quædam ſuavitas, animisq; amor inſpiratur, ſed tua quoq;, dulciſſima *Nutrix*, intaminatæ Vitæ ſanctimonia, heroicorum facinorum multitudo, exuberantes Amoris flammæ, pietatis ardor, Virtutum norma, inæſtimabile in ſapientiæ Gymnaſia beneficium, ac univerſa felicitas noſtra continetur. Quod ne ſpecioſè magis ad ſplendorem, quam ad Virtutis commendationem verè à me dictum exiſtimetis; ſtatuite vobiſcum Aud: eam demum & *Nutricis* nomine intelligendam, & ſequace ad Nominis umbram honore demerendam, quam & morum Nobilitas & lactis cum Ubertate ſalubritas, & pronus in lactentes Amor commendarit. Sic enimverò præcipienté olim Majæ audivi Theanum: *cum liberorum Mater effecta fueris, hæc præcipuè te moneo, ut Nutricem deligas Nobilem, ſanam, & amantem.* Nam (ut quod erat in partitione primum aggrediamur) ita naturæ aut vitio, aut beneficio

comparatum eſt, ut ad Nutricis mores la-ctentis vita efformetur, cum primo nutri-mento Vitæ prima aut vitiorum aut virtu-tum ſemina combibuntur. radici per inſi-tionem maritatus ſurculus, ejuſdem aut ſalubrem, aut venenatum ſuccum in fru-ctus derivat. Age dic, quid propudium illud Cæſarum hominumq; probrum Tiberium Neronem, ad eam perpetuo bullientis ſto-machi crapulam educavit, ut publicâ vulgi ſententiâ, non jam Tiberius Nero, ſed per inſigne dedecus Biberius Mero nuncupa-retur? Reſpondebit Suetonius, biboſæ Nu-tricis ſcelere vinum lacte permixtum puero propinatum. Quid Urbanam illam feram, inhumanã inter homines belluam, Caium Caligulam, ad eam accendit crudelitatem, ut non modo ſitiret vulnera, ſed aſperſas quoque ab occiſorum plagis cruore men-ſas calidiſſimo lamberet appetitu? Reſpon-debit Dio, truculentæ Nutricis immanitate cruentatas ſanguine mammas in ſitim pue-ro fuiſſe exhibitas. Quid Alcibiadi eam in-fudit animi magnitudinem, ut ſupra homi-num evectus conditionem pene Dijs par exiſtimaretur? Reſpondebit Plutarchus de generoſæ Spartanæ uberibus Spartanos quoq; cum lacte Spiritus combibiſſe. Reli-qua pervolvite aut hiſtoriarũ monimenta,

aut

Digitized by Google

aut commenta fabularum. Diſcetis Abidum Curetum Regem Cervarum lacte enutritum tantam earundem contraxiſſe velocitatem, ut dum nullo perſequentium curſu premi poſſet, ſolis à fronte objectis retibus caperetur. Diſcetis Midam Lydorum Regem à nutricibus formicis evaſiſſe avarum, Achillem à Leonib⁹ fortem; Paridem aſtutum à Vulpibus, ſuavem facilemq; ab apibus Platonem; rapacem à Lupa Romulum; Camillam denique à Tyrrhenarum equarum lacte ita curſu præſtitiſſe, ut ſi vel

Intacta ſegetis per ſumma volaſſet
Gramina, nec teneras curſu laſiſſet ariſtas.

Adeò in omnem naturæ partem tam ad belluinam deſciſcentis feritatem, quam ad heroicarum Virtutum enitentis celſitudinem, primus valet Nutritor ſuccus puerilibus labris propinatus. Ut felices vos proclamare libeat Neo-Rhetores, quibus ad omnium retro ſæculorum invidiam ſingulari faventis cœli beneficentiâ ejus contingit ab uberibus pendere Nutricis, in quam generoſi pridem animi dotes convolarunt univerſæ. Quòd dum dico, nolim ego in *Catharina* laudes Regium ſanguinem, Majorum purpuras, avorumq; ſceptra adnume-

numeretis. Non ſunt tua, quæ Majores traxerunt paludamenta. nemo alieno ſplendore evaſit illuſtrior: ſuâ Phœbus trabeatur luce, neque geminatis ſplendidior redditur Panathæneis: ſuo quiſq; eſt dives, & domeſticâ felicitate beatus. Qui circumſtantibus gaudet, domeſticam profitetur egeſtatem. Neque à cruſta murum, neque à vagina gladium, neque à phaleris equum, neque Virum à baſi æſtimamus. Pumilionem ſive in Tauri montis ſupercilio, ſive Armenia collocaris in rupe, nunquam evadet Hercules, nunquam creſcet in Atlantem. Quare ne Mendicam alienæ laudis effecerim *Catharinam*, de ſuo commendo. Meduſæa eſt facies, quæ ſtybij mendacio adulteratur: cui Charites in vultu rident, & ſtibium fugit, & Ceruſſam. Animum ergo inſpice, quiſquis nobilitatem *Catharina* perveſtigas. Heroëm diceres, niſi ſexus fateretur Heroinam. Nam ingredere, ſi lubet, mecum illud, dicamnè Martis fanum, an Erebi caminum? ubi ſacrilego thure aut lævigatus è rupe, aut exciſus ex trunco Deus evocabatur in vota: ſtat ſcrupeus aut quercinus in arâ Deus, effumant acerræ, luſtratur populus, lunantur genua, levantur brachia, tolluntur voces, cæduntur victimæ; Popæ ferale carmen ſurdo Numi-

Numini occentant. Advolat Imperator, infunditur Aula, inducitur *Catharina* propudioſo ſaxo ſacros jubetur quà thure, quà prece honores exhibere. Quid ages Heroina? ejurandum eſt illud infami de quercu ſuſpenſum Numen, proterendi ſunt Chriſtiani ritus, exuenda eſt peregrina religio, & quos cum nupero latice combibiſti mores exterminandi. Parens jubet, Cæſar urget, aula hortatur, populus expectat univerſus. Id ſi præſtiteris extorſiſti à Parente amores, favores à Cæſare, honorem ab aula, ab univerſo populo admirationem. Quin te Regia præſtolantur connubia quorum in obſequium gemmata rigent laquearia, ſudant marmorei poſtes, auratæ tectis inambulant trabes, texuntur paludamenta, cœlis invida aſſurgunt ſolia, populorum moderatrices arrident Virgæ, auguſtæ frontis ornamenta radiant coronæ. Quid expectatis Auditores? quam in partem *Catharina* ſeſe conſumet deliberatio? an in parentis juſſa; Cæſaris monita, aulæ hortamenta, univerſi populi expectationem? Nos fortaſſis imbelli ſæculo progenitos homulos vel acerba ſuccuſſiſſent imperia, vel auguſta flexiſſent monita, vel aulica urſiſſent hortamenta, vel populi commoviſſet expectatio. At firmatum adamante *Catharina*

rina pectus nulla potuerunt ſuccutere imperia, non flectere hortamenta, non expectatio commovere. Imò, quid rigida gemmis, inquit, ad omnis barbariei opprobrium oſtentatis laquearia? Laquei ſunt puerilibus animis irretiendis: nubes ſunt, quæ ſubeuntium verticibus perpetuam grandinem comminantur. Quid mihi marmoreos poſtes reſeratis? Lubricos nimium præbent aditus incedenti. Quid horrentes ab auro trabes magnificis tectis inambulantes? jam ſuo calore ignem ſimulant, in gravia olim incendia erupturum. Quid purpurea texitis paludamenta? quæ circum talos oberrant indumenta, incedentis plerumq; greſſum impediunt. Quid factura cœlis invidiam ſolia erigitis: nemo ſecurè per præcipitia graditur: Quid gentium ac provinciarum dominas porrigitis virgas? non faciet beatam, quod fortior poteſt eripere. Quæ demum fronti ſpondetis diademata? nempe quæ geſtantem pondere ſuo deprimant, quæ capitis vinciant libertatem. Apage ampla curarum habitacula, quemcunq; tangit Amor quietis: fuge lubricos marmoris aditus, quiſquis amas non ipſo in limine pedem fallere: tolle de tectis aurum, qui domus incendia times. exue quæ pedem flagellant paludamenta, quiſquis ad

Immor-

Immortalitatem curris: deſcende ſublimi è ſolio, quiſquis inde lapſum proſpicis. Depone Virgas, quiſquis in tua verbera ab alio eripi illas poſſe intelligis: excute diadema fronte, quiſquis amas in pulchram temetipſum efferre libertatem. Ringere jam belluine furor, recrudeſce rabies, efferare Tyrannis. Eluſæ ceciderunt blanditiæ, deteētæ fraudes, irritamenta detriumphata. Contrahe denſâ ſupercilium nube, oculis fulgura ore tona, manu fulmina: qua tandem tua tempeſtas ſtrage detumeſcet? nempe quæ vano fragore aures circumſtrepet, animum non percellet. Quid? in Vincula conjicies? ſed animo libertatem non adimes. Detrudes in carcerem? ſed liberam cœlo mentem evagari non prohibebis. Damnabis ad tenebras? ſed ipſa ſibi virtus innubis eſt dies. Fame enecabis? ſed advolantes è cœlo inter Aligerorum manus epulas, ut invideas, non poteris prohibere. Puerili expugnandæ imbecillitati admoveri poſſunt illæ terrorum larvæ, quas Heroicæ ac ſuper humana omnia elatæ mentes deſpiciunt. Rotis ergo invehatur furor: cedent in quadrigas triumphantis *Catharinæ*. Raro exemplo diſcet poſteritas in totæ volubilitate conſtantem perſtitiſſe *Catharinam*. Credent, ſi reviviſcant Epi-

curei,

curei, beatam aliquando vitam naturâ ſuâ conſtantiſſimam etiam volui potuiſſe, ubi vel conſidentem, vel rotatam viderint *Catharinam*. Deniq; nulla ſecutura ætas egebit Romani Conſiſtorij rotâ ad examinandam *Catharinæ* vitam, ubi ſuam in hac rota probaverit ſanctitatem. Fabricantur nihilominus à ſacrilego, neſcio quo, Vulcano rotæ, armantur crudeli ferratorum dentium ordine, eriguntur in curſum, materies dentium colliſione diſcerpenda opponitur *Catharina*. Sed non tota: animus enim ſupra nubes elevatus fulmina moliebatur, quibus furoris inſtrumenta percelluit, confregit, disjecit. Et verò ſteriſſet etiam corpus invicti animi ſimulachrum, niſi ad ſecurim protractum caput in meſſem porrexiſſet. Sed quæ noſtræ felicitatis eſt ſumma, dum collum inciditur, fluenta lactis emanant. An ut ſuo candore impio ritu damnatæ Virginis probent Innocentiam? An ut *quaſi modò geniti infantes inde lac rationabile concupiſcamus?* An ut fœminam ſpectemus, quam ſpectatâ roboris animiq; magnitudine jure virum dixiſſemus? Felices nos Commilitones optimi, quibus ea contigit à Nutrice lac miniſtrari, à qua & generis nobilitatem (quæ unâ clauditur animi magnitudine) combibere valeamus.

Quot

Quos Nutricis veſtræ Spiritus cùm mente pervolvitis, ſalubritatem quoque ſuppeditati lactis in animorum nutrimenta animadvertite. Scio equidem non eandem in animis eſſe ſubſtantiæ viciſſitudinem, quâ corpora alternis decrementis incrementisq; variantur. Scio animos ab omni materiæ concretione ſecretos non ſumere ab alimentis ſtaturam, augmentum ab ætate, incrementum à tempore; neque perdere ſenectute robur, florem morbis, morte ipſa vigorem: ſed ſcio pariter deſtitutam rerum ſimulachris animam, tabulam veluti raſam ſubingredientibus rerum coloribus ad eam quandoq; pertigiſſe ſapientiam, ut quemadmodum membra lacte, ſic animam doctrinis enutriri, non ægrè nobis perſuadeamus. Ut non immeritò literaturam humanam Ariſtides verè purum lac, ac hominis maximè proprium eſſe pronunciârit. Cui ſententiæ ſi veſtro quoq; nutu ſuffragamini, Auditores, ſalubre non negaveritis *Catharinæ* lac, cujus hauſtu *Fauſtina Imperatrix* è mortis confinio ad vitam revocata, ducenti cum Porphyrio milites Erebi faucibus erepti, quinquageni Philoſophi ſuis perfidiæ tenebris ſunt evoluti. Et verò ſi ad lactis munditiem ſanitatemq; dilaudandam ſpectet quam plurimum, quonam

V con-

conjugio manet, quonam alimento nutriatur; avidis advolate labellis, ſalutem ipſam incolumitatemq́; bibituri. Repetite enim carcerales illas Catharinæ tenebras, & ſimul cœli miracula obſtupeſcite. Eripuerant mortalibus oculis diem obſcura noctis imperia; ſed purâ mentis acie immortale Lumen ſpectabat *Catharina*. Jacebant ſopore ſtrata hominum corpora, ſed ad Deum erecta ſtabat *Catharina*. Silentium quies quaquaverſum imperaverat; ſed *Catharinæ* pectus Amor faciebat inquietum. Inaudierat ſcilicet, neſcio quam, Chriſtiani Numinis majeſtatem, cujus rideat in fronte ſerenitas, rubeant in labris corallia, totum corpus mortalibus oculis imperet admirationem. Illico moveri *Catharina*, ardere pectus, geſtire animus, ſuccendi deſideria, fervere vota, amor inflammari. Neque tulit ſemper pronus in vota Deus motum ardoremq́; pectoris fraudari, animum ac deſideria deludi, vota amoresq́; fruſtrari. Sed audite rei portentum: curuli nube, quam magis *Catharinæ* deſiderijs, quàm terræ vaporibus coaluiſſe crediderim, Auguſtiſſimæ Matris deportatus in ſinu infans Deus, per illas carcerum tenebras, per atrorem noctis penetrat *Sol Juſtitiæ*, & *lux vera, quæ illuminat omnem hominem venientem in hunc*

hunc mundum, ſeſe *Catharinæ* oculis infundit. Dumq; ſubmiſſa poplite, ſublimis animo, attonita ſpectaculum bibit *Catharina*, ſperato citius à Diviniſſimo Infante depromitur annulus, & teſte Magnâ cœlorum Reginâ, teſtibus cœli Prætorianis, ipſo Summo Sacerdote ac ſalutis noſtræ Pontifice præſente matrimonia pacta annuli vinculatione iciuntur. Dicetis hoc ex caſtiſſimo connubio lactis illam ubertatem ſuam deduxiſſe originem: ego vero nolim hoc uno vos perſuaderi argumento, ut illum ipſum vitalem ſuccum ſanitatis parentem aſſeveretis; niſi pariter Angelicâ natum alimoniâ intelligatis. Decreverat inſana crudelitas Virgineos animos diuturnâ lue expugnare, jamq; plurimo vallatæ cuſtode aditum valuæ prohibebant. Sed quæ ſupernis labuntur è ſedibus puriſſimæ mentes, neque valvarum egent reductione, ut admittantur, nec quantavis cuſtodum manu prohibentur acceſſu. Illæ igitur obſequioſæ Numinis in mortalium ſalutem animæ, illæ gratiarum Miniſtræ mentes, illæ auxiliares è cœlo copiæ in commeatus defectu *Carnem filii hominis*, in impendente ab eſurie mortis periculo *panem vitæ* ſubminiſtrant. Quod ſi nullum eſſe poteſt in ſalutis cibo venenum, nulla morbi lues in Angelorum

eſca, nullum in pane vitæ ſemen mortis; dicite per Deum immortalem, poteritnè aliquod permiſceri illi lacti venenum, quod à ſalutis cibo eſt progenitum? poteritnè morbi lues in illo latere ſucco, qui ab Angelorum eſca originem traxit? poteritnè mortis ſemen illo liquore condi, qui à pane vitæ dimanat? Libet hic illud vobis ſuggerere: Guſtate & videte; vel ſi mavultis, plenâ amyſtide lactis poculum exhaurite; ut ſit ſaluti, acclamabit *Nutrix* veſtra *Catharina*: ut ſit bene mihi, bene vobis, bene omnibus, boni Cœlites advovebunt. Quare nec de Nutricis in nos amore licebit dubitare. Audiviſtis aliquando prodigioſum illud ſpectaculum, quod orbis univerſi merebatur oculos, niſi invidæ illud carcerum tenebræ obvelaſſent. Audiviſtis filiam ad captivi, & jam fame enecandi Parentis carcerem penetraſſe, detexiſſe ubera, emarcidi Patris labijs applicuiſſe, lactaſſe; dubitantem in vitæ mortiſq; confinio ſalutari ſucco recreaſſe. Audiviſtis; & verò etiam cum admiratione approbaſtis. Sed larvam ſcilicet virtutis, umbram *Catharinæ* audiviſtis. Nam ut quid putatis univerſas pene toto Chriſtiano diffuſas orbe Academias ſub *Catharinæ* patrocinium convolaſſe; niſi quod ad captivas hominum men-
tes

tes caliginoſis ignorantiæ detentas tenebris, una pervadat, deficientes ſinu complectatur, & deviantem ab humanis moribus intellectum amabiliſſimo lacte nutriat ad ſapientiam? Quod cùm animo conſidero, videor mihi oculis intueri animatam illam Ariſtidis picturam: in qua delineata in Urbis excidio Nutrix, plagis hoſtilibus ſaucia, & jam morti ceſſura adhuc lactenti præbebat ubera puello, fovebat ſinu, amantibus brachijs complectebatur. Legite mecum in *Catharina* hiſtoriam, cujus in illa tabula legiſtis Allegoriam. *Catharina* in Orthodoxæ fidei ac ſcientiarum excidio, vertice ſaucia, ac moribunda, ſitientibus vobis lactis fluenta recludit. Accurrite, ſi cui lactis amore anhelant animi: neque pudeat jam Adoleſcentia labra lactis candore imbuere, cui totis ego velim vos animis innatare, ut candorem innocentiæ combibatis. Accurrite non humano ſucco mentium vitam prorogaturi, ſed Divino Charitum lacte imbuendi. Etenim non tam ingenioſo, quàm vero luſit ille anagrammate, quiſquis è tui *Catharina* nominis elementis præpoſitâ ſanctitatis Indice notâ, effecit, ut *S. Catharina Charis nata* dicereris. Accurrite, & dum Charim vobis natam intelligitis *Catharinam*, illud vos amabili pariter

efficite anagrammate, non tam literis quam operibus expreſſo, in vobis, ut legatur
Chara natis Catharina.

Dicta ad Eloquentiæ Auditores.

ORATIO XIX.

DE S. VRSULA.

Sagitta Amoris.

NEſcio, an aberrantis naturę vitio, an magis inauditæ affinitatis lege factum ſit, Magnifice Domine Rector, Clariſſime Nationis Rhenanæ Procurator, Proceres, atq; Auditores Academici, ut vel frigidæ mortis imaginem calidus aſſumpſerit amor, vel caldiſſimi amoris perſonam gelida mors induerit. Enimverò tantum inſtar alterius eſt in altero, ut ſi mortem videre oculis liceret; Amorem à te ſpectatum vix ambigeres; mortem à te viſam eſſe exiſtimares, ſi oculis ſpectare amorem concederetur. Ita ſuam Amor perſonam ſuſtinet, ut repræſentandæ morti factus; ita Mors ſuo comparet in vultu, ut exhibendo amori ſimulata eſſe videatur. Dum utrique ſua eſt frons, utrique eſt aliena:

dum alienam uterque ſimulat, neuter ſuam diſſimulare poteſt. Sub amoris mendacio vera mors legitur; ſub mortis figmento verus amor ſe denudat. Inſpice utrum lubet, aut utrumq; in uno, aut in altero alterum inſpexiſti. Nudus ille, nuda & illa; cœcus ille, cœca & illa: ſurdus ille, ſurda & illa: pallet ille, pallet illa: armatur ille, armatur & illa: arcu ille, arcu & illa: telis ille, telis illa: ut tum maximè amorem inter, mortemq; ſit metuenda confuſio, cùm diſtinctio inveſtigatur. Quod ſi rei univerſæ hujus aſpectabile ſymbolum exhibere animis deſideratis; Parthenomartyrem URSULAM, cujus hodie Rhenanus ſanguis debitâ veneratione ad præſentes aras cultum exequitur oculis veſtris repræſentato. Denudatur equidem jubente furore verecunda Virgo, ut vel amoris æſtibus incaluiſſe intelligamus, dum veſtes ponit; vel mortis obriguiſſe gelu, quæ nullis egeat integumentis. Velantur gemini ſub Virgineâ fronte oculorum pyropi, ut vel Panomphæi Amoris cœcitas exprimatur, vel ad meridiem etiam ſereniſſimum caligantis imago mortis depingatur. Quidni obſurduiſſe credam; cujus aures nec blandientis Tyranni lenocinia tangunt, nec percellunt tonitrua fulminantis? Neque pallor, quantum-

tumvis verecundiâ ſuffuſæ deeſſe poteſt Viragini, cui vel Amor cor ipſum, ipſam ſanguinis officinam, ſuaviſſimâ violentiâ eripuit; vel furor ruborem omnem unâ cum innocente ſanguine crudeliſſimâ Tyrannide exſuxit. Suæ denique Heroinæ Amazoni ſunt ſagittæ mortiſnè dicam? an amoris? an mortis ſimul,& Amoris? Erramus profectò in avia ſeducti Auditores,niſi quam mortis telo confixam hodie Martyrem veneramur, eandem Amoris vulnere ſauciatam Virginem ſuſpiciamus. Quare agite Senatus Academice, dum mortis, amoriſque arundinem in VRSVLæ vulneribus expendo, vos ſine vulnere, amate; ut mea quoque in amore veſtro emoriatur oratio. Atque ego quidem,dum in auſpicatiſſimis VRSVLæ ad vitam plagis ſagittam amoris compello,nolim in ea,mentem,animosque tela convertatis,quæ Cytheræis in ignibus fabricata nimium oculate cœcus puer blandiſſimo furore in VRSVLAM moliebatur. Viderat enimverò ille,quem proclivis ſemper in deteriora Pictorum Poëtarumq; vulgus oculis caſſum mentiebatur;viderat infamis Cupido propagatum in Virgine Nori Principis verendum ſtemma; in qua unâ vivâ veluti plurimorum epitome & hiſtoria, Majorum legebat illuſtres à ſan-

ſanguine atavos, Auguſtos à famâ proavos, Urbium labantium coloſſos, nutantium populorum præſidia, gentium decora, pacis firmamenta, munimenta belli, Provinciarum Hercules, Regnorum, Rerumq; publicarum æquè ſerenâ tranquillitate florentium, ac turbatâ tempeſtate fluctuantium Atlantes, Viderat affluentes in unius Viraginis obſequium opes, cœlo turgentia in famulatum palatia, externa in parietibus marmora, peregrina in laquearibus maria, Orientales in trabibus ſylvas, occidentis ſuperbiam in argento, Dalmaticos in auro montes, omnem in gemmis Erythræi maris apparatum. Viderat comptiſſimi corporis prope divinam majeſtatem, cujus frontem tranquillabat ſerenitas, ſupercilia flectebantur in Iridem, oculos gemini accendebant Tyndaridæ, genas pingebat Flora, os inhabitabant gratiæ, labra colorabat Aurora, vultum inſumebat Helena, Heroinæ ſtaturam omnem componebat Camilla. Viderat; & ut primus eſſe ſolet per oculos in penitiores animi ſinus rerum amabilium illapſus, Cyprias in corde flammas, cudendis in unius VRSVLæ expugnationem ſagittis officinam excitavit. Sed quâ parte primos in munitiſſimum pectus tentabis aſſultus honeſtatis omnis inimicè puer? qua

quâ viâ in editam mentis arcem evadere poſſe arbitrâris? Regias, inquis, optetur ad nuptias, jam fraudibus noſtris patentiſſima via eſt aperta. Sic Helenas vicimus, ſic expugnavimus Didones. Ametur: amabit. nulla vis amore fortior, etiam trilicis ferri munimenta pervadit. Ametur. Magneticũ Amoris eſt robur; rigentia ferro pectora mutuos trahit in Amores. Ametur. amor amorem ſerit: amor amoris eſt planta, & fructus. Ametur. incendiarius Amoris eſt amor: quoquò pertingit flammas invehit. A Regio ſanguine ametur: ut precium faciat amori dignitas A Rege ametur, ut imperandi poteſtas, trahat in Virgine ſtudium obſequendi. Illuc nempe ſubditorũ pronæ inclinantur voluntates, quò Regum prævijs diriguntur imperijs. quas ſi Amor non flectit, metus frangit. Ametur. amorem etiam Regium meretur longa retrò Avorum ſeries, imperat affluentium fortunarum precioſa tempeſtas, auguſta, ac prope divina corporis ſpecies extorquet. Sed extrema licet moliaris projecte in omnem turpitudinem puelle, aſſurgentem certè ſupra humana omnia Viraginis animum non demoliris. Potes nefande cordium agricola amorem ſerere; ſed nec ſegetem ſpera, nec meſſem. cùm in ſemente vitium

tium fuit, omnis ante herbam perit agricolarum expectatio. Potes ſacrilege mentium Incendiarie flammas, & ignes jacere, ſed rore cœli imbutum pectus non corripies. ardere nequit animus, qui rore madet. Potes inverecunde honeſtatis Propola Regias apparare nuptias; ſed choreas alias non videbis, niſi quibus Herous VRSVLÆ vigor procul ab omni avocatus connubio, ad immaculatum Agnum exſiliet. Regius amor imbelles expugnare poteſt animos, non VRSVLAM. amari ea non poſtulat, niſi ab illo, qui ipſa eſt charitas: cui uni placuiſſe omne eſt amphitheatrum delectaſſe. Fruſtra verò etiam Amoris ſubſidium mendicatur ab avis, ſuffragium ab opibus, à flore vultus Imperium. Non ſunt illuſtres Avi, quos vanitatis fumus involvit. non eſt generoſus ſanguis, in quo virtus non bullit. Obſcurum eſt ſtemma, à quo cùm cætera traxeris, ſplendorem animi derivare non potes. Illos ſolùm Majores cenſe, quorum te vel formant exempla, vel inſtituunt leges, vel erudiunt documenta: quorum non tam nomine gaudeas, quam virtutem imiteris; non tam ſanguine ſuperbias, quàm conjuncta cum commendatione facinora jure poſſis æmulari. Plebejum enimverò nepotem facit, qui præter nomen nihil,

nihil

nihil præter ſanguinem tranſcribit. Illa verò fulgentis auri acrimonia, quæ ubi illuxit oculis, plerumq; animos conſuevit excœcare, illa gemmarum grando, quæ tantam minatur animo tempeſtatem, quantam adferre vertici ſolet majeſtatem; nullum faciunt amori precium, nullæ eundem provitant illecebræ, nulla imperia extorquent. Aurum ſub terras natura damnavit, ut proterendum pedibus magis doceat, quàm animis affigendum. Editos etiam montes quaſi mauſolæa impoſuit, ut in mortuorum cenſum annumrandum ſcias, neque ſine mentium deteſtanda Mephyti ſuo de tumulo erui poſſe intelligas. Gemmas vel Erythræis demerſit fluctibus, vel Heſperios damnavit ad vortices, ut vel illas cum aquis diffluere diſcas; vel etiam in mortalium pectoribus, plus quàm Decumanos fluctus excitare. Verenda denique majeſtas corporis, explicatæ frontis auguſta dignitas, Regia oculorum ſuperbia, oris mella, lepores geſtuum, verna genarum jucunditas, amœna totius vultus ſerenitas, abominando ſunt amori ſuffragium, non verecundæ calculus dilectioni. Apage crudelis mentium Procuſtes, Tyranne puer; plebejos animos immanitatis tuæ ſagittis metam ſtatue. Non ſauciatur Cythereâ cuſpide,

quem

quem caſtus amor ſibi in vulnera præparavit. Achilles eſt; quem alienæ non tangunt ſagittæ, nedum poſſunt vulnerare. Quid ſi verò furor arma miniſtret, pluſquam Cydoniâ crudelitate plenis pharetris in VRSVLAM exoneranda? Ilicet. nempe & furor amori ſubſerviet. hoc aget, quod venti in flammas; quas cum laborant extinguere, majoribus augent incrementis. hoc habet furoris barbaries, (quo etiam in bonorum Rempublicam adſciſci poteſt) quod amorem manifeſtet. Vulnera, quę infligit furor, aut feneſtræ ſunt, per quas amor proſpicit; aut januæ, per quas prodit in apertum. Dilectionis menſura aliena eſt crudelitas. tantum amas, quantum ſuſtines; ſi pati detrectas, exulantis amoris indicia præbes manifeſta; inquilinum probas amorem, cùm impetitus non moveris, concuſſus non excuteris. Acuat ergo vibretq; furor ſagittas Mortis, Amoris à ſe vibrata ſpicula non indolebit, & recentiſſimâ veritate induet antiquitatis figmenta. Fabula enimverò eſt, dormiente aliquando Morte in fraudes vigilaſſe Amorem. Dum ſtratis oſſibus procumbit illa, in propinquum ſeſe doloſus amor inſinuat, dormienti ſagittam eripit, ſuamque illi non ſine fraude ſupponit. Excutitur Mors inde ſomno, cœca in mor-

talium cædes vigilatura: ſurgit; tela non ſua corripit, ſævit hinc, ferit inde, omnem latè regionem cadaveribus funeſtatura. At ecce portenta rerum! jam nemo proſterni à morte, nemo migrare in funus, nemo in cadaver collabi. quoſcunque ferit ad mortem, ad novam animari vitam, ardere omnes, æſtuare, amare. Fabulamnè cecinimus Auditores, an deſcriptæ in Divâ VRSVLA hiſtoriæ veritatem enarravimus? Illæ illæ, quas jaciebat in necem Virginis ſagittas furor, Amoris acutiſſima fuerunt inſtrumenta. Corripiebat, librabat, feriebat crudelitas; at ardebat, æſtuabat, amabat VRSVLA ſauciata. mortem intendebat Tyrannis, amoris vitam adferebant ſagittæ. Eſt ſcilicet ſtupendarum metamorphoſeon architectus amor, qui novit fel in mel, ſpinas in roſas, turbines in ſerenitatem, tempeſtates in quietem, funera in feſta, ſatellitium mortis in coronaria Amoris arma commutare. Non amat, cui tormenta, ſunt fel; cruciatus, ſunt ſpinæ; adverſa, ſunt turbines; crudelitas, eſt tempeſtas; Tyrannis, eſt funus, cataſtæ, ſunt mortes. Amor habet in tormentis mella, in cruciatibus roſas, in crudelitate quietem, in Tyrannide feſtum, in cataſtis coronas. Quo & illud evictum volo, quæ furoris fuit in VRSV-

LAM, eandem eſſe Amoris ſagittam. Quam in ſententiam, ſi veſtra quoque cum prona animorum inclinatione trahantur ſuffragia, Procurator Clariſſime, Inclyta Rhenana Natio, Proceres, Auditoresq́; Academici, videte, quanta labantibus animis, ac propè deſperatis Imperij rebus ſubijciantur fulcimenta. Errat ſcilicet adhuc Vandalici furoris cruenta tempeſtas, cujus veſtigia Transdanubianus necdum extinxit ager, & quacunq́; penetrat, vulnera ſecum invehit, & funera, cædes, & ſtrages, excidia, & vaſtitates. Ejus unius furore diripiuntur urbes, excinduntur oppida, vaſtantur agri, premitur innocentia, exturbantur jura, eliminatur religio, ſacra, profanaq́; omnia ſacrilegè cruentantur. Sed nè cede malis Auguſtum Imperium. Stet licet ad portas Hannibal; ſtat etiamnum tibi pro aris, & focis armata VRSVLA. Memineris Rhenanis è faſtis pari aliquando Hunnorum injuriâ preſſam Coloniam præſentiſſimum Virginis à ſagittis auxilium impetraſſe. Enimverò cum arctiſſimâ muri coronarentur obſidione, Duce VRSVLA immenſus Heroinarum Amazonum exercitus arcubus ac ſagittis armatus pro mœnibus ſtare viſus, terrere hoſtem, turbare, ſtatione excutere, profligare. Vivit adhuc Bellona

VRSVLA, vivunt Heroinæ Amazones, quarum (ſi modo noſtra non moriatur pietas) vivet ad patriæ incolumitatem, ad Imperij ſalutem, ad Auſtriaci Martis Leopoldi Victorias, ad Auguſtiſſimi Ferdinandi III. triumphos parata in Divæ VRSVLæ manibus Amoris ſagitta.

Dicta Viennæ Auſtriæ in Baſilica S. Stephani nomine Nationis Rhenanæ ad Academicos.

****

ORATIO XX.

DE S. BARBARA.

Imago DEI.

PRoſtrati ad Damaſcena ſuburbia Pauli hodierna recordatio veſtram mihi in memoriam revocavit Partheno martyrem Barbaram, Domini ſub ejuſdem Virginis ac Martyris auſpicijs congregati Sodales. Habent, neſcio quid, converſus vocante cœlo perſecutor Paulus, & perſequente Patre everſa Filia conſanguineæ affinitatis. Nam ſive ad illam converto oculos, ſive ad iſtam adverto animum; utrinq; crude-

crudelitatis ſcena, & formidandum perſecutionis theatrum oculis animoq; repræſentatur. Illic *ſpirans minarum & cadis in Diſcipulos Domini* Saulus eodem, quo invehitur equo, vulnera Damaſco infert & funera, cædes & ſtrages, buſta & ſupremum excidium Pietatis: iſtic in fugientem filiam, non minus rabie, quàm curſu concitatus Pater, deteſtandam ſæculis Tyrannidem eodem gerit in pectore, quo priùs paternum affectum nutriebat. Illic violento cœli fulmine jugali ſuo excuſſus Saulus ad terram alliditur, & fulgurantis lucis acrimonia lux illi omnis extinguitur: iſthîc immugiente nube eliſa fulminis procella filicidam Patrem, Tyrannum ſuæmet ſobolis Dioſcorum, vindice ferit impetu, & omnem vitæ lucem proſcribit. Illic atteritur Damaſci Tyrannus, & ſalutem conſequitur: iſthîc conteritur Barbaræ Interemptor: ſed ea contritio nihil ei confert ad ſalutem. Illic ita edicente Chryſoſtomo, aſſentiente Chryſologo, uber Eccleſiæ evadit Paulus: iſthîc utrumque uber puella Virgo Parenti porrigit: ſed qui Leænam ſuxit, Virgineo ubere non paſcitur. Illic receptis oculis Paulus fit ipſe *Eccleſiæ oculus*, teſtante Hieronymo: iſthîc oculi pupilla eſt Barbara, per quam Deus periclitantes ſupremo in

 agone

agone reſpexit. Illic Paulus evadit *Eccleſiæ propugnaculum*, teſte Tertulliano: iſtic Barbaram turrim fortiſſimam ſaluti noſtræ Deus exædificat. Ut merito reſtaurandam vobis, ſolenni Magiſtratus innovatione, pietatem fervoremq; in Tutelarem Patronam veſtram hoc ipſo die cenſueritis, quo Paulus in cœleſtem Senatum adlectus feſto de cœlis adlucentium ignium applauſu à Deo ipſo vas electionis deputatur. Quare cum ſocialem Paulum inter ac Barbaram agnoſcatis ipſi affinitatem, patiemini non gravatè, ut & nominis Divini Bajulam edicam hodie Barbaram, ubi vos ex Apoſtolorum actis ejuſdem Bajulum Paulum conſtituiſtis: & ubi vos ſingulare illud eſſe dicitis Pauli elogium: *ut portet nomen meum:* ego quoque in idem encomium omnem Divæ Barbaræ commendationem reducam. Atq; ut argumento fidem ex ipſo Barbaræ nomine eliciamus, ad Hebræos fontes animum revocate, ut quandam Divinitatis ſpeciem eruatis. Nam ſi, quem filium nos appellamus, illi Bar nominaverunt; ſi verò quod nos voce, *genuit*, aut *creavit* ſignificamus, illi diſſyllabo verbo *Bara*, ex æquo exprimunt: ex etymo nominis illud tandem efficimus; ut ſi cui Barbaræ nomen ingeratur, idem ex Hebræorum vocibus Filium

vel

vel genuiſſe intelligat, vel creaſſe. Qua quidem nominis origine non illud ſolùm intelligimus, cujus demum artificis ſingulare opus extiterit Barbara; ſed hoc quoque animadvertimus, in ſuaviſſimi illius nominis impoſitione id præſtitiſſe DEUM, quod celeberrimi etiam hodie Pictores uſurpant: qui ſi colores forſan per artis induſtriam abſolutiſſimam digeſſerint in imaginem, ut cujus à penicillo conſummatum opus fluxerit, poſteritas non ignoret, nominis ſui characteres, velut perenne ſuæ famæ monumentum ſubſcribunt: *Apelles faciebat, Rubenius pingebat.* dum Filius ipſe compar æterno Patri DEUS, ubi conſummatiſſimæ virtutis opus Barbaram efformavit, ut excellentiam operis vel ab Authore æſtimaremus, hujus impoſitione nominis ſuum veluti ſubſcripſit *Bar-Bara, Filius creavit:* eo tamen diſcrimine; ut ſi illi, cum quodam perfectionis defectu (ita ex imperfecto tempore ſuſpicari licet) omnem imaginis elegantiam faciebant, aut pingebant; Deus certè ad cultiſſimi operis perfectionem, perfectum quoque verbum ſubſcribat in Barbara *creavit*, aut *genuit*. Ut intelligamus ex ijs, ſi nullum eſt humani moliminis opus, cui non ſua adhæreſcat imperfectio: Barbaram ſanè non

eſſe

eſſe humanæ induſtriæ laborem, cui eadem Divina manus Bar-bara, hoc eſt perfecti temporis verbum adſcripſit, quę ipſam contulit perfectionem. At quid hoc demum ſingulare eſt in Barbara, quod vel illa cœleſtiũ miraculorum pompa, vel circumnatantis arriſus auræ, vel limpidæ aquarum percuſſiones, vel ſtantis Oceani pigritia, vel montium tumentes clivi, vel effuſæ planitiei amœna theatra, inter ſua encomia non adnumerent? Iſtud omnino: quod quanquam univerſa illa ſanctiſſimâ conſpiratione à nobis evincant facilè, ut ea Divini moliminis auguſta quædam opera eſſe intelligamus; ipſa tamen omnia, à ſibi innata imperfectionis labe penitus removere non valeamus, quam jam inde à ſui exortu contraxerunt. Conſulite enim ſacrorum oraculorum arcana, & ubi perlegeritis illud: *quãdo præparabat cœlos, quando certâ lege, & giro vallabat abyſſos, quando æthera firmabat ſurſum, & librabat fontes aquarum, quando circumdabat mari terminum ſuum, quando legem ponebat aquis, ne tranſirent fines ſuos, quando appendebat fundamenta terræ:* ſic demum ſtatuite: maturo conſilio Sacrum Oratorem ingenitam rebus imperfectionem, ipſo verbi ſignificantis tempore expreſſiſſe: cui meritò & ipſi adſcri-

adſcribatis: Devs *faciebat*. At verò ubi applicata Divina manus ad illam, quam veneramur Tutelarem noſtram *Barbaram* efformandam, tunc enimvero ſine omni rei imperfectione *Bar-bara, Filius fecit, creavit*. Unde illud quoque non violentâ deductione conficimus; *Barbaram* eâ nobis lege à Filio datam, *ut portet nomen eius*, quæ vel in capite, ac primâ nominis ſui ſyllabâ totum Filium gerit. Quod dum unà mecum concluditis, nolite obſecro, neſcio quas, inanes nominis umbras, aut otioſam in *Barbara* concipere nomenclaturam. Alexander ille, degener ſui nominis hæres, potuit à Macedone increpari, juberiq; vel Alexandri nomen ponere, vel mores Alexandri induere. Illis ignava ſunt nomina, qui quā jactant ſanguinis claritatem, factis obſcurant: quibus paternus eſt gladius, ſed timida manus: Majorum ſunt clypei, ſed ignavo pulvere ſordidi: intrepida Majorum eſt caſſis, ſed leporis caput: quibus præter nomen virtutis avitæ, nihil eſt ſuper: quibus nomen ipſum ſuæ eſt ſegnitiei exprobratio. Barbara, quod in nomine geſſit, expreſſit in factis. Magni artiſicis magnum opus: *Filius creavit*. Magni Parentis magna filia: *Filius genuit*: Utroq; nomine vel Parentis ſui, vel Artificis ſyncera epigraphe,

phe, breve compendium, viva pictura, expreſſa imago. Sed neque hinc Parthenomartyrem noſtram vulgò omnino eximimus, unde primum ejus excellentiæ emendicamus argumentum. Nam, ut infinitas alias naturæ impreſſas Divinitatis imagines prætereamus, quis ignorat illum Diſpenſatorem dierum, ſtellarum Imperatorem, Parentem luminum, Rectorem temporis, annorum metatorem, naturæ ſpeculum, pupillam cœli, cor univerſi, mundi animam Solem, Dei quoddam eſſe ſimulachrum! Certè ſi Sol Heraclito eſt fons luminis, Jamblicho eſt viſibilis imago Divinitatis: ſi Sol Hebræis eſt lux, Filius Dei *lux vera eſt, qua illuminat omnem hominem:* ſi Sol Orpheo eſt oculus Juſtitiæ, ſacratiſſimo Patrum Senatui & Eccleſiæ univerſæ Filius Dei eſt *Sol Juſtitiæ:* ſi Sol Platoni Coloſſus eſt, aut Idolum Divinitatis, Dei Filius *in Sole poſuit tabernaculum ſuum:* ſi Sol Homero eſt Thios, ſeu Divinitatis filius, Filius Dei à Patre procedit in ſimilitudinem producentis. Vt non immeritò proinde ipſe ſeſe aliquando *Solem, Lucemq́; Mundi* nuncupaverit. Quare fatebor non invitus, quòd Barbara Dei Imago ſit, hoc habere cum Sole, & cum cæteris, quæ noſtris oculis ſe exhibent creaturis commune:

Digitized by Google

mune: quibus non ſecus ac olim eburneo Minervæ ſcuto Phidias ſui Imaginem ita inſculpſit; ut eam divellere non poſſis, niſi cum univerſi operis detrimento. Authorem ſuum ſapiunt omnia, produnt omnia; ut Solem radius, ut ſpeculum formam, ut ignem calor, ut Magiſtrum Diſcipulus, ut fontem rivus, ut plagam ventus, ut ictus vim, ut venam aqua, ut fructus radicem Ut me etiam conſentiente præclarè Boëtius univerſum hoc Imaginem eſſe Dei pronunciaverit. Id tamen non ſapiunt univerſa, ut quantumvis ſint Dei figmenta, & manuum ejus creaturæ, genuinæ tamen ejus ſimilitudines valeant nominari. Utcunq; ſapiat artificem opus, nondum eſt tamen artifici ſimile. Utcunq; ſit expreſſa vel coloribus Imago, vel in ſpeculo forma, necdum eſt tamen, vel ſpeculantis, vel imaginati ſimilitudo. At dum Barbaram Partheno martyrem Tutelarem veſtram à Filio non creatam modo, ſed genitam ex ipſo nominis etymo intelligitis; ſingularem quoque cum Dei Filio ſimilitudinem eius anidmadvertite. Nam ſi, Philoſophorum placito, generatio *eſt origo viventis à vivente in ſimilitudinem naturæ*, Barbaram Patronam Præſidemq; veſtram revocata ad Hebræorum fontes nominis elementa, à Filio geni-

tam

phe, breve compendium, viva pictura, expreſſa imago. Sed neque hinc Parthenomartyrem noſtram vulgò omnino eximimus, unde primum ejus excellentiæ emendicamus argumentum. Nam, ut infinitas alias naturæ impreſſas Divinitatis imagines prætereamus, quis ignorat illum Diſpenſatorem dierum, ſtellarum Imperatorem, Parentem luminum, Rectorem temporis, annorum metatorem, naturæ ſpeculum, pupillam cœli, cor univerſi, mundi animam Solem, Dei quoddam eſſe ſimulachrum! Certè ſi Sol Heraclito eſt fons luminis, Jamblicho eſt viſibilis imago Divinitatis: ſi Sol Hebræis eſt lux, Filius Dei *lux vera eſt, qua illuminat omnem hominem:* ſi Sol Orpheo eſt oculus Juſtitiæ, ſacratiſſimo Patrum Senatui & Eccleſiæ univerſæ Filius Dei eſt *Sol Juſtitiæ:* ſi Sol Platoni Coloſſus eſt, aut Idolum Divinitatis, Dei Filius *in Sole poſuit tabernaculum ſuum:* ſi Sol Homero eſt Thios, ſeu Divinitatis filius, Filius Dei à Patre procedit in ſimilitudinem producentis. Vt non immeritò proinde ipſe ſeſe aliquando *Solem, Lucemq; Mundi* nuncupaverit. Quare fatebor non invitus, quòd Barbara Dei Imago ſit, hoc habere cum Sole, & cum cæteris, quæ noſtris oculis ſe exhibent creaturis commune:

mune: quibus non ſecus ac olim eburneo Minervæ ſcuto Phidias ſui Imaginem ita inſculpſit; ut eam divellere non poſſis, niſi cum univerſi operis detrimento. Authorem ſuum ſapiunt omnia, produnt omnia; ut Solem radius, ut ſpeculum formam, ut ignem calor, ut Magiſtrum Diſcipulus, ut fontem rivus, ut plagam ventus, ut ictus vim, ut venam aqua, ut fructus radicem Ut me etiam conſentiente præclarè Boëtius univerſum hoc Imaginem eſſe Dei pronunciaverit. Id tamen non ſapiunt univerſa, ut quantumvis ſint Dei figmenta, & manuum ejus creaturæ, genuinæ tamen ejus ſimilitudines valeant nominari. Utcunq; ſapiat artificem opus, nondum eſt tamen artifici ſimile. Utcunq; ſit expreſſa vel coloribus Imago, vel in ſpeculo forma, necdum eſt tamen, vel ſpeculantis, vel imaginati ſimilitudo. At dum Barbaram Partheno martyrem Tutelarem veſtram à Filio non creatam modo, ſed genitam ex ipſo nominis etymo intelligitis; ſingularem quoque cum Dei Filio ſimilitudinem eius anidmadvertite. Nam ſi, Philoſophorum placito, generatio *eſt origo viventis à vivente in ſimilitudinem naturæ*, Barbaram Patronam Præſidemq; veſtram revocata ad Hebræorum fontes nominis elementa, à Filio genitam

tam eſſe conteſtantur. Si ſecunda in Auguſtiſſima Trinitate perſona *procedit vi generationis in ſimilitudinem naturæ*, Barbara Antiſtes Veſtra ſe à Filio genitam gloriatur. At neque dum ad ſingularia Barbaræ eluctati ſimus encomia: qui cum cætera quæ hoc univerſo continentur, picturam aliquam Imaginemq; Dei eſſe fateamur; hominem tamen etiam quemlibet ad *ſimilitudinem Dei conditum* eſſe non poſſumus diffiteri. Accepimus hoc ex Divinitatis tripode: audivimus à Zoroaſtre Bactriano in Chaldæorum oraculis: intelleximus ex Poëtis à Phocillide & Naſone; ex Oratoribus à Cicerone; ex Aſtronomis à Manlio, ex Philoſophis à Stagyrita. Ita omnino eſt: fuit aliquando *ſimulachrum ſimilitudinis Dei* in terris homo: ſed ô infelix metamorphoſis! *cùm in honore eſſet*, non intellexit; *comparatus eſt iumentis inſipientibus, & ſimilis factus eſt illis*; deperditâq; illâ ſpecioſiſſimi Numinis ſimilitudine, unus publicâ omnium confeſſione exclamavit: *Vt iumentum factus ſum apud te.* Hæc eſt infelix illa ſociorum Vlyſſis in feras metamorphoſis. Hæc eſt Pythagorica metempſychoſis, ſeu humanarum animarum in beſtias feraſq; transmigratio; quâ exutus hominem vel ſuperbus in leonem, vel rapax

in

in lupum, vel mordax in canem, vel inſidiator in Pantheram, vel in Tarantulam invidioſus turpiſſimè degeneravit. Ut verum omnino ſit, quod edixit Boëtius: *Verſi in malitiam homines humanam quoque amisère naturam. Evenit igitur, ut quem transformatum vitiis videas, hominem aſtimare non poſſis.* Verum eſt, quod non ſine intimo animi ſenſu ac dolore exclamaſti Orator auree: *nihil miſerabilius eſſe peccatoribus*, qui & ipſo hominis nomine priventur. Fuerit ergo, Deo ſic jubente, olim ejus ſimilitudo mortalis homo: at ipſe vitio ſuo exuto Deo in ſimilitudinem abijt belluarum. Una, una eſt Diva Barbara, quæ quam ſumpſit Dei ſimilitudinem nullo unquam vitio depoſuit. Quare ſi verum eſt illud Legati gentium Pauli: *Qui adhæret Deo, unus Spiritus efficitur cum eo:* unam animo ſemper ac voluntate cum Deo ſpectate Barbaram, ut quam ſimillimam agnoſcatis. Quid non egit, ut avelleret furor, Tyrannis ut abſcinderet, dolus ut abſtraheret, crudelitas ut Amorem à Deo avocaret! Includit tenebroſæ turri: ſed amor ipſe & fax ſibi eſt & oculus; & Divina in tenebris plerumq; videt acutius. Hominum arcentur conſortia; ſed ſupplent Angelorum: ut ſi amicitia aut pares facit, aut inve-

invenit; nihil non Angelicum in Barbara agnoſcere debeamus. Evadit caſtiſſima Danaë è turri in libertatem; ſed ſimul Patrem habet perſecutorem. Ut expeditior inſtet fugienti, paternum deponit affectum: nimis gravem ratus ſarcinam, filiam perſequenti. Sed ubi paterna viſcera genitor exuit, propè Materna rupes aperuit; quæ fugientem ſinu excepit. Retrahitur in vincula, ſed libertatem Amor non amittit. Loris & flagellis concutitur, ſed Amor non excutitur. Præſcinduntur Ubera: quaſi verò tam adhuc eſſet illius Amor tenellus, ut lacte indigeret, quod invidit Tyrannus. Ubi lac non potuit, ſanguinem dedit Virgo Amori jam adulto, & vulnera ſitienti. Quid reſtat, niſi ut verticem præbeat crudeli nimium Agamemnoni Iphigenia? Præbet; & uno ictu reſecatur. Agnoſcite non duræ cervicis Amorem. Sed nolite hic, ubi collum inciditur Virgini, Amorem credere ſuperatum. Proſtratum videte potius ab Amore Tyrannum. Cadit de cœlo grando, ut Tyrannum lapidet: vindex fulgur accendit ignes, lupo in terrorem: eliſum fulmen in impium labitur, ut vel hac ſaltem ratione tam immane ſcelus conteratur. Adeò Amorem Barbaræ nihil extinguere, nihil infuſam ſemel expreſſamq; Dei ſimilitudinem potuit

tuit eradere. Sed audio, neſcio quem, dilaudantem Sebaſtianos, in quos denſus telorum imber; Stephanos, in quos Saxorum grando; Ignatios, in quos Leonum rictus; Laurentios, in quos ignes & flammæ; Catharinas, in quas ferrum & rotæ ad evertendum extinguendumq; amorem illum, ſimilitudinis aut conciliatorem, aut conſervatorem nihil omnino valuêre. Altius ergo nobis Barbaræ cum Dei Filio petenda eſt ſimilitudo. Mittamus cætera. Iſtud ſingulari prærogativâ tuum eſt, ô Virgo Martyr Barbara Tutelaris: æternæ morti ſurripere morituros, ſempiternamq; in vitam certo munimine aſſerere. Hoc agis, quod factus homo Deus, cujus ille unus labor ſtudiumq; fuit, æternam nos in libertatem felicitatemq; reſtituere. Tu enim in naufragio ſecuritatis tabulam ſuggeris, in tempeſtate portum aperis, in prælio ſcutum porrigis, in lapſu ſinum ſupponis. Quiſquis opportunè in calamitate à Deo collati beneficij magnitudinem ab ipſa malorum ingruentium gravitate ponderavit; ab ipſa imminentis periculi atrocitate patrocinij à Diva Barbara impenſi eminentiam facilè æſtimabit. In ſuprema enim mortalium calamitate, ubi fruſtranea ſunt hominum ſolatia, nil pro futura remedia,

una eſt illa conſolatrix, una eſt (date veniam audaci verbo) una eſt ad plenitudinem Redemptionis Interventrix; dum ut mortem avertat *panem vitæ* ſubminiſtrat: ut ſolamen adferat, Conſolatorem Dei Angelum æmulata, calicem propinat ad animarum ſalutem ebibendum. O ſanctiſſima Patrona! ô Tutelaris! ô Præſes! ô Virgo! ô Martyr! ô Barbara imago Divinitatis, *ſimulachrum ſimilitudinis Dei.* Imaginem hanc dum ego hodie veſtris animis propoſui, Domini Sodales, Pictores vos poſtulo; qui cùm elegantis operæ, cultiſſimiq; laboris picturam cum admiratione fueritis contemplati, etiam ad imitandi ſtudium accendamini. Depingite in animis veſtris Barbaram, ut totum Deum depingatis. Date *corda veſtra in ſimilitudinem picturæ.* Illud tamen memineritis, vetuſtâ Romanorum lege ſancitum fuiſſe olim, ut è vili ſervorum turba picturam nemo exerceret: ut ſi quem ſua redegit in ſervitutem cupiditas; ſi cui ſævo dominatur imperio effrenis animi licentia, ſi quem ſua ſub lora redegit improbitas; expediat ſeſe vinculis, diſrumpat catenas, jugum excutiat; ut *ſicut portavit imaginem terreſtris hominis, ita portare poſſit & cæleſtis:* & tum demum libertati donatus liberaliſſimâ hanc pingendi artem
ſui

ſui in cordis tabula exerceat: Veterem querelam ſibi trahat in laudem: *Verum tamen in imagine pertranſit homo.* Sit alijs ſanè in opprobrium, *pertranſire in imagine*, dum famam depingunt in aëre, vanum nomen in littore, laudum irides in vapore, perituras Coronas in bullis: veſtra ea ſit commendatio, *pertranſire in imagine*, dum una veſtra aſſidua perpetuaq; ſit occupatio in animis veſtris Barbaram effigurare. Quod ſolenne Apelli fuit, id veſtrum ſit ſymbolum, *nulla dies ſine linea*; donec etiam extremam trahatis in Barbara. Utinam ea mihi, ea vobis contingat felicitas, ut cùm in ſupremo vitæ margine animas noſtras inſpectans Deus quæſierit: *Cuius eſt hac Imago?* ſubſcriptum reperiat Bar-baram; unicum noſtræ felicitatis argumentum.

Dicta Viennæ Auſtriæ ad Sodales S. Barbaræ in converſione S. Pauli.

ORATIO XXI.

DE S. IGNATIO

Soc. JESV Fundatore.

Ex lapſu Ignatij erectus mundus.

HErous Ignatij animus, inter inſanientes Gallici furoris metus imperterritus, inter obſcuras Gradivi nubes ſerenus, in fatali lapſu erectus, illud in Paregyriſta ſuo efficit, Auditores, ut depulſo timore conſtans, excuſſa dubitatione intrepida, exanimi ſpiritu ad vitam propè revocato vitalis facundia erigatur. Enimverò jacere non poſſum unus; ubi exurgit Orbis univerſus. Neminem ſui immunem pertranſit *Ignatius*, cujus mens univerſum Orbem complectitur. Non poteſt negligere ſuo vel in timore pallidum, vel in humilitate jacentem filium; qui etiam hoſtes ad animi firmitatẽ celſitudinemq́; erexit. Hoc habet ignitus ille calor, qui in Mundi ſalutem verecundo illapſu tuam, *Ignati*, afflavit tibiam, ut animum ſuperingreſſus Oratoris, diuturnam linguæ glaciem reſolvat in panegyrim. Et movet illa etiam, qua Parenti optimo non degeneres filij obſtricti ſumus, obligatio; ut qui inimicos quoque habuit laudatores, ſuâ à domeſticis non fraudetur commendatione. Nefas eſt ſilere filios, quando fœcunda Adverſariorum eloquentia excurrit in laudes *Ignatii*. Detrahit paternis laudibus, quiſquis eas audit

otio-

otioſus. Dubitaſſe de laudationis materiâ credi poteſt; qui ſponte ſeſe taciturnitatis imperio vinculavit. Enimverò ſilentium eſt illuſtriſſimarum laudum obſcura nox, glorioſorum facinorum anguſtus carcer, & meritæ per accumulatas Virtutes commendationis turpiſſima ſepultura. Ne ulla tuis laudibus per injuriam umbra miſceatur; ignis es *Ignati*: ne arctum cogaris in carcerem, Orbem univerſum in libertatem aſſeris: ne tua turpi ſilentio ſepeliantur facinora, eo ipſo die cœperunt à lapſu principium, quo pluvias in ignibus linguas inaudito prodigio Cœlum terris liberaliter indulſit, Quanquam cùm excelſa tua *Ignati* merita in animum demitto profundius; intelligo demum illa ſupra hominum evecta conditionem, eò celſiùs evaſiſſe, quò verecunda Eloquentia repreſſo figurarum volatu ſolâ audeat admiratione aſpirare. Unde quantum me debita Parenti hortatur obligatio, tantum negatâ exequendi facultate illuſtrium factorum deterret majeſtas. Exigis Parens optime ab obſequi parato filio debitum Virtutibus tuis commendationis tributum; commendandarum auguſta rerum dignitas, quamvis invitum cogit eſſe inobſequentem. Par in utroque ſcelus, ſive loquar, ſive ſileam; ubi nec loqui licet

licet ſine irrogata laudatis rebus injuriâ; nec ſilere ſine derogato virtutibus tuis debito laudationis ſplendore. Siluiſſe præſtat, quam loquendo virtutem ſauciare. Sed & ſiluiſſe nefas eſt, cùm nullum debeant magnæ Virtutes Orarori facеſſere laborem. Et procurata verbis commendatio, & imperatum à timore ſilentium occulta quædam detractionis eſt ſpecies. Ægrè maxima creduntur Heroicæ mentis facinora, quæ magnificis aliquando verbis intumeſcunt. Ægrè mortales ſupra limites elata creduntur opera, quibus admiratio nullum decrevit Panegyriſten. Ut nemo alienis dictis eſt major; ſic nemini ſuas impendit opes Eloquentia, quàm cui ſuffragium tulerit magnitudo. Ut quemq; ſua facta honeſtant; ſic facinorum quoque Solem umbra ſequitur Orationis. Equidem laudatus maximè eſt, qui fecit maxima: at vulgo tamen eum communis non eximet opinio, niſi ſub amata demiſſionis nocte ſepultum præmium eloquentiæ lumine illuſtretur. Meditata ſuperſtitioſè verba minoris virtutis ſunt argumentum: at negata rebus commendandis laudatio eſt incitatæ ad gloriam Virtutis repreſſio. Quid ergo? loquarnè cum injuriæ crimine? an cum detractionis nota ſilebo? Ubi alterutram in partem diſce-

diſcedere prohibemur, abire in utramque non vetamur. Et loquendo ſilere, fas eſt, & loqui ſilendo. Sic in tuarum, Ignati, Virtutum commendationem feratur oratio, ut ſilentij culpâ vacet: quâ ſi dixiſſe nihil videbor, ipſum ſilentium facundiſſimus erit tuarum laudum Panegyriſta. Uberius enim illum commendaveris, quem pro dignitate nunquam ſatis potueris commendare. At ne mea in incertum vagetur Oratio, ſeſe ad proſtrata Pampelonæ mœnia affigat *Ignatio*. Ibi primùm aſſurgat, ubi jacet *Ignatius*: ibi ſua combibat lumina, ubi ille fumo involvitur; ibi ſecundo flumine devolvatur, ubi ille Martiali ſanguine diffluit; ibi expatietur libera, ubi collapſum muri fragmen pedes collidit Ignatio. Quo illud lucri mihi eveniet, ut ſi in illuſtri materiâ obſcura proceſſerit oratio, caliginoſo iſtud fumo, quo Gallicus Ignatium furor involvit tribuatur: ſi Scazontem ægrè protraxerit, ſuo ſeſe Themati accommodâſſe judicetur. Nec erit turpe ibi claudicare Oratorem, ubi cum honeſtate claudicaverit dilaudatus. Si adjacuerit oppreſſus Orator, in gloriæ id partem ducet, ſe adjacere proſtrato Ignatio potuiſſe. Sed in ipſo Ignatij fumo mundi lucem, in vulnere orbis ſalutem, in Ignatij lapſu erectum Orbem, in confracto

crure

crure erecti orbis conſtantiam ſpeculabor. Ego enim ſic exiſtimo, felici illo, & ſæculorum votis deſiderato Ignatij lapſu orbem omnino univerſum ſuis erectum à caſibus conſtitiſſe. Quod ſi ad commendationis fumum ſpecioſè magis, quàm ad rerum laudatarum majeſtatem verè, à me dictum eſſe exiſtimetis, Atlantem fortaſſe deſiderabitis, cujus ampliſſimo robore ſinuata brachia mundum complectantur: invictiſſimum Alcidem poſtulabitis, cujus humeri dubitantis mundi ruinæ ſubjecti caſum prohibeant. Dabo Atlantem, dabo Alcidem, & quæ per ſingulos amplexuum roboriſq; parca Virtus diſperſit, in uno ſpectabitis Ignatio copulata. Cujus in brachia amplexando orbi ſucceſſit Charitas, in humeros attollendo mundo Fortitudo. Illa facit, ut velit; hæc, ut poſſit. Non ſufficit Charitate deſtituto, admiranda licet, fortitudo: Charitas ſine fortitudinis conſortio jacet. Facilè non poteſt, qui non vult; fruſtra vult, qui non poteſt. Voluntatem in Ignatio accendit charitas; facultatem præſtat animi celſitudo. Ac de prima, quid eſt, quod verba faciam apud eos maximè, quibus cùm Ignatij ſit notiſſima Charitas, tum nihil perſpectius habent, quàm Ignatij hiſtoriam, hiſtoriam eſſe charitatis. Quem ſi

nunc

nunc & coram adſtantem liceret intueri, in ipſa Ignatij compoſitione Charitatis exemplar agnoſceretis. Corpus enim illi erat, quale Charitas ipſa, ſi quod mortalibus videnda oculis corpus aſſumeret, induiſſet. Statura mediocris, ſed in ipſa tamen mediocritate ſublimis, ut paulatim à terra diſcedens cœlo ſeſe attollere videretur. Frons illi erat ad ſerenitatem explicata, in qua aptiſſimis characteribus Amoris comes deſcripta legebatur affabilitas: ſupercilia ne in tumorem aſſurgerent, gratiſſima animorum conciliatrix modeſtia deprimebat: gemini oculi geminæ erant Amoris faces, quas nec ſine demiſſione attollebat, nec ſine laudabiliter ſuperba elatione deprimebat. Vultus colore fuſcus, quaſi emicantem laborabat Virtutem modeſtiâ obvelare; niſi permixtus igneus interiorem Amoris flammam proderet: humeri ad ſuſtentanda onera ampli, pectus magnæ animæ capax, totus Ignatius viva Charitatis effigies. Sed nolim magis corpore, quàm animo expreſſam in Ignatio exiſtimetis Charitatem, cujus diviniſſimum pectus delapſa cœlo Charitas viſa eſt animare. Sic enimverò decerno, animũ in corporis univerſo eſſe primum motorem, in intellectus cœlo Solem, in frigido Voluntatis palatio ignem.

ignem, in oculis facem, in vultu colorem, in fronte ſerenitatem, in labris riſum, in venis vigorem, in corde calorem, in tota membrorum curia Dictatorem. Ut dum pyropos in oculis, vernam in fronte ſerenitatem, roſas in genis, viva in labris corallia, amœnitatem in vultu, dexteritatem in motu, ardorem in pectore, laborem in venis, in corde lumen, in voluntate flammas uni animo non iniqui rerum æſtimatores attribuimus; illud quoque intelligamus, ſolâ Charitate Ignatio ſcintillare oculos, rubere genas, candere frontem, ardere pectus, ſalire venas, intellectum illuſtrari, ſtimulari memoriam, voluntatem accendi ipſam animam ipſam eſſe Charitatem. Utinam in arcanum Ignatij penetrale libera ſubingrediendi nobis concederetur poteſtas! Intueremur ſcilicet in auguſto illo pectoris ſolio Reginam dominari Charitatem; ſpectaremus in ſcelus deſignari prælia, damnandæ licentiæ refigi tabulas, impuritatis antiquari decreta, revocari in urbes æquitatem, in lares concordiam, in templa religionem. Videremus Juventutis licentiæ parari fræna, ſenectutis deſidiæ incitamenta, caſtimoniæ aſyla, morum innocentiæ munimenta. Animadverteremus Dominam in animos reſtitui rationem,

domi-

domitam ad membris eijci cupiditatem; reduci in penetralia ſanctimoniam, expelli à moribus corruptelam; neglectum in domibus calcari luxum, cultam in compitis obviare modeſtiam; proſtratam in tribunali jacere injuſtitiam, erectam in foris ſtare æquitatem. Conſpiceremus præſtandis impendi conſilijs linguam, exhibendis auxilijs manus; adeundis periculis pedes; ſubeundis oneribus humeros; animum animis excolendis. Conſpiceremus fluctuanti conſtantiæ recludi portum, æſtuanti impudicitiæ affundi frigidam, graſſanti calamitati repagula objici, calcitranti formidini ſtimulos ſubijci, exultanti audaciæ habenas imponi. Intueremur deniq; ab animoſa Ignatij Charitate Idolorum vaſtari fana, æterno Numini dedicari altaria, impietatis aras everti, Religioni templa conſecrari, & barbaras illas nauſeantis naturæ vomitu extra Orbem, extra mores, extra humanitatem ejectas Regiones ad humanitatis ac Virtutis conſortium advocari. Jam tum ſcilicet ea rudi cogitationum penicillo in Ignatij pectore Charitas depingebat, quæ feliciſſimo eventu in utriuſq; Orbis incolumitatem ad exitum deducta gratulamur. Quâ unâ re ita Veterem dehoneſtavit fabulam, quam

Z nescio

neſcio cujus animo dominandi calor faſces & ſecures, ſceptra & coronas, regiones & Provincias, Regna & Imperia inſculpſiſſe ferebatur: ut in ſummam gloriæ partem trahi debeat, nullam eſſe Regionem tam barbaram, nullos tam ab humanis moribus ſecretos populos, nullam tam à ferocia & immanitate infamem nationem, quæ in ampliſſimo Ignatianæ mentis theatro depicta, ejus vel non flecteretur inſtitutione, vel non exerceretur legibus, vel non armaretur exemplo, vel ſpiritu non imbueretur. Eras ibi non minus animis, quam Vultibus obſcurus Oriens, cujus ille ſqualori Xaverium jam deſtinabat. Eras in illa calentis amoris officina rigidiſſime Septentrio, cui accendendo Claudium Jajum præparabat. Eras in illa Charitatis ſede afflictiſſime Occidens, cui ne occideres animo, ſemetipſum dedicabat. Neque tu ocelle Mundi, Archiducum nutrix, Regum Cæſarumq; Mater Auſtria abeſſe poteras, cujus incolumitati Claudium Jajum devovebat. Vos quoq; Italia, Gallia, Luſitania Lainio, Salmerone, Rodericio beabat Ignatius. Univerſus denique in ea amoris tabula deſcriptus erat orbis, qui ut in Ignatij animum ingrederetur, per vulnus ſibi viam patefecerat. Enimvero orbis ille è ferro frigidus,

qui

qui ad genua tua ſupra Pampelonæ mœnia eſt allapſus, Mundi ſymbolum fuit, à te calorem poſtulantis; cui non ignobilis Poëta affixit lemma: *Affuſus genibus totus tibi ſupplicat orbis:* certus tum primum exuendæ glaciei, cùm in ſecretum cogitationum tuarum Igniarium ſubiverit: certus vetuſtæ rubiginis eradendæ, ubi tuæ Charitatis fuerit incendio inflammatus. At quo te inconſultæ mentis conſilia præcipitem agunt veſane Munde? Audes à proſtrato auxilium, à jacente robur, à propemodum exanimato vires ſperare? Ita profecto Auditores; ea omnino ratione ſe ſibi reſtituendum ſperabat Orbis, qua primis ſui exordijs fuerat ex nihilo evocatus. Repetite enim univerſam naſcentis humani generis hiſtoriam, ut renaſcentis per Ignatium Mundi hiſtoriam intelligatis; ad illa prima exorientis orbis redite primordia, ut feliciſſimum reviviſcentis in reſurgente à lapſu Ignatio præludium videatis. Videtis illic, Deo ſic jubente, proſtratos Adæ lacertos, ut primitiæ inde mortalium extrahantur & aſſurgant! Ego verò, dum terræ afflictum ad Pampelonæ muros cerno Ignatium, Divinæ providentiæ id eſſe conſilium intelligo, unius lapſu jacentem orbem reſtaurare. Videtis illic tolli unum de

oſſibus Adam? Ego vero tolli unum de oſſibus Ignatij animadverto. Videtis illic ædificari in Mulierem? Ego vero ædificari gratulor in heroinam JESV Societatem. Videtis ab illa Matre univerſum hominum genus propagari? Ego vero ab hac parente devaſtatum video reparari. Age hic Auguſta heroum cœleſtium Parens, Orthodoxæ fidei Nutrix, Religionis tutela, vitiorum victrix virtutum omnium Aſſertrix Societas, prima exortus tui incunabula ſpeculare. Dum te ad vitam enititur Ignatius, Pampelonæ collabuntur munimenta, ut vel ſpontè in tua prima fundamenta confluant, vel Tartareorum everſioni caſtrorum præludant. Involvitur fumo Exercitus, ut per tuas Amoris faces fuligine ſuâ in lucem Orbis evolvatur. Plaudunt tympana, ut indormiens erroribus ſuis terra excitetur ad veritatem. Claſſica intonant, ut receptui canant impietati. Ex oſſe naſceris. Auguror! cum univerſa Mundi caro defluxerit, tu adhuc perſeverabis ſuperſtes. Hoc enim habent oſſa prærogativæ, ut putredinis neſcia poſt exeſas à ſerpentibus carnes prope ſupervivant. Ex oſſe nata es fracto, ſed inde integritatem hauſiſti. Vulnus illud Ingnatij medullas patefecit, ut non tantum exteriores mores, ſed & medullas

dullas parentis imbiberes. Ex oſſe nata es pedis, ut vel cadentis quondam Viraginis Evæ lapſum ſtando corrigeres; vel jam tunc in futuras contra inimicos excurſiones parareris. Ex oſſe nata es, ut cum cæteri mortales in microcoſmo ſunt caro, tibi oſſium vices incumbere intelligas; ut corpus relabentis Orbis erigas, erectum fulcias, fultum conſolides, promoveas ſolidatum. Atque ne ſingulorum præcepta deſideres, unum omnium compendio ampliſſimum exemplar ſpectabis *Ignatium*. Videbis ut humiles exoſus valles Serratum collem ſuperabit. Credo ego ad Stellam matutinam properabit, ut vel primus affulgentis ſalutis radios intueatur: vel qui in *Auroræ* quondam creatus eſſe mundus dicebatur, idem *Ignatii* ope ad *Auroram* quandam recreetur. Miraberis ad Elementarios Barcinone pueros virum tricenarium ſeſe demittere, ſed primas ibi accendet faces exurendæ antiquæ mundi rubigini. Stupebis ægrorum per Xenedochia ſervire neceſſitati; ſed per corporis vulnera in vulnus penetrabit animorum: ulceribus etiam ora applicabit, pus exſuget, ut abditum intimis animi medullis toxicum exſugat. Sequeris Italiam, Galliam, Hiſpaniam percurrentem, ut diſcas non uni loco affigi Charita-

 tem:

tem: alatam illam eſſe Deam, & eum Sole curas dividere. Ad illud tocum hærebit Orbis attonitus; *Ignatium* tempeſtate perfrigida, mordente gelu, ſtringente glacie, nudato corpore in lacum demergi; ſed illud inde conficient Lutetiæ, probatam *Ignatii* Charitatem aquis multis extingui non potuiſſe: illud commendabit Gallia, ſubmerſum Cypriis aquis animæ pretium in piſcationem ab *Ignatio* perquiſitum. Illud pons admirabitur; glaciem obſtinati in ſcelus Juvenis, ſui nominis ac virtutis igne *Ignatium* eliquare potuiſſe. Illud cæcutiens fatebitur Juvenis, ſibi ab Ignatio lucem accenſam. Illud teſtabuntur undæ, naufragæ ſuccurſum eſſe caſtitati. Illud denique proclamabit orbis; antiperiſtaſeos virtute flammantem *Ignatii* charitatem ea cœpiſſe incrementa; ut anguſta jam pectoris perfractâ areâ erumpat in verba. Ibis impuriſſime Adoleſcens, devota ſtygi victima, ibis libidinum tuarum ardore incenſos Inferorum ignes acriùs excitare, dum ego piacularis victima fulminantem è cœlo vindictam ſuſtinebo. Reſiſtit attonitus Juvenis: tum primum ſtare condiſcit, in præceps aliàs aſſuetus abire. Firmat greſſum in ponte, qui mox reparatæ Integritati cedet in arcum triumphalem. Defigit in

ſtagnum

Digitized by Google

ſtagnum oculos, quos cœlo attollere pudor vetabat; concutitur animo, ſed ipſa concuſſione impuriſſima Venus excutitur. Suſpirat: ſed inter ſuſpiria Cyprius ignis expirat. Illachrimatur ubertim; ut vel tot fœdatam ſceleribus animam oculorum imbribus abluat: vel illicito areſactas ab æſtu medullas rore irriget lachrimarum. Viam denique relegit, deteſtatur amores, erroresq́; emendatione caſtigat. Quid ad hæc Charitatis exempla addi poſſe exiſtimatis? Obſtupuêre ſcilicet, Lutetiæ, & cum integritatis candorem propagari viderent, derivatum à luto nomen propè amiſerunt. Ego verò nihil miror, qui *Ignatium* non dubito Paulinam combibiturum charitatem, cujus ad ſimilitudinem jam jaciuntur vitæ melioris fundamenta. Fulminatus è cœlo Paulus prototypon eſt *Ignatii* à Pampelonæ mœnibus deturbati. Auguſtus ille turbo lucis, qui affixum ſolo Paulum involvit ſplendoris ejus Symbolum eſt, quem in proſtrati *Ignatii* viſcera per tibiam ſubingreſſum accepimus. Nata in oculis de luce cæcitas, *Ignatiana* eſt cæcitatis imago, quę obducto veluti velo prohibuit interituræ gloriæ fumum nihilumq́; dignitatũ conſpicari. Illud denique ab ipſo Numine in Paulum, elogium eſt in *Ignatium: Vas electionis eſt mihi iſte,*

iſte, ut portet nomen meum coram gentibus & Regibus. Atque hoc eſt, quod ingenioſiſſimus ille, quiſquis fuit, ab arte Pictor expreſſum voluit, dum ad hominis Dei pedes provolutum in genua depinxit *Ignatium*, cujus ille manibus divinâ elaboratum dexterâ labarum, auguſtiſſimo JESU nomine radiatum, committeret, cum epigraphe: *Vt portet nomen meum coram gentibus & Regibus.* Ex quibus illud conficio, ut ſi natam primùm in Damaſceno lapſu Doctoris gentium agnoſcitis Charitatem, *Ignatii* quoque fervorem in Pampelonenſi caſu ſua ſumpſiſſe exordia non dubitetis. Sed neſcio quid mihi præſumptuoſus imperavit affectus. Anguſtis nimium cancellis parentis encomia concludimus. Elaboratæ à filijs parentum laudes impenſam etiam ab hoſtibus commendationem excedant oportet. Ea duntaxat protulimus domeſtici, quæ ne facilè negaverint inimici. Illud de tuo nobis animi ardore perſuademus *Ignati*, eum (date veniam verbo) prope cum Divino, verecundè tamen, poſſe comparari. At Herois mores niſi traxerit & affectus, Heros vix unquam ſui nominis uſum concedet. Virtute Macedonem prius exprime, quam dicaris Alexander. In quos magna cadunt nomina, propria nominum præ-

præmittunt facinora. Ut geras Jesv nomen, Jesv vitam repræſenta *Ignati:* hoc ſcilicet exigunt, ad quos præter *Ignatii* nomen, nihil pervenit. Nos qui Parentis veſtigia aſſiduâ veneramur æmulatione, dum in brutorum domicilio naſcentem ſpeculamur humani generis Salvatorem, videmus etiam ſucceſſorem *Ignatium* in ſtabulo felicitati noſtræ exoriri. Cùm Senatorum Collegium à Chriſto convocari audimus, audimus pariter ab *Ignatio* Decemviratum conſcribi. Cùm toto Orbe diffundi Apoſtolos gratulamur, gaudemus quoque neque Sarmatico frigore tardatos, neque Lybico calore prohibitos, neque Braſilicâ feritate territos, nec Japoniâ aut Chinenſi immanitate perculſos *Ignatii* Socios, quò minus in extremos Orbis ſinus penetrarent, exulantem fidem reducerent, mores revocarent, humanitatis æquè & Divinitatis leges inveherent. Cùm non ſuæ Venatorem, ſed paternæ vindicem gloriæ Chriſtum intelligimus, intelligimus *Ignatium*, *omnia ad Maiorem DEI gloriam* machinari. Cùm expulſos ab humanis pectoribus Chriſti voce tenebriones Orci legimus, legimus quoque per univerſam Italiam capitalem Inferorum hoſtem proclamari *Ignatium.* Cum Judæis aſtringi vinculis libertatem, virgis ſubijci

ſubijci innocentiam, illudi ſapientiam Chriſti, non ſine magno animi dolore, percipimus: percipimus æquè Gallorum, Hiſpanorumq; vinculis natum ad aſſerendam mundo libertatem aſtringi *Ignatium*; inſonti Lutetijs virgarũ parari ſuppliciũ, per Hiſpanorum caſtra amentis inſtar raptari. Cùm noſtram lacerari maledictis Salutem obſtupeſcimus; obſtupeſcimus quoq; nullum eſſe hominũ ordinem, nullam ætatem aut conditionem, cujus morſu non lanietur *Ignatius*. Cùm purpureos Charitatis imbres ex illa corporis nube, quam latenti prætexuerat Divinitati Homo Deus, defluere gloriamur; gloriamur pariter *Ignatianorum* membrorum ſanguine, purpurata maria, terræ ſinus in uberem fidelium meſſem fœcundatos. O *Ignati* viva IESV hiſtoria! an quia IESV vitam prope omnem adæquaſti, ſolo quem ille ſpirabat Charitatis Spiritu deſtituêris? Non feremus id audire, qui magni Ducis noſtri Mutij Vitelleſci impreſſa medullis habemus verba: *Sancta huius Societatis unus eſt, eritq; Spiritus, Spiritus IESV.* Neque dubitamus eoſdem parentis actus animatos à ſanctiſſimo Spiritu, quem in ſucceſſoribus filijs Orbis univerſus experitur. Non patiemur id cogitare, qui cum *Digitum Paternæ*

dexteræ

dextera diviniſſimum eſſe Spiritum intelligimus, tum à Pontificijs oraculis *digitum Dei* nominatum eſſe *Ignatium* non ignoramus. Non ſuſtinebimus id animo concipere, qui & Spiritum illum *Ignem à Deo illatū* didicimus, & ingenioſo Poëtæ Anagrammate *S. Ignatium de Loiola*, eſſe *Ignem à Deo illatum* ad excitandæ charitatis incendia admiramur. Non dabimus id in cujuſquam venire ſuſpicionem, qui diem eundem & ſanctiſſimi Spiritus lapſu illuſtrem, & *Ignatii* nobilem eſſe caſu gloriamur. Quæ cum in dubium nemo vocare poſſit, illud reſtat, ut veteres fabuloſa Antiquitas demoliatur ſtatuas Amoris. Delete Panegyricos veſtros Oratores, quibus Amoris cæcitatem collaudaſtis, *Ignatius* affixus lectulo jam in nimbos reſolvitur, ut oculos diſtillet ad cæcitatem. Eradite inſanientis commenta ingenij Poëtæ, qui nudum confinxiſtis Amorem; *Ignatius* veſtes nuditate, pauperie gloriam, commutat. Devorate tineæ, ſi quæ adhuc in chartis ſuperſunt, ſagittarum elogia, quibus Amor hominum animos impugnat & expugnat: Ignatio una eſt ſagitta benefaciendi voluntas, quam veteris in opprobrium Abarydis quà emittit, inſequitur. Illos denique, quos non ſine commento Amoris fronti inaravit anti-

antiquitas (Æſtatis & Hyemis) quos pectori inſculpſit (*Longe* & *Propè*) quos prætextæ limbo affixit (*mortis* & *vitæ*) characteres; debito veritati obſequio *Ignatii* fronti inaremus, inſculpamus pectori, prætextæ affigamus: cui & Pontificijs oraculis, & Divinâ munificentia Diviniſſimi Spiritus eadem elogia Charitatis ita eſſe collata intelligimus, ut & vivam Chriſti hiſtoriam *Ignatium* credamus, & dum ex illo reparatum à Diviniſſimo Spiritu Mundum profitemur, de *Ignatii* pari voluntate dubitare non valeamus. Quam in ſententiam ſi veſtra etiam congerantur ſuffragia, laborioſam ego in Orbis ſubſidia facultatem, magnanimamq; *Ignatii* fortitudinem proclamabo. Enimvero nunquam in imbelli pectore reſedit charitas. Quo ea pervenit, aut vires invenit, aut contulit. Ea verò ita *Ignatium* roboravit, ut quod ad nominis immortalitatem ſibi Quirites olim arrogaverant, derogaverit, ſuæq; effecerit virtutis teſſeram, *Agere & pati fortia*, quod illi Romanum eſſe voluerunt. Ne victum proinde judicate, quem videtis proſtratum. Vulnera fortitudinis ſunt notæ, argumenta victoriarum. Cùm deponetur in plumas, jam tum vel ſubſtratas lignorum exuvias, vel nudum Venetijs aut Barci-

none

none ſolum meditabitur. Cùm violentos ſauciatæ tibiæ dolores reprimere cataplaſmate allaborabit, voluntarijs ſuſtinendæ pœnitentiæ plagis corpus præparabit. cùm dimanantem per vulnus ſanguinem ſiſtet, eò illum reſervabit, ut olim prodigus animæ totum poſſit ſub barbarorum ſecuribus profundere. In ipſis ſauciati pedis faſcijs ſuis vinculis & catenis præludet. Non ergo jacebit Ignatius. Antæus eſt, *à lapſu fortior*. Videbitis illum ad Serratum collem properantem: an ut primas ex edito pro hominum ſalute excubias agat? an ut ad Virginis illius aras, quam *Turrim fortitudinis* Majores noſtri compellaverunt, novis armis induatur? an denique ut ad caſtrorum aciem ordinatam dirigendæ aciei formam accipat? E quibus, ſi augurari licet, jacebitis cœli odia, terræ lues, inferni proles, jacebitis Lutheri & Calvini, Zvinglij & Oecolampadij, Illirici & Brencij, Melanchtones & Mũnſteri. Jacebitis Fotochides & Amidæ: jacebitis Idolorum delubra, quæ excogitavit mendacium, impietas fabricavit. Te quoque ſtygis imbelle pecus ſcipione propulſabit, te ſolis literis Lauretanis ædibus exturbabit. Sed furores tamen tuos coges in aciem, erumpes in orbem, irrumpes in ædes, imis à ſedibus con-

velles fundamenta. An ad hæc *Ignatium*, hâc & illâ parte meditaturum effugia arbitraris? Noſtra hæc eſt animorum imbecillitas, etiam prius ſalutem circumſpicere, quàm periculis impetamur. At *Ignatius* ſi nutent ædes, nec advertet; cujus jam animus terris ereptus cœlo ſeſe immiſcuit: ſi in ruinam ſe flectant parietes, lapſum ſuo robore prohibebit; ſi convellantur fundamenta, ſtabit inconcuſſus. Jam tuas in *Ignatium* vires exere tellus, cui barathrum omne ſuccubuit; dabis ſcilicet carceres, dabis catenas; ſed non tot, quot ille jam calentis animi votis deſideravit. Mendozæ purpuratam teſtor veritatem. At Maris pericula, Syrtes & Charybdes, Symplegades & Acroceraunia Virtuti opponetis? etiam lacerâ cymbâ transvehetur. Si hiet in valles pelagus, non deprimet animi celſitudinem: ſi navis latera verberentur fluctibus, non concutient magnitudinem. Ibit navis ſecura naufragij, quia fortitudinem vehit. Terrarum objicietis moleſtias? Nudis arenas Syriæ Aſiæq; pedibus transvolabit, neque ardorem ſentiet, majori amoris æſtu inflammatus. Barbarorum lucos penetrabit interritus, ut Solis Juſtitiæ veſtigia inſequatur. Si montes opponet Natura, detumeſcent ad *Ignatianam* animi

celſi-

celſitudinem: ſi obtrectatorum linguas, ſilentio ſuperabit. Nihil omnino erit, quod *Ignatii* poſſit laceſſere magnanimitatem. Atque hæc eſt ampliſſima illa hæreditas, quam cùm ad ſeros nepotes tranſcriberet, diverbio illo comprehendit; *Bona* ſcilicet *agere, & mala pati*. Quod quidem abunde hactenus à te impletum videmus, JESV Societas. Nam quod in orbe eſt regnum, quæ in regnis provincia, quæ in Provincijs civitas, ubi non ſis vel exilio mulctata, vel invidijs exercita, vel injurijs vexata, vel contumelijs lacerata? Sed non ſenſiſti exilia, cui Orbis eſt patria. Eijci regno potes, ſed non orbe: cadere non potes, niſi in cœlum. Invidiam non ægrè pertuliſti, quam rectè factorum teſtimonium non ignoras. Nemo egeſtatem, ſed opes vel aurum invidet. Pirata eſt Invidia: onuſtas obſervat naves, parcit vacuis. Injuriæ & calumniæ virtutis cotes fuerunt. acueris Societas, cum tereris. Unde furores cœlo propinquiorem ſtiterunt navem, cùm procellis intumuerunt. Quid jam Barbarorum ſævitiem, Tyrannorum crudelitatem invicto animo toleratam memoremus? Vidiſtis Comorinenſes Criminalem & innocentiâ vitæ, & fuſo etiam ſanguine criminis nomen diluentem. Expertæ eſtis Inſulæ Flo-

ridæ Baptiſtæ Seguræ ſanguine irrigatæ, ut è floribus in fructum aliquando adoleſceretis. Combibiſtis Salſetani Campi Rudolphi Aquavivæ & Sociorum quinque funera, ut *aquâ vivâ* ad vitam irrigati ſurgeretis. Confixiſtis ſagittis Petros Correas, Joannesq́; Soſas, crudeles Braſili, ſed ſtimulos ad æternas coronas currentibus addidiſtis. Deproperarunt Oceanum tres cum Arabio Socij, ut per mare rubrum Ægyptiacâ ſervitute ſolveretur infidelitas. Habet ſuos Nangaſachum Paulos, Jacobos, Joannes: habet Anglia Campianos: habet Hiſpania Fernandios, Gallia Salthamochios, Orbis univerſus Societatis JESV cruorem; de quibus cum gloriamur, eidem *Ignatio* ut Parenti ſobolem, ut radici ramos, ut Soli radios, ut Oceano fluvios, ita attribuimus; ut libeat quoque imitari, quod commendare delectat. Quid ad hanc in orbis ſalutem ex Ignatio natam Charitatem & fortitudinem Ignatiana molietur poſteritas? Non patiemur glorioſiſſime Pater, ne qua noſtrâ ſubſequentium deſidiâ Tuo nomini labes inuratur: ut in noſtra vivas comendatione in noſtris vives veſtigijs: ne ut tibi glorioſum fuit, tantam nobis virtutum tuarum ac meritorum hæreditatem per tuorum etiam ſanguinem conſignare,

gnare; ita nobis ſit contumelioſum, eum inertiâ noſtrâ prodigere. Tu modo, qui jacentem erexiſti mundum, torpentes noſtras excita voluntates: è vaſtiſſimo tuæ Charitatis igne lucem ſuppedita, quâ errorum tenebris involutas, non modo Aſiæ, Africæ, Orientis Regiones, ſed Europam Auſtriamq; noſtram illuſtremus. Deniqùe, quia monendi præſumo poteſtatem; da renaſcentis mundi ſecunde Elia, ut fiat in nobis Spiritus tuus duplex, propenſiſſimæ alter in orbis emolumenta voluntatis, alter in mortalis ejuſdem incolumitatem expeditiſſimæ facultatis.

Dicta Viennæ Auſtriæ.

****

ORATIO XXII.

DE S. IGNATIO

Soc. JESV Fundatore.

Publico bono datus.

SI Virtutem nobile quoddam fingentis animi ſimulachrum eſſe exiſtimarem, ſi eam Platonicorum ſeductus in erro-

rem inter abditas Lunæ cavitates ſubli-
mem pendere arbitrarer ; eſſet equidem,
cur vel Ignatio veræ laudis nomen, quod
hactenus virtuti ſoli publico mundi ſuffra-
gio liberaliter conceſſeramus, hodie probè
de rerum natura eruditi audacter denega-
remus; vel ab ijs ſplendoribus, qui ſub ocu-
los, & communem vulgi æſtimationem ca-
dunt, aliquam pro Divo Patriarcha com-
mendationis partem mendicaremus. Ete-
nim ſi illuſtres familię ſplendores, ſi avitum
Majorum ſtemma, ſi maculatum hoſtili
ſanguine Avorum ſagum, ſi diffuſa per ho-
minum ora parentum gloria, ſi relati per
vulnera triumphi, ſi Regum favor, & ſecun-
dioris Fortunæ ancillatus plebeios animos
ſui admiratione ſuſpendunt : his ſaltem
perſuaſum titulis ignarum vulgus aliquam
Divo Ignatio panegyrim deſtinaret, quam
ab inani Virtutis fabula Sapientes inſti-
tuere detrectarent. Nunc verò cùm Virtu-
tem, ſive illa Viris nomen dederit, ſive acce-
perit, præcipuam virorum notam eſſe in-
telligamus ; quæ mentibus inſita heroos
animos à ſegnioribus terræ figmentis ſe-
cernit ; nihil omnino eſt, quod vel illa For-
tunæ ludibria, æquè probis ac improbis
communia, in laudum Ignatianarum par-
tem advocanda perſuadeat; vel de vera lau-
datio-

dationis materia nos ultra dubitare patiatur; ubi non ocioſam Sanctiſſimi Patriarchæ virtutem univerſus Orbis commendatione publicâ conteſtatur. Etenim ſicut nulla eſt tam remotum ad mundi limbum damnata regio, nulla tam barbara Natio, nullus tam vaſto ſecretus Oceano populus, ad quem labioſa Ignatij Virtus, non famâ tantùm & vacuâ narratione, ſed liberali etiam beneficentiæ ſuæ impendio pertigerit; ita nullus eſt inter homines dignitatis ordo, nulla fortunæ conditio, nullum naturæ diſcrimen, quod cùm ea præſtitiſſe Ignatium experiatur, quæ ab omnibus prædicari debeant; illud tamen effeciſſe non confiteatur, ut nullo ſæculorum ambitu pro dignitate valeant prædicari. Nam ſi conſideretur impenſorum ab Ignatio beneficiorum multitudo, omnem Arithmeticæ numerũ; ſi expendatur magnitudo, omnem Geometriæ decempedam; ſi ſuſpiciatur ſingularitas, omnem Sapientum æſtimationem; ſi expendatur utilitas, omnia populorum deſideria ſuperavit. Ut facilè mihi perſuadeam, ſi in Romanæ ſuperſtitionis ſæcula incidiſſet Ignatius, nullas intra mœnia futuras fuiſſe Laureas, quas non glorioſo vertice ipſe impleret; nulla theatra, quæ communi Civium plauſu non occuparet;

nulla

nulla ſana & delubra, quæ ſui Numinis religione non conſecraret. Sed non indiget inani admiratorum ſuperſtitione, qui ſolidæ Virtutis meritis omnem veræ gloriæ ſemitam occupavit. Suis ipſe major eſt incrementis, quàm fictæ religionis mendacio. Non eſt pulchrum, quod eget calamiſtro: non eſt Virtus, quod vitio conſecratur. Faceſſat ergo ſuperſtitioſa Antiquitatis religio, & exaggerata per ſacrilegium commendatio: dum ipſa materia omnem facilè cultum verborumq; facundiam ſupergreditur. Ipſe ſuorum geſtorum ampliſſimum eſt ornamentum; ut quiſquis ſeu adſcititio cultu, ſeu Orationis pigmento ornare voluerit, meritò timeat, ne corrumpat. Quare & ego mitto omnem de Eloquentiæ cultu ſollicitudinem, quando ipſum ſibi argumentū ampliſſima eſt panegyris. Quidquid tamen de te dixero, glorioſiſſime Patriarcha, dictum erit ad ſplendorem magnificè, quia nihil feciſti ad memoriam poſterum humiliter. ampliſſimè laudaberis, ſi quidquid protulerimus, necdum laudandi obligationi ſatisfeciſſe arguemur. Atque ut inde mea proficiſcatur oratio, unde Virtutis ipſius commendatio petitur; ajo, uti Virtutem Regnorum Rerumq; publicarum Matrem, ita Divum

Igna-

Digitized by Google

Ignatium cõmuni orbis emolumento cœlitùs eſſe conceſſum publici boni propagatorem. Jam enim inde à primo ejus ad Pampelonæ mœnia prælianтis caſu, neſcio quid ominis capio ſecuturæ in mortalium Rempublicam felicitatis. Videtis eum excuſſo muro prolabentem, qui ipſis propugnaculis fortior Pampelonam protegebat? ſi non ſubit memoriæ ex Poëtarum fabulis redivivus Antæus à lapſu fortior; ſubeat ex arcanis Divinitatis oraculis Paulus Divini honoris acerrimus propugnator. Si non ingeritur animo Brutus ſuo à lapſu Romæ imperium aſſecutus; ingeratur Philippus, qui univerſam Africam ſuo jugo ſubjecit. Si non objicitur menti dejectus è cœlo Lucifer, objiciantur ea ſidera, ad quorum lapſum *noſtra redemptio appropinquabit*. Si non repræſentatur Horatius Cocles ægrè ſcazontem molitus; repræſentetur Jacob in fæmore percuſſus, ut à vulnere multorum populorum pater conſtitueretur. Si non cogitatur Severus, quamvis pede claudus feliciſſime imperium erexiſſe; cogitetur Philippus vulnerato fæmore ſuas per univerſum orbem victorias protuliſſe. Si verò ſpectatur è ſublimi propugnaculo in terram prolabens Ignatius; occurrat animo *granum frumenti quod cadens in terram*

terram fructum afferet copioſiorem. Si auditur bellicæ machinæ fragor, quo proſternitur; *Filius tonitrui* inde ſurrecturus cogitetur. Si in caſu propè exanimis videtur Ignati⁹; Sol ingeratur ſuo ab occaſu ad Orientem progreſſurus. Si ingentem muri partem ſecum trahens obverſatur Ignatius; in ipſa Eccleſiæ fundamenta jam tunc à Deo conjectum eſſe perſuadeamur. Si confracto oſſe procubuiſſe cernitur Ignatius; ex ipſo oſſe nova ſalutari hominum propagationi erigenda Eva, Societas JESV, cogitetur. Si demum ex vulnere claudus conſideratur Ignatius; id Divino conſilio eveniſſe exiſtimemus, ut à Divina cum inſequente gratia tandem apprehenderetur. Adeò in ipſo jam vulnere ad noſtram ſanitatem, in ipſo caſu ad Religionis Orthodoxæ firmitatem à Deo deſtinabatur. Quare cùm Ignatium contemplor, poſt arma ſua Serratanæ Virgini dedicata, à populari tumultu Minoreſſanam in ſpeluncam à Deo ſeductum; obverſatur animo ſuperſtitioſa veterum Romanorum religio, qui in profundo oſcitantis terræ latibulo DEO Conſo faciebant, à quo magnarum rerum conſilia excipiebant; ut mihi perſuadeam in ea ſpelunca, primas à *Magni conſilii Angelo* promovendi publici boni inſtitutiones

Igna-

Ignatio eſſe dictatas. Occurrit Xenocratem in obſcuro ſpecu cum Philoſophia familiaritatem amicitiamq; contraxiſſe; ut credam, in eo primum angulo penitiorem cum Divina Sapientia ab Ignatio initam eſſe conſuetudinem. Memini Reipublicæ bene inſtituendæ præcepta in caliginoſæ rupis hiatu hauſiſſe Platonem; ut aſſeram gubernandi ad felicitatem Orbis inſtituta in ea ſcrobe ab Ignatio eſſe concepta. Recordor Numam à ſua Ægeria Regni conſervandi leges in tenebris eſſe edoctum; ut non dubitem in ijs umbris Ignatium univerſi mundi ſuſtinendi methodum didiciſſe. Recogito è Poetarum fabulis Vulcanum in antro Lemnio officinam ignis cudendo fulmini accendiſſe; ut facilè conſentiam huc Lyparam omnem commigraſſe ad accendendas in Ignatio flammas ardentiſſimæ charitatis. Conſidero ex naturalium rerum Hiſtoricis ſtillantes ex ſuperincubante terra in ſubjectas cavitates aquarum lachrimas durari in columnas; ut præſagiam in illo rupis cavo per tot fuſas oculorum lachrimas Ignatium in firmiſſimam Eccleſiæ columnam ſolidari. Credo dilectiſſimam Dei Sponſam *inductam in cellam vinariam, ut ordinaretur in ea charitas*; ut in ea terræ profunditate Ignatium charitatis

vino

vino inebriatum eſſe non diffiteat. Animadverto communi mortalium ritu mortuorum cadavera ad ſepulchra deſtinari; ut cùm audio Ignatium octiduum illic vixiſſe exanimem, omnino mihi perſuadeam eum, alterum veluti Curtium, ad patriæ orbisq; incolumitatem in illam ſcrobem ad ſpontaneam mortem ſe conjeciſſe. Intelligo denique ſpectando purius Cœlo anguſtiora terrarum ſpelæa ſubſervire, ut non ambigam ad videnda cœli miracula eò ſubductum Ignatium nihil amplius terrenum meditari. O felix vel uno Ignatio hoſpite ſpelunca terræ! Dicerem te primam rudimentorum Scholam, in qua prima veræ Sapientiæ elementa ἄλφα & ὠμέγα condiſcuntur; niſi dici malles Theologia, in qua arcaniſſima cœlorum myſteria explicantur. Vocarem te umbratilem futurorum conflictuum palæſtram, in qua per excubias, & ſpontanea verbera humanæ ſaluti præliaturus miles eruditur; niſi Campus Martius vocari præambires, in quo plurimâ ſanguinis effuſione primus hoſtis, rebellis Caro, debellatur. Nominarem te arenam luctatoriam, in qua deſignantur victoriæ; niſi Circus nominari deligeres, in quo ante lentam deſignationem celeritate

tate pugnæ Victoriæ obtinentur. Appellarem te Sybillæ antrum, in quo adeundi Elyſij campi documenta exhibentur; niſi Auguſtę Virginis templum appellari mereveris, in quo ſe tibi ſpectabilem Mater viventium non ſemel præſentavit. Inſcriberem te Homericam Najadum ſpeluncam, in qua per aſſiduas lachrimas Ignatius diffluit; niſi inſcribi deſiderares potius Alphæi antrum, in quo colliguntur aquæ ingentibus onerarijs ad ſalutem deportandis. Nuncuparem te ſacroſanctam Vulcaniam, in qua expugnando orbi cuduntur arma Charitatis; niſi pyrij operis officina amares nuncupari, in Idolorum ſcelerumq; omniũ ruinam uno impetu diſrumpenda. Indigitarem te ſpelæum Angliæ, in quo Divinioris auræ illapſu gratiſſima melodia excitatur; niſi per auditos ferrati verberis ictus nova mihi Lypara menti ingereretur. Probarem te obſcurum Davidis antrum, in quo tot hoſtium inſidias evitavit Ignatius; niſi ut Cœlum adorari meruiſſes, in quo ſanctiſſimæ lucis amœnitate ad viſionẽ Dei eſt illuſtratus. Hac ergo formatus in ſchola, armatus in campo, ſacratus in templo, imbutus in antro, accenſus in officina, duratus in Lypara, eruditus in cœlo erumpit tandem in apertum uno imbutus conſilio,

uno,ſed æterno, firmatus decreto aggrediendi ardua, ſuſtinendi difficilia, tentandi inauſa, pervincendi obſtantia, firmandi Orthodoxos, atterendi hæreſes, convellendi Gentiles,educandi pueritiam, erudiendi Juventutem, erigendi afflictos, reprimendi effrenes, purgandi Xenodochia, penetrandi in carceres,fundandi Eccleſias, diruendi Sinagogas, formandi Seminaria, inſtituendi Academias,excurrendi in compita, penetrandi in urbes, omnem remotiſſimi orbis regionem ſanctiſſimo zelo invadendi. Hinc quoniam una eſt Charitati moleſtia, vel pedum laborare defectu, vel manuum penuriâ, quibus alienæ vel ſuccurrat calamitati, vel ſublevet miſerias; prima ſuccedit animo cura idoneos ſibi ad tanti moliminis opus commilitones deligendi. Equidem ſi generoſo illi & infracto animo par corpus natura conceſſiſſet, non egeret ſocijs viribus, quas ad inſtaurandas collabentis mundi ruinas applicaret. Sed ampliſſimam mentem anguſto natura ergaſtulo circumſcripſit; velociſſimum ſpiritum mole corporis aggravavit; infractum animum fragili carne ſepivit; ut cùm velit ametq; plurima, valeat agatq; pauciſſima. Quod uni tamen illiberalis negavit natura, pluribus non parca conceſſit. Orbem univerſum

verſum evolvere mens erat Ignatio; nec terrebatur vaſtitate molis, dummodo ſibi pares Intelligentias nanciſceretur. Adſciſcit feliciter operi novem ſocios, quibus ipſe totidem veluti Muſis ad Cœleſtem harmoniam, terræ hactenus inauditam, præeſſet Apollo: ad quam verius, quam ad Orphei lyram feræ & ſilvæ, ſaxa & rupes moverentur. At quos demum ſocios animo deſignatis? animæ magnæ, laborioſæ Virtutis, acerrimi Spiritus, inflammatæ charitatis, ſupra naturam fortes, ſupra imitationem eximios, ſupra invidiam admirandos. Unum cùm nomino Xaverium, prodigia vel in ipſo nomine objicio. Cujus Viri ampliſſimam charitatem, æſtuantemque animi ardorem cùm minor Europa non caperet, calcato Oceano inacceſſas mortalium avaritiæ terras penetravit. Cujus labori nihil indomitum, fortitudini nihil laborioſum, conſtantiæ nihil moleſtum, magnitudini nihil vaſtum, animo nihil ſublime, virtuti nihil inacceſſum. Cui deliciarum ſemper nimis; laborum nunquam ſatis: quem nulla ſtrinxerunt frigora, nulli fatigarunt ardores: qui percurrit terras, exhauſit maria, mundum omnem miraculorum famâ adimplevit. qui ad extremum mundi marginem delatus breviſſimo temporis ſpacio

 Chri-

Chriſtianè vivendi rationem in ſexaginta ſex Regnis fundavit, feliciterq; adeo propagavit, ut una Amangucium nondum exactâ menſium duodená ſupra triginta millia per ſacri laticis affuſionem Orthodoxæ fidei additorũ numeraverit. qui arrogatam à Romanis per faſtuoſa mendacia gloriam facinorum ſuorum veritate ſuperavit; quando plures unus decennij curriculo ſubjecit Eccleſiæ, quàm illi ſæculorum ætatibus per diſpertitos in orbem exercitus copioſiſſimos ſuis faſcibus ſubdiderunt. qui per ſuperatos ſuis laboribus naturæ terminos, per ſuſcepta in averſum orbem itinera, per proſtrata tot Idolorum ſimulacra, per fundatam in tot Regnis & Provincijs Eccleſiam, per centum diverſiſſimarum linguarum prodigia, per quotidiana in quovis populo miracula, per depreſſam Bonziorum arrogantiam, per eximiam Divinarum rerum ſcientiam, per accenſam in omnes Nationes & populos, in omnem hominum ætatem, ordinem, & conditionem ardentiſſimæ charitatis flam̃am, Indiarum Apoſtoli nomen ſibi merito comparavit. Qui deniq; pridem mortuus cœlo quidem receptus, in terris tamen operatur, æquè pronus in vota hominum, ac facilis in prodigia. Adijcite Xaverio Fabrum. Quem

virum?

virum? Humili loco & ſanguine natum, ut comparati ſplendoris nihil omnino ſuis natalibus deberet: non minus ſuæ fortunæ *Fabrum*, quàm alienæ felicitatis. A pueritia ovium paſtor cum grege ſuo de innocentia, de ſimplicitate certavit. Cùm inter Oves ageret, dexteræ olim indipiſcendæ privilegium accepit. Imo & Agnum ſequi didicit in via, dum Virginalis Caſtimoniæ voto ſe cœlo obſtrinxit; ut non ægrè hac prærogativâ donaretur in patria. Cum *Petri* nomine conſtantiam induit; cum *Fabri* agnomine recudendi ſæculi ambitionem. Per Luſitaniam, Hiſpaniam, Galliam, Italiam, utramq; Germaniam DEVM circumtulit. Immenſum pondus cùm gereret, ab ipſa ſarcina gerendi vires capiebat. Certè, niſi valentior fuiſſet animo, quàm corpore, ſub ipſum laborum initium ponderi ſuccubuiſſet. Cùm Deo plenus eſſet, nunquam ſatur fuit. A Virtute Religioſus, à dicendi facundia Orator, à Sapientia Doctor; amatus in Aulis, æſtimatus à populis, formidatus ab Hæreſi, in quam, quacunque procedebat, Faber malleum librabat. Si ferreos animos aggrediebatur; vel ſui Zeli igne eliqualibat; vel vehementiâ confringebat. Hinc ſui famam excitavit, quæ eum Concilio Tridentino prodidit, ut Theolo-

gus ambiretur. Docendi prudentiâ, agendique fortitudine, duabus veluti pennis in ſublime ferebatur. Sed quantum alienâ æſtimatione attollebatur, tantum innatâ animi demiſſione ſe deprimebat. Facilis vinci vincebat, quidquid aggrediebatur. Orbem ſuperaſſet unus, ſi par votis extitiſſet facultas. Quid verò de Jacobo Lainio attexemus? Scientiarum omnium æquè capax, ac prodigus. Diſcendo capiebat flumina, docendo effundebat Oceanos. Mores reformavit Italiæ ad ſuorum idæam. In Gallijs languentem fidem erexit, expulſam reduxit; extinctam pietatem excitavit. Pontificius in Tridentino Theologus, Oraculum eſt viſus cùm diceret, miraculum cùm ſileret. Peroravit in omni cauſa ſapienter: pro Immaculata Virginis Conceptione calidiſſimè; eumque, quem à febri patiebatur calorem, transfudit in Orationem. Sapientiæ & ſanctitatis ſuffragio quærebatur ad purpuras. Erubuit ad nomen, & lachrimis colorem diluit. Supremis Eccleſiæ gubernaculis in Purpuratorum Patrum ſenatu dignus judicatus, è conclavi profugit. Columba aliquando in ejus ſacrificantis capite viſa, vel aureum ei ramum oſtendit, quem populis ad Elyſios campos à ſe deducendis præferret; vel ſæculi ſui
Noëmo

Noëmo Olivam attulit ſedandæ tempeſtatis interpretem; vel repetito Jordanis prodigio filium Dei eſt profeſſa; vel demum ſanctiſſimi Spiritus aſſiſtentiam eſt conteſtata Adjungite Lainio Salmeronem, duorum Romanorum Pontificum in Concilio Tridentino Theologum, Pauli III. in Galliam & Hiberniam pro Orthodoxa Religione Apoſtolicum Legatum, Oratorem in Sicilia, Doctorem in Italia, Operarium in Flandria, Oraculum in Germania, miraculum in Polonia, Idæam prudentiæ, prodigium eruditionis, tripodem Principum, Sapientiæ omnis Magiſtrum. Cujus acta ſi cogites, nullum ſcribendi; cujus ſcripta ſi inſpicias, nullum agendi tempus à ſemetipſo impetrare potuiſſe judicabis. Scripſit unus legenda ſæculis: egit unus imitanda æternitati. Nec præterite Claudium Jajum, cujus oſſa etiamnum Vienna veſtra tenet; ſed aliena pietas ſuorum invidet venerationi. Certavit in eo cùm ſanctitate doctrina. Alterâ exemplar fuit, alterâ oraculum: utrâq; afflixit Hæreticos, ſuſpendit Ratisbonam, ornavit Auguſtã, tenuit Vormatiã, inſtituit Ingolſtadiũ, formavit Viennam; ubiq; Patris, Angeli, Apoſtoli nomen eſt lucratus. Cùm ad viliſſimam plebeculam ſe abijceret, ad Principum aulas quæreba-

rebatur. In his ita verſatus eſt, ut ſemper averſaretur, ſemper tamen amaretur. Videri cum fugeret, in diem prodijt omnium oculis amabilis, omnium æſtimatione ſtupendus. Cùm nullum ambiret honorem, omnium meta ſtatuebatur. Meritis ſuis iraſci viſus eſt, cùm Tergeſtinæ Inſulæ à Ferdinando Romanorum Rege, conſpirante Pontifice ingererentur. Nulla ei cæteroquin obedientia difficilis viſa eſt, hæc etiam intolerabilis. Non omittite Simonem Rodericium, ne virum negligatis Luſitaniæ incolumitati à Deo præſtitutum. Geſſit multa; plura voluit. In Orientalem Indiam ab Ignatio deſtinatus, jam Orientis ſpolia meditabatur. Aggreſſus cum Xaverio iter, in medio mari & ſitijt, & æſtuavit. Luſitanicam terram ubi tenuit, votorum ſuorum naufragium fecit. Regis detentus imperio aulam formavit. Ibi agendi, patiendiq; invenit occaſionem, ubi cæteri delicias nundinantur. Regis filium cùm inſtitueret, Noſocomia vilemq; plebem non negligebat. Utrâque fortunâ exercitus, levantem preſſit, prementem excuſſit. Gratia illi invidiam peperit; ille ſibi & Societati nominis immortalitatem. Cùm omnis illi ſpes Indiæ ſuccisa eſſet; per ſuos molitus eſt; quod ipſi negabatur. Complura enim

Digitized by Google

enim fundavit Seminaria, ex quibus novæ ſemper Orienti coloniæ ſubmitterentur. Revocate in mentem Paſchaſium Broëtum, quem ob ſingularem candorem, ob incorruptam morum ſimplicitatem, ob conſtantem vitæ ſanctimoniam Ignatius Angelum dixit: quem Paulus III. in Æthyopiam Patriarcham deſtinavit; quem Hibernia cum Pontificia poteſtate Nuncium excepit; quem Italia & Francia virtutis & ſapientiæ Numen eſt venerata. Revocate Joannem Codurium in acerba ætate jam Cœlo maturum; propè citiùs ad metam delatum; quàm laborum Circum ingrederetur: ſi animi capacitatem præparationemq; conſideres, nullo inferiorem; ſi toleratos labores expendas, nulli parem. Sed injuria hæc temporis fuit, non deſidia voluntatis. Revocate denique in memoriam Alphonſum Bobadillam; cujus prudentia probata in aulis Caroli & Ferdinandi Imperatorum, ſapientia audita in Cathedris, ſive oraret ad populum, ſive de myſteriorum arcanis diſceptaret; Spiritus vehementia ſpectata in congreſſibus Hæreticorum, quos vel glorioſè confudit, vel feliciſſimè confecit; conſtantia laceſſita adverſis, ſed nunquam fracta; patientia impulſa moleſtis, ſed nunquam mota; charitas laudata in

in caſtris, ſive cùm vulneratis ipſe vulneratus ſuccurreret, ſive cùm peſte correptis ardentiſſimo zelo inſerviret; Divinæ gloriæ proferendæ ambitio totâ Italiâ Germaniâq; commendata; ſubmiſſa denique in publicâ omnium admurmatione & populorum plauſu de ſeipſo exiſtimatio per rejectas inſulas, quas Ferdinandus Imperator meritis jam gravi ingerebat, confirmata. His ergo Ignatius ſocijs, hoc ſanctitatis & doctrinæ flore prima jecit Societatis illius fundamenta, de cujus in proferenda Religione laboribus, in erigendis moribus induſtriâ, in firmanda Virtute ſudoribus, in relatis per calcatas Dæmonum cervices victorijs luctamine, in defixis per tumentia ſatraparum capita trophæis ardore, in ductis per tot Hæreticorum turmas feliciſſimo Marte confectas triumphis ſplendore, & recordari jucundiſſimè, & de ampliſſimo fructu per univerſum mundum collecto omnis debeat ſecutura poſteritas quàm diutiſſimè gloriari. Quam ego unam cùm nomino, obliviſcor pene omnium cæterorum, quæ ab Ignatio cum feſtiva populorum admurmuratione geſta, orbi admirationem imperarunt: quantumvis ſingula ſuâ mereantur panegyri commendari. Una, una hæc eſt Societas ad cujus commemoratio-

rationem ſileantur *Fulminatrices* Aurelij Veri legiones; ad cujus lucem obſcurentur *Voluntariæ* copiæ Antonini; ad cujus famam taceantur Perſarum *Gradates*; ad cujus vitam ſacra *Amantium* legio Thebanorum ſolo nomine ſuperſtes vivat, reipſa ad inſtitutum Ignatij comparata merum famæ cadaver. Non patitur me à vero declinare magnus ille Indiarum Apoſtolus XAVERIVS, cujus effato conſcriptus ille ſub Ignatij ſignis exercitus, *Societas eſt amoris atque concordiæ*. Non patitur me à recti tramite exorbitare Romana Veritatis cortina; quæ de vitæ norma, inſtitutiq; ratione conſulta, reſpondit: *Spiritus Dei eſt hic:* quem ſi ignem Amoremq; eſſe credimus, merito debeat *amoris Societas* nominari; quę illo, jam inde à ſui primordijs, animatur. Ex quo & conſectarium illud eſt, aut Amorem non eſſe Rerump. felicitatem, quod Plato volebat, aut Societatem parente Ignatio natam eſſe ad orbis univerſi incolumitatem. Nihil hic arrogantiæ dedi, licèt multum invidiæ. Sed proritare invidiam non minimum gloriæ eſt argumentum. Quæ intra publicam approbationem conſiſtunt facinora, parem tolerant: quæ ad cæterorum livorem evadunt, excedunt imitandi facultatem. In illos enim potiſſimum

mum ſuos dentes exercet invidia, quos virtutis æmulatione non poteſt adæquare. Ringatur ergo, & ſuo ſemet veneno conficiat; ego in Reip. Chriſtianæ eximium prorius & ſingulare emolumentum excitatam eſſe ab Ignatio Societatem pronuncio. Nam quid eſt (per Deum immortalem!) quod prima illa fidei propugnacula, & acerrimos Divini honoris vindices, Dei in terris commilitones Apoſtolos, hoc præ cæteris nomine veneramur? Nonne, quia doctrina erudiverunt populos & nationes, exemplo formârunt agendorum idæas, authoritate invaſerunt omnium animos, legibus definiverunt actiones, dexteritate occuparunt affectus, ſolertiâ demum & indefeſſo labore id egerunt, ut novos mores induerent homines, veteres deteſtarentur; nova ſacra admitterent fana, vetita exturbarentur; humanitatem induerent urbes, immanitatem exuerent; fœdera & concordiam ſtabilirent populi, diſcordias & bella averſarentur? Nonne quia univerſum inter ſe terrarum orbem partiti indixerunt bella, definiverunt victorias, reportarunt ſpolia, defixerunt trophæa, & contritis Dæmonum ſimulachris, falſorumq; Numinum proculcatis delubris Crucis vexilla in clariſſima mundi luce explicaverunt?

Nonne

Nonne quia per abrupta montium, & disjunctiſſima quæque regionum, igneis veluti circumlati quadrigis evolarunt, excurrerunt penè extra Solem & ſidera, per ſqualentes arenarum tractus, per toſtas vehementiſſimo Solis appulſu regiones, per rigentes æterno frigore terrarum plagas, per inſanientes procellis Oceanos illuc evaſerunt, ubi vel hominis veſtigium apparebat.? Quam quidem provinciam ita ab Ignatij Socijs & ſuſceptam fortiter & pertractatam glorioſè intelligimus; ut nullum ſit iter tam aſperum, quod non exegerint; nulla natio tam barbara, quam non cicuraverint; nullum ſolum tam ſterile, quod non excoluerint, nullum clima tam rigidum, quod non habitaverint, nullum littus tam remotum, quod non occupaverint, nullus angulus tam abſconditus, quem non retexerint. Invaſerunt in templis cathedras, in Scholis pulpita, in urbibus Xenodochia, in Xenodochijs obſequia, in carceribus pædorem, in navibus ſitum, omnes domi labores, omnes militiæ incommoditates. Expulerunt ex populis diſſidia, ex urbibus improbitatem, ex domibus rixas, ex compitis licentiam, ex Gymnaſijs ignorantiam, ex tribunalibus iniquitatem, ex Aulis æmulationem, ex templis ſitum, ex altaribus inmunditiem.

ditiem. Induxerunt in populos pacem, in urbes ſanctimoniam, in domos concordiam, in compita modeſtiam, in Gymnaſia Muſas, in tribunalia Juſtitiam, in aulas moderationem, in templa cultum, in altaria mundiſſimam religionem. Compreſſerunt in Juventute audaciam, in ſenectute avaritiam, in nobilitate jactantiam, in plebe dolos, in Dominis faſtum, in ſervis reluctantiam. Incitarunt ſanctum in Juventute calorem, in ſenectute deſidiam, in nobilitate gloriam, in plebe innocentiam, in Dominis temperantiam, in ſervis obſequendi ſtudium. Loquantur Germaniæ & Bohemiæ, Hungariæ & Poloniæ vaſtiſſima ad Septentrionem regna, & populi, quos non tam gelavit imminentis è polo Bootæ frigus, quàm extinctæ charitatis rigores: in quorum perniciem ex malè fœcundis Herciniæ luſtris Hydra illa prodiit, ad cujus retundendos furores Chriſtiani Hercules decertarunt: loquantur, quot errores detecti, quot Miniſtri confuſi, quot Hæretici convicti, quot urbes converſæ, quot Principes reducti, quot populi confirmati. Loquantur florentiſſimæ Galliarum Provinciæ, quarum innocentiſſima lilia peſtilenti odore Calvinus afflaverat, & inteſtinis ſæpe bellis integritatem floris violaverat: loquan-

quantur qui mores in plebem, quæ felicitas in aulam, quæ arma in militiam inducta, ut qui hactenus ſine cœde, ſine libidine, ſine Numinis contumelia bellum geri poſſe vix credebant, viderint non ſine admiratione militem omnem à licentia, à rapinis, à convicio tam alienum, ut exiſtimarent ibi Scholam eſſe virtutis, ubi ſtipendiarios ſcelerum priora ſæcula informabant. Loquantur deſolatæ Angliæ regiones, quibus natura prætendit maria in tutelam, ut ijs impietas abuteretur in perditionem; dum explicatiſſimis velis per Henrici libidinem & ambitionem, per redivivæ Jezabelis immanitatem invecta improbitas omnem priſtinæ felicitatis ſtatum evertit: loquantur cum Puritanis & Proteſtantibus ſecundo Marte confecta bella, ſanguine imbutas Carnificum ſecures, ſaturatam cœdibus Tyrannorum crudelitatem. Loquantur Ganges & Indus, & antea inculti Orientis populi; quos primo licèt radio Sol afflaret quotidie, nunquam tamen diem mentibus attulit, donec ortus ab Occidente XAVERIVS centum diverſiſſimas nationes, quinque Reges, complures Satrapas, innumerabilē hominum multitudinē fidei lumine illuſtravit. Loquantur ultimi terrarum margines, extra humanitatem pro-

jecta Japonia, non minus Sociorum ſanguine, quàm ſudoribus irrigata, & fœcundiſſima populorum Mater Sina, quæ, etſi muris obvallata, obicem non invenit, quem ſanctiſſimo Sociorum ſtratagemati prætenderet. Loquantur dealbati ad morum candorem Æthyopes ejurato Neſtorio, mutuæ Societatis inimici Peruani ad humanum commercium eruditi; palabundi per ſilvas Mexicani ad fabuloſi Amphionis dedecus, & opprobrium Orphei in civitates coacti; Braſili ultima deficientis in feritatem naturæ linea, ab Atræa ſive in filios, ſive in Patres crudelitate in ſinum humanitatis recepti. Loquantur potentiſſimæ Hiſpaniarum urbes, quæ ut Ignatium Italiæ dederunt, ita ejuſdem mores & vivendi rationem per Sociorum induſtriam illatam receperunt. Loquantur demum, quæ loqui diſcunt & docent, celeberrimæ totius penè orbis Academiæ & Vniverſitates; in Hiſpanijs Complutenſis, Salmanticana, Conimbricenſis, Madritana: in Gallijs Turnone, Muſſiponti, Lugduni, Flexiæ, Lutetiæq; immortalia Lycæa: in Auſtria Viennæ, in Bohemia Pragæ, Ingolſtadij in Bavaria, Dilingæ in Suevia, Græcij in Styria, Tyrnaviæ in Hungaria; Olomucij in Moravia; Herbipoli & Bambergæ in Franconia; in infe-

inferiori Germania Moguntiæ & Coloniæ; Duaci, Dolæ, & Lovanij in Belgio; Cracoviæ, Poſnaniæ, Caliſſij in Polonia; Vilnæ in Lithuania publica omnis eruditionis ac Sapientiæ Athenæa; in Italia demum & Sicilia, ut ad primordia revertamur, Meſſanæ, Panormi, Neapoli, Genuæ, Mediolani, Parmæ, Bononiæ, & in urbium ac orbis capite, Romæ humanarum æquè ac Divinarum ſcientiarum emporia; in quibus, ut ex infinita ſcriptorum multitudine, quorum vel nomina ingentem Tomum conficiunt, quam pauciſſimos delibemus, emundata eſt ad caſtimoniæ leges Poëſis, inſtructa ad gravitatem Epica, inducta ad Majeſtatem Tragœdia, verecundiæ ſocco munita Comœdia, incitata in fletus & affectus Elegia, armatum aculeis epigramma Lyra ad amœnitatem formata per Alexandrum Donatum, Bernardinum Stephonium, Antonium Chanutum, Carolum Verpæum, Nicolaum Cauſſinum, Conſtantium Pulcharellum, Hermannum Hugonem, Matthiam Sarbievium, Gilbertum Joninum, Ludovicum Cellotium, Joannem Bapt. Maſculum, Carolum Malapertium, Dionyſium Pettavium, Jacobum Libenium, Leonem Sanctium, Joſephum Simonis, Tarquinium Gallucium, Balduinum

Digitized by Google

Chabilliavium, Joannem Vincartium, Gulielmum Heſium, Andream Kanon, Andream Ines, Jacobum Balde, Jacobum Maſenium, Vincentium Guiniſium. Reſtituta eſt ſuo flori Eloquentia ſacra & profana per Soarium, Cerdam, Cauſſinum, Pajotum, Remondum, Albricium Romæ Miraculum, Herbeſtum, Bencium, Perpinianum, Stephonium. Revoluti Philoſophicarum difficultatum nodi, per Fonſecas, Suarios, Mendozas, Arriagas, Oviedos, Pererios, Conimbricenſes, Dandinos & Giattinos. Retecta cœlorum miracula per hujus ſæculi Archimedem Clavium, Voellum, Kepplerum, Scheinerum, Ricciolum, Grienbergerum, à S. Vincentio. Illuminatæ ſunt utriuſque Theologiæ tenebræ, (audite magna nomina, aut nominum prodigia) per Suarios & Vaſquios, Molinas & Valentias, Ruizios & Becanos, Tanneros & Granados, Cardinales Bellarminos & de Lugo, Amicos & Arriagas, Martinones & Oviedos, Ripaldas & Bernaldos, Perezios & Bernales, Leſſios & Arrubales, Pallavicinos & Eſpazas, Kennios & Vekenios, Sanchios & Laymannos, Palaos & Baldellos, Azorios & Reginaldos, Salaſios & Filliucios. Formatæ ſunt aulæ per ſancta Politices inſtituta à Kontzenio & Cauſſino, Scribanio & Ju-

& Juglare, Raynaudo & Fragoſo. Divinorum Oraculorum Interpretes, Encomiaſtæ Auguſtiſſimæ Dei Matris, vitæ ad rationis regulam divinasq; leges inſtituendæ Dictatores, per varia virtutum itinera Duces ampliſſimam conſtituunt Bibliothecam. Adeo nullum eſt ſtudium tam arduum, quod ſecuta Ignatium poſteritas non feliciter invaſerit, nullæ diſciplinæ tam ſeveræ, quarum rigorem non mitigaverit; nullæ Muſæ tam ſteriles, quas non fœcundaverit; nulla ſcientia tam intricata, quam non evolverit; nulla arcana tàm involuta, quæ non explicuerit. Neque vero hæc ita ſcripſerunt in Muſæo quieti, ut non ſolicite ſudarent in Scholis laborioſi. Quid jam de ſingulari illo ad formandos mores remedio, ad propagandam Rerumpub. felicitatem unico ſubſidio, de excogitata, inductaq; per Ignatium tenerioris ætatis inſtitutione adferemus? Omnem ætatem informaſti, qui Juventutem erudijſti. Inſcripti teneriori tiliæ characteres, etiam in arbore leguntur. Plurimum refert, quid incidas. Equos tractabit & arma Vir, quem puerum in Hippodromo & arena exercueris. Puerum ſapiet etiam ſenex, quem adoleſcentem maturi mores non formaverint ad ſenectutem. Vis ſana à Viris conſilia, con-

ſulta

ſulta à ſenibus oracula? fac, ut tenerior ætas inter Conſiliarios, & Sapientes verſetur. Ubi adoleverit, reddet, quod accepit. Echo Juventutis eſt ſenectus, eos mores reddit Tithonus, quos accepit Narciſſus. Habebit venerandos Sapientiâ ſenes Senatus omnis, ſi adoleſcentes omnes Sapientiæ inſtitutis erudierit. Ut merito novum orbis incolumitati per Ignatium exædificatum eſſe propugnaculum cogitare toties debeamus, quoties Juventutis educationi apertam in Scholis arenam recordamur. Aſſentietur cogitationibus noſtris, qui eas pridem antevolavit, famoſiſſimus æquè, ac fortiſſimus Belli-Imperator Alexander Farneſius, quando inſtituta ad erudiendam Juventutem Societatis Collegia, validæ ad ſuſtinendos hoſtiles aſſultus munitioni, & ad eoſdem propulſandos omni bellico apparatu inſtructiſſimæ arci præferebat. Enimvero tollatur ex urbibus exercendæ Juventutis induſtria, claudantur litterarum emporia, obſoleſcant deſidioſa ingenia, aut circa umbras & larvas occupentur, prohibeatur indolis cultus, ſubtrahatur naturæ lima, deijciantur pulpita, è quibus Virtutis cupiditas cum ſcientiarum ſplendore infunditur: tolletur ſcilicet à Viris olim Reipublicæ gubernaculo admovendis ſapi-

ſapientia, adimetur Magiſtratui authoritas, excludetur à Senatu prudentia, exulabunt à curijs conſilia, arcebitur à tribunalibus humanarum legum interpretatio, confundetur in cauſis juris ordo, ſubtrahetur foris Juſtitiæ nervus, eijcietur ab urbibus humanitas, ſubtrahetur templis religio, deturbabitur cultus ab aris, negabitur Sacerdotibus honor, omnis ex orbe Rerumpublicarum facies eliminabitur. Et quæ demum ſuccedere oportebit temporum probra, quæ dedecora ſæculorum? quam ſolitudinem in fana, furorem in ædes, licentiam in fora, confuſionem in urbes, vaſtitatem in regiones? Perſuadete ſcilicet mihi, inviolata Reipub. mœnia inter furioſorum hominum incurſiones conſtitura; ſi milites è trivio coacti, imbelles & enerves animæ dormire magis addidicerint, quàm pro mœnibus excubare: ut credam tutò ſummam Imperij poteſtatem inexercitato, improvido & nubiloſo capiti poſſe concredi. Perſuadete mihi, inter inſanientes Oceani procellas jactatam navim feliciſſimo curſu portum ſubituram; ſi qui ſedet ad clavum Typhis, nec tempeſtates domare noverit, nec procellas ac turbines providere: ut credam Reipub. navim tot agitatam tempeſtatibus per eos quieti & tranquilli-

quillitati poſſe redonari; qui Decumanos ipſi quotidie fluctus moliuntur. Perſuadete mihi, extremo morbo afflictas Civitates ab ijs Medicis priſtinæ incelumitati reſtitui poſſe; qui confoſſæ ac prope exſpirantis vulneribus venena infundunt: ut aſſentiar ab ipſis Regnorum peſtibus mortiferas Reipub. plagas poſſe curari. Sed ſtent ſanè aliquando urbes, non à Civium vigilantia, ſed à nudo murorum ambitu hoſtili calori formidatæ; intrudatur violentâ felicitate per decimam tempeſtatem oneraria in portum; proſit aliquando flamma flammæ extinguendæ, aut venenum veneno infringendo: ego vero eam funeſtiſſimâ ruinâ convellendam Rempub. non vanus augur pronuncio, in qua per neglectam ingeniorum culturam, per ſublata bonæ indolis incitamenta, per impeditam depravati genij emendationem, per occluſum animorum luci aditum, per involutum tenebris honeſtatis iter id demum efficitur; ut nulla ſit in pace induſtria, nulla in bellis moderatio; nulla in tranquillitate honeſtas, nullum in turbatione conſilium; nullum in ocio negocium, nullum in negocijs emolumentum. Quare ſi videtis, quà latè exſpaciatur terra, quà natat Oceanus, quà homines irradiantur ſideribus, latentia ingenia in lucem

Digitized by Google

lucē eruta, pigra excitata, laborioſa ad facilitatē inſtructa, ſicca & ſterilia ad fœcunditatem animata, jacentem indolem erectam, depravatos in Juventute mores exciſos, virtutes diſſeminatas & ad maturitatem adultas; ſi non vultis aſſeverare cum Paulo III. Societatem ab Ignatio inventam, *eſſe agrum fertilem, qui non annis, ſed diebus ſingulis multiplices* & uberes fructus producit; aſſeverabit infenſiſſimus Orthodoxæ Religionis hoſtis Kemnitius (quamvis glorioſè nimis) *Societatem à Pontifice excogitatam eſſe, ut labantem Eccleſiam fulcire aliquo modo poſſet.* Si exaggeratè nimis à Pio IV. dictum eſſe exiſtimatis, *innumerabiles fructus, benedicente Domino, Chriſtiano orbi Societatem JESV feliciſſimè hactenus attuliſſe, & adhuc ſollicitis ſtudiis adferre non deſiſtere:* fatebitur Franciſcus de Verulamio Angliæ Cancellarius Heterodoxus, *nobiliſſimam priſcæ diſciplinæ partem in Jeſuitarum Collegiis quaſi poſtliminio revocatam.* Si invidiam in cujuſquam animo exſuſcitat impenſum Societati à Joanne III. Luſitaniæ Rege elogium, qui Socios omnes ſupra Religioſam eorum modeſtiam *Apoſtolos* nominabat; pronunciabit ſiniſtro quantumvis animo Schiſmatici in Æthiopia conciliabuli perverſus

Anti-

Antiſtes, *vidiſſe ſe* (in Socijs) *viros Apoſtolis quàm ſimillimos*. Si (ut tot Summorum Pontificum & Imperatorum, Regum ac Purpuratorum Patrum ſingularia pro Societate præconia omittamus) quod à Præſidibus Concilij Tridentini pronunciata ſit Societas *latiſſimè per Chriſtianorum & Gentium etiam Provincias, Deo quod cæpit opus promovente, cum maximo animarum fructu verſari*, privatæ fortaſſis animi inclinationi attribuitis: illud ſaltem ſingularis affectus notâ carebit, quod infenſiſſimus Ignatio Dæmon ex Energumenâ illum *inimicum ſuum capitalem* ſit conteſtatus: eo potiſſimum nomine, quod ut ille in commune orbis exitium toto univerſo diſſeminat vitia; ita Ignatius eam in mundi præſidium inſtituerit militiam, quæ *Societas* JESV nominata, in ipſo nomine ſibi magnificum anagrammatiſmo circumfert imperium, *Vitioſa ſeces*: quod glorioſis omnino facinoribus adimplet. Quæ univerſa cùm non minus ad præclaram Societatis exiſtimationē, quàm ad publica orbis commoda cogitantur, cogitetur pariter non minus à nata ex Ignatio Societate in eum laudes revolvi, quàm Philippus olim Macedo in ſe redundare ſit gloriatus, *quod filium haberet Alexandrum*. Spectant ad Patrum encomia

comia filiorum laudes;eidemq́; debent ſua, cui debent ſeipſos. Quare ſi aptè & ad laudem magnificè Maurolycus Abbas Societatem appellavit *inexpugnabile Eccleſiæ munimentum:* Ignatium illius ſolidum eſſe fundamentum gloriemur. Si à Valerio Ximenez eximio in Carmelitana familia Theologo *firmiſſima Eccleſiæ columna* eſt nuncupata, Ignatium illius eſſe Columnæ baſin aſſeveremus. Si à Clemente VIII. *dexterum Eccleſiæ brachium* eſt nominata; Ignatium ejus brachij nervum cogitemus. Si à Gregorio XV. dicta eſt *Sacra militia, Catholici nominis defenſione & Hæreticorum excidiis clariſſima;* Ignatium ejus militiæ Imperatorem aſſeramus. Si verò Rerumpub. fundamenta, ſuſtinendis urbium ruinis ſubjectæ columnarum baſes, in militum brachijs nervorum vigor, Legiones fortiſſimi Ducis exemplo animatæ, quidquam publicæ utilitati conferunt; concludamus vel cum Romano Oratore Zambeccaro, Ignatium *hominem iuvandis hominib⁹ vere natum;* niſi fortè Angelum cogitetis deſtinatum à Deo totius orbis Tutelarem; vel cùm Gregorio XV. Ignatij *animum mundo maiorem ſuæ pietatis opera ultra unius ævi terminos extendiſſe.* Quæ omnia eò demum conſpirant, ut digna ſæculis parentum

memoria ſupervivat in filijs; & eodem fonte deducatur Virtus, quo manavit appellatio. Sanguis & ſtemma parentum ſunt laudes; glorioſa æmulatio encomium eſt filiorum. Publicæ rapinæ genus eſt, illius nominis pallio honeſtari, cujus virtutem non geras. Quoties ijs nos genitos eſſe parentibus recordamur, quorum generoſus in mundi ſubſidia ſpiritus nunquam potuit proſperis enervari, nunquam adverſis convelli fortitudo, nunquam periculis terreri magnanimitas, nunquam terroribus moveri conſtantia; recordemur quoque vaſtiſſimam adhuc ſupereſſe nepotibus arenam, in qua noſtra ſeſe ad bella, non umbratili pugnâ, ſed laborioſo conamine virtus exerceat. Quoties ſignatum Majorum ſanguine Orientem, calentem ſudoribus Septentrionem, illuſtratum ſplendore Meridiem, animatum ſpiritu Occidentem cogitamus; cogitemus quoque viva adhuc cadavera paſſim inambulare, noſtro ſpiritu animanda; pluſquam Canopæas urgere tenebras ſapientiæ noſtræ radijs expungendas; frigere ſub ardentiſſimo Sole charitatem, noſtro igne accendendam; fervere adhuc acinaces noſtro ſanguine glorioſè purpurandos: ut nullæ incitatum ardorem retundant moleſtiæ, nulli fran-

frangant labores, nullæ enervent ærumnæ, nulla pericula remorentur.

Dicta Viennæ Auſtriæ.

****

ORATIO XXIII.

De

S. FRANCISCO XAVERIO.

Anima Xaverij Charitas.

SI quod fabuloſo Memnonis Coloſſo Orientis beneficio Solis comenti ſunt eveniſſe Poëtæ, ut ad primam ejus evigilantis Majeſtatem marmorea durities in liquidiſſima verba ſolveretur; idem quoq; renaſcentes hodierna die remotiſſimo ex Oriente Xaverij ſplendores intuenti eveniret Oratori; ſperarem omnino fore, ut rigidam pridem conſtrictus in glaciem Eloquentiæ tepor, calentis afflatu luminis eliquatus in dignam Xaverianis laudibus orationem devolveretur. Sed (quod meæ eſt palmare vulnus infelicitatis) ad radiatam Xaverianarũ virtutum opulentiam, palam expoſitus idem experiri cogor, quod ad

Digitized by Google

flammeam Parentis dignitaté evectus Phaëthon ſerò tandem deploravit. Enimvero ut incitata voluntas Xaveriano calore, quibuſdam quaſi ambitionis ſtimulis pungatur vehementius; confunditur in lucis acrimonia intellectus, memoria radiorum infinita multitudine perturbatur. Exigit Parens à non ingrato filio debitæ comendationis obſequium comendandarũ auguſta majeſtas rerum etiam nolentem cogit eſſe ingratũ. Sequi Xaverianarũ virtutũ gradus Oratorem filiũ addecebat; ſed quid ſequi juverit, ſi aſſequi prohibemur? neq; enim gradientem ſequimur, ſed volantem. Quem modum ſtatuemus orationi, quando Xaverius omnia fecit ultra modum? Illud unum profecto reſtat, ut quando acerrima radiorum tempeſtas mentem præſtinguit Oratoris, tu ſanctiſſimi diei Parens Xaveri, quod olim à Genitore ſuo rogabat Phaëthon, in noſtra quoque vota vocatus, facilis

circum caput omne micantes
Deponas radios, propiusq; accedere mandes,

ut multiplicium radiorum clariſſimis velatam tenebris animam tuam ſine velo intueamur. Neque enim is es Xaveri, cui vel ex veterum ſuperſtitioſa metempſychoſi Poëtarũ, emiſſa per Elyſiæ voluptatis portas Herois alicujus obtigerit anima; vel

quem

quem ſupra populares undas, vulgaremq; cæterorum hominum conditionem excellentioris animi ſublimitas elevârit: ſed cujus viſceribus formoſiſſima Cœlitum Charitas ſui ipſius prodiga ita ſe infudit, ut ipſa tuum illud Diviniſſimum pectus ſingulari prodigio viſa ſit animare. Ego enim ſic ſtatuo; animum eſſe vigorem pectoris, ſenſum corporis, artuumq; motorem; qui meminit, providet, totumque hominem moderatur; cujus beneficio auguſta quædam in humanis corporibus refulgeat dignitas, eorundemq; arguta porrectio, facilis contractio, clareſcens color, motus dexterrimus pariatur. Ut ſi animum argutari in oculis, vernare in fronte, florere in genis, exultare in voce, ridere in labris, ardere in corde, ſpirare in venis, in omnem membrorum Rempub. feliciſſimo dominari imperio admiramur, admiremur pariter unâ charitate Xaverij hilareſcere oculos, vocem aut leniter ſubmitti, aut graviter inclinari, candere frontem, rubere genas, ridere labra, ſpirare pectus, ardere mentem, inflammari voluntatem. Admiremur unam ſemper memoriæ ſtimulum, intellectui oculum, aſpectui facem fuiſſe Charitatem. Erravi! admiremur memoriam, Intellectum, voluntatem Xaverio fuiſſe

Digitized by Google

Charitatem. Ingrediamini enim ſi lubet mecum arcanum illud Xaverianarum cogitationum Auguſtale, reperietis ſcilicet vivaciſſimam Charitatem, everſiones Dæmonum, extirpationes ſcelerum, vitiorum direptiones, demolitiones Idolorum providentem. Reperietis eum virtutibus domicilium, Altaria pietati, Religioni templa, Cœlitibus aras, Deo immortali cultum ac venerationem machinantem. Reperietis eum rudiori ingerentem ætati præcepta; ægris hominum corporibus, medicinas, depoſitis animis pharmaca, vinctis libertatem. Audiveram⁹ aliquando, neſcio quem, ea dominandi libidine exarſiſſe, ut cum dies noctesq; populis juga, jura gentibus, Provincijs leges, Regnis lora, Imperijs auguſtales virgas meditaretur; ita menti populos, gentes, provincias, Regna ac Imperia impreſſiſſe, ut eadem mortui viſceribus vivaciſſime inſculpta legerentur. Fabulam ſcilicet audiveramus, ut in Xaverio ſpectaremus veritatem. Vos ego teſtor nauſeantis naturæ vomitu in extremum Mundi limbum ejectæ Regiones, quas non ita ab hominum commercio ſubmovit crudelitas, quin vos in ipſa amoris ſede, in cogitatione portaret Xaverius. Vos appello ab humana conſuetudine longè remoti Ternatenſes,

Macha-

Machazarij, Magacenſes, Amboinenſes, quos necdum viſos barbariem, nec dum agnitos feritatem dedocebat. Vos in teſtimonij provinciam adduco, Comorinæ ripæ, oræ Piſcariæ, Travanchoridis littora; quæ non minus cogitationis æſtu alluebat Xaverius, quam undarum ſeſe prementium fervore flagellaverit mare. Vos conteſtor Moluccæ, Melindæ, Socotoræ, Mauricæ, Japonicæ, Ceilanæq; Inſulæ, & quidquid eſt Barbarorum toto Oriente nominum ac populorum; quorum imagines Xaverianis impreſſæ viſceribus occupabant delicioſè mentem, ſollicitabant aſpectum, laborem provocabant. Te denique teſtor ſomniorum Dædale Morpheu, qui ut Xaverio fabricares ſomnia, fabricabas Charitati. Legi ego, legiſtis vos, audijſtis univerſi ſtupenda noctis illius prodigia, quæ quieſcentis Xaverij humeris vultu horridum, vaſtum mole, imanem pondere Æthyopem geſtandum impoſuit. Audijſtis anhelâſſe ſub pondere? halitus hic erat Charitatis, quem tamen dormiens reſpirabat Xaverius; ut ejus vel calore rigeſcentes hominum animas concalefaceret, vel ſacrilegè ad Dæmonum aras evolutum fumum difflaret. Audijſtis æſtuaſſe Xaverium? æſtus ille erat Charitatis, quo vel plus quàm Aquilonari Orien-

Orientis hyemi præparabat æſtatem, vel nefarijs ſacris ac Popis, aris ac fanis, Dijsque incendia moliebatur. Audijſtis ſub illa mole ſudaſſe Xaxerium? ſudor erat ille Charitatis, quo vel concolores vultibus Æthyopũ mentes ablueret, vel ſterileſcens Chinarum ſolum irrigaret, vel ſecundiſſimis ventis navigantis Idololatriæ claſſem veluti ſuperfuſa tempeſtate demergeret. Quin & aliquando audijſtis illas per quietem Xaverio vel excidiſſe vel extortas eſſe voces: *Amplius Domine, amplius.* Audiviſtis & illas identidem æſtuoſa inter ſuſpiria ingeminantem: *Satis eſt Domine, ſatis eſt*; quam ego quidem rem ita intelligo, & deliciarum venam, & adverſorum tempeſtatem ſopitis ſenſibus vigili fortaſſis Charitati ſeſe inſinuaſſe. Illæ avulſum terris animum cœlis inſerebant, iſta barbarorum immanitati Xaverium objiciebant. Illæ avocatam ab hominum crudelitate mentem Divinorum Spirituum commercio recreabant; iſta fulminantis intemperie cœli, æſtuantis ardore Solis territabant. Illæ puriſſimâ cœli cryſtallum, Auguſtiſſimum Divinitatis ſolium, ipſam majeſtate verendam Triadem depingebant; iſta barbarorum immanitati dilaniandum Xaverium obtendebant, Quid agat media Charitas, inter mel & fel, thy-

mum

mum & abſynthium, ſerenum & nubilum, delicias & vepreta, roſas & dumeta, arridentes cœli voluptates, & ſæviſſimam Tyrannidem adverſantis fortunæ? Si mella propinat cœlum, *Satis eſt*, exclamat *Satis eſt Domine*: ſi felle pluit; *Amplius* ingeminat *Amplius*: ſi in thymum & roſas ducit: *Satis eſt*, inquit, *ſatis eſt*: ſi abſynthium prælibat & dumeta: *Amplius Domine, amplius*: ſi ſerenum oſtendit diem, *Satis eſt Domine, ſatis eſt*, ſi doloribus tormentisq; tonat & fulminat: *Amplius Domine, amplius*, exclamat. Quid expectatis Auditores à vigilante Xaverio, ſi hæc in illo dormiente Charitatis portenta admiramini? Ego certè vetuſtum ex Antiquitate Talum fabulam exuiſſe ſuſpicor, cum hiſtoriam ſpecto Xaverianam. Quid enim? putatiſnè verum illud an commentum? ferreum aliquando Talum Vulcanijs affuſum fornacibus per quietem incanduiſſe, & ex ignita illa Lemno prorumpentem obvios afflaſſe calore, corripuiſſe igne, in cinerem & favillam redegiſſe? Fabula eſt; ſed umbra hiſtoriæ, præludium veritatis. Xaverium jam pridem calidiſſimis, non Vulcani, ſed Ignatij Scazontem molientis correptum ignibus per quietem Charitas animavit. Cavete mortaliū poſtremi, quos ad mundi

termi-

terminos condemnavit natura: ſuis permotus ignibus in vos erumpit Xaverius, ut obvios amoris brachijs complectatur. Cavete innutritæ cædibus, afflatæ latrocinijs, parentum ſanguine potatæ Regiones; quas, ubi Europâ exceſſerit, in cineres vertet Xaverius. Jam enim quod per æſtuantium fervorem meditationum ſibi depinxit privato Charitatis in ſeceſſu, eadem Xaverius inflammatiſſimæ voluntatis executione, in ampliſſimum alterius orbis theatrum deducit, ad quod cùm per longiſſima terrarum ſpatia deferretur, à ſemetipſo pridem diſceſſit. Cui itineri nec parcebat cum ſederet, nec cum jaceret, derogabat. Facile eò fertur corpus, quò affectus prævolarunt. Memini ego neſcio quem è Poëtarum fabulis Abaridem eâ Divorum liberalitate dotatum gratiâ, ut quoquò arcus jactu telum præmiſiſſet, eò incitatiſſimo corporis volatu raperetur. Xaverij ut meminiſſe liceat præſentiſſima facit hiſtoria, quem aſſiduis verſata in cogitationibus Charitas, tandem profert in apertum. Vix cogitat Indos, jam tenet: vix meditatur Japones, jam amplectitur. Hoc illud fortaſſis eſt telum, quod pictorum meâ ſententiâ ingenioſiſſimus ille Xaveriano pectori, per Aligeri manus ſimulata veritate impreſſit,

preſſit, quod non ejaculatus eſt citius, quam aſſecutus. Et verò obſtitit inclemens natura, crudelis Tartarus repugnavit; ſed neque venti flammis, nec immanitas obfuit Charitati. Et illæ flantibus Euris, & hæc ſpirante creſcit immanitate. Te te appello memorabilium feraciſſima fabularum Ægyptus, flammarum oſtenta prodigia, ut ſumamus à commento ſuffragium veritati. Sæviebat forte in arborum cædes non nemo, cui elapſa bipennis manibus in ſubjectam impacta ſilicem, ignitam animam excuſſit. Illico animatus ignis, vicinas corripit ſegetes, exundat, & in annoſam devolutus quercum excidium nemori afferebat. Illuſtrem è Cœlitibus hoſpitem ſtolida Ægyptus opinabatur adveniſſe, cui proinde ſalutando & Oratores decrevit, & amplexus expedivit. Sed ubi ſurdum ad orationem, ſævum in amplexibus experitur, hoſtem hoſtem proclamat. Tum ſine mora armari cives, urbibus, oppidisq; cum tumultu erumpere, truncis arborum reliquijs moliri mœnia, cæduis ſylvarum ramis ſua caſtra præmunire, confligere, in ignem, flammamq; fuſtes rotare. Enimvero reſumptis viribus bacchari flammæ, ſævire acrius, corripere mœnia, exedere, in cinerem demoliri. Fabulamnè canimus, an Xaverianæ

virtu-

virtutis allegoriam? ſit fabula, ſit commentum, dummodo id conſtet univerſis, per damna per cædes, ab ipſo ferro Xaverianam ſumpſiſſe animos Charitatem. Quid enim concolores vultibus effecêre aliud Æthyopum animi, quos ſubſeſſores in latebris alebat crudelitas, cùm venientem fuſtibus ac ſagittis excepêre Xaverium; quàm quòd æſtuanti in immanitatis omniſque barbariei interitum flammæ, novum in augmenta pabulum ſuggeſſerint? Et vero ſpectate incrementum. Ab hominibus ad Dæmones, ab extrema terrarum regione ad Tartareum expugnandũ Imperium progreditur. Coguntur acies, ſiſtuntur campo, acuitur furor, moventur arma, toto impetu irruitur in Xaverium. Quid agitis veſana turba, inferni agmen, Miniſtri feritatis? in unum acies & Phalanges, in inermen armati, ſævi in mitem ac benignum involatis? minoris latratum canis major deſpicit: minoris inſultum belluæ irridet Leo: ad pueri feſcenninos Gigas nec circumſpicit. Et vos multitudine innumeri, viribus Leones, immanitate barbari, crudelitate Tyranni, ſtipato exercitu coronatis unum, quorum unus ſtipatiſſimum ſæpe exercitum devaſtavit? ſed premite porrò Xaverium, id exprimetis, ut, quod ora-

culo

culo prædictum orbis jam pridem crediderat, illud tandem hiſtoriâ videat confirmatum. Credebamus, quod fortis ſit, ut mors dilectio, & dura, ſicut Infernus æmulatio: videmus pugnantem in Xaverio Charitatem incumbentis inferni mole firmiorem. Etenim non poſſunt ſuſtinere ardentis Amoris lumina, *poteſtates tenebrarum*; fugiunt charitatis ſplendorem Tartari tenebriones; percelluntur luce noctuæ; fugantur leones igne; perſtringuntur calore principes in rigentis Aquilonis monte aſſueti conſidere. Ite jam intemperantis injuriæ cæli, infeſta terrarum odia, accumulatæ maris tempeſtates, nova in Xaverii Charitatem bella decernite, ubi victum, fugatum, proſtratum, deletumque glorioſo prælio infernum ſpectatis. Oppone natura montes; Amor pennas habet, ut ſupervolet: diſcinde terras per interfuſi pelagi tempeſtates: etiam naufragum magiſter Amor docebit enatare: diffunde graves è nubibus pluvias; *aquæ multæ non poterunt extinguere Charitatem:* Inſperge dumetis itinera; ſtimulos pones ad celeritatem: Brumali flumina obdura gelu, videbis chariratis incendia etiam cum frigeſcit: armatas frigore oppone nives, ſoli oppones eliquandas. Nam ſi Phœdro & Or-

pheo ex Poetarum, Antiſtheni & Charidemo ex Philoſophorum, Chryſoſtomo & Bernardo ex Divorum concilio conſcriptis Patribus adſtipulamur, cum Amorem omnem, tum illum, quo Xaverium miramur animatum, Solem appellabimus. Ut ſi miramur ad ſua proferenda beneficia Solem ab oriente properare in occaſum, miremur Xaverium ſuos ab occidente curſus in orientem incitaſſe. Si Solem illuſtriſſimam DEI umbram cum Ægyptijs appellamus, DEUM verò charitatem eſſe cum Joanne aſſerimus, Xaverium quoque DEI umbram appellemus. Si Solem cœli oculum cum Poetis nominamus, Xaverij oculum nominemus Charitatem. Si Solem rerum univerſalem Patrem cum Philoſophis dicimus, dicamus Xaverij Charitatem rerum in Oriente præclariſſimarum genitricẽ. Si deniq; Solem cum Empedocle mundi animam nuncupamus, Xaverij animam nuncupemus Charitatem. Sed nolo plus affectui veſtro pronæque in Xaverium voluntati, quam rationis argumentis tribuatis; nolo prius affectu perſuaſi in Xaverio adoretis Charitatem, quàm rationis oculo perſpiciatis. Age verò ſacer Orator, Divinorum Interpres; Magiſter gentium, qua tu vultus habituſque compoſitione, ſpectaſti

Chari-

Charitatem. *Charitas patiens eſt.* Xaverius ad incudem magnes, in ſpinis roſa, in nocte ſtella, ſub cadentium nimborum tempeſtate oceanus eſt. Non emollitur magnes, non ſauciatur roſa, non obſcurantur ſtellæ, nec mediterraneorum illapſu fontium pelagi ſapor dulcoratur. Quâ frontis hilaritate ſpectabilẽ intuitus es Charitatem? *Benignâ.* Eadem viderunt Xaverium Hiſpaniæ Noſocomia, Xenodochia Italiæ, compita Galliæ, deſerta Indiæ, Japoniæ ſolitudo. Experta eſt Barbaries, quam ad Herculis Gallicani invidiam aureis Amoris catenis vinctam, in libertatem aſſeruit. Quos animi Spiritus legiſti in Charitate? *Non æmulatur.* Xaverius ubi natalium contempſit ſplendorem, ſuperbam ædium proculcavit magnificentiam, Sirenes animorum deſpexit voluptates, oculorum irritamenta projecit Divitias, ne unus ſibi reſtaret, laudabili ſeſe prodigalitate publicæ orientis incolumitati dedicavit. Qualis in geſtu Charitas, qualis viſa eſt in actione? *Non agit perperam.* Loquatur Badagarum Exercitus, qui ne in deſtinatum Xaverianorum interitum advolaret, unus ſui objectu pectoris vetuſto nobilior cælite Xaverius copioſiſſimum exercitum profligavit. Loquantur nobilitata illa in ora Si-

nenſi vaſa, quæ ſalſo maris ebria liquore, dulciſſima Charitas ad dulcorem revocavit. Loquantur compoſitæ maris procellæ, deterſa cæli Caligo, & ſereniſſimi dubitantibus in vitæ mortisque confinio hominibus Soles reſtituti. Quem eſſe Charitatis Spiritum didiciſti. *Non inflatur, non eſt ambitioſa.* Quid dices ſi Xaverium videris tantum à ſui commendatione erubuiſſe, quantum à vituperijs nemo expalluiſſet. Quid dices ſi ad Honorij Antiſtitis genua provolutum ſpectes Xaverium, quem Pontificiæ Authoritatis diploma, Apoſtolicâ legatione ornârat. Perge Arcanorum ſacerdos, totam deſcribe Charitatem. *Non quærit quæ ſua ſunt*, non miror jam illuſtris familiæ claritatem tenebris, res à parentibus proavisque relictas ſilentio, majorum titulos ac Imagines æterna à Xaverio oblivione fuiſſe involuta: non miror opibus egeſtatem, contemptum honori, convitia laudibus, ſervitium Dominationi prætuliſſe, Non miror Apoſtolicum Authoritate Legatum, nobilitate clarum, doctrinâ eximium, virtutibus cæleſtem, nauticas obire turbas, adire valetudinaria, publicis ſervire diverſorijs, erigere languentes, ſolari mœſtos, curare morbos, lambere ulcera, & ſubinde horum reliquias epotare.

Sed

Sed totanè hæc eſt Charitatis facies? *Non cogitat malum, non gaudet ſuper iniquitate, congaudet Veritati.* Impura illa Imaginis umbra per quietem objecta egeſto de naribus ſanguine profligata, impenſus pereuntibus animis dolor, centena hominum millia ſacro mundata latice, tui ſunt Congaudij tuarum teſtes cogitationum. Concl ude tandem, quam cæpiſti Charitatis deſcriptionem Paule, ultimam lineam trahe. *Omnia credit, omnia ſperat, omnia ſuffert.* Quæ verò Xaverij fides? quam animarum prodigi ſanguine purpurarunt martyres, quam cælo tot intulére myriades? quæ ſpes illa, qua in ſexaginta Turcicarum navium claſſem, victoriâ iam de Chriſtianorum concrematis navibus ſuperbientem, ipſe ducentos ac trecentos milites, prioris reliquias prælij, cum certa ſpe eventuque victoriæ involavit? Quæ illa ſpes? quâ vicenis quinq; Tolanorum millibus, qui à Chriſto ſacrilegè defecerant, & in Chriſtianorum etiam cædem crudelitate Duce ferebantur, ducentos ipſe, ac triginta tantùm milites ita oppoſuit ut vinceret, ita vicit ut ruentibus cælo tenebris, cadente fulmine, pluente cinere, grandinantibus ſaxis conſepeliret. Quæ demum illa animi firmitas, quæ conſtantia mentis? quâ

Barbarorũ deriſit inſultus, Oceani tempeſtates exhauſit, calentis Solis toleravit injurias, adverſa latronũ molimina propulſavit? quæ illa pectoris celſitudo? quâ primo ſeipſum aggreſſu vicit, & laſcivientem carnem ſtrictis ad ſuras funibus compeſcuit, jejunijs appetitum cohibuit, flagris ſenſum compoſuit, oratione ſe ſe totum frænavit. O vera Amoris effigies Xaveri! ô verum Charitatis ſimulachrum! nemo proinde jam miretur, illa & Numinis æterni, & Barbarorum etiam hominum in Xaverium amoris documenta, Amor ſemen eſt Amoris, ubi liberaliter ſeritur, ibi miranda creſcit fœcunditate. Amor meſſis eſt Amoris, quale ſatori ſemen de manu excidit, tale meſſori cadit in falcem. Amor Pharos eſt Amoris, amatum in amorem mutuum vocat, regit, trahit. Amor pretium eſt Amoris, emitur cum expenditur. Amor Phœnix eſt Amoris, ubi moritur reviviſcit. Amor ſpeculum eſt amoris: exceptos ſinu radios calentiſſimos animat in calores. Amor fomes eſt amoris: ubi ſcintillam excipit, reddit incendia. Amor Echo eſt amoris: Illapſus à Xaverio in Petram Chriſtum, reſpondit vel clamanti vel amanti. Quæ ſi veſtro etiam aſſenſu comprobatis, videte quid tanti Parentis Virtus, & ampliſſi-

pliſſi-

pliſſimæ Charitatis anima poſtulet. Ego certè ne meá ignaviâ ſuffundatur, feliciſſima metapſychia aut animæ migratione Xaverij animam, quam in vos jam pridem migraſſe animadverto, meo etiam infundi pectori deſiderarem. Audi Clientem Xaveri! quid prohibet uno animo tot animari corpora, quæ pridem tecum iniére ſocietatem? Ad exundationem ita ſe ſe tuo pectori Charitatis infudit Oceanus, ut diceres, *Satis eſt, Satis eſt*. Sed compeſce Xaveri vota, patere cæleſtis delabi flumina Charitatis; ſi repletus ſuper effluis, en pectus iſtud vacuum & inane, cui exundantem Charitatis animam ſi infuderis, tum demum votorum compos exclamabo, *Satis eſt*.

Dicta Viennæ Auſtriæ.

****

ORATIO XXIV.

De

S. FRANCISCO XAVERIO.

INDIARUM Apoſtolus.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

SI univerſa Rerumpublicarum felicitas privato ſingulorum ſtudio deſcriberetur;

tur; equidem gemina illa Epicteti documenta Ἀνέχου ϗ ἀπέχου veterem Romani nominis ſplendorem omnino extinguerent, quem illi non interituræ famæ avari nundinatores, fortia agendi patiendiq́ue legibus definiebant. Nam dum quisque ſuo contentus tugurio exterorum incurius viveret nullo fatigatus incurſu; nemo per publicæ utilitatis Provincias Heroici ſibi nominis gloriam compararet. Cadit enim per indicta ſibi ſilentia communium negociorum procuratio, & per acciſos difficultatum aditus duræ virtutis experimentum prohibetur. Singulorum ad quietem ſeceſſus tollit populorum commercia, & dum nemo alijs vivit, omnes ante ſua funera fatali nominis oblivione ſepeliuntur. Nunc verò cùm ſecunda Regnorum fortuna Heroum multitudine ſtabiliatur; ea demum Reſpublica felicitatis apicem conſecuta, judicabitur, quæ in ſuorum cenſu numeraverit quamplurimos non minus acres privatæ quietis inimicos, quam ſtudioſos publicæ incolumitatis propugnatores. Enimverò dum nemo ſibi naſcitur, quisque ſæpius vivendi privilegio vivit. Ubi alter alterius vitę ſtudet, ita ſuâ ſinguli vitá vivunt, ut omnes alienæ fructum experiantur, extetq́ue communis quædam populorum vi-

ta,

ta, quæ omnium animis & ſtudijs coaleſcat. Atque hoc demum pulcherrimo ſtudiorum conſenſu conſtituuntur ordines, digeruntur Magiſtratus, componuntur Cives, retunduntur hoſtes, ſervantur mœnia, extenduntur limites, proferuntur jura; & dum alternum pacis bellique imperium ſecura felicitate ſtabilitur, unica Heroicorum virorum progenies, æternatura apud circumfuſas regiones glorioſi nominis fama enaſcitur, Quare ſi alterius Orbis Apoſtolum Xaverium turpi ſilentio aut nominis ſepulchro exemptum volumus, eundem alijs natum eſſe profiteamur. Indormit deſidioſa Fama, cùm per heroica facinora non excitatur. Obmuteſcunt centenæ ejus linguæ, ſi, quod loquatur ſingulare, non ſuppeditas. Incidit ipſa ſibi pennas, ſi, quod ad populorum admirationem proferat, non dictaveris. Id verò non eſt publico Soli ſe ſubtraxiſſe, negaſſe ſuam conſilijs ſapientiam, negotijs induſtriam, periculis vigilantiam, difficultatibus laborem, bellis fortitudinem; ſed per omnem agendi patiendique circum ſuam in Reipublicæ commoda magnanimitatem exercitare. Hanc unam alieni commodi Cynoſuram grandes illæ animæ in ſuarum gloriarum curſu ſuſpexerunt; quæ Romam, Spar-

Spartā, Athenas animoſo ſui ſanguinis impendio ad nominis im̄ortalitatem evexerūt. Ad hanc cotem exacuerunt ſuæ fortitudinis arma Scipiones & Alexandri; quibus Imperiorum Regnorumq́ue felicitatem latiſſimè circumtulerunt. Ad hunc portum per inundantem proprij ſanguinis Oceanum aſpirarunt Leonidæ ex Curtij; ut luctantem cum interitu & propè naufragantem Rempublicam decumanis procellis eriperent. Ad hoc denique centrum nativo ſpiritus pondere inclinarunt ſemper primi illi Eccleſiæ fundamentales lapides Apoſtoli, qui ſuos labores per immanes terrarum mariumque tractus ad extremos deficientis naturæ margines protulerunt. Quorum cùm impenſum aliorum incolumitati ſudorem intueor, unus mihi XAVERIUS utriusque mundi prodigium Curtios & Leonidas ſepelit, Alexandros & Scipiones confundit, Romæ, Spartæ & Athenis omnem demit admirationem. XAVERIUS: quem virum nomino? cujus ſingulum vitæ momentum ſingularis eſt actio; ſingula actio exaggeratiſſimæ panegyris argumentum: cujus explicandis facinoribꝰ laboret æternitas; cujus enarrandis miraculis deficiant Oratores: cujus recenſendis virtutibus non ſufficiat Arithmetica

tica

tica: cujus deſcribendis itineribus Cosmographica tabula delineetur: cujus laudes tentare quidem omnibus, nulli verò emetiri conceſſum. XAVERIUS, multarum gentium & populorum Pater, cujus ardor exhauſit Oceanum; cujus charitas totum Orientem eſt amplexata; cujus ſapientia orbem erudivit; cujus ſpiritus Bonziorum tumorem exſufflavit; cujus conſtantia inconcuſſa, cujus virginitas illibata; cujus magnitudini anguſtus orbis; cujus fortitudini nihil difficile; cujus potentiæ ceſſerunt elementa; cujus integritatem mors ipſa non auſa eſt violare. XAVERIUS, dicam compendio omnia, dicam cum Romano Oratore, cum Quirinalis Infulæ authoritate, cum univerſi orbis approbatione, XAVERIUS INDIARUM APOSTOLUS. Quod cùm auditis, jam vos, & obviantium difficultatum enavigandos Oceanos, & infractam animi generoſitatem vobis ipſi mente depingitis: illud unum Apoſtolicum rati ſymbolum, *Agere & pati fortia*; quod Romana ſibi temeritas in ſuarum laudum epigraphen arrogabat. Quæ ſi proſequendi mihi plenam conceditis poteſtatem, ingredimini prius mecum Romanum illud Noſocomiũ, in quo cùm ab aliorum corporibus ægri-

ægritudinum morborumque tormenta & cruciatus amoliretur XAVERIUS, DEUS illi rerum agendarum tolerandarumque ſeriem reducto veluti ſipario ſpectandam demonſtravit. Quieſcebat nocturno ſopori tantiſper conceſſus poſt diurnam laſſitudinem XAVERIUS, at Deus illum novâ rerum ſpecie de cœlo vigilanti animo objectâ fatigabat. Videbat, non fingente ad illuſionem Morpheo, ſed revelante ad duræ virtutis experimentum Deo, explicatam in cælo mappam; quâ vaſtiſſima Orientis Regna & Provinciæ, populi & nationes, ſinus & maria, littora & promontoria exhibebantur. Videbat diſcedentem per vaſtiſſimas ſolitudines ab Europâ Africam, abeuntem in extremos exſpirantis mundi & naturæ angulos Aſiam; & effuſam illam in ampliſſima terrarum ſpacia arenam, ſuis laboribus Dei invitantis imperio deſtinatam eſſe agnoſcebat. Subibant deinde animum convolutæ in ſemetipſas indignantis Oceani tempeſtates, infames mille naufragijs ſcopuli, conſpirantia in navigantium funera ventorum prælia, ſublatæ ad cœlorum aſſultum procellæ, depreſſi in profundiſſimam abyſſum aquarum hiatus; & intelligebat pericula, quæ ſibi erant ſubeunda, monſtra cum quibus luctan-

luctandum; naufragia, quibus erat involvendus. Pingebantur minantes in Cœlum Caucaſi, qui erant anhelo ſpiritu ſuperandi; cana perpetuis nivibus Acroceraunia, quæ erant ſanguineis veſtigijs purpuranda; horrentes Iaponico gelu ſcopuli, qui erant calidiſſimo ſudore eliquandi; lubricæ continuâ glacie rupes, quæ erant ſummâ velocitate emetiendæ; & intelligebat uno veluti curſu Olyſſiponem, Mozambicum, Melindam, Socotoram, Goam, Comorrinum, Travancoridem, Ceilanum, Negopatanum, Meliaporam, Malaccam, Molucas, Amboinum, Mauricas Inſulas, Japoniam, Sancianum, Sinas, & ſiquid eſt amplius barbarorum nominum ac nationum brevi decennij ſpacio per centum milliarium millia ſibi eſſe & excurrenda & excolenda. Obijciebantur, armati in unius interitum Badagarum exercitus, contracti ſubſeſſorum arcus, volantes ſagittæ, igniti acinaces, frementes Bonzij, inſanientes Brachmanes, immanes Inferni copiæ; & agnoſcebat crudelitatem verberum, quæ ſuo jam corpori parabantur. Repræſentabantur apud Reges odia, apud Magnates invidiæ, in foris deſpectus, in aulis probra; in plebe cachinni, in tribunalibus calumniæ, in occurſi-

bus maledicta, in congreſſibus opprobria, in convivijs venena, in converſatione doli, in affatu proditiones. Occurrebat in ſolitudinibus fames, in Oceano ſitis, in urbibus egeſtas, in tugurijs morbi, in littoribus nauſeæ, in arenis calores, in Inſulis nuditas, in ipſa Sinarum fronte ſub aperto cœlo mors ſicca ſine tortore, ſine profuſi ſanguinis triumpho ſubeunda. Spectabat denique quidquid poteſt novercantis fortunæ barbaries terra mariq́ue periculorum ad terrorem, violentiæ ad perſecutiones, ferociæ ad vulnera, immanitatis ad interitum excogitare. Sed cum videret naufragia, emergebat animus; cùm pingerentur frigora inardeſcebat ſpiritus; cùm deſcriberentur itinera, parabantur in Evangelium pedes; cùm obijcerentur pericula, armabatur pectus; unaq́ue illa, quamvis ampliſſima, & par mille Heroibus tolerandorum ſcena, unam XAVERII ſitim non ita poterat reſtinguere, quin repetitis clamoribus, *Amplius Amplius* ingeminaret. Non fingimus hæc laſcivientis Eloquentiæ libertate; ſed quæ XAVERIUS ipſe Simoni Rodericio editarum vocum teſti & curioſo indagatori manifeſtavit, enarramus. Quare ab imaginaria Heroicorum faci-

norum

norum pictura ad exhibitam eorundem veritatem transferte cogitationem; ut intelligatis ſcilicet, ſi ad audendum animus, ad aggrediendum robur, ad confligendum ſpiritus, ad ſuperandum vires deſiderantur, neminem eſſe ex omni retro antiquitatis commendatione, qui cum Xaverii virtute componi, fortitudine comparari, magnanimitate ac conſtantia poſſit decertare. Cujus ſi res geſtæ tantum ad calculos revocentur, dies ipſe; ſi itinera & peregrinationes, non exiguis circumſcripta terminis vita; ſi Victoriæ, ſi triumphi, ſi cætera laude digniſſima, linguæ ipſæ, debitaque ijs pro merito celebrandis eloquentia deficiat. Qui pauperibus in Noſocomio curandis famulus, miſeris ope ſublevandis Pater, rudibus inſtituendis Doctor, nocentibus reprehendendis vindex acerrimus: in converſatione agnus, in cathedra Leo, mitis & aſper, mollis & durus, ſuavis & acerbus: qui nullo labore á procuranda hominum ſalute prohiberetur, nullo damno concideret, nullo reſpectu moveretur, nullo periculo à Virtute deterreretur, nulla ſpe ad turpiá, ſuâq; indigna magnanimitate flecteretur: cui voluptates erant odio, incommoda amori, pericula deſiderio, labores cupiditati, mors

ipſa ludo, qui nullum, niſi ex rebus humanis faſtidium, nullum niſi ex rebus cœleſtibus hauriebat ſolatium: qui plura Regna & provinicas laborando excoluit, quàm cæteri oculis meditando pervolverunt; plura itinera confecit, quám cæteri legerunt; plura vitæ diſcrimina adijt, quàm cæteri mente conceperunt. Sileant Macedones ſuos Philippos & Alexándros, PerſæCyros & Artaxérxes, Græci Epaminondas & Pericles, Romani Marios & Scipiones; quorum quidem facinora præterquam quod à vera Virtute, tantum etiam à fortitudine, ac magnanimitate deficiebant, quantum, à ratione totiusque recti ac juſtitiæ regula diſcedebant: Quos, ut omnia concuterent, armabat ambitio; ut regna & provincias depopularentur, incitabat audacia; ut urbes everterent, ſtimulabat inſania; ut cinerarent populos, incendebat iracundia; ut flammâ & ferro ſacra & profana confunderent, populis imperandi libido præcipitabat. Non eſt glorioſum facinus, quod vilis animus imperavit. Ubi refert quantum agas, plurimum refert, qua mente. Fortitudini laudem furatur ambitio, Victoriam defœdat avaritia, ſceptrorum merita evertit regnandi libido. Nihil eſt
tam

tam honeſtum, cui turpis animus labem non aſpergat. Unus memoretur XAVERIUS poſt tot ab Apoſtolis ſæcula Thaumaturgus, in cujus animo cùm propagandæ divini Numinis gloriæ ſitis æſtuaret, tum ardentiſſima charitatis incendia per ipſa facta erumpebant. Invaſit oram Piſcariam zelus, & quà per ſentes & dumos figebat pedem ad turpe Adonidis per ſpinam vulnerati dedecus ſanctiſſima roſarum veſtigia imprimebat: qua arentes calcabat arenas, ſudore ad copioſiſſimam meſſem irrigabat. Laſſatum diurno labore corpus ad nocturnum ſoporem vel anchoris inijciebat, nec dentibus tamen anchorarum incitatiſſimum animi curſum morabatur; vel morientium ſeſe pedibus adſternebat ſive pietate commoriturus, ſive dulciſſimum reperturus ſomnum, ubi ſoror ſomni quieſcebat. Involavit in Æthyopiam induſtria, & ſuo ſudore comprobavit, non amplius eſſe inanem laborem, *Æthyopem lavare.* Occupavit Braſiliam pietas, & cum parricidalem parentum in filios, filiorum in parentes crudelitatem cicuraret, Saturnia jura extinxit, Saturnia tamen ſæcula revocavit. Irrupit in Travancoridem ardor, & cùm natantes humano ſanguine aras perpurgaſ-

 ſet,

ſet, divinis eas victimis immolandis conſecravit. Penetravit in Ceilanum religio, & cùm innumera Dœmonum ſimulachra ſuis baſibus evertiſſet, delubra & aras ſupremo Numini vendicavit. Immiſit in Moluccos conſtantiam, & inconſtantiſſimam Deam Fortunam ſeu liberaliter donaret, ſeu avaré eriperet, ſeu vulneraret ſeveré, ſeu tonaret acerbè, ſeu blandiretur amicè, inconcuſſus ſemper ſuiquè ſimilis aſpexit. Ingeſſit in opulentiſſimos theſauros moderationem, & poſſidendi licentiam vel munificentiæ legibus compeſcuit, vel ſpontè ſuſceptæ egeſtatis freno temperavit. Percurrit barbariem manſuetudo, & aurearum Gallicani Herculis catenarum memoriam extinxit omnino, dum ferociſſimos populos vinculis charitatis colligavit. Afflavit Orientem affabilitas, & uno prope anhelitu omnem efflavit Idololatriam. Quid dicam ſuccuſſam frequenti convulſione terram? dicam non emotum animo XAVERIUM; dum ne ſuis evelleretur cardinibus terra, gravi fundatorum ab eo templorum pondere eſt ſtabilita. Quid dicam conjurata in perniciem cum terris maria? Dicam Apocalypticum Angelum XAVERIUM uno pede terræ inſultaſſe, altero maria?
com-

compreſſiſſe. Quid dicam inhumanam pelagus intumuiſſe in ſuperbiã? Dicam felicem Dyrrachij ratẽ, quæ *fortunam Cæſaris* vehebat, feliciorẽ illam, qua XAVERII magnanimitas ferebatur Dicã in omnia elementa XAVERIUM feliciſſimo imperio dominatũ omnium obſequia vel ſolo nutu extorſiſſe. Audivimus enim & perterrita incendia ad unius vocem compreſſiſſe licentiá & provocatas è cœlo flam̃as inter tonitrua & cineres ad Chriſtianorum tutelam in Tolanos Idololatras eſſe delapſas; ut ſi Metapſychoſin vetuſtatis com̃entum eſſe neſciremus, facile Eliæ ſpiritum in XAVERIUM transmigraſſe crederemus. Vidimus ipſius terræ, pigri cæteroquin elementi, expeditam ad obſequendum velocitatem, quando vel Inſulas & promontoria horrendis motibus concuſſit, ut ejectâ perfidiâ fidem confirmaret; vel ad Tolum immanes ſub montium præruptis fauces apervit, ſeu ut uno hiatu omnem iniquitatem abſorberet, ſeu ut planam Evangelio ſemitam reſeraret. Admirati ſumus aëris officioſa obſequia, ſive cùm ad unius imperium ſerenitatem revocavit, quam vel turbatæ ventorum rixæ involverant, vel coactæ in denſum exercitum nubes ſepeliverant; ſive cùm XAVERII corpus non ſine prodigio in ſubli-

me libratum frequenter excepit, ut optime de terris meritum cœlo tandem inferret; ſive cùm ſolo XAVERIANI cadaveris odore purgatus efflato peſtifero halitu, qui totam circum Malacenſem regionem occupaverat, ſe reſtituit ſalubritati. Quæ verò portenta non obſtupuimus in Oceano? Non memorentur pacatæ ad unius nutum turbatiſſimæ aquarum ſeditiones; taceantur hiantes toties ac propé diaceratæ naves, quæ contra rebelles procellarum inſultus integræ conſtiterunt: prætereantur, quæ jam ſyrtibus adhærebant, uno XAVERII imperio in altum retruſæ: ſileantur quæ vel ſine vulnere ad ſcopulos alliſæ, vel ſauciatæ lateribus, totiſque ſolutæ compagibus, nullas in naufragium aquas admiſerunt: non repetantur vel in fatalem malaciam advocata ventorum obſequia, vel eorundem violentia ſæviente Oceano exturbata. Ut vel negligente hæc oculo meditantes, niſi fabula eſſet Neptunus, facilé Gentilium affectum probaremus, qui XAVERIO Neptuni nomen impoſuerunt. Sed nec memoremus illuſtre prodigium ſervientis Cancri, qui ereptam per undarum injurias pendentis é ligno Dei imaginem dolenti XAVERIO reportavit: nec repetantur

poſt

Digitized by Google

poſt diuturnos quidem, irritos tamen & deſperatos Piſcatorum labores ingenti agmine piſces in retia convocati. Illud verò non ſine palmari injuria pærteriremus, quod inter prima Gentium Apoſtoli decora adnumeramus: XAVERIUM triplici abſorptum naufragio cum ventis & mari luctatum duas noctes duosque dies inter aquas exegiſſe. Dicerem in uno XAVERII naufragio totum Orientem ſubmergendum, niſi intelligerem Sacræ diphtheræ teſtimonio *aquas multas populos eſſe multos*; quos jam tunc ſuo imperio DEUS XAVERIO committebat, quando eum glorioſo naufragio in profundum demerſit. Dicerem vel fortunæ acerbitatem, vel Ventorum violentiam allatam in XAVERIO ſalutem Indis & Japonibus inviдiſſe; niſi ſcirem ſub prima mundi libramenta *Spiritum Domini ſuper aquas* illatum parturiendæ naturæ liquido illi elemento incubuiſſe; addiſceremque probé incubare XAVERIUM aquis, ut nova prole Gangis deſerta fæcundaret. Dicerem abſorbendum oſcitante abyſſo XAVERIUM, niſi ex aurea Chryſoſtomi eloquentia didiciſſem, *pugnantem cum fluctibus Paulum animas è Diaboli faucibus extraxiſſe*; intelligeremque XAVERIUM

pari niſu innumerabiles populos & nationes ex abyſſi teneberis ad puriſſimam lucem revocare. Dicerem ſepulto inter fluctus XAVERIO, repetito inundationis diluvio Orientalem orbem interiturum; niſi audiviſſem, unum corrupto ſeculo integrum Noë in medio ponto portum naufraganti mundo conſtituiſſe, colligeremquè ſuperiorem fluctibus innatare XAVERIUM, ut ſecuritatis arcam perituris miniſtraret. Dicerem amænam illam XAVERII affabilitattem aquarum ſalſugine amaricatam; niſi legiſſem aliquando navigaturo Dionyſio Tyranno *accidiſſe in portu, ut mare dulceſceret*; intelligeremquè ſæpius imperante XAVERIO amarorem Oceani dulcorem nectaris induiſſe. Ut vel hinc ambigere omnino prohibeamur, vitioſo illi elemento ambroſiæ inductum ſaporé, quod ſui guſtu deinde præter glorioſam illam Martyrum triadem, quam nuper inter Divos nominatam glo riati ſumus, traxit etiam, Antonios Criminales & Aloyſios Mendez, Alphonſos à Caſtro, & Franciſcos Lopez, Gregorios Fernandez, & Petros Correas, JoannesSoſas & Petros Martinez, Baptiſtas Seguras, & Sanctios Savallios, Chriſtophoros Rotundos & Rudolphos Aquavivas

vivas, Nunnios & Paciecos, Silverias & Venuſtos, & (ut ſua etiam ſint Auſtriæ nomina) Adolphos dela Pedroſa, & Andreas Xaverios, & prope infinitos alios vel Apoſtolicis facinoribus, vel Martyrij palmis celeberrimos viros, ac etiamnum hodie complures ex omni mundi regione æque eximiæ ſanctitatis ac ſpectatæ ſapientiæ, quos licet quam remotiſſimos, ſuaviſſimus ille degenerantis á ſuo ſale Oceani ſapor ſui amore inebriat. Dicerem deniq́ue infelicitate supremâ *infigendum in limo profundi* XAVERIUM; niſi erudirer à Plinio, *totum Orientis Oceanum ſylvis refertum eſſe*; deduceremq́ue conſectariâ neceſſitate, non tam in mare ejectum, quàm ad amœnam ferarum venationem in ſylvas deductum. Quæ univerſa ſi ad juſtam rationis trutinam ponderatis; dicetis aſſuetam hyperbolis antiquitatem minus audacem fuiſſe in affingenda Deorum manibus in res creatas poteſtate, quàm XAVERIUS potens fuerit ad obedientiam ab omnibus elementis extorquendam. Fingat enim illa, neſcio quem, Soli Jovem dominari: admirabimur nos quidem, vel ad Ezechiæ vota Solem per denas lineas receſſiſſe, vel ad unius Joſue imperium ſuſpenſo curſu immotum

motum conſtitiſſe; ſed celebrabimus tamen orbi, eundem unius XAVERII nutu vel imperatâ ſeſe ecclypſi involviſſe: ut communi lucis uſurâ ſe indignos agnoſcerent, qui ſacrum fidei lumen ejuraſſent: vel intercepto gradu trihoræ ſpacio prodigioſé quieviſſe: ut ſopitam exaſperati Numinis iram intelligerent illi, quos ſuper innatâ facilitate Deus Solem ſuum non jam oriri tantum faceret, ſed productiore lumine radiare. Mentiatur illa neſcio quem Æſculapium aut Podalyrium animas inter vitæ mortisque confinia dubitantes efficaci herbarum mediciná ad ſtabilem ſanitatem revocaſſe; narrabunt Venetiæ XAVERIUM non modò fœtentem ulcerum putredinem cum voluptate deterſiſſe, ſed admoto etiam ore ad perdomandam nauſeæ contumaciam ægrotantis ſaniem linxiſſe avidé, & aquam à perlutorum ulcerum tabo ſquallentem exhauſiſſe: ac ſimul tam omnium ærumnarum guſtum perceſſiſſe, quàm profluam in omnes pietatem ſuxiſſe: narrabunt leproſi illius manibus abluti, vel ſolo ejus attactu abolitum malum: narrabunt Europa & India ſine herbarum miraculis ſolâ XAVERII umbrâ innumeris ægris proſperam valetudinem reſtitutam

tam: ut ſciamus neque ipſam XAVERII umbram fuiſſe ocioſam. Comminiſcatur illa Mercurium per vmbroſi itineris errores defunctorum Manes ad Inferos deducere: affirmabit cum univerſa Malaca Mahometanus Saranguis filium ſuum viventium conſortio ereptum XAVERII ſuſpirio inter vivos repoſitum: affirmabit ora Piſcaria, Comorinum, Goa, Bazainum, & Japonia quinque ſupra vicenos in mortuorum numerum adſcriptos, ac etiam triduana humatione in putredinem defluos in vivorum cenſum repoſitos: Ut pene Chriſtum in illo venerari debeamus, qui tot Lazaros ad vitam revocavit. Jactet illa benignioris Fortunæ arbitrio potentiorum liminibus aurum affluere, & opulentâ gemmarum grandine arces flagellari: opponemus nos XAVERIUM ſolo luſoriarum chartarum attactu contuliſſe deſperato luſori felicitatem, & gravem perditarum fortunarum jacturam, & acerbum exulcerati animi vulnus reparandi: opponet nobiſcum Mechäum nobile illud Sinarum emporium Petri Vellij fortunatiſſima lucra, cuius arcas in Cœli fœnora liberaliter evacuatas occultâ rurſus argenti aurique multiplicatione XAVERIUS locupletavit: docebitque ſpontaneas di-

Digitized by Google

vitiarum jacturas plurimum cœlo fœnerari. Intrudat illa vel Aeolum Ventorum inſanias refrænantem, vel Neptunum tridentis imperio fluctuanti pelago dominantem: Obijciemus nos XAVERIUM commoventem pro libitu ſedantemque ventos, tranquillantem maria, ambigua dirigentem vela, laceras protegentem naves, inſultantem monſtrorum horrori, & veſanis pelagi tempeſtatibus imperantem: ut diſcat Perſa catenas olim minatus Helleſponto, inanem ſuam eſſe jactantiam, ubi contumaces procellas ad arbitrium XAVERIUS compreſſit, excitavit. Ingerat illa ſive Orpheum chordarum titillatione rigentes ſcopulos in amœnas choreas excitantem; ſive Amphionem cytharæ poteſtate ad humanitatis leges in ſylvis belluas cicurantem: regeremus nos XAVERIUM mitigantem populos ſitu extremos, moribus barbaros, ritu ſacrilegos, animis feros, immanitate crudeles; quibus ferocire aſſuetudo, occidere ludus, dilaniare jocus, devorare voluptas: ut ſi ſtellas cœli oculos credidimus hactenus, hodie Dei pupillam concedamus XAVERIUM, per quem ille tot barbaris nationibus amorem infudit. Non advocabo in hanc diſceptationem centum linguarum Famam totidem Poëtarum hyper-

perbolis celebratam; qui XAVERIUM intelligo centum diſparibus ac diſſonis nationibus, non expeditè tantùm, ſed etiam diſertè concionatum, non ſine prodigij additamento, ſive quòd unâ eademq; ad conflatam è varijs gentibus dicentis oratio, ſuo ſingulis idiomate novo Apoſtolici nominis teſtimonio perſonaret; ſive quòd multis ſimul diverſiſſimi argumenti quæſtionibus laceſſitus, unâ omnibus reſponſione ſatisfaceret: vnius verbi compendio omnibus omnia factus, qui vnicum DEI VERBVM prædicatione aſſiduâ circumferebat. Non adſciſcam in comparationem, neſcio quem, Gallicum Herculem ex fabularum artifice vetuſtate; qui animadverto XAVERIUM, non tantùm dicendi vi & efficaciâ Indorum Brachmanes, Hebræorum Rabbinos, Turcorum Imanes, Japonum Bonzios conjuncto veluti agmine veritati inſultantes in turpiſſimum ſilentium pudoremque retrusiſſe; ſed à ſenis etiam milliarium millibus, ſui, veluti prodigij, videndi audiendiq; deſiderio Ethnicū, ad pacandas animi tēpeſtates attraxiſſe. Non adducam glorioſum illū per commenta Græciæ totius Orientis triumphatorem Bacchum; qui XAVERIUM audio à Romanæ tripodis Oraculo poſt ſolo alliſa & confracta quadraginta Idolorum mil-

millia, poſt coronata Regum Dynaſtarumque capita Chriſti jugo inclinata, poſt vicies centena capitum millia in triumphum ducta, aucto æternitatis Catalogo *Indiarum Apoſtolum* nuncupatum. Non provocabo formidatum vel ſolo nomine Martem, quem ſui jam pulveres ſepelierunt; quando XAVERIUS vel ſuo Zelo juſtiſſimi belli facem immiſit in Acenos, & exili manu ingentem Deo victoriam reportavit: vel in bonæ cauſæ triumphum armatas preces eduxit in aciem: vel vnus & inermis ſolo Exercituum Deo armatus, ipſe Dux & Miles, ipſe Imperator & Eques, crudeliſſimum Badagarum exercitum cùm causâ vinceret, etiam bellandi felicitate ſuperavit: vel demum coactam ſæpius in verbera & flagella *tenebrarum poteſtatem* vnus *filius lucis* inexpugnabili patientia toleravit. Quæ omnia cùm ab agendi aviditate magnanimum, à patiendi pertinacia conſtantem XAVERIUM probent; tum verò illud nobis violenter perſuadent, vt Romani oraculi voce eum meritò totius *Orientis Apoſtolum* veneremur. Quare non inane fuit illud figmentum Morphei; quando oppreſſis ſenſibus vigil animus ingentis magnitudinis Æthyopem humeris ſuis non ſine ſudore geſtare ſibi videbatur. Quo vno veluti præſagio

ſagio intelligebat, in humeros ſuos Orientalem orbem inclinari, quod novus Atlas nec ſine labore ſuſciperet, nec ſine ſudore geſtaret: id tamen ex eo fructus conſequeretur, vt ſuo laborantis anhelitu afflaretur Sanctitas Orienti, ſuo ſudore non tam vultuum nigror, quàm animorum fœditas ablueretur De quorum omnium ſecundiſſimo eventu, cùm, nondum ſera poſteritas, gratulemur: credamus à XAVERIO nobis hodie ſuaviſſimum ſalutis nomen, quod, ſive reipſa, ſive ingenioſâ Pictoris fictione à puero JESV è manibus Virginis prono radijs circumfuſum acceperat, eminus commonſtrari; ut ſi illud *oleum effuſum* agnovimus, vel hoc ceromate ad gerenda pro Chriſti fide bella, novi Apoſtoli, perungamur; vel hoc oleo Myſtæ pro Orbis incolumitate etiam ſanguinem litaturi inauguremur; vel publicis mundi vulneribus ſanitatem procuraturi medico hoc vnguento inſtruamur; vel denique coram gentibus & Regibus Apoſtolorum vice Dei Legati comparituri, ſalutifero hoc nomine, vnico ſalutis clypeo, muniamur.

Dicta Viennæ Auſtriæ.

****

ORATIO XXV.

DE S. MAURITIO, ET THEBÆIS Martyribus.

SI Spartanorum vetus ad harmonicas lyræ voces bellandi ritus noſtram ſuperſtes fluxiſſet in ætatem, Auditores Academici; optarem ego, Thebæa Legio, gloriæ tuæ, triumphorumq́ue præcentorem Thebanæ fidicinem lyræ Amphionem, cujus animata ſonore, non tam ferventem Martiali pectore calorem ebullires, quàm totum famâ diffuſa per orbem vtriuſq́ue Fortunæ victrix celebrareris. Etenim ſi laudum ſuarum Panegyriſten non niſi è Domeſticis, aut agnominibus ſuperſtitioſè cauta admittebat Antiquitas, præterquam quòd demandato dicendi munere ſublevarer ego, Tu quoque eum ſortita eſſes Laudatorem, cujus ipſa affinis es nomini, cujus Poëſis omnis Numen adorat, cujus Eloquentia gloriam veneratur. Sed nec bene audiuntur fides, cùm pro Fide effervеſcunt prœlia; nec Thebæa Legio Thebanum poſtulat Oratorem ſolâ verborum pompâ magnifi-

gnificum. Affectata Heroum commendatio detractionis eſt ſpecies. Quæ vultui allinitur ceruſſa, eodem colore deformitatem prodit, quo ad venuſtatem pingit. Quidquid adſcititijs indiget, ſuo deficit. Quæ procuratis ornatur ſententijs virtus, vituperij ſubijcitur argumentis. Precaria à Laudatoris ſuffragio petita encomia, aut ſalſi ſunt, mordaceſque Feſcennini, aut deducta per continuas Ironias vituperia. Quare Sapientiſſimè illud à Te factum eſt, Inclyta Saxonica Natio, quòd eum delegeris Oratorem, cujus non poſſit laciniosa Eloquentia virtutis veræ frontem obnubere, nec arrogato ſplendore clariſſimum Thebæorum Militum diem illuſtrare. Unde & ego mearum illud partium eſſe intelligo, geſta duntaxat Heroum bella recenſere, vt vos parem victoriæ triumphum decernatis. Ne verò prœliorum omnium calore ferventium, multitudine innumerabilium, magnitudine ſtupendorum inconſultò ſeriem, & inextricabilem prope Labyrinthum ingrediamur; illa duo, quibus & contra blandientem lenocinijs Maximiani vultum, & contra eundem crudelitatis ardentem incendio conflixerunt, ejuſmodi eſſe ſtatuite; quibus nihil virium ad arma, armorum ad furorem, furoris ad inſaniam, inſaniæ ad crudelita-

litatem addi poſſe videatur. Utroque Fides impetitur, neutro tamen ſuperatur. Non emollitur proſperis, non opprimitur adverſis. Quia *Una* eſt, vultum non variat Affectuum ignara, nec amàt, nec timet. Ad immortalitatem nata, nec vitæ ſervandæ deſiderio illicitur, nec perituræ periculo concutitur. Favoris divini conciliatrix mortalium odia non pertimeſcit. Solem dixeris; quem nubes poſſunt tegere, non lucem eripere. Oceanum nominaveris, qui tot ſupernè delabentium imbrium, tot infernè illabentium fluviorum aquas in ſuum colorem trahit. Impugnata non frangitur; laudata non flectitur; concuſſa non nutat, delinita non ridet, depreſſa non jacet, erecta non tumet; ad lenocinia ſurda, ad gloriam cæca, in vtriuſque Fortunæ viciſſitudine ſemper ſua. Inaudijt extremum illud mundi probrum, & nauſeantis naturæ vomitus Maximianus Imperator dictum luſtrationi diem locumq́ue vitari à Mauritio, ſociam longiùs receſſiſſe Legionem; Quirinalia deteſtari ſacra, Deos Patrios Orco devovere, Chriſtianum Numen adorare. Ilicet mordere dolor animum, moveri indignatione, fervere irâ, æſtuare furore; os, oculos, frontem, vultumq́ue omnem Crudelitas inflammare. Actum eſt Mauriti,
perij-

perijſtis Thebæi Milites. Hæc frontis ſuccenſæ nubes, non niſi in fulmen reſolvitur. Cæſareus furor non lentè tonat: vt fulmen ſimul cadit, ferit, contrucidat. Ille tamen per quem premi omnino, comprimiq; non poteras furoris impetus premitur animo, & ſimulatione coërcetur. Explicantur mendaces per frontem Charites, fingitur arriſu gratia, ſimulatur commiſeratio, exaggerantur laudes, cumulantur promiſſa, totus Cæſareus vultus lenocinijs inducitur. Fingite ſi poteſtis animo, generoſa illa Martis pectora, & ad cumulandas Imperio victorias educatos Spiritûs Imperatoriá Oratione dilaudari: ibi florentia eorum nomina oſtendi, quocunque ſeſe Maximiani Laureæ protendunt: quà Cæſaris auditur fama, illic eorum glorias commonſtrari. Fingite Spes Cæſaris vniverſas in eorum ferro, Galliæ felicitatem in eorum victorijs, Romani Imperij ſecuritatem in eorum Fide collocari. Fingite glorioſa illis populorum judicia, Provinciarum plausûs, Civium æſtimationem, paratos Romæ Triumphos repræſentari. Fingite adjunctas preces, ne quam tot Heroicis facinoribus ſibi comparârunt nominis immortalitatem, eandem vno repentè tumulo per degenerem actionem ſepeliant: ne ex ſupremo gloriæ vertice ſe ſpon-

Digitized by Google

té præcipitent, ad quem per manantia cruore vulnera, per tot aperta capitis diſcrimina pertigerunt. Fingite doloſè piam admoveri cohortationem, vt patibularem DEVM ejurent, Chriſtianorum ritûs deteſtentur, & patria Numina ſacrâ thuris effumantis nube venerentur. Id ſi præſtiterint, ſponderi opes, Cæſareos amplexûs, vectigalia Romæ, populorum obſequia, Deorum immortalium favores adpromitti. Quo verò ad hæc illicia Heroos animos cõſtitiſſe Spiritu exiſtimatis? Scio inter Sirenum blandimenta prudentiſſimos etiam Ulyſſes periclitatos, Monſtrorum Domitores Hercules ad Omphales lenocinia enervatos; Philiſtæorum terrorem Samſonem ex vnius Dalilæ amore in turpiſſimam ſervitutẽ abſtractum. Adeo blanditiæ etiam in eos poſſunt quamplurimùm, quibus nulli cruciatûs timorem incutere valuerunt. At fregerint ſanè multos, enervaverint plures, non potuerunt tamen vel movere Heroos animos, non Mauritium, non Thebæorum Legionem. Advertitur doloſa Siren, & per melleum illum frontis arriſum latens animi fel introſpicitur. Quid enim, inquit, Mauritius? gratiam polliceris? nempe ludentem lævâ Hyænam oſtentas, quæ dexterâ contrucidabit. Blandientes Imperatoris affatûs ſpondes

Favo-

Favonios? nempe Finnorum mercibus precium facis. Non emo mulcentes Eteſias; tutiùs per Borealis furoris inſaniam portum obtenturus. Quid honorem vulgi æſtimationemq́ue obtrudis? nulla eſt major miſeria, quam precaria felicitas. Nihil eſt ibi tuum, vbi à vulgo petuntur ſuffragia. Ambire honorem potes: at niſi voluerit alter, non obtinere. Quid invida cœlis Prætoria, Numidicis circumveſtita cruſtis palatia, quid maculoſa Corinthi marmora, quid maritas Cœlo Ægypti pyramides exſtruis? Nempe graviore ſtrage ruituram famam paras educare. Quid dignitatis faſtigia, quid honorum apices ſuſpicis? Excelſis prærupta adjacent, & lubrica eſt ſtatio, cum per pendula & præcipitio proxima ambulatur. Quid Luculli areas, Pygmalionis opes, Daunorum meſſes ingeris? Aureum Dives mancipium eſt. Habetur à Divitijs, quas habere ſe falsò exiſtimabat. Non eſt dives, qui multùm poſſidet, ſed qui nihil deſiderat Omnes Mauritio, Thebæiſq́ue Heroibus divitiæ ſunt, vnum illum tenuiſſe, in quo *infinitus eſt theſaurus.* Apage lemniſcatæ titulorum vmbræ, fatui nominum ſplendores, aggregata maris vectigalia, & quidquid ampliſſimis Regnis venit annuum in tributum. Apage ad Sardanapa-

napali, & Sybaritarum opprobrium apparatæ voluptates. Frontem veris remittant, rideant, blandiantur: non credo. Immanes ſub illo blanditiarum riſu latent chelydri. Frons licet exporrecta ſine ſeverioris vmbræ ruga magna ſpondeat: non credo. Serenitas hæc ingentes ſinu colligit tempeſtates. Vertuntur in tormentum, quæ præparantur voluptati. Diffugiunt celeriùs, quò captantur avidiùs. Brevi gaudio longa faſtidia nundinantur. Magnæ nobis divitiæ ſunt divitiarum contemptus, máximamque à Voluptatis exilio capiemus voluptatem. opes dominos ſuos ſæpiùs perdiderunt, quàm ſervarunt. Nunquam tenetur ſecurè, cui multorum invidia inſidiatur. Quid ad hæc indomitus furor? Exulceratur ſcilicet animus, veſaniæ erumpit incendium: non frontis, non oris color vnus: fremit, frendet, pallet, rubet, æſtuat, ardet, & voce, manúque funera minitatur. Stant tamen intrepidi Heroës, nullo alio loricati munimine, quàm virtutis: conſtantiâ impetum, fortitudine iram, animi magnitudine Tyranni frangunt inſaniam. Equidem tibi Sacramentum diximus, Imperator; ſed Deo priùs. Sub tua labara ſanguinem oppigneravimus, ſed cœlo non ſubtraximus. Utrique militare ſi poſſumus, vtrique
pro-

prodigas cruoris animas imolamus. Alteruter ſi ejurandus eſt; Deum veneramur. Hâc ſolùm lege debetur Cæſari fides, ut Deo obligata non frangatur. Honeſta ſi imperes, habebis obſequentes: Numini deteſtanda ſi jubeas, deſinis eſſe Imperator. Vicarium cœli te colimus: poteſtate ſi abuteris, non es Cæſar. Jube, quod Milites decet, excubias agere, ſtare in acie, confligere, & patriæ incolumitatem venali ſanguine reparare: experieris, quam debet Cæſari miles reverentiam, amorem, obſervantiam, non magis ſacramento juratam, quàm gloriosè profuſo ſanguine conteſtatam. Vbi cœlo nihil repugnas, tui ſumus in vitam, in bella, in vulnera, in mortem: ſi Cœlo indicis bellum, baltheum exuimus, arma deponimus: non militamus. Fortes eſſe didicimus pro Cæſare, ſed non minùs conſtantes pro Deo. Pro te mortem triumphavimus ſæpè, pro cœlo nunquam formidavimus. Vt fidos tibi conſerves, non doceas debitam Numini fidem ejurare. Quid ſperare poſſis à nobis Heroicæ fortitudinis pro ſalute patriæ, ſi experiaris imbelles pro Religione luctatores? Metum intentare poteris; non incutere. Occidere poteris; ſed non vitam eripere. Virtus etiam poſt funera vivit; cui per ipſa funera ad vitam aditus

Digitized by Google

aperitur. O glorioſam libertatem! ô memorandam futuris ſæculis animi celſitudinem! Fruſtra jam veſana rabies minitaris carceres: liber animus ſemper habet effugium, & ubi caliginoſam in noctem eos demerſeris, ad publicam lucem emergent illuſtriores. Fruſtra paratis in ſupplicium flammis ardorem mentium moliris extinguere, ſi animorum calor majora inde ſumit incrementa. Fruſtra ſecures & ferrum, cædes & funera deſignas, ſi Thebæa Legio

Per damna, per cædes, ab ipſo
Ducit opes, animumq́ ferro.

Inſanit tamen Oreſte impotentior immanitate barbarâ, & indictâ capitum decimatione horrendam animis inſtruit lanienam. Quia peccare nemo voluit, peccâſſe omnes arguuntur. Ne omnes plectantur, decimus trahitur ad ſecurim. Sed ubi fideliſſimorum ſibi militum numerum accidit, immortale Divorum capitolium funeribus auget; & repetitâ ferali decimatione accumulat horrea Divinitatis. At etiam perempto decimo ſtant viribus integri, ſuo quiſque ſanguine nobiliſſimam ſignare victoriam præparatus. Neque ſpes ulla vincendi eſt immitis Tyranne, niſi ſublato decimationis præcepto, omnes eâdem involvas tempeſtate. Sed neque pro te ſtabit victoria, cum

fune-

ſuneratos omnes faſtuoſo inceſſu proculcâris. Equidem mori poſſunt, ſed à morte ipſa vitam fœnerantur. Eadem eſt Phœnicis natura, & Amoris indoles, ab ipſo tumulo vivaciorem ſurgere, & recentem à funere Spiritum auſpicari. Antæi lapſus eſt amantis occaſus: ut ille à caſu fortior, ſic iſte à morte felicior. Quod ſi enim amor spontaneus eſt animi exitus, & quædam quaſi in eum quem amat affectuum peregrinatio, dum amans ſuos in cineres reſolvitur, aut quadam quaſi diſtillatione liquatus in Authorem vitæ influit, nullâ eum patitur morte ſuccidi. Egiſtis id Heroæ Thebæorum animæ. Irruit furibunda cohors amoris veſtri roboriſq; acceptura experimentum, & dum vago per colla & jugulos, per fibras & medullas acinace vitam ſcrutatur, ediſcit quam in vobis, ſi in ullo unquam, fuerit *fortis, ut mors dilectio*. Cædimini omnes, ſed ut veſtro ipſi ſanguine, qui proprius eſt amoris color, amorem veſtrum depingatis. Patente pectore (hoc eſt in ipſa amoris ſede) hiantia excipitis vulnera, ut intelligamus univerſi, apertiſſimi Vos fuiſſe pectoris Germanos, qui nulli periculo terga vertere didiceritis. Terram denique cruore veſtro fœcundatis, ut vel ex ea vobis victoriarum teſtes laureæ enaſcantur;
vel

vel poſt redditas Cœlo decimas, ipſum etiam agrum Deo conſignetis. Sed exurgite invicti Heroes, blanditiarum & furoris, iræ & favoris, utriuſq; fortunæ triumphatores; jam enim veteri triumphantium ritu corpora veſtra ſi non minio, certè ſanguine illita conſpicamur. Exurgite inexpugnabiles acies in curules honori veſtro præparatas, & quo Cœlum apparatu ſubitis, eodem Clientis veſtræ, Saxonicæ Nationis corda ſubintrate. Exurgite victores Divi! aut ſi Cœlitûm jam mixti triumphis humanos deſpicitis, concedite ſaltem, ut quòd Trajano ante triumphum funerato Senatus Populusq; Romanus decrevit, id quoque honori veſtro devoti Saxones decernant. Vivi Trajani vicem juſſa eſt in triumpho ejus imago ſupplere: ſuppleat & veſtri vicem glorioſa imago, quam triumphatricem ſinguli pectoribus noſtris inſertam ſemper circumferemus.

Dicta Viennæ Auſtriæ in Baſilica S. Stephani ad Academicos nomine Nationis Saxonicæ.

FINIS.

EMANVELE
BIBLIOTECA
IN ROMA
Digitized by Google